

Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ

**Вплив інтернет-мережі на психіку дітей
та молоді – виклик сьогодення**

**Матеріали
Всеукраїнського круглого столу**

27 березня 2017 року

Одеса
ОДУВС
2017

УДК 004.77:155.9:342.9:343.97
ББК 67.301.1:67.61:67.9(4Укр)308:
67.9(4Укр)301:88.48.1
В803

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Рекомендовано до друку рішенням міжкафедрального семінару кафедри психології та педагогіки, кафедри кримінального права та кримінології, кафедри адміністративного права та адміністративного процесу, кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення, науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності та відділу організації наукової роботи (протокол від 28.04.2017 № 1).

Вплив інтернет-мережі на психіку дітей та молоді –
В803 виклик сьогодення: матеріали Всеукр. круг. столу., м. Одеса,
27 березня 2017 р. — Одеса: ОДУВС, 2017. — 134 с.

УДК 004.77:155.9:342.9:343.97
ББК 67.301.1:67.61:67.9(4Укр)308:
67.9(4Укр)301:88.48.1

Шановні учасники конференції, колеги та гості!

Дозвольте привітати вас у стінах Одеського державного університету внутрішніх справ!

Стрімкий розвиток інформаційних технологій змусив сучасне покоління дітей і молоді зіткнутися з принципово новими викликами, які потребують негайного вирішення, серед них: небажаний контент, у вигляді порнографії, сцен насильства та жорстокості, а також відкриті, приховані та замасковані суїцидальні захоплення, на кшталт квест-ігор «Синій кит», «Тихий дім» та «Білий ведмідь».

Інформаційна безпека дітей і забезпечення гармонійного розвитку молодого покоління вимагає мінімізації всіх негативних факторів, пов'язаних з користуванням Інтернет-ресурсами. Своєчасне комплексне реагування держави та суспільства на вказані загрози дозволить сформувати у дітей адекватні позитивні уявлення про навколишній світ і людину; відповідальність за своє життя, здоров'я та долю; засвоєння загальноприйнятої системи цінностей; задоволення і розвиток пізнавальних потреб дитини та молоді.

Для мінімізації ризиків десоціалізації, розвитку і закріплення девіантної, а також протиправної поведінки дітей (в тому числі заподіяння шкоди своєму здоров'ю, суїцид), з одночасним формування пропозицій належного реагування усіх зацікавлених суб'єктів таких відносин, пропонується проведення всебічного дослідження означених проблем у ході рівного вільного безпосереднього обговорення. Резолюція нашого круглого столу з узагальненими ідеями та думками буде мати інформаційно-пропагандистське значення щодо віктимологічної профілактики суїциду дітей та молоді; правових проблем кримінальної відповідальності за доведення до самогубства; психологічних аспектів впливу інтернет-мережі на формування суїцидальних проявів у дітей та молоді; бачення Інтернет-ресурсів як засобів розповсюдження шкідливого контенту; взаємодії органів публічної адміністрації та громадськості щодо формування стійкості дітей та молоді до негативного впливу шкідливого контенту.

Метою круглого столу є розумне й ефективне використання інформаційних та комунікаційних технологій, зміцнення моральних принципів у суспільній свідомості, шляхом привертання уваги батьків, дітей, молоді, органів влади та громадськості до потенційних загроз Інтернет-простору, у вигляді суїцидальних захоплень, груп та товариств, а також порнографії, сцен насильства та жорстокості.

Важливість даного круглого столу обумовлюється ще необхідністю формування єдиних загальних засад, принципів та підходів до регулювання суспільних відносин у сфері забезпечення інформаційної безпеки держави. Це у свою чергу зумовить розробку дієвих законопроектів, побудову наукових концепцій та програм, які втілять у собі розумне поєднання фундаментальних досліджень та прикладних розробок.

Сподіваюсь, що комплексний підхід до розгляду актуальних питань психології, телекомунікаційних технологій, кібербезпеки, кримінального права, кримінології, якісно нові погляди на симбіоз науки і практики дадуть позитивні результати в оптимізації та удосконаленні протидії небажаному впливу на психіку дітей та молоді, що вчиняється за допомогою Інтернет-мережі.

Впевнений, що круглий стіл буде продовженням теоретико-прикладних дискусій щодо забезпечення інформаційної безпеки дітей та молоді України.

Дякую Всім за участь!

***Катеринчук І.П., ректор Одеського державного університету
внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент***

СЕКЦІЯ № 1
ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ЯК ЗАСІБ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ШКІДЛИВОГО КОНТЕНТУ

**СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У РОЗПОВСЮДЖЕННІ ШКІДЛИВОЇ ТА НЕЗАКОННОЇ ІНФОРМАЦІЇ**

Арутюнян Г.Ш.

студентка 3-го курсу ОДУВС

Науковий керівник: Флорес Г.В.

професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС
к.ю.н., доцент

Очевидно, що суспільство стало все більше залежним від роботи комп'ютерних систем для автоматичної обробки інформації. Це відображається у різних сферах діяльності людини.

Завдяки удосконаленню комп'ютерних систем з'являються нові можливості для вчинення невідомих раніше правопорушень, а також традиційних злочинів новими засобами. Останнім часом в Україні наявна стійка тенденція до збільшення кількості злочинів, учинених у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів; далі — ЕОМ), АС та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (комп'ютерних злочинів).

Кіберзлочинність - це особливий вид злочинів, пов'язаних із незаконним використанням сучасних інформаційних технологій і засобів комп'ютерної техніки [1]. В їх основі можуть бути політичні, хуліганські, корисливі й інші мотиви. Це зумовлює необхідність розвитку й удосконалення правових засобів регулювання суспільних відносин у сфері інформаційної діяльності. Інформаційні відносини, тобто відносини, що виникають при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації, регулюються положеннями Конституції України, законами від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII «Про інформацію», від 25 червня 1993 р. № 3322-XII «Про науково-технічну інформацію», від 18 листопада 2003 р. № 1280-IV «Про телекомунікації», від 5 липня 1994 р. № 80/94-ВР «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» (в редакції Закону від 31 травня 2005 р. № 2594-IV), а також низкою підзаконних актів, зокрема Положенням про технічний захист інформації в Україні (затверджене Указом Президента України від 27 вересня 1999 р. № 1229/99) та ін. Згідно з чинним законодавством України кримінальну відповідальність за злочини у сфері використання ЕОМ, АС та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку передбачено у розд. XVI Кримінального кодексу України (далі — КК) [3].

Результатом незаконного втручання в роботу комп'ютерної системи можуть бути такі наслідки: порушення інтелектуальної власності, розголошення відомостей, що становлять державну та комерційну таємницю, розголошення відомостей про приватне життя громадян, майновий збиток у вигляді втрат і неотриманих доходів, втрата репутації фірми і т.д.[2]. Небезпека даного злочину багатократно зростає, коли злочинець отримує доступ до автоматизованих систем, котрі обслуговують сферу національної оборони, атомної енергетики, транспорту, зв'язку, медицини, торгівлі, грошового обігу і т.д.

Небезпека незаконного втручання до комп'ютерної інформації визначається також ступенем його розповсюдження в суспільстві і високим, порівняно з іншими злочинами, ступенем латентності [4].

Стрімкий розвиток інформаційних технологій є причиною прогресу кіберзлочинності. Вже сьогодні шкода, завдана віртуальними злочинцями в Україні, оцінюється в десятки мільйонів гривень. Країна прагне до світового лідерства за кількістю кіберзагроз. Крім того, збільшилась кількість загроз для користувачів мобільних технологій.

Окрім вказаного, визначальною характеристикою сучасного розвитку інформаційної сфери є можливість впливати на свідомість людини та суспільства загалом. Одним із видів такого впливу називають інформаційну війну - широкомасштабну інформаційну боротьбу із застосуванням способів і засобів інформаційної дії на психіку людей, насамперед, на їх індивідуальну і суспільну свідомість, а також на функціонування технічних засобів на користь досягнення цілей впливаючої сторони.

У зв'язку з цим постає питань інформаційної безпеки. Питань співвідношень останньої із захистом від впливу шкідливої інформації вирішено в науковій літературі. Тут виділяють наступні основні напрямки захисту інформаційної сфери:

- захист інтересів особи, суспільства, держави від впливу шкідливої, небезпечної, недоброякісної інформації;
- захист інформації, інформаційних ресурсів та інформаційних систем від неправомірного впливу;
- захист інформаційних прав і свобод.

Таким чином, нові ІТ, які охоплюють усі ресурси, що необхідні для керування інформацією, — комп'ютери, програмне забезпечення та мережі, що використовуються для створення, зберігання та передачі інформації, дали нові можливості інсайдерам. Це спричиняє видозміну обстановки розголошення професійних таємниць та спонукає інсайдерів до активного залучення як знарядь та засобів протиправного ді-

яння – ЕОМ, машинних носіїв інформації, програмного забезпечення, комп'ютерних мереж, що детермінують появу електронних слідів злочину поруч з ідеальними і матеріальними.

Література:

1. Большой энциклопедический политехнический словарь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dic.academic.ru/dic.nsf/polytechnic/6482>.

2. Бутузов В.М. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. Особлива частина. Розділ XVI. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку / Бутузов В.М., Кузьмін С.А., Шеломенцев В.П. – К.: ПАЛИВОДА А.В., 2010. – 152 с.

3. Карчевський М.В. Злочини у сфері використання комп'ютерної техніки: [навчальний посібник] / М.В. Карчевський. – К.: Атіка, 2010. – 168 с.

4. Кримінальний кодекс України: Наук.-практ. коментар / За заг. ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К., 2006. — С. 969.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ДОСТУПУ ДО ЗАГАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Виходець Ю.О.

начальник Причорноморського управління кіберполіції ДКП НП України

Лефтеров Л.В.

старший інспектор ВПК в Одеській області

Причорноморського управління кіберполіції ДКП НП України

Використання комп'ютерного обладнання у повсякденному житті, вже давно не передбачає наявності спеціальних знань. Інформація стає дедалі відкритішою, а принципи управління своїм технічним пристроєм інтуїтивно зрозумілими навіть дитині. У зв'язку з цим, молоде покоління має змогу раніше зробити крок у майбутнє, особисто познайомившись з «віртуальним світом», який будується Інтернетом.

Також слід зазначити, що використання комп'ютерів у навчальному процесі є необхідною умовою сучасного навчання та виховання підростаючого покоління. Однак, зосередимо свою увагу на негативних наслідках інформатизації та поширення інформаційних технологій. З усіх негативних впливів інформаційного середовища і можливих негативних наслідків впливу комп'ютерної техніки на дітей і підлітків слід виділяти ті, які підпадають під визначення інформаційної безпеки несформованої особистості.

Інформаційна безпека дитини – це стан її захищеності у «комп'ютерному середовищі». Несформованість психічної, вольової, емоційної сфери, недостатній рівень розвитку критичного мислення дітей і підлітків з одного боку, а також вільний, неконтрольований доступ їх до джерел інформації, веде до впадання під негативний інформаційний вплив, який може проявитися, як у деструктивних діях, так і в формуванні морально спотвореної особистості [2].

Інтернет у сукупності з технічними засобами, як найбільші джерела інформації, також несе в собі величезні об'єми шкідливих даних, таких які здатні негативно вплинути на особистість дитини, її психіку, на прийняття нею рішень, та зміщувати ціннісно-орієнтаційні настанови в бік негативно оцінюваних у соціумі.

Серед найбільш поширених загроз інформаційної безпеки дитини є розповсюдження протиправного контенту у мережі Інтернет. Протиправний контент - це інформаційне наповнення Веб-сайтів, яке містить:

- Пропагандування екстремізму, тероризму, культу насилля, розповсюдження матеріалів, що зображують жорстокість. Небезпечна для дітей інформація яка здатна завдати серйозної шкоди їх здоров'ю, розвитку і безпеки, може міститися на електронних ресурсах, що містять матеріали екстремістського і терористичного характеру; матеріали щодо порушення соціальної, расової, національної або релігійної ворожнечі; пропаганду винятковості, неповноцінності людини за ознакою його соціальної, расової, національної, релігійної або мовної належності; публічні заклики до здійснення зазначених діянь або масове поширення завідомо екстремістських матеріалів. Особливу небезпеку становлять для незрілої психіки неповнолітніх електронні ресурси, створені і підтримувані деструктивними релігійними сектами [3, с. 11].

- Інформацію яка має ознаки порнографії або дитячої порнографії. Численні відеоролики і знімки, що містять інформацію про сексуальні збочення, можуть дезорієнтувати дитину, поранити його психіку, викликати порушення психосексуального і морально-духовного розвитку, перешкодити побудові нормальних соціальних, в тому числі міжстатевих і сімейних відносин в майбутньому. Інтернет часто дає невірне уявлення про суть інтимних відносин між людьми, експлуатує і перекидає природну цікавість дітей, користуючись несформованістю їх психіки і особистісної системи ціннісно-нормативних орієнтацій.

- Заохочування хакерству та незаконному обміну файлами. Матеріали, які пропагандують здійснення будь яких протиправних дій з інформацією, суспільні відносини у сфері яких охороняються державою, до-

водять до дитини почуття безкарності та порушення особистого формування правової свідомості, що нерідко призводить до притягнення до відповідальності за вчинення тяжких злочинів у старшому віці.

Загрози інформаційній безпеці дитини не будується лише на розповсюдженні протиправного контенту. Довірливість і наївність дітей нерідко використовують в своїх цілях комп'ютерні шахраї, спамери, фішери. Неповнолітні нерідко переходять за надісланими їм зловмисниками посиланнями, без підозр, скачують невідомі файли, які можуть виявитися вірусами або містити незаконну інформацію. Недостатньо інформована про небезпеки в мережі дитина може повідомити зловмисникові номер кредитної картки батьків, паролі від електронних гаманців, свою справжню адресу і багато іншого.

Зловмисники можуть з використанням електронних ресурсів втягнути неповнолітнього у вчинення антигромадських, протиправних, в тому числі кримінально-караних діянь.

В останні роки набули поширення такі суспільно небезпечні посягання на особистість неповнолітнього в мережі, як Кібербулінг - навмисні образи, погрози, дифамації і повідомлення іншим компрометуючі дані за допомогою сучасних засобів комунікації, як правило, протягом тривалого періоду часу. Кібербулінг - це напад з метою нанесення психологічної шкоди, які здійснюються через електронну пошту, сервіси миттєвих повідомлень, в чатах, соціальних мережах, на веб-сайтах, а також за допомогою мобільного зв'язку. Найбільш небезпечними видами Кібербулінгу вважаються кіберпереслідування - приховане вистежування жертви з метою організації нападу, побиття, згвалтування и т.д [4, с. 17].

Частою загрозою не лише для інформаційної безпеки дитини а й для її статевої недоторканості і нормального, психічного і соціального розвитку неповнолітніх є так зване Інтелектуальне розбещення у мережі Інтернет. Вказаний злочин передбачений ст. 156 Кримінального кодексу України та полягає, у цинічних розмовах з потерпілим на сексуальні теми, розповіді відвертих, натуралістичних сексуальних історій, фотографування потерпілих, або примушування до позування у відкритому ефірі відео дзвінку (наприклад Skype) в різних сексуальних позах, демонстрації порнографічних предметів [1, ст. 156]. Використання в процесі вчинення розпусних дій творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру, а також примушування до участі у їх створенні потребує додаткової кваліфікації за відповідною частиною ст. 301 КК України (Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів) [1, ст. 301].

Пропаганда суїцидальної поведінки, абортів, самоповреждений може бути дуже небезпечною для неміцної дитячої психіки. Дитина на віру приймає багато сумнівні ідеї, особливо якщо вони грамотно викладені. Наприклад, про те, як краще накласти на себе руки або від прийому яких таблеток «стане веселіше», як без звернення до лікаря позбутися небажаної вагітності і т.д. Цим користується чимало людей, які використовують дітей в корисливих та інших особистих цілях.

Література:

1. Кримінальний кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131);
2. Методичні рекомендації з інформаційної безпеки навчального комп'ютерного комплексу / Укл. Дем'яненко В.М., Ковальчук В.Н. – К. ІТЗН НАПН України, 2014. – 39 с.
3. Парфентьев У. Кибер-агрессоры // Дети в информационном обществе. — 2009. — Т. 2. — С. 66-67.
4. Manuela Lundgren: Virtuelle Belästigung mit realen Folgen — Immer mehr Jugendliche klagen über Mobbing im Internet. In: dradio.de, Deutschlandfunk, Hintergrund, 31. Oktober 2010
5. Новікова Р. А. Влияние противоправного контента в сетях Интернет и мобильной (сотовой) связи на психику ребенка / Р. А. Новікова. // Методические рекомендации по обеспечению медиабезопасности детей и подростков.. – С. 27.

«КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ – ЯВИЩЕ НОВІТНЬОЇ, ЦИФРОВОЇ ДОБИ ТА ЖОДНА СИСТЕМА НЕ Є БЕЗПЕЧНОЮ»

Гітрук О.О.

курсант Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Щирська В.С.

викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

к.ю.н., капітан поліції

Ми живемо в епоху інформаційного суспільства, коли коп'ютери, смартфони та інші гаджети стали невід'ємною частиною життєдіяльності людини та держави. Однак, таке стрімке поширення засобів комунікації не могло пройти без наслідків. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. позначився появою нової кіберзлочинності. Нині боротьба з кіберзлочинністю є однією з найбільш актуальних проблем в Україні. На сьогодні комп'ютерні злочини - це одна з найдинамічніших груп суспільно небезпечних посягань. Швидко збільшуються показники поширення цих злочинів, а також постійно зростає їх суспільна небезпечність. Це зумовлене прискоренням розвитком науки й технологій у сфері комп'ютеризації, а також постійним і стрімким розширенням сфери застосування комп'ютерної техніки.

З початку 2014 року рівень кіберзлочинності в Україні швидко почав зрости. Експерти зазначають, що в нашій державі - дуже важливий центр хакерства, поряд із Росією, Бразилією, Китаєм та меншою мірою - Індією. У цих країнах досить освічене молоде населення, високий рівень безробіття та обмежені можливості працевлаштування.

Однак, на думку експертів, кіберзлочинність не є негайною загрозою для українців. Наша країна в особливому становищі, адже має один із найнижчих у Європі рівнів підключення до Інтернету.

Нагадаємо, що раніше повідомлялося, що Україна увійшла до трійки лідерів з DDoS-атак. За даними Лабораторії Касперського, 12% від усіх атак припадає на Україну. СБУ і НП в особі Управління боротьби з кіберзлочинністю опинилися на вістрі війни з «кіберами». На жаль, їхніх зусиль замало. Дослідження даної теми є аналіз кіберзлочинності як загрози безпеці України[6]. Спеціальний агент FBI Марк Поллітт відвідавши Україну дає визначення кібертероризму як спланованих атак на інформацію, комп'ютерні системи, комп'ютерні програми й дані, які призводять до пошкодження не бойових цілей.

Словами спеціального агента FBI: «Кібертероризм є одним із найнебезпечніших видів злочинності. Кібератаки можуть спричинити величезну шкоду на локальному, державному та навіть міжнародному рівні, адже зовнішні кібератаки можуть переслідувати й більш серйозні цілі, ніж пасивний збір даних, а об'єктами кібертероризму можуть бути грошова та секретна інформація, апаратура контролю над космічними приладами, атомними електростанціями, військовими комплексами.»

Кіберзлочини здійснюються хакерами. Тлумачний словник дає визначення поняття «хакер» як особи, що намагається отримати несанкціонований доступ до комп'ютерних систем, зазвичай, із метою отримання секретної інформації. Варто зазначити, що лише 0,1 % хакерів – це професіонали світового рівня, що становлять справжню загрозу, не тільки для якоїсь окремої компанії, а й для країни загалом.

Кожного дня комп'ютерні системи піддаються атакам хакерів і це спричиняє негативні наслідки для користувачів. Проте найбільшою проблемою є хакерські атаки на комп'ютери великих корпорацій та державних органів керування. Такі напади кіберзлочинців є загрозою, не лише функціональності якогось підприємства чи державного органу, а й економіки країни загалом.

Згідно дослідження рівня захищеності українського кіберпростору різко погіршився упродовж останніх двох років. За даними організації «Kaspersky Lab», у 2016 р. Україна посіла 5 місце в рейтингу країн, на які здійснюються кібератаки й разом із США очолила список жертв шпигунських кібератак.

Розглянувши кібертероризм з точки зору Кримінального Кодексу України. Стержневою основою кіберзлочинів є передбачені кримінальним законом суспільно небезпечні діяння і закріпленні в окремому Розділі XVI «Злочини в сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку» Кримінального кодексу України. З точки зору кримінального права до кіберзлочинів відносяться тільки злочини, передбачені розділом XVI КК України. [2].

Проте на даний час у вітчизняній криміналістиці все ще не існує чіткого визначення поняття кіберзлочину, дискутуються різні точки зору щодо їх класифікації. На сьогодні існує два основні напрямки наукової думки. Одна частина дослідників відносять до кіберзлочинів дії, в яких комп'ютер є об'єктом або засобом посягання. Дослідники іншої групи до кіберзлочинів відносять лише протизаконні дії в сфері автоматичної обробки інформації. Тобто об'єктом посягання є інформація, яка обробляється в комп'ютерній системі, а засобом скоєння злочину є комп'ютер. Саме це визначають як діяння, в яких комп'ютер є предметом, знаряддям або засобом скоєння злочину. Виокремлення цієї групи має значення для криміналістики з огляду на специфіку методики розслідування. Але для того, щоб назвати діяння кіберзлочином, комп'ютерні технології мають відігравати основну, центральну роль в скоєнні злочину.

Криміналістична особливість кіберзлочинів заключається в тому, що розслідування та розкриття цих злочинів неможливе без застосування та використання комп'ютерних технологій. Це пов'язано з необхідністю відшукування, фіксування, вилучення та збирання доказів в електронній формі. Також комп'ютерні технології широко використовуються для проведення оперативно-розшукових заходів [4].

Проблема комп'ютерної злочинності привернула увагу криміналістів провідних зарубіжних країн з часу широкого впровадження комп'ютерної техніки, що викликало низку негативних наслідків та загострило ситуацію із захистом інформації, яка міститься у базах даних комп'ютерів і комп'ютерних систем. Статистика таких злочинів велася з 1958 р. Тоді під ними малися на увазі: випадки псування і розкрадання комп'ютерного устаткування; крадіжка інформації; шахрайство чи крадіжка грошей, здійснені із застосуванням комп'ютерів; несанкціоноване використання комп'ютерів чи крадіжка машинного часу [3].

Сьогодні в Україні кіберзлочинність регулюють такі нормативно-правові акти: Конвенція про Кіберзлочинність, Закон України „Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність”, Кримінальний Кодекс України.

Але, Інтернет це не тільки те що ми всі звикли бачити. Як і у кожного діяння існує інша сторона медалі. У звичного нам Інтернету існує інша його версія це Даркнет. Даркнет це - приватна мережа, з'єднання якої встановлюються тільки між довіреними особами, іноді мають назву як «друзі» з використанням нестандартних протоколів і портів. Даркнет відрізняється від інших розподілених однорангових мереж, так як

файлообмін відбувається анонімно, і, отже, користувачі можуть спілкуватися без особливих побоювань і державного втручання.

Саме тому даркнет часто сприймається як інструмент для здійснення комунікації в різного роду підпіллях та незаконній діяльності. В більш загальному розумінні термін «даркнет» може бути використаний для опису некомерційних «вузлів» Інтернету або відноситься до всіх «підпільним» Інтернет-комунікацій і технологій, які в більшості своїй пов'язані з незаконною діяльністю або інакомисленням.

Зазвичай мережа Даркнет використовують, щоб торгувати забороненими товарами: підроблені документи, наркотики, зброя і т. п. Торгівля ведеться за биткоїни — пирингова платіжна система, власника гаманця якої дуже важко відстежити. У деяких країнах Bitcoin під заборон, в інших — биткоїнами можна оплачувати будь-які покупки в Інтернеті.

Даркнет не слід плутати з глибокою павутиною — безліччю веб-сторінок Всесвітньої павутини, не індексуються пошуковими системами.

Термін «даркнет» з'явився в 1970-х роках і в цілях безпеки використовувався для позначення мереж, ізольованих від ARPANET, яка згодом еволюціонувала в Інтернет. Даркнети могли отримувати дані від ARPANET, але мали такі адреси, які не з'являлися в списках мереж і не відповідали на запити ззовні.

Даркнет може бути використаний у певних випадках, таких як:

- недоторканність приватного життя і страх політичних репресій;
- злочини у сфері інформаційних технологій;
- поширення файлів, захищених авторськими правами.

Коли цей термін використовується для опису файлообмінної мережі, даркнет часто вживається як синонім фрази «friend-to-friend» «від одного до одного» — ці два поняття описують мережі, в яких прямі з'єднання встановлюються тільки між двома «друзями», які один одному довіряють.

Як висновок можна зазначити наступне що Наша країна з її низьким рівнем обізнаності про загрози використання комп'ютерів і низьким рівнем інформаційної безпеки стає для них справжнім «клондайком». Розкрадання коштів в системах інтернет банкінгу, даних кредитних карт, DDoS-атаки на сайти, шахрайство в інформаційних мережах і інсайдерські витоки інформації стають повсякденними явищами.

Основна проблема боротьби зі злочинністю в мережі Інтернет полягає в транснаціональності самої мережі й у відсутності механізмів контролю, необхідних для правозастосування.

Боротьба з кіберзлочинністю є нескінченним конфліктом між правоохоронними органами та кіберзлочинцями. З одного боку, це досить важливе протистояння, адже хакери наносять багато збитків для економіки держави та становлять загрозу для безпеки країни. Проте, з іншого погляду, боротьба з кіберзлочинністю є безглуздою тратою часу, адже як показала практика, хакерів арештовують дуже рідко. Кіберпростір є ідеальним місцем для вчинення безкарного злочину.

Як зазначає американський журнал «The Economist»: Кіберпростір – це п'ятий регіон воєнних дій, після землі, моря, повітря та космосу.

Отже, кіберзлочинність – це незаконні дії, які вчиняються за допомогою комунікаційних мереж та інформаційних систем або проти цих систем і мереж. Зі зростанням використання інформаційних технологій у різних сферах діяльності людини зростає й використання їх із метою вчинення злочинів. Враховуючи те, що кіберзлочинність є загрозою не лише для окремої країни, а й міжнародної безпеки загалом існує необхідність спільних дій світового співтовариства у боротьбі з цією загрозою.

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2013 р. № 2952-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Кримінальний кодекс України від 6 квітня 2001 р.-№16-ст.361-363
3. Криміналістика: підручник / [В.Ю. Шепітько, В.- Коновалова, В.А. Журавель та ін]; за ред. В.Ю. Шепітька. - [5-е вид., перероб. і доп.]. - Х. : Право, 2011. - 464 с.
4. Криміналістика. Академічний курс: підручник / Т.В. Варфоломеева, В.Г. Гончаренко, ВІ Бояров, С.В. Гончаренко, В.- Попелюшко; Акад. адвокатури України. - К: Юрінком Інтер, 2011. - 495 с.
5. Закон України Про Національну поліцію , 2015, № 40-41, ст.379
6. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII - Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>- Назва з екрана.
7. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18.02.1992р. № 2135 – XII із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 11.08.2013 р. № 3412 – 17. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua> - Назва з екрана.
8. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю [Електронний ресурс] : закон України від 30.06.1993р. № 3341 – XII із змін., внес. згідно із законами України : за станом на 11.08.2013 р. №406-18. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua> - Назва з екрана.

НОВИЙ ПІДЛІТКОВИЙ ТРЕНД: ІНТЕРНЕТ ІГРИ В СУЇЦИД

Головко Р.Г.

*здобувач ступеня вищої освіти рівня магістр
навчально-наукового інституту №3 НАВС, лейтенант поліції*

*Науковий керівник: Федорівська Н.В.
старший науковий співробітник наукової лабораторії
з проблем забезпечення публічної безпеки і порядку
навчально-наукового інституту №3 НАВС, майор поліції*

Проблема суїциду існує досить давно, покоління описували, розглядали та намагались запобігти добровільній смерті, але, разом з тим, на даний час, ця проблема є досить актуальна особливо для підлітків.

Кудись весь час відходять діти. З дахів, з вікон, з вірвочками на шиях, з червоними лініями на руках. Відходять назавжди з думкою повернутися до іншого, зручнішого світу, де всі одне одного люблять, де вчителі не ставлять поганих оцінок, де не буває самотньо і де не треба червоніти біля дошки за ще мамині чоботи з потрісканими носками. Їхні проблеми на наш досвідчений дорослий погляд – дріб'язкові. Однак діти залишаються з ними один на один: віч-на-віч зі страхом, з приниженням, уявною безвихідністю і нескінченним жалем до себе.

Підлітковий вік – один з найважчих у житті людини, оскільки саме в цей період завершується формування особистості в цілому, її ціннісних орієнтацій і життєвих пріоритетів. Крім того, відбувається активне статеве розвиток, якому властиво зміни гормонального балансу. А разом з гормонами «скаче» і настрій: з'являється дратівливість, агресія, плаксивість. Вчорашні діти стають більш вразливими, вони гостро реагують на, здавалося б, пересічні речі. Тому, коли вони стикаються з проблемами, то частіше попросту втрачаються, оскільки не мають досвіду вирішення складних життєвих ситуацій. У особливо ранимих і чутливих підлітків у таких випадках можуть виникнути думки про суїцид. [1]

Попри те, що майже у кожному місті майже щодня констатують або спробу суїциду, або летальний наслідок «вдалої» спроби, статистика дитячих суїцидів лякає вже тим, що взагалі існує.

За статистикою самогубство найчастіше здійснюють підлітки у віці від 10 до 14 років. Але що ж штовхає їх на такий жакливий крок?

Причини суїциду у підлітків часто криються в нерозділеному коханні, домашніх скандалах, непорозумінні з боку однолітків, безсиллі, відчутті власної непотрібності, конфліктах у школах або просто самоті. Крім того, сучасні ЗМІ усіяло провокують молодих людей на такий відчайдушний крок допомогою показу випадків суїциду сторонніх людей, зірок. Винятку не становить і Всесвітня мережа, що демонструє онлайн запису даної тематики та проекти. Свої особливості має суїцид підлітків. Причини полягають у тому, що діти часто не вірять у власну смерть. Приміром, дійсно покінчити життя самогубством хочуть лише 10 % з 100 інших намагаються лише привернути увагу рідних, друзів, коханих. У даному випадку має місце демонстративна форма суїциду, або, можна сказати, «суїцидальний шантаж». Але, на жаль, така гра зі смертю може призвести до летального результату навіть випадково.

Отже, можна виділити три форми суїциду:

- достеменний (коли людина дійсно хоче вбити себе);
- афективний (з переважанням емоційного моменту);
- демонстративний (самогубство як спосіб привернути увагу до своєї особи).

Перший, в основному, характерний для хлопчиків, другий і третій – для дівчаток. Причому, «достеменний» суїцид, як правило, «вдається» самогубцям. У процентному відношенні на «достеменний» суїцид припадає 10% усіх підліткових суїцидів, на «демонстративний» – 90%. Тобто суїцидальна поведінка підлітка – це крик про допомогу. Підліток, який замислюється про суїцид, усе-таки сподівається, що щось зміниться на краще, що хоч хтось побачить, як він потребує допомоги, розуміння й підтримки, як йому хочеться поділитися своїми переживаннями. Тоді він і починає поводитися так, щоб привернути увагу до себе. А завдання друзів і батьків побачити цю зміну в поведінці. Консультаційна практика й спостереження за тими, хто робив спроби суїциду, показала наступне. Ці люди, здебільшого підлітки, раптом починають дивно, незвично поводитися. Більшість суїцидентів немов виставляють перед собою «застережливі знаки». Знаки ці – їхній крик про допомогу [1, с. 202].

Останніми роками у соціальних мережах набувають популярності так звані групи «смерті» під різними назвами: «Синій кит», «Тихий дім», «Розбуди мене в 4:20», «f57» та інші. Групи, в яких пропагандують суїцид, еволюціонують – тепер підлітків заманюють пропозиціями зіграти у смертельну гру. Згадки про неї з'являються тепер і в Instagram, де з хештегами #синійкит і #яугрі, та публікують картини з китами і текстом "розбуди мене о 4:20".

Фанати таких спільнот називають себе китами, тому що тварини асоціюються у них зі свободою. Ці кити можуть літати, і цим, можливо, пояснюється те, що цей вид ссавців – один із небагатьох, представники якого добровільно можуть звести рахунки з життям. Тому у всіх шанувальників «моря китів» і «тихих будинків» на особистих сторінках зображені відео або малюнки з китами, що літають», – повідомили у Департаменті кіберполіції України.

За даними поліцейських, такими групами керують адміністратори – досвідчені психологи. Їхня цільова аудиторія – тінейджери з проблемами у стосунках з однолітками чи батьками. Коли дитина зацікавилася і потрапила у відповідну групу, куратор спочатку розпитує її та дає нескладні завдання, перевіряючи, чи готова вона грати.

Всього завдань 50, більшість з них полягають у тому, щоб підліток завдав собі каліцтва. Першим завданням може бути, наприклад, намалювати ручкою на руці синього кита. А після успішного виконання куратор пропонує намалювати кита вже не ручкою, а лезом. Виконання кожного завдання має бути зняте на відео.

У поліції зазначають, що організатори груп отримують з цього фінансовий дохід, продаючи отримані від підлітків записи у мережі Інтернет або в Darknet. В Україні, за даними поліції, наразі налічується більше 200 активних учасників подібних груп. Загалом рахунок учасників йде на тисячі. І вже є два летальні випадки – у Донецьку та Івано-Франківську [2].

Відповідно до ч. 3 ст. 120 Кримінального кодексу України передбачено кримінальну відповідальність за доведення до самогубства неповнолітньої особи. Викладена вона наступним чином: «Діяння, передбачене частинами першою чи другою цієї статті, якщо воно вчинене щодо неповнолітнього...» [3, с. 53]. Звісно, вчинення даного діяння щодо неповнолітньої особи несе підвищену суспільну небезпеку. Аналіз судової практики розкриває сумну картину – неповнолітні приймають рішення піти з життя внаслідок жорстокого чи принизливого ставлення до них власних батьків та однолітків.

Для багатьох схильних до самогубства підлітків характерні висока сугестивність і прагнення до наслідування. Коли трапляється одне самогубство, воно стає сигналом до дії для інших схильних до цього підлітків. Невеликі групи хлопців навіть об'єднувалися з метою створення певної субкультури самогубств. Потенційні самогубці часто мають наклали на себе руки родичів або предків.

Спроба самогубства – це крик про допомогу, обумовлений бажанням привернути увагу до своєї біди або викликати співчуття у оточуючих. Піднімаючи на себе руку, дитина вдається до останнього аргументу в суперечці з батьками. Він нерідко уявляє собі смерть як якийсь тимчасовий стан: він прийде до тяти і знову буде жити. Абсолютно щиро бажаючи померти в нестерпнню для нього ситуації, він насправді хоче лише налагодити відносини з оточуючими. Тут немає спроби шантажу, але є наївна віра: хай хоча б його смерть напоумить батьків, тоді закінчатся всі біди, і вони знову заживуть у мирі та злагоді.

Ненав'язливість разом із контролем, нормальне ставлення і спілкування дитини з батьками допоможуть підлітку впоратися з переломним віковим кризою без будь-яких негативних наслідків. Постійне спілкування допоможе навчитись розпізнавати неправильну поведінку дитини. Також можна відправити підлітка до спортивної секції та спробувати налагодити її спілкуватися зі своїми однолітками в реальному житті, а не тільки он-лайн. І профілактика підліткового суїциду полягає саме в увазі й турботі про дітей.

Більше того, більшість експертів в галузі охорони здоров'я вважають, що слід негайно створити довгострокові і широкі програми щодо запобігання самогубств, фінансувати які повинен уряд.

Література:

1. Тисячна Ю.О. Соціально-психологічна характеристика суїцидальної поведінки серед дітей та підлітків / Ю. О. Тисячна // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2012. – № 5. – С. 200-204 [Електронний ресурс]. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2012_5_46.

2. Смертельні кити: кіберполіція виявила в соцмережах групи, де підлітків схиляють до самогубств [Електронний ресурс]. – URL: <https://provse.te.ua/2017/02/smertelni-kyty-kiberpolitsiya-vyyavyla-v-sotsmerezah-hrupy-de-pidlitkiv-shylyayut-samohubstv/>

3. Кримінальний кодекс України: чине законодавство зі змінами та допов. Станом на 3 лют. 2017 року (офіц. текст) – К.: ПАЛИВАДА А.В., 2017 – ст. 120.

ГРА ПІДЛІТКІВ НА ВЛАСНЕ ЖИТТЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Голубенко Л.О.

студент факультету права і соціального управління ДДУУ

Науковий керівник: Скачкова Т.Ю.

доцент кафедри спеціально-правових дисциплін ДДУУ, к.ю.н., доцент

Сьогодні Інтернет охоплює важливу частину життя підлітків, у тому числі їх навчання, розваги й соціальну активність. В наш час глобальна мережа перетворюється в пожирача часу, диктатора, нав'язуючи свою думку. Підлітки, враховуючи малий досвід, а також особливості підліткового періоду, різко піддаються негативному і руйнівному впливу Інтернету, що загрожує їх здоров'ю. Він приніс з собою, далеко не всі соціальні зміни, які пішли на користь психічному здоров'ю підлітків.

Широке поширення глобальної мережі відбулося досить в недалекому минулому, і на даний час відповідного правового регулювання ще немає, що створює загрозу безпеці цілих держав і всієї світової спільно-

ти. Інтернет дозволив більш ефективно і безкарно здійснювати колишні традиційні злочини, та породив нові, невідомі ще для суспільності.

Анонімність інтернет-користувачів, охоплення широкої аудиторії, розподіл основних вузлів мережі, створюють для злочинців, переваги для здійснення правопорушення, а також дозволяє ефективно ховатися від правоохоронних органів.

Глобальна мережа дає ілюзію вседозволеності, впливаючи на найгірше, що є в нас. У всесвітній павутині існують клуби самогубців, наркоманів, початківців - терористів.

На підставі дослідження 1100 сайтів, знайдених за допомогою запитів до пошукових систем Yandex.ru та Google.ru, ми встановили, що більш ніж 40% сайтів це спільноти самогубців.

Зараз всі ЗМІ обговорюють останню тенденцію - поява в соціальних мережах небезпечних груп, які використовують психологічний стан, доводять дітей та підлітків до самогубства.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, основною проблемою сучасного суспільства є самогубство підлітків. 803 900 людей щороку скоюють самогубства - це означає, що кожні 40 секунд хтось вкорочує собі віку.

Проблеми з батьками, однолітками, знущання в навчальних закладах, психосоціальні конфлікти сприяють суїциду у підлітків. Відомий психолог П. Дмитрієвський вважає, що в 80% молоді люди не замислюється про те, що їх розваги можуть спричинити летальний результат. Це такий заклик – «зверніть на мене увагу». Підліток не розглядає смерть як кінцеву зупинку, він вважає, що це забави, але найстрашніше, що найбільша частина саме таких демонстративних суїцидів закінчується смертю. Тому що сам суїцид – це крик про допомогу, коли іншими засобами він не може достукатися до батьків, до оточення, однолітків. Підліток хоче того, щоб його розуміли та тому він заходить на сайти самогубців. [1, с. 102] У цьому може бути основна причина привабливості для підлітків груп самогубців: там вони знаходять розуміння і прийняття їх переконань. Але буває, що в таких групах, молоді люди знаходять не підтримку, а підбурювач до суїцидальних намірів.

На жаль, у всесвітній павутині смерть у підлітків не рідко оповита ареола романтики. І це охоплює свідомість і думки все більшої кількості підлітків у світі, вони не розуміють, що смерть це безповоротно, і шляху зворотного немає.

«Групи смерті» — спільноти, де підліткам роздають «завдання», які ведуть до самогубств. Перше офіційна смерть, яка зареєстрована в Україні, що сталася з вини тих самих груп, це смерть 15-річної Вілени з Маріуполя. Але насправді з моторошним культом підліткових самогубств, який підтримується групами в соціальних мережах, можна пов'язати інші трагедії, що сталися з українськими підлітками.

За даними кіберполіції України, на даний час понад 12000 молодих людей щодня заходять у такі групи. Вони – потенційні жертви кураторів гри на життя. За словами психологів, модератори таких ігор — замкнуті соціопати. Вони відчують себе приниженими в реальному житті та намагаються самоствердитися в глобальній мережі.

У дійсності вони навряд чи прагнуть довести інших до самогубства, їм просто подобається відчувати владу над іншими. А влада, як відомо, розбещує і позбавляє почуття міри. Не дивлячись на резонанс у суспільстві, подібні групи продовжують існувати.

І розраховувати на закінчення цього кошмару ми не можемо, тому що не можливо змінити природу людини. Завжди є люди, які хочуть самоствердитися внаслідок приниження слабкіших, а велика кількість підліток хоче ризикованих розваг.

І намагання Кіберполіції блокувати ці групи не допомагає, тому що з'являються нові. В Україні поки не існує механізму покарання, бо стаття за доведення до самогубства не доскональна. Стаття 120 Кримінального кодексу України «Доведення до самогубства» не передбачає можливості притягнути до відповідальності «маніяків» з інтернету [2, с. 4].

Однак, вберегти та попередити своїх дітей від небезпеки можна. Потрібно навчитися розмовляти зі своєю дитиною, і бути тим другом, якому він розповість про свої проблеми й страхи. Але не завжди ми можемо знайти спільну мову з дітьми, і тому треба систематично проводити наступні міри, що зарадити нещастю: звертати увагу на коло спілкування дитини і найголовніше зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями.

На жаль, зараз більшість дітей, як і дорослі, націлені на результат, забуваючи, що життя - це процес, і ми націлені на результат - смерть. А наш результат повинен бути життя.

Література:

1. Петро Дмитрієвський «Душа вашого підлітка. Гід-антистрес для батьків» - С. 102 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nikeabooks.ru/books/nikea-semye/deti/dusha-vashego-podrostka-gid-antistress-dlya-roditeley/>
2. Кримінальний кодекс України (редакція від 05.01.2017, підстава 1798-19) ст.120 – С. 4 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page4>

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА МОРАЛЬНЕ ТА ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

Ігнатушко Ю.І.

доцент кафедри інформаційних технологій НАВС, к.ю.н.

Сучасне українське суспільство знаходиться на стадії переходу від індустріального етапу свого розвитку до нового – постіндустріального (інформаційного) суспільства. Цей процес характеризується розгортанням новітньої інформаційно-телекомунікаційної революції, стрімким розповсюдженням інформаційних технологій, глобалізацією суспільних процесів. У такому суспільстві набагато зростає значення інформації і Інтернет-мережі та їх вплив на моральне та фізичне здоров'я дітей [1].

У сучасних умовах демократизації суспільства, зміни структури й змісту освіти, її гуманізації й гуманітаризації особливого значення набуває питання підготовки людини до повноцінного життя в інформаційному суспільстві.

Мобільні телефони, комп'ютери та Інтернет приваблюють широкі верстви населення, особливо молодь. Але найбільшої популярності серед дітей та підлітків набула Інтернет-мережа. Вона розкрила новий спектр можливостей праці, відпочинку, пізнання, освіти, спілкування та творчої самореалізації особистості. Завдяки швидкому розвитку Інтернет-мережа перетворилася на особливий вид реальності – віртуальну реальність, яка є не тільки засобом комунікації, але й інформаційним та розважальним ресурсом.

Швидкість зростання користувачів Інтернет-мережі демонструє вражаючі тенденції. Сьогодні найбільш активними користувачами Інтернету є діти та підлітки. Їх кількість дедалі збільшується завдяки технології Wi-fi та новим можливостям доступу до Інтернету з мобільних телефонів, смартфонів, ноутбуків.

Незважаючи на безумовно позитивну роль і можливості, які відкриває Інтернет, у віртуальному просторі існують певні загрози і небезпеки [2].

Інтернет може містити інформацію агресивного чи соціально небезпечного змісту. Особливу небезпеку інформаційний простір приховує для дітей та підлітків, які є найбільш уразливою групою Інтернет користувачів.

Зростає стурбованість батьків тим, що діти проводять дуже багато часу в Інтернеті. У зв'язку з цим, ідея інформаційного захисту дітей набуває все більшої актуальності.

Фахівці визначають наступні групи загроз в Інтернет-мережі: контентні, комунікаційні та електронні (кібер) загрози.

Контентні загрози — матеріали (тексти, зображення, аудіо, відеофайли, посилання на сторонні ресурси), які містять протизаконну, неетичну і шкідливу інформацію для дітей. Наприклад, насильство, зображення сексуального характеру, в тому числі і порнографія, агресивні онлайн-ігри, нецензурна лексика, інформація, яка має відношення до расової, релігійної або соціальної нетерпимості (екстремізм, тероризм, пропаганда нездорового способу життя (уживання наркотиків, алкоголю, психотропних речовин), поради із причинення собі шкоди (матеріали, що містять різноманітні способи самогубства).

З таким контентом дитина може зустрітися на веб-сайтах, у соціальних мережах, блогах, форумах. Дуже часто такий матеріал приходить від незнайомця на електронну пошту у вигляді повідомлень або спаму.

Комунікаційні загрози пов'язані з міжособистісними відносинами Інтернет користувачів і містять в собі загрозу зіткнутися з психологічними нападами, які здійснюються через електронну пошту, сервіси миттєвих повідомлень (ICQ, Skype), чати, форуми, блоги, соціальні мережі, сайти знайомств.

За формою комунікаційні загрози можуть бути не тільки образою. Це можуть бути фотографії або відео, іноді відредаговані, щоб ще більше принизити жертву. До комунікаційних загроз відносять: кібербулінг та його різновиди і кібергрумінг.

Кібербулінг (англ. cyberbullying/bully – хуліган) – залякування, приниження, цькування, психологічний терор, спрямований на те, щоб викликати у жертви страх і підкорити її собі.

Тролінг (англ. trolling – „ловля риби на блешню”) – це розміщення на віртуальних комунікаційних ресурсах провокаційних повідомлень з метою нагнітання конфліктної атмосфери, негативної реакції користувачів, взаємних образ шляхом порушення правил етичного кодексу Інтернет- взаємодії.

Головною метою тролінгу є виклик хвилі флейму. Флейм або флеймінг (англ. flame – полум'я, flaming – розпалювати) – це явище, коли учасники дискусії залишають основну тему обговорення і переходять до взаємних образ і нападків.

Текстові повідомлення, фото, пісні, які часто мають сексуальний характер. Жертвами можуть бути не лише окремі підлітки – часом трапляються розсилки списків (наприклад, „хто є хто в школі”), створюються спеціальні „книги для критики” (slam books) із жартами про однокласників.

Самозванство, втілення в певну особу (англ. impersonation – удавання когось-небудь) – переслідувач позиціонує себе як жертву, використовуючи її пароль доступу до аккаунту в соціальних мережах, у блозі, пошті, системі миттєвих повідомлень, або ж створює свій аккаунт із аналогічним здійснює від імені жертви негативну комунікацію. Організація „хвилі зворотніх зв'язків” відбувається, коли з адреси жертви без її відома відправляють друзям провокаційні листи.

Секстинг (англ. sex + texting – секс + відправлення текстового повідомлення) – процес відправлення повідомлень сексуального характеру, особистих фотографій за допомогою сучасних засобів зв'язку: електронна пошта, соціальні мережі, сайти знайомств, мобільні телефони.

Секстинг є однією із найбільш популярних розваг серед дітей та підлітків у США. Кожен день в Інтернет потрапляють тисячі фотографій еротично- порнографічного змісту. За даними досліджень проведеними у США 38% підлітків у віці від 11 до 18 років отримували та відправляли повідомлення та електронні листи із зображеннями сексуального характеру. Схвалення і захоплення користувачів підштовхує їх до публікації нових, більш еротичних фотографій. Але соціальна загроза секстинга полягає у тому, що відправлені фотографії можуть легко опинитися у публічному доступі та призвести до скандалу і навіть самогубства.

Кібергрумінг (англ. cybergrooming / child grooming) – це спілкування та встановлення довірливих відносин з дитиною з метою подальшої особистої зустрічі для вступу в статеві стосунки, фізичного нападу, шантажу, сексуальної експлуатації і насилля. Такі знайомства відбуваються у чатах, на форумах, в соціальних мережах. Злочинець видає себе за однолітка і намагається дізнатися особисту інформацію (адрес, телефон) і домовитися про зустріч. Іноді злочинці виманюють інформацію, за допомогою якої шантажують дитину, наприклад, просять надіслати особисті фотографії або провокують на непристойні дії перед веб-камерою

Аналіз багатьох джерел і сайтів Інтернет-безпеки надав змогу виділити правила безпечної поведінки дітей в Інтернет-мережі: – потрібно використовувати спеціальні програми батьківського контролю, постійно оновлювати антивірусні програми; – підвищувати власну комп'ютерну та Інтернет-обізнаність; – повідомляти дітей про ризики, яких вона може зазнати, відвідуючи Інтернет; – потрібно навчити дитину, як правильно себе поводити у випадках зустрічі з шахрайством та іншими фактами порушення закону.

Ніколи не розголошувати свою конфіденційну інформацію (прізвище, номер телефону, адресу, номер школи, паролі); не відкривати підозрілі повідомлення електронної пошти, файли або веб-сторінки від незнайомих людей; – вести себе ввічливо у Інтернет-мережі, не робити того, що може образити інших людей чи входить у протиріччя з законом; – не призначати зустрічі з віртуальними знайомими.

Віртуальний співрозмовник може видавати себе за іншу людину. Якщо ж ви хочете зустрітися, домовляйтеся про зустріч у громадському місці і потрібно повідомити батьків про зустріч; – якщо в Інтернеті (у повідомленні електронної пошти, на сайті, форумі, чаті) щось незрозуміло, хвилює чи загрожує, завжди необхідно звертатися за допомогою до батьків або вчителів; – завжди перевіряйте інформацію з Інтернет-мережі за допомогою додаткових запитів і звернення до перевірених джерел.

Отже, протидіяти негативному впливові інтернет-мережі можна й потрібно, і робити це необхідно різними способами й на кількох рівнях: суспільства, сім'ї, окремої людини.

Література:

1. Доповідь Державного комітету інформатизації України Кабінету Міністрів України про стан інформатизації в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.dki.gov.ua/article/list/.../potoch_diyal.

2. Інформаційні технології в правозастосовній практиці : навч. посіб. / В. Г. Хахановський, В. А. Кудінов, В. М. Смаглюк. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 112 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ В ІНТЕРНЕТІ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Льницька М.Р.

курсант Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Бараненко Р.В.

*професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС
к.т.н., доцент*

Інтернет – це глобальна мережа поширення та обміну інформації. Та для підлітків найпривабливішими можливостями Інтернету є розваги й спілкування. В цій мережі вони «живуть» під псевдонімами, легко знаходять співрозмовників з такими ж інтересами, тут вони можуть приховати свою справжню особистість та бути іншими, знайти багато розваг. Основний недолік віртуального світу – тут можна все, що заборонено в реальному житті. В Інтернеті можна знайти «море» цікавої інформації про що завгодно.

Сучасні підлітки проводять багато годин сидячи за комп'ютером, це шкідливо для їхнього здоров'я: довге сидіння перед монітором шкодить зорові, нервам, а також серцю. Насильство, яке присутнє в більшості комп'ютерних ігор, калічить їхню психіку. Адже психологи довели [1], що підлітки, що виростили на комп'ютерних іграх, мають серйозні проблеми розвитку й дефіцит уваги.

Спілкуючись в Інтернеті, особа може не тільки тимчасово «змінювати» стать і ім'я, з'являтися перед співрозмовником в іншому фізичному вигляді, але навіть створювати свій новий образ – реалізовувати, хоча б віртуально, свої фантазії, що дуже важко або неможливо реалізувати у реальному світі. Віртуальний світ дає додаткову свободу дій, емоцій, почуттів, що обмежуються в реальному житті, однак при цьому будь-яка особа може легко піддатися впливу аморальних соціальних груп, якими позитивно оцінюються такі явища, як сатанізм, педофілія та інші види сексуальних збочень. Молодь зі слабкою психікою при від-

відуванні сайтів подібних груп можуть активно сприймати погляди, що пропагуються тут, і переносити їх до свого повсякденного життя.

Особливо аморальним явищем є дитяча порнографія, що, нажаль, має досить вільне поширення в інтернет-мережі. В законодавстві більшості країн міститься заборона на створення, розповсюдження й зберігання порнографічних матеріалів за участю неповнолітніх. Проте анонімність і відсутність заборон в мережі звільняють приховані комплекси, стимулюють людей поводитися більш розкуто й навіть переходити деякі моральні межі. Згідно з дослідженнями клініки «Майо» (Рочестер, Міннесота, США) [2] від 30 до 80% людей, які переглядали матеріали, що містять дитячу порнографію, і 76% з тих, кого було заарештовано за перегляд дитячої порнографії в Інтернеті, в подальшому скоювали суспільно-небезпечні дії відносно дітей.

Часто можна зустріти закриті сайти, де продаються відео- та фотоматеріали порнографічного змісту за участю дітей. Сьогодні батьки можуть навіть не знати, що їхня дитина може спілкуватися з однією з таких аморальних осіб, які часто створюють сторінки в соціальних мережах під псевдонімом із фотографіями маленьких хлопчиків або дівчат. Насправді ж по ту сторону монітора сидить доросла людина, а не дитина років 11-13. Так злочинці «полюють» на своїх нових «жертв».

На жаль, під таким впливом виростає наше нове покоління. Підлітки бачать, що немає ніяких заборон, все дозволено та толерантно сприймається суспільством. В результаті це призводить до ранніх статевих актів, діти в 12-14 років вже є сексуально активними. Дівчата, начитавшись та надивившись таких матеріалів в інтернет-мережі, вважають, що це нормально, стають розпущеними, розуміють свою сексуальність та використовують її. Вони самі починають спілкуватися з чоловіками старшого віку та використовують їх у своїх цілях, й навіть вдаються до такого аморального вчинку, як продаж своєї цнотливості на аукціонах в Інтернеті.

Якщо суспільство хоче вберегти дітей від цього ганебного явища, воно має в першу чергу впливати на батьків, адже родина відіграє захисну функцію, що дозволяє незрілій особистості сформуватися й стати на ноги. Батькам потрібно регламентувати вільний час дитини й не дозволяти багато часу проводити біля комп'ютера.

Сьогодні в Україні Інтернет, на думку експертів [3], не врегульований законодавчо й практично не розмежовано суб'єкти, що надають інтернет-послуги. Фахівці вважають за необхідне прийняття Закону України «Про інтернет» аби мати змогу на законодавчому рівні блокувати дитячу порнографію у всесвітній мережі, тому що без сильної правової бази органи внутрішніх справ обмежені у своїх діях. Важливо ввести регулювання контенту мобільних телефонів, так як діти часто закачують до своїх мобільних телефонів аморальні чи агресивні картинки. Деякі експерти пропонують створити «чорний» та «білий список» веб-сайтів. Але створення «чорних списків», які б забороняли певні веб-сайти, є хибним шляхом та марним витрачанням часу та зусиль, адже хоч сайти з небезпечним контентом постійно закривають, вони так само регулярно з'являються знову. Набагато ефективніше створювати «білий список» веб-сайтів, які рекомендовано для відвідування дітям. Необхідно визначити веб-сайти, які не містять небезпечного контенту, й рекомендувати їх для перегляду дітям. До «білого списку» рекомендовано включити освітні та інформаційні ресурси. Щоб система запрацювала, потрібна програма, яка стоїть на комп'ютері, й потрібен, власне, список, який підтримується нею і розміщений десь на серверах провайдера. Ні про який державний контроль трафіку не йдеться, адже для запровадження цього механізму обов'язково буде потрібна не лише згода, але й ініціатива батьків дитини. Тобто на власні комп'ютери користувачі-батьки повинні ставити цю програму самі.

Проте як би держава не забороняла будь-які фільми чи сайти з елементами насилля чи розпусти, якщо батьки не будуть приділяти значної уваги своїм дітям, і в родині не буде створено атмосферу довіри й любові, то ніякі заборони не діятимуть [3].

Література:

1. Шевчук Ю // Нова педагогічна думка. – 2014. – №1. – С.41-45.
2. Ryan Hall, Richard Hall (квітень 2007). A Profile of Pedophilia: Definition, Characteristics of Offenders, Recidivism, Treatment Outcomes and Forensic Issues (PDF). Mayo Clin Proc 82 (4). с. 457–471.
3. Леонід Чупрій Жахи з телевізора у реальному житті. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://life.pravda.com.ua/society/2010/05/13/48536/view_print/

ЗАСОБИ ВИЯВЛЕННЯ ШКІДЛИВОГО ДЛЯ ДІТЕЙ КОНТЕНТУ ТА ЗАХОДИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ЙОГО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ

Ісмайлов К.Ю.

завідувач кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС
к.ю.н., майор поліції

Сіфоров О.І.

начальник навчально-методичного відділу ОДУВС
к.т.н., доцент, полковник поліції

Сучасний стрімкий розвиток Інтернет-технологій, а разом з ним форм спілкування людей між собою та джерел отримання ними інформації постійно змінюються. Вже важко собі представити, що сучасна молода людина буде очікувати декілька днів щоб отримати в відділенні державної пошти якийсь документ, який можливо миттєво отримати (передати, обробити) за допомогою мобільного додатку Viber, WhatsApp, Telegram або хмарних сховищ Dropbox, Mega, Google, Mail та інших.

Об'єм спілкування в соціальних мережах Facebook, Вконтакте, Instagram та сама кількість користувачів постійно збільшується. Ці явища пояснюється багатьма факторами, але один з них це те, що вже підросло Покоління Y (Мілленіали) – покоління, яке народилося після 1981 року, яке зустріло нове тисячоліття в юному віку та яке характеризується глибокою залученістю в цифрові технології. Багато з них навчилися використовувати планшет раніше, чим читати та писати. Їм простіше спілкуватися з віртуальним співрозмовником, ніж з реальною людиною [1].

Тим більше, що якість підготовки молодого покоління з інформаційної обізнаністю в вищих навчальних закладах України постійно зменшується у тому числі у зв'язку з скороченням академічних годин з вивчення навчальних дисциплін Інформаційне право, Інформаційно-телекомунікаційні системи та інших [2].

Зараз соціальні мережі стали невід'ємною частиною життя людини на початку XXI століття. Але якщо доросла людина в більшості може забезпечити свою безпеку, то діти з огляду на малий життєвий досвід та необізнаність все частіше підпадають під його вплив та стають його жертвами.

Так, філософ С.В. Роганов зазначає: «Черный феномен» – так американці називають суїцид – давно входить до першого десятку причин смертності на нашій планеті, а к 2020 року, за прогнозами експертів, кількість самогубств може скласти 1 500000 осіб в рік» [3].

Американський журналіст, письменник та соціальний дослідник впливу нових соціальних медіа на суспільство К. Ширкі зауважує, що нові онлайн-інструменти дозволяють людям знайомитися друг з другом та здійснювати колективні дії без попередніх часових і трудових витрат, залучаючи в них широкі прошарки населення [4]. Такого роду дії часто відбуваються без прийняття (або з частковим прийняттям) відповідальності за їх наслідки [5].

Є багато наукових робіт вітчизняних та зарубіжних вчених з питань теоретичної та практичної психології щодо розповсюдження суїцидального контенту в всесвітній мережі Інтернет, в яких здебільшого розглядаються способи маніпуляцією свідомістю користувачів соціальних мереж, типи та причини виникнення такої інформаційної загрози. Також питаннями пошуку інформації у відкритих джерелах інформації, як один з способів отримання оперативної інформації досліджували провідні вітчизняні науковці, такі як С.В. Албул, О.М. Бандурка, М.П. Водько, М.Л. Грібов, Я.Ю. Кондратьєв, О.Є. Користін, Д.Й. Никифорчук та інші вчені.

Але сьогодні є нагальна потреба в інформування суспільства щодо головних ознак, по яким людина без ІТ-підготовки може розпізнати аккаунт потенційної людини, яка схильна до неадекватної поведінки. Тому саме аналіз та надання практичних порад з пошуку та моніторингу всесвітньої мережі Інтернет є метою проведення нами дослідження.

Вже не є ніяких сумнівів, що Інтернет простір практично є неконтрольованим українськими державними органами, хоча треба відмити тенденції щодо покращення цієї ситуації за останній рік в особі Департаменту кібербезпеки Національної поліції України, але намагання є, робота дійсно здійснюється, але ефект є явно недостатній. Тим більш, що зараз збір та аналіз інформації з відкритих джерел є одним із дієвих сучасних інструментів отримання інформації [6, с. 111].

Для того, щоб перейти до засобів виявлення шкідливого для дітей контенту в Інтернеті необхідно з'ясувати коло осіб саме відносно кого буде проводитись пошук та моніторинг. Так, можна виділити наступні коло осіб відносно, яких можуть застосовуватися зазначені засоби:

- особи, які перебувають у сімейних стосунках або з числа близьких знайомих;
- особи з числа підопічних того хто проводить моніторинг;
- незнайомі особи.

Відрізняються ці групи осіб тим, що людина, яка проведе моніторинг на початковому етапі володіє абсолютно різним рівнем інформації по останніх, тому повинен і використовувати різні підходи та методи, у тому числі з основ кримінального аналізу [7].

Щодо першої групи особа, яка проводить моніторинг володіє інформацією про Так,

Ми не будемо зупинятися на методах пошуку інформації в найпопулярніших пошукових системах Google, Yandex та соціальних мережах Facebook, Вконтакте, тому що про них є достатня інформація в відкритому доступі, з якою легко ознайомитися. А також не зупиняємося на загальних ознаках, які містять в собі аккаунти осіб, які схильні до неадекватної поведінки, а саме такі записи на стіні як «Меня никто не понимает», «Душу разрывает на части2», «Давай улетим вдвоём, где нас с тобой не найдут». Або специфічна музика та фото (картинки): дахів, петлі, таблеток, закривавлених ран та інших.

Візуально сучасні аккаунти осіб, які схильні до самогубства мають такі записи на стінах та перебувають в наступних групах: #япротивигру, #нехочувигру, #янекит, #ядельфин, #дельфиныпротивкитов, #дельфины_против_китов, #яневигре, #антикиты, #уничтожьигру, #противсуицида, #явнеигры, #дельфиныпротивкитов, «Киты плывут вверх», «Разбуди меня в 4.20», «f57», «f58», «Тихийдом», «Рина», «Няпока», «Море китов», «50 дней до моего...», «домкитов», «млечныйпуть», «150звёзд», «ff33», «d28», «хочувигру». Тобто ми бачимо характерне використання хештегів та назви груп.

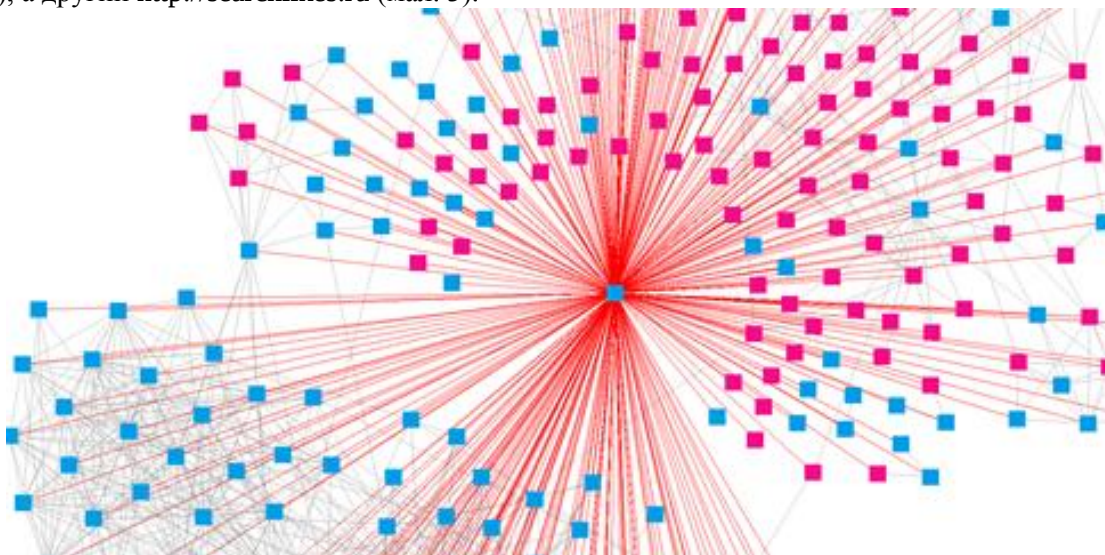
Окремо необхідно розглянути розміщення на аккаунтах фото (картинок):

1. Героїв з китайських, японських мультфільмів;
2. Широке застосування аніме;
3. Копіювання героїв ігор (Dota , Dota 2 та інших);
4. Анімаційних гіфки (мал. 1).

(мал. 1).

Також ми хотіли би розглянути два інтернет-ресурсу, які є безкоштовними та для використання яких необхідно лише мати обліковий запис у соціальній мережі Вконтакте. Один з них <http://www.yasiv.com/vk> (мал. 2), а другий <http://searchlikes.ru> (мал. 3).

(мал. 2).

(мал. 3).

Розглянемо ресурс <http://www.yasiv.com/vk>, який представляє собою візуалізацію зв'язків у соціальній мережі Вконтакте. За допомогою адмінпанелі можливо додавати або скривати необхідні для моніторингу осіб, а також змінювати колір зв'язків. Ресурс показує всі взаємозв'язки навіть приховані.

Ресурс <http://searchlikes.ru> допомагає в аналізі аккаунтів осіб щодо їх дій, а саме:

- пошук лайків серед всіх друзів (фото);
- пошук лайків серед всіх друзів (стіна);
- пошук коментарів на фото;
- пошук коментарів в певній групі.

Для вирішення зазначених в статті практичних проблем необхідно:

1. Додати до функціональних обов'язків шкільних поліцейських обов'язок щодо моніторингу шкідливого контенту в Інтернеті.
2. Створити в кожному виховному та навчальному закладі групи з моніторингу Інтернету на базі кабінетів інформатики.
3. Створення на базі вищих навчальних закладів з специфічними умовами навчання центрів з підготовки співробітників виховних, навчальних закладів, волонтерських груп щодо виявлення шкідливого контенту в Інтернеті.
4. Збільшити штатну кількість співробітників у підрозділах кіберполіції.
5. Розробити методичну базу щодо забезпечення ефективної протидії загрозам, які несуть сучасні технології та налагодження взаємодії поліцейських кібер-груп з підлітками.
6. Організувати стажування провідних фахівців в регіонах України для вивчення досвіду інших держав.

Література:

1. Поколение Y [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Поколение_Y
2. Ісмайлов К.Ю. Навчально-наукові установи Національної поліції в забезпеченні стратегії кібербезпеки України: фундаментально правові аспекти / К.Ю. Ісмайлов // Centre for European Reforms Studies. – 2016. №4.
3. Роганов С.В. «Черный феномен» свободного сознания / С.В. Роганов // Новый мир. – 2009. – № 10. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://magazines.russ.ru/novyi_mi/2009/10/ro11.html.
4. Shirky C. Here comes everybody: the power of organizing without organizations. New York: Penguin Press, 2009. - 336 p.
5. Postmes T. Collective action in the age of the Internet mass communication and online mobilization // Social Science Computer Review. 2002. Vol. 20, Nr 3. - P. 290–301.
6. Ісмайлов К.Ю. Особливості кримінальної розвідки з відкритих джерел як інструмент збирання оперативної інформації / К.Ю. Ісмайлов // Південноукраїнський правничий часопис. – 2016. - № 2. – С. 110-113.
7. Основи кримінального аналізу: посібник з елементами тренінгу / Користін О.Є., Албул С.В., Холостенко А.В., Засць О.М., Ісмайлов К.Ю., Тетерятник Г.К., Горбаньов І.М. – Одеса : ОДУВС, 2016. – 112 с.

ФЕНОМЕН «ПАБЛІК» В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ДОСТУПНИЙ ШКІДЛИВИЙ КОНТЕНТ

Косаревська О.В.

*доцент кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС
к.п.н., доцент*

Кузьмініх А.Ю.

студент 2 курсу факультету № 4 ОДУВС

Швидке поширення глобалізації інтернет простору поряд з прогресивним розвитком інформаційної культури світової спільноти на сьогодні, на жаль, має суттєві ризики у вигляді безконтрольного користування соціальними мережами, які перенасичені багатою кількістю різноманітних онлайн-ігор, інтернет-мемів, спеціально створених інтернет-сленгів. (наприклад: «руф райдінг» - катання на даху рухомого потягу; «агрити» - дії спрямовані на провокацію конфліктів) [1].

Огляд сучасної наукової думки стосовно проблеми шкідливого контенту в соціальних мережах для дітей і підлітків, що відбулося в роботах авторів: Г.Грезійона, К.Карделлана, Е.М.Вроно, Н.Д.Чеботарьової та ін., дає підстави наголосити на актуальність проблеми вразливості неповнолітніх до психологічного впливу, спричиненого перевантаженням «мемами» субкультури, пов'язаної зі спонуканням до самогубства.

Передумовами появленню феномену “дітей-самогубців” в соціальних мережах, на нашу думку, слід вважати наступне.

По-перше, створення нової інтернет-індустрії “дітей-самогубців” відбулося за рахунок попиту на кінцевий продукт (наочну демонстрацію самогубства) з боку зацікавлених осіб до яких, на наш погляд, слід віднести не тільки розбещених “товстосумів”, які отримали нову форму “розваг”, але й так званих “ідеологів-мемологів” спотвореної субкультури самогубства, які цілеспрямовано намагаються маніпулювати свідомістю найбільш не захищеного та вразливого прошарку користувачів соціальних мереж – неповнолітніми, що спричиняє не тільки горе сім’ям дітей – жертв самогубства, але й знищує генофонд української держави.

По-друге, слід констатувати певну деформацію, що відбулася у соціальному інституті сім’ї, що призводить не тільки до стану “соціального сирітства” окремих верств неповнолітніх, а також до появи певної категорії “діти-мажори”.

Доступність інформації для неповнолітніх, за рахунок недостатнього контролю або взагалі його відсутності з боку батьків (оточуючого середовища), створює умови для вільного спілкування в соціальних мережах, з метою подання комунікативного дефіциту; розширенню, на свій розсуд, кола спілкування; спроби самореалізації.

Як слушно вказує автор Н.Д.Чеботарьова, неповнолітні використовують інтернет-спілкування як гру з особистісною само презентацією, яка надає можливість управляти враженням про себе, “втєкти з власного тіла”, відчувати психологічну розкутість не нормативність, програвати нереалізовані вчинки, сценарії ролей. [2]

Особливу стурбованість батьків, фахівців правоохоронної сфери, психологів, соціологів, медиків, педагогів останнім часом викликають шкідливі не тільки для фізичного, але і для психологічного здоров’я неповнолітніх інтернет пабліки зі сценами насильства у шкільному середовищі, популяризація пропаганди знущання над тваринами як прояву жорстокості, бездуховності, відкритого цинізму.

Окремим різновидом “інтернет-героїзму” слід вважати пропаганду суїциду неповнолітніх у таких соціальних мережах, як: «Вконтакті», «Тамблер», «Інстаграм», «Періскоп», «Однокласники», «Фейсбук».

Найбільш поширеними видами цієї шкідливої субкультури стали меми: про: “Діану Шуригіну”, “Ня, пока”; квест-ігри: “Синій кит”, “f57” “4:20”, пропаганда насильства “TUSSIN+”, “ИНШАСПАЙС”, “6996”. [3]

Так, наприклад, для квест-ігр: «4:20»; «f57» основним інструментарієм кураторів (особи, які безпосередньо організовують залучення неповнолітніх до пабліків з обмеженим доступом) є :

- пошук психічно не стійких підлітків, які є користувачами соціальних мереж та не контролюються батьками, з метою маніпуляції їхньою свідомістю та подальшого залучення до кагорти «шукачів зустрічі зі смертю»;

- отримання конфіденційної інформації про самих підлітків та членів їх сімей, за рахунок майнового заохочення знайомих із близького оточення, яка в подальшому використовується як засіб залякування підлітка у випадку відмови виконувати завдання кураторів (наприклад, пробігти по даху потягу; зробити порізи на руці тощо, з обов’язковим підтвердженням виконання конкретної дії зафіксованої на фото-відео носії).

Враховуючи, що соціальна мережа інтернет крім розважальної та розвивальної функції стала загрозою для свідомості неповнолітніх, що підтверджується поширенням фактів суїцидів, як виконання запрограмованої підсвідомої поведінки, та з метою запобігання появі шкідливого контенту для неповнолітніх в соціальних мережах, на нашу думку, слід запропонувати наступні заходи.

- 1.Поширити правову пропаганду серед батьків та учнів навчальних закладів всіх рівнів стосовно профілактики суїцидальних проявів серед неповнолітніх. Батькам слід, більше цікавитись онлайн та офлайн життям дитини.

- 2.Враховуючи латентність діяльності адміністраторів зі шкідливими контентами, яка досягається за рахунок трансперсональної індивідуальної віртуальної свідомості та її анонімності, забезпечити проведення постійного моніторингу соціальних мереж з боку працівників кіберполіції, ВНЗ юридичного спрямування.

- 3.Створити на регіональному рівні ініціативні волонтерські групи із залученням науковців, фахівців у сфері ІТС, представників громадських організацій у сфері роботи з молоддю, з метою розробки навчально-методичних рекомендацій з організації моніторингової роботи батьків по запобіганню доступу неповнолітніх до шкідливого контексту при користуванні мережею інтернет.

Література:

1. Паблік «ЗЦПЧ» Інтернет ресурс: https://vk.com/topic-53664347_28302133
- 2.Чеботарева Н. Д. Интернет-форум как виртуальный аналог психодинамической группы. // <http://www.library>.
- 3.Паблік «TUSSIN+» Інтернет ресурс: <https://vk.com/tsnpls> / Паблік «ИНШАСПАЙС» Інтернет ресурс: <https://vk.com/inshaspice4>
- 4.Карделлан К., Грезийон Г. Дети процессора: Как Интернет и видеоигры формируют завтрашних взрослых / пер. с фр. – Екатеринбург: У-Фактория, 2006. – 272 с.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ ЯК КОМПЕТЕНЦІЯ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Пекарський С.П.

*доцент кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності
ДЮІ МВС України, к.ю.н.*

На сучасному етапі науково-технічного прогресу, розвитку інформаційно-комунікативних технологій, розповсюдження соціальних мереж та онлайн ресурсів, на державному рівні, постала проблема інформаційної безпеки громадян. На нашу, у силу своїх вікових особливостей та соціалізації у суспільстві, найбільш уразливою для даної проблеми стали особи, які не досягли повноліття тобто діти.

Так це ставить перед підрозділами Національної поліції завдання забезпечення дітей від:

- розповсюдження шкідливого контенту;
- впливу Інтернет-мережі на формування суїцидальних проявів у дітей та молоді.

Окрім того дана проблема пов'язана з необхідністю:

- здійснення запобіжних заходів уповноваженими підрозділами Національної поліції щодо профілактики суїциду серед дітей та молоді;
- дослідження правових проблем кримінальної відповідальності за доведення до самогубства через інтернет-мережі та цифрове середовище;
- актуалізації спільної діяльності з органами місцевого самоврядування, педагогічними колективами навчальних закладів та громадськістю на території обслуговування щодо формування цінності здоров'я, здорового способу життя та активної життєвої позиції як умови психологічної стійкості дітей та молоді до негативного впливу шкідливого контенту;
- безпосереднього проведення уповноваженими працівниками Національної поліції правоосвітніх заходів у навчальних закладах серед педагогів, учнів, студентів та їхніх батьків, метою яких є надання якісних освітніх послуг з даної проблематики.

Отже, реалізація даних заходів ставить проблему інформаційної безпеки дітей, як одну із складових охорони дитинства в Україні, як компетенцію діяльності уповноважених підрозділів Національної поліції. Саме тому слід зазначити, що з метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток Закон України «Про охорону дитинства» [1] встановлює основні засади державної політики у цій сфері.

Своєю чергою, завданням законодавства про охорону дитинства є розширення соціально-правових гарантій дітей, забезпечення фізичного, інтелектуального, культурного розвитку молодого покоління, створення соціально-економічних і правових інститутів з метою захисту прав та законних інтересів дитини в Україні.

Окрім того зростання в цифровому світі, тобто доступ до мережі Інтернет і цифрова грамотність розглядається як складова прав дитини на свободу вираження поглядів, на участь та освіту. Але, як зазначено у Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016-2021) цифрове середовище також пропонує дитині шкідливий контент і його наслідки, конфіденційність і питання захисту даних та інші ризики, в тому числі сексуальне насильство онлайн і надмірний вплив сексуалізованих зображень. І тому вплив шкідливого контенту визначено Стратегією як один із сучасних викликів для прав дітей [2, п. 21].

На жаль окрім усього слід зазначити, що і проблема дитячої жорстокості стала повсякденною, і багато з дорослих на це не звертають уваги, запевняючи себе тим, що їх дитина особлива та ніколи жорстокості не проявить. Але це є самою великою помилкою як батьків, так педагогів, оскільки дитина у процесі соціалізації у середовище всмоктує немов губка всю оточуючу інформацію навколо себе, і, навіть, якщо раніше дитина не проявляла схильність до жорстокості то під впливом інших осіб, в тому числі і дорослих, може стати на шлях насильницьких дій. А у часи віртуального життя, коли будь-яку інформацію можна дістати через Інтернет-мережу, саме вона стає головним чинником, котрий розвиває в дитині схильність до жорстокості. Саме через таке активне використання Інтернет-мережі, виникло нове поняття злочинності – кіберзлочинність, яка також проявляється у розповсюдженні відеороликів, фото-кадрів з зображенням жорстокості, вбивств, знущанням над людьми та тваринами тощо, кримінальна відповідальність за що передбачена ст. 300 КК України [3].

Отже ми наголошуємо на аксіомі, що інтересам суспільства відповідає необхідність обмеження в поширенні серед населення чи навіть повна відсутність творів, в яких вихваляється або видається за норму застосування грубої фізичної сили, розправа над потерпілим, катування і навіть заповідання смерті. Такі інформаційні продукти безумовно деформують психіку людей, особливо молоді та сприяють криміналізації суспільства.

Окрім вищезазначеного статтею 301 КК України передбачено підстави відповідальності за ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів [3, ст. 301]. Своєю чергою частина 4 даної статті, кваліфікуючою ознакою даного злочину, визнає дії, вчинені щодо творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру, що містять дитячу порнографію, або примушування неповнолітніх до участі у створенні творів, зображень або кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм порнографічного характеру [3, ч. 4 ст. 301]. Отже приходимо до висновку, що кіно- та відеопродукція, комп'ютерні програми порнографічного характеру є різновидом предмета злочину, за наявності якого дії з ними оцінюються як кваліфікований вид злочину ч. 2, ч. 4 ст. 301 КК України. Це кіноплівки, відеоплівки, комп'ютерні дискети та цифрові носії інформації, на яких містяться фільми чи їхні окремі фрагменти відповідного змісту і призначення, або ж порнографічні відеоігри [3]. Дана інформаційна продукція відноситься до шкідливого тобто протиправного контенту і тому протидія його обігу відноситься до компетенції поліції.

З урахуванням вищевказаного зазначаємо, що Законом України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» [4], визначені правові основи діяльності органів і служб у справах дітей та спеціальних установ для дітей, серед яких особливе місце займають уповноважені підрозділи органів Національної поліції. Їх повноваження визначені у ст. 5 даного закону. Своєю чергою у складі Національної поліції діє: кримінальна поліція, патрульна поліція, органи досудового розслідування, поліція охорони, спеціальна поліція та поліція особливого призначення [5, ст. 13].

На жаль у Законі України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» чітко не визначений суб'єкт Національної поліції, який безпосередньо проводить заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки серед дітей. Безпосередньо серед підрозділів кримінальної поліції на Департамент кіберполіції покладено обов'язок протидіяти обігу шкідливого контенту [6]. Але на нашу думку діяльність Департаменту кіберполіції не охоплює всіх визначених проблемних питань. Своєю чергою підрозділи ювенальної превенції лише розвиваються і не наділені повноваженнями здійснення оперативно-розшукової діяльності щодо виявлення латентних дій у Інтернет-мережі, цифровому середовищі щодо дітей. А органи досудового розслідування діють в межах кримінального провадження, по факту вчинення злочину. Сподіваємося, що під час роботи круглого столу будуть визначені шляхи вирішення окреслених вище питань та розроблені пропозиції для активізації діяльності Національної поліції з даної проблеми.

Підводячи підсумок погоджуємося з висновком Стратегії Ради Європи з прав дитини (2016 - 2021) про те, що дитина має права в світі цифрових технологій, тобто всі діти повинні мати можливість отримувати безпечний доступ до інформаційно-комунікативних технологій і цифрових засобів масової інформації [2, п. 56]. А це передбачає не лише участь дітей в цифровому середовищі, а і захист дітей в цифровому середовищі, тобто забезпечення інформаційної безпеки для дітей уповноваженими підрозділами Національної поліції України.

Література:

1. Про охорону дитинства: Закон України від 26 квітня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14/page2>;
2. Стратегія Ради Європи з прав дитини (2016 - 2021) неофіційний переклад [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://la-strada.org.ua/ucp_mod_news_list_show_597.html;
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9>;
4. Про органи і служби в справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 за N 20/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 6. – Ст. 35;
5. Про національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII // Відомості ВР України. – 2015. – № 40-41. – Ст. 379;
6. Департамент кіберполіції Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1816252>.

ГРА У СМЕРТЬ ЧИ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ІНІЦІУВАННЯ СУІЦІДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Преснакова Н.Б.

студент факультету права і соціального управління ДДУУ

Науковий керівник: Скачкова Т.Ю.

доцент кафедри спеціально-правових дисциплін ДДУУ, к.ю.н., доцент

Залежність від інтернету у сучасному суспільстві виступає однією з основних проблем під вплив якої все частіше підпадають підлітки та молоді люди. Для них Інтернет виступає джерелом самоствердження та самовизначення, адже через обізнаність у нових інтернет-технологіях вони бачать можливість виокремитися в осередку однолітків.

Сьогодні для молодої людини вважається неприпустимим не мати доступу до Інтернету, не відвідувати соціальні мережі, не грати в комп'ютерні ігри – інакше її навіть можуть виключити з молодіжних груп, оскільки саме це найчастіше в них виступає предметом обговорення.

Саме через це, захоплення інтернет-мережою та інтернет-серфінг у наш час виступає в молодіжному середовищі критерієм оцінки особистості, перебування в соціальних мережах спонукає молодь до захоплення інтернет-діяльністю та може призвести до виникнення адикції – патологічного потягу до чогось, що збільшує ризик розвитку психічних захворювань та пов'язане з особистими або соціальними проблемами.

Проте захоплення Інтернетом – це не найгірше, що може статися з молодою людиною, вже багато місяців поспіль у Інтернет-мережі обговорюють підліткову гру «Синій кіт». Або ж «Тихий дім», «Море китів», «Розбуди мене о 4:20». У смертельної гри багато назв, однак результат завжди однаковий – закінчена життя і зламані горем батьки, не розуміючи, що ж змусило дитину звести рахунки з життям.

Зважаючи на вищевикладене, метою моєї роботи є дослідження впливу інтернет-залежності та інтернет-серфінгу на розкриття психічного стану молоді та виявлення причин самогубства пов'язаних з соціальними мережами.

Найперші згадки про «море китів» з'явилися в Інтернеті ще два роки тому. Найчастіше це закриті групи у соціальних мережах, таких як «ВКонтакте» чи закриті акаунти у «Інстаграмм».

Дезадаптованість, невпевненість у собі, самотність та замкнутість, переживання конфлікту із самим собою в реальному житті примушують молоду людину шукати альтернативні сфери самореалізації, однією з яких може бути й інтернет-середовище, де вона почувається впевнено та комфортно, задовольняє потребу у самоповазі та підвищує власну самооцінку [1].

Умовами «гри» було спілкування з адміністраторами чату у 04:20, а також носіння при собі ножів і нанесення порізів на руки. Основний принцип – підліток нібито пише на своїй сторінці в соціальних мережах пару повідомлень обов'язково з хештегами: #синій кит, #тихий будинок, #явигре #розбудименяв420, #f57, #f58, після чого з ним зв'язується так званий «куратор».

Модератори таких груп висилають підліткам різні завдання, останнім з яких є акт суїциду. У якийсь момент вони вказують підлітку несильно себе покалічити, найчастіше – вирізати лезом на руці якесь слово або номер. Саме доведення до самогубства тут називають «грою».

М. Алексєнко виокремив детермінанти, що сприяють формуванню інтернет-адикції серед молоді: ідентифікація; інтимність і приналежність; відособлення від батьків і родини; порятунок від фрустрації [2]. Зважаючи на це, можна стверджувати, що мережа Інтернет стає тією сферою, де молода людина почуває себе комфортно та впевнено: тут вона – доросла, самостійна та значуща, може усамітнитися, обговорити свої інтереси та поділитися проблемами з однолітками, тобто задовольнити усі свої приховані бажання.

Саме тому, розгадок участі молоді в таких «іграх» чимало. Багато хто з хлопців і дівчат підліткового віку вже стикалися з дуже «дорослими проблемами». Нерозуміння, невизначеність майбутнього і нерозділена любов, яка в цьому віці здається єдиною – можуть підкосити і дорослу людину. До підлітка, поневоленого цими речами приходять думки про те, що тут не так вже й добре, як може бути. А «ввічливі» адміністратори смертельних груп вже наготові з цілими альбомами сумною монотонною музики, уявної підтримкою і розумінням і великою кількістю картинок з пригнічують пейзажами і словами про безвиході.

Тобто, для нагнітання атмосфери депресії і безвиході у підлітків «куратори» використовують цілий маніпуляційний набір: потужні образи спокою («море китів», «тихий дім», "150 зірок"), зокрема, постять гіпнотичні вірші, бляклі зображення, проводять нумерацію членів своїх груп і професійною майстерністю нагнітають містицизм.

Вам змінюють режим сну та активності, ви пильнуєте зовсім інший час, організму необхідно за щось чіплятися в такому випадку, адже звичні орієнтири змінюються. Для цього вас починають у великій кількості забезпечувати фото і відео про суїцид, а також повідомленнями про суїцид як єдиний спосіб вирішення проблем. Завдання – понівечити себе, покликане для того, щоб піти проти інстинкту самозбереження і через це дитина починає розуміти, що знищувати свій організм – це не так боляче, як здається. Через збити режим сну – настає апатія, бажання спілкуватися стає менше, особливо з тими, хто близько, оскільки навколишні звикли бачити людину по-іншому. І саме тоді молодь починає усвідомлювати, що самогубство це єдиний реальний вихід.

І це тільки одна зі схем. Коли учасник повідомляє про бажання вийти з гри – адміністратори починають погрожувати його близьким. За допомогою програм виявлення місцезнаходження за ай-пі адресом пристрою з якого людина виходить в інтернет, адміністратори груп виявляють адресу місця проживання. Чи погрожують розкриттям листування, опублікуванням інтимних фото, які також є у списку «завдань» групи. Багато з тих, хто вже зробив цей страшний крок – могли бути змушені до цього страхом ганьби або бажанням вберегти своїх близьких.

Тобто, «роблячи запис, ти не вступаєш в гру. Ти пропонуєш людям запрограмувати тебе на самознищення» – зазначають самі модератори таких груп.

Остаточно забороняти доступ до Інтернет-мережі молодій людині – не кращий варіант, адже у сучасному світі прослідкувати за всіма діями просто нереально. І це тільки викличе у дітей більший інтерес. Заборонений же плід – солодкий.

Батькам слід більше часу приділяти своїм дітям, цікавитися їхнім життям, їхніми інтересами та їх проблемами, щоб вчасно допомогти розібратися та разом знайти найкращий вихід. На фоні усього цього багато психологів рекомендують провести розмову про те: «що я переживаю за твоє життя і здоров'я, що ти для мене цінний, що ти для мене важливий, що ти єдине, що є в моєму житті, найдорожче, найцінніше», що підлітки мали над чим замислитися перед прийняттям фатального рішення. Також варто бодай глянути, на які групи підписане чадо у соцмережах та чи нема ім'я вашої дитини у списку активних користувачів смертельних спільнот, який оприлюднили кіберполіцейські.

Звичайно на кожну дію є своя протидія. Проти нашестя «синіх китів» у соцмережах активізувався рух «антикитів», вони активно використовують хештеги «антикит», «антигра», «ядельфін», «небудименев4.20», «антидім» та «язажиття». Не стоять осторонь і блогери, які знімають соціальні ролики та закликають підлітків не гратися із своїм життям.

Література:

1. Турецька Х. Вікові особливості самоставлення осіб, схильних до інтернет - залежності [Електронний ресурс] / Х. Турецька. - Режим доступу : [http://www. social-science. com. ua/](http://www.social-science.com.ua/).
2. Алексеенко Н. Н. Психоаналитические аспекты поведения человека в киберпространстве [Электронный ресурс] / Н. Н. Алексеенко. - Режим доступа : <http://banderus2.narod.ru/98517.html>.
3. Вакуліч Т. М. Психологічні чинники запобігання інтернет-залежності підлітків : дис. ...канд. псих. наук / Т. М. Вакуліч. - 2006.

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БЛОГЕРІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТЕЙ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Скворцов А.В.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки ОДУВС

Карпеняніч С.І.

викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки ОДУВС

Сучасне суспільство розвивається з великою інтенсивністю. Це характеризується стрімким науково-технічним прогресом та відкритістю інформації. Загалом, інформаційний потік у сьогодишньому суспільстві – це хвиля нефільтрованих даних, які проникають майже в усі сфери життя.

Проблема відкритості інформаційного середовища полягає вперш за все в тому, що вона значно впливає на несформовану особистість дитини, а також може маніпулювати слабовольними та слабохарактерними особистостями [1].

Останнім часом гостро постала проблема негативного впливу ЗМІ та мережі Інтернет на результати психологічної роботи дітьми та підлітків. З одного боку ЗМІ, мереже Інтернет – це шлях до пізнання, навчання та спілкування. З іншої – підміна реальної дійсності віртуальною, й під час залежної від ілюзорного спілкування й навіть шкідливою для несформованої особистості підлітка.

Певні соціальні мережі, YouTube-канали, інші інформаційні ресурси – це джерела підвищеної небезпеки серед молоді. Адже, як правило, у віці 12-16 років дитина знаходиться у пошуку відповідей на нагальні для себе питання. У цьому випадку стає в наготі Інтернет. Але через нездатність правильно оцінити та відфільтрувати наявну інформацію у підлітків формуються хибні уявлення про світ, їх світогляд стає хибним.

Особливістю сучасного медіапростору є те, що в ЗМІ та Інтернеті добре засвоїли правило успіху: молоді люди, діти, мають пристрасть до усього незвичного, до речей, які не вписуються в їх уявлення реальності, до патологічного, до жорстокості, до насилля, до певних аморальних витончень. З рідким безсоромством, навмисною безпардонністю, з повною зневагою до того, який ефект все це справить на підлітків і дітей. Техніці вбивства, самовбивства та будь-якому іншому злочину може навчитися сьогодні будь-який підліток в будь-який зручний для нього час: все це надає йому Інтернет[2].

Найстрашнішим тут є те, що увесь потік фальші і неподобств входить у свідомість мільйонів підлітків і набуває властивість стійкого стереотипу, свідомості того, що безсоромність, насильство і жорстокість і є нормальними явищами життя, невід'ємними елементами цивілізованого демократичного суспільства.

В цілому, в Інтернеті, в пресі, телепередачах йде смакування соціального неблагополуччя, розпаду сімейних і родинних зв'язків, бездоглядності та бродяжництва дітей, скоєння ними антигромадських вчинків і правопорушень, пияцтва та наркоманії. Все це сприяє ранньому формуванню покоління, яке не вміє працювати, створювати сім'ю, веде до втрати престижу освіти і чесного заробітку.

Великий вплив на становлення такої «культури» мають так звані блогери. Блогер – це людина, що регулярно веде (оновлює) блог. Блогерство може бути як головним видом діяльності особистості, так і другим по відношенню до основної професії людини[1].

В будь-якому випадку блогери несуть на собі важливу соціальну функцію. Через свої YouTube-канали ці особи розповсюджують певний інформаційний контент. І досить часто – все це зводиться до якоїсь дешової пропаганди алкоголю, наркотиків та інших негативних суспільних явищ. Здавалось би, ви маєте таку можливість розкривати актуальні суспільні проблеми, а витрачаєте її на маячню[3].

Хочеться згадати ажіотаж щодо інтернет-гри «Синій кіт». На нашу думку, блогери відіграли не останню роль у розповсюдженні інформації щодо правил та особливостей цієї гри. Нам здається, що багатьох нещасливих випадків можна було б уникнути не розповсюдилась би ця негативна інформація мережею Інтернет.

Отже, можна сказати, що підлітки більше

Ітак, в результаті отриманих даних, можна зробити наступні висновки. Більш схильні до впливу соціальних мереж, тому необхідною виявилась залежність і застерегти від надмірного перебування в соціальних мережах. Так як це призводить до деградації особистості і не сприяє духовному розвитку. Хоча з іншого боку, блогери – це лідери думок. Вони відображають настрої суспільства у своїх публікаціях, та стимулюють обговорення суспільно-важливих чи професійних питань. Цестосується не лише блогів громадських активістів та політиків, часто навіть в блоги на нейтральні теми розміщують просоціальні публікації, коли тема настільки болюча, що має бути обговорена всіма верствами населення.

Блоги виступають своєрідними індикаторами настроїв, відображаючи той рівень агресивності та активності на який здатні читачі.

Єдине про що треба пам'ятати – це доступність інформації для підлітків. Необхідно встановити певні обмеження, що будуть контролювати час та період знаходження дитини в мережі.

Література:

1. Роль блогерів у сучасному світі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.cityplan.in.ua/page/view/39> - Назва з екрану
2. Гадаев А. В. Влияние блогеров Интернета на детей и подростков / А. В. Гадаев [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.proza.ru/2011/11/17/1441> - Назва з екрану
3. Вплив на підлітка [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://moyaosvita.com.ua/suspilstvoznastvo/vpliv-na-pidlitka/> - Назва з екрану.

ДЕЯКІ НЕГАТИВНІ ВПЛИВИ ІНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІТЕЙ

Тарасенко В.П.
НАВС

Сьогодні світ інтернет технологій оточує нас всюди і неможливо захистити дітей від залучення до нього. Відправляючи дитину в школу, ви відразу замислюєтеся про те, щоб забезпечити його мобільним зв'язком. Ви думаєте про те, щоб приходячи з занять, ваша дитина могла певний час провести за комп'ютером.

Це віяння нашого часу і немає сенсу ховати дітей від повсюдного проникнення технологій в життя. Ви ж не хочете, щоб після отримання освіти, ваша дитина, не володіє азами комп'ютерної грамотності, зіткнулася з проблемами при виборі роботи?

Та і у процесі навчання комп'ютер стане прекрасним помічником. Але якщо бути справедливим до кінця, то необхідно враховувати нюанси, що підстерігають дітей на самому початку знайомства з технологіями, а саме під час роботи в Мережі. І сьогодні ми постараємося торкнутися питання, пов'язані з безпекою проведення часу в Інтернеті ваших дітей.

Інтернет є джерелом нових знань, допомагає в навчанні і служить гарним засобом для дозвілля. Але, в той же час, таїть в собі багато небезпек, серед яких можна виділити:

- Сайти еротичного змісту.

Подорожуючи по Інтернету, дитина може потрапити на сайт з зовсім недитячими фото, відео, темами форумів. Природно, що ця тема збуджує цікавість дитини. І чим менше вона знає, тим сильніше її інтерес. Тому тема сексу не повинна бути цілком забороненою в родині. Про секс треба розповідати, починаючи з самого раннього віку, подаючи інформацію маленькими порціями, адаптуючи її до віку дитини (на тему того, що і коли розповідати дитині про секс, написано чимало хороших книг, батькам варто пошукати). Коли дитина буде знати, що вона може запитати про все, що її хвилює у батьків, її інтерес до цієї теми не буде загостреним і нездоровим. Необхідно сказати дитині, що інформація на цю тему в Інтернеті далеко від реального життя, тому вона не варта того, щоб звертати на неї увагу.

Крім того, існують чисто технічні способи захистити дитину від порнографії в Інтернеті - це спеціальні програми, які видаляють з результатів пошуку сайти еротичного та порнографічного характеру. Тобто навіть, якщо дитина введе в рядок пошуку слово «секс», в результати пошуку потраплять хіба що художні або медичні джерела.

- Залежність.

В сучасному світі набирає масштабів лихо серед дітей та підлітків - інтернет-залежність. В першу чергу, це залежність від спілкування в соціальних мережах. Соціальні мережі являють небезпеку до тих пір, поки дитина не почне ними замінювати живе спілкування. Більшість сучасних школярів годинами ведуть переписку в Інтернеті, при цьому абсолютно втрачаючи комунікативні навички, застосовувані в реальному житті. Живі посмішки і справжні емоції замінили «смайлики».

Залежність від Інтернету, зокрема й від комп'ютера, вцілому призводить і до чисто фізичних проблем. Дитина, заціклена на спілкуванні в соціальних мережах, не зустрічається з друзями, не виходить з дому, мало рухається, майже не буває на свіжому повітрі. Такий спосіб життя викликає погіршення зору, підвищену втомлюваність, проблеми з травленням, порушення функцій опорно-рухового апарату.

В сучасних операційних системах ПК існує функція «батьківський контроль», яка дозволяє обмежити час, протягом якого дітям дозволено вхід в систему. Це не дозволить дітям входити в систему протягом певного періоду. Можна встановити різні дозволені годинники доступу для кожного дня тижня. Якщо в момент закінчення дозволеного періоду часу діти працюють за комп'ютером, відбудеться автоматичний вихід із системи. Можна контролювати доступ до ігор, встановити заборону на використання дітьми окремих програм.

Якщо ви вирішили обмежити дитину в користуванні комп'ютером, ви повинні допомогти їй з користю проводити дозвілля. Стимулюйте спілкування дитини з друзями, запрошуйте до себе додому її однокласників, купіть дитині кілька квитків в кіно, запишіть її на заняття в спортзалі і т.п. Та й самі більше проводите часу зі своєю дитиною: сходите разом в кафе, влаштуйте сімейний пікнік.

- Поверхневе ставлення до навчання.

Зараз в Інтернеті можна скачати реферати на яку завгодно тему. Часто діти роздруковують реферати та здають вчителю, не маючи й гадки про те, що в ньому написано. Окрім рефератів, можна знайти «відповіді» до завдань із стандартних підручників з математики, фізики та інших предметів. Регулярно списуючи готові рішення, дитина звикає вчитися нечесно, нічому не вчиться, не розвивається. Як наслідок, дитина не зможе самостійно вирішити завдання біля дошки, на контрольній або на іспиті. А ви будете дивуватися і підозрювати в упередженості вчителів. Вихід тут тільки один: контролювати, щоб дитина вчила уроки самостійно. Якщо ви приходите з роботи і дитина демонструє вам в зошиті вже виконане домашнє завдання, попросіть, щоб вона пояснила, як вона це вирішувала. Якщо ж ви дозволили дитині скачати якийсь реферат, хай вона прочитає і перекаже вам інформацію.

Ми розглянули тільки деякі з небезпек безконтрольного доступу дітей до Інтернету. Небайдужі батьки, зможуть доповнити цей список з власного досвіду. Очевидним є лиш одне: залишати дитину наодинці з Мережею - це все одно, що кинути безпорадне маля в центрі величезного густонаселеного мегаполісу.

Література:

1. <http://ufatime.ru/news/>
2. <http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/kids/>
3. <http://vse-prosto.vesystop.pf/>

СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ВПЛИВУ НА ДІТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

Толстова А.О.

курсант 2-го факультету ОДУВС

Горбаньов І.М.

професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії ОДУВС

к.ю.н., с.н.с., доцент

У сучасному світі у світі технологій стало дуже складно відділити дитину від інформації шкідливого та руйнівного характеру. На сьогоднішній день методи спроб контролю за дитиною є вже не актуальними так, як для цього знайшли велику кількість способів обійти ці заборони. Хоча існує велика маса варіантів розвитку подій для того щоб дитина дізналася про щось погане і це не обов'язково повинна бути з інтернету. Здебільшого вагомий вплив має оточуючий соціум в якому знаходиться дитина де і отримує непотрібну інформацію, будь-то однокласники, друзі, для яких немає ніякого "батьківського контролю".

На превеликий жаль, за останній роки підліткові депресії у перехідному віці стали звичайним явищем. Цьому сприяють сучасні телепередачі, телешоу, інтернет блоги, соціальні мережі якими користуються сучасна молодь. Але підлітка, який ще не визначився з своєю позицією в житті дуже легко збити зі шляху та маніпулювати ним. Хоча завжди присутня низка причин, які для дитини, невпевненою у собі, служать не-посильним для виконання і розуміння це потреби та певні докори зі сторони батьків щодо виконання покладених на них обов'язків, нерозділене кохання, прискіпливе ставлення з боку однолітків. Надалі такі «життєві проблеми» підлітка є для нього непідйомними до вирішення, що призводить до замкнутості, невпевненості у собі, поганого настрою з усіма витікаючими - накручування в голові недобрих думок, що неодноразово несе за собою негативний характер.

Останнім часом в новинах зростає численність самогубств з боку неповнолітніх, в основному це діти віком від 14-17 років. Це є наслідком шкідливого впливу оточуючого нас отруйного соціуму в який по своїй наївності потрапляють підлітки. В інтернеті за останній час зріс інтерес до дивного роду блогів та груп, які навмисно схиляють дітей до скоєння суїциду.

Так, як для дитини на початку це є грою і не задумуючись про наслідки продовжує її. Не звертаючи уваги на те, що цим наносить собі тілесні ушкодження та руйнуючи нервову систему, знищуючи ще несформовану особистість та стають підконтрольними і легко піддаються впливу.

У чому вона полягає сенс: підліток пише в групу. Йому поступово видають завдання, які він повинен зробити у прямому ефірі. Після їх виконання, йому призначали куратора, який говорив про подальших діях, а саме інсценування самогубства: перерізати вени, повіситися, випити купу таблеток і т.д. Далі підліток виконує це театральне дію на камеру, а потім на деякий час виходить з мережі, зважаючи, нібито, загинув.

Однак деякі діти стали сприймати всерйоз подібні ігри. Насправді масштаб лиха лякає: діти взагалі не усвідомлюють, що роблять. Для них це гра!!!

Зараз дана інформація активно поширюється в мережі:

У соціальній мережі ВКонтакте, лише за тиждень розлетілася гра з назвою "4:20" або ж "Синій кит". Гра яка призводить до летального результату, користувачів чекають різні завдання, які будуть перевіряти їх нерви, фінал гри, самогубство(смерть).

Почнемо з правил, ти додаєш собі на стіну пост з хештегом які розписані нижче, тобі пише адміністратор даної конференції і питає " Яка причина суїциду?", "Упевнений(а) ти в своєму рішенні?", до кожного учасника гри надається свій особистий куратор, куратор диктує свої правила гри, за сюжетом гри, всі користувачі повинні бути у конференції в 4:20 і слухати різні звуки, після цього куратори роздають завдання, перше завдання для всіх одна " Написати на руці "Синій Кит"" (Відповідно лезом), з кожного учасника збирається інформація, і якщо учасник не виконує завдання адміністратор ігри обіцяє знайти їх і допомогти піти в інший світ, правда вони туди пойдуть не одні(з батьками).

Таким чином адміністратори гри залякують учасників, пообіцявши, що за невиконання поставлених завдань спричинять шкоду їхнім близьким. Так, як за період виконання завдань психіка дитини є нестабільною і перед ультиматумом виконує всі поставлені йому задачі, навіть якщо це призведе до смерті.

На що слід звернути увагу:

1. Підліток не висипається, навіть якщо рано лягає спати. Простежте, чи спить ваша дитина в ранні ранкові години.

2. Малює китів, метеликів, єдинорогів.

3. Складається в групах, що містять у назві наступне: "Кити пливуть вгору", "Розбуди мене о 4.20", f57, f58, "Тихийдом", "Ріна ", "Няпока", "Море китів", "50 днів до мого..." хештегі : домкитов, млечныйпуть, 150звезд, ff33, d28, хочувигру.

4. Закрив ВКонтакте доступ до детальної інформації. У листуванні з друзями (на особистій стіні) є фрази "розбуди мене о 4.20", "я у грі". Небезпечно, якщо на стіні з'являються цифри, починаючи від 50 і менше.

5. Переписується в вайбере (і ін. месенджерах) з незнайомими людьми, які дають дивні розпорядження.

Отже, можна зробити такі висновки, що сучасні інтернет мережі можуть бути, як і корисними для користувача так і шкідливими. Особливо якщо це стосується сучасної молоді, які перебуваючи у віці в якому необдумані вчинки для них є нормальною прерогативою існування і щоб не відстати від «моди» с кожним днем вигадують все більш шаленіші та небезпечніші розваги. Таким чином враховуючи вище зазначене можна сказати, що потрібно приділяти більше уваги до дітей та намагатися разом із ними пройти цей тяжкий час, як перехідний вік, адже здебільшого діти обділені батьківським піклуванням та зневажливим ставленням з боку оточуючих, потрапляють такі пастки.

СУЧАСНА ГРА МОЛОДІ ПРОТИ ЖИТТЯ

Турко М.Я.

студент факультету права і соціального управління ДДУУ

Науковий керівник: Скачкова Т.Ю.

доцент кафедри спеціально-правових дисциплін ДДУУ, к.ю.н., доцент

Актуальність обраної теми: нині ця проблема є дуже обговорюваною серед людей, тому що через шкідливий контент у соціальних мережах вмирають люди, смертей яких вже налічується більше 130 по країнам СНГ. Це проблема як кожної особи індивідуально, так і на суспільному рівні.

Сучасні технології та широкий еволюційний крок уперед в розвитку людства дають нам великий простір для вираження своїх думок. Однією з таких платформ – є мережа Інтернет, де кожен користувач може дивитись фільми, слухати, створювати та скачувати музику, ділитись фото або цікавими фактами з життя та багато іншого. Усі ці прекрасні можливості змушують людину проводити все більше і більше часу в інтернеті. Найпоширенішим джерелом розповсюдження всебічного контенту серед користувачів – є соціальні мережі, де в одній такій мережі користувач має можливість читати новини, дивитись фільми, слухати музику

ку, спілкуватись з друзями, ділитись з ними фото та ін. Усе дуже зручно та швидко, що так подобається нашому інформаційно-технологічному поколінню та тим, хто встигає за ним нога в ногу.

Згідно до ч. 1 ст. 5 Закону України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-ХІІ, кожен має право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення, зберігання та захисту інформації, необхідної для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів [2].

Тобто обмежень щодо отримання, користування та вибору напряму контенту ми не маємо. Можна припустити, що спираючись на цю вирвану норму з законодавства або на свою неупередженість та не інформованість чи через будь-яку іншу причину, одна людина, ім'я якої точно невідомо досі, створила в соціальній мережі суїцидальну гру для підлітків в окремій групі. І це насправді ще страшніше, ніж звучить. Мова йдеться про такі гучні вже назви груп, як «Синій кит», «Розбуди мене о 4:20», «Тихий дім» та ще багато-багато інших з таким самим контекстом.

Як повідомляють ЗМІ, на початку лютого 2017 року в російськомовному інтернеті знову почалося бурхливе обговорення гри, відомої журналістам як «Синій кит» — за хештегом #синийкит. Це один з хештегов, які користувачі соціальних мереж (як правило, підлітки) залишають на своїх сторінках, щоб взяти участь в ній; є й інші: #явигре, #тихийдом, #синій [4].

Хештег нерідко супроводжується віршами; ось досить типові: «Синий дом, что стоит на волнах, Синий кит, что плывёт в облаках. Забирай меня, кит, к себе, я жду инструкций, я готова к игре»[4].

Образ кита, судячи з всього, запозичений з пісні «Горіти» групи «Люмен» — і символізує відчуженість і самотність. Різке зростання числа таких повідомлень в лютому зафіксував «Центр інтернет-технологій» — так само як і інші дослідники, при цьому інформацію про гру шукають не тільки в Росії, але і в Киргизії, Казахстані і на Україні [4].

Гра починається після публікації повідомлення: з користувачем нібито зв'язується «куратор» гри, зазвичай, з аккаунта, який не можна ідентифікувати. Він пояснює правила: «нікому не говорити про цю гру», «завжди виконувати мої завдання, яким би воно не було», «за невиконання будь-якого завдання тебе буде виключено з гри назавжди і тебе чекатимуть погані наслідки». Також куратор видає завдання; їх, швидше за все, 50 — по одному на день (ймовірно, це відсилання до книги «50 днів до мого самогубства»). Останнє завдання в цій грі і є самогубство [4].

Що найстрашніше у таких іграх — гравці знаходять своїх «кураторів», щоб дійти до фінішу. Більш вдалого прикладу шкідливого контенту в соціальних мережах не можна і вигадати.

Повертаючись до теми, ми бачимо, що саме інтернет став тим ресурсом, яким скористались засновники подібних груп. Вони не пішли друкувати оголошення і клеїти їх на стовпи, не пішли подавати оголошення до газет, не звернулись на телебачення. Так, з одного боку зрозуміло, що за такі дії (доведення до самогубства) передбачено кримінальне покарання, але є більш вагома, на мою думку, причина розповсюдження такої інформації саме в інтернеті — соціальних мережах: це аудиторія. І не просто аудиторія, а багато молоді, які проводять у соціальних мережах значну частину свого життя, які є потенційними жертвами подібних ігор з різних причин. У мережі інтернет за допомогою різних програм можна залишитись анонімом без шансу ідентифікувати особистість, знайти багато «прихильників» створеної власної гри та не тільки, та навіть заробити гроші на активності користувачів безпосередньо на власній сторінці групи. Мало того, в будь-який момент небезпеки розкриття особистості, завжди можна видалити сторінку та зникнути без сліду. Та правоохоронні органи України вже зробили переможні кроки до ліквідування наслідків таких ігор — так, в Україні в лютому поліція врятувала щонайменше 5 підлітків від скоєння самогубства, патрульні поліцейські попереджають на дорогах водіїв про існування таких ігор і небезпеку самогубств на проїзній частині, також поліція вже затримала кількох адміністраторів таких груп, як «Синій кит». Покарання знайде свого винуватого [3;5].

Інтернет-ресурси, як засіб розповсюдження шкідливого контенту — дуже зручна та вигідна платформа. Але в конкретному випадку з такими іграми, що доводять молодь до самогубства, це лише незначна частина проблеми з усього спектру факторів, які вплинули на рішення конкретної особи покінчити життя шляхом суїциду. Розповсюдження такого плану інформації в соціальних мережах — є просто кінцевою «станцією» на шляху того гравця в самогубство, який йшов до цього за деякий час до створення подібного в мережі.

Я кажу, що така велика мережа, як інтернет, доступна абсолютно кожній людині в цілому світі, існування таких груп з контекстом схилення осіб до суїциду має своє місце лише для тих, хто шукає такий формат «розваг» в соціальній мережі або просто в мережі користування інтернетом. Стовідсотково факт існування таких груп — дуже небезпечно та шкідливо для соціуму в цілому, але розглядаючи проблему в більшому спектрі причин, мало звинуватити лише тих, хто створив такі групи, потрібно звернути увагу і на тих користувачів, хто добровільно погодився грати в цю гру, впевнено чекаючи фінального завдання, адже через монітори особу не можуть примусити почати гру, жертви це роблять добровільно і це факт. Самогубства підлітків (включаючи тих, які брали участь в іграх, подібних «Синій кит») походять з інших причин: кілька років тому була подібна хвиля — існування таких субкультур, як «готи» та «емо», з-за яких відбува-

ються самогубства. Підлітковий суїцид — велика соціальна проблема, обумовлена безліччю факторів; ця проблема існує незалежно від ігор і мало з ними пов'язана.

Вирішенням такої значної проблеми є, звісно, видалення з соціальних мереж подібного контенту, щоб ніхто більше не знайшов у «кураторів» допомоги зі зведенням рахунків з життям, щоб навіть ніхто не зміг заради розваги почати гру, не маючи на меті покінчити життя самогубством. Також слід згадати про батьків, які приділяють мало уваги своїм дітям, бо кваліфіковані психологи кажуть, що дитина, у якої налагоджені стосунки з батьками та друзями, у підлітка, який не обділений увагою, не виникне бажання чи навіть думка про те, щоб знайти таку групу в мережі і зіграти з власним життям. Потрібно більше розмовляти зі своїми дітьми, проявляти до них таку важливу батьківську любов та увагу, тому що в наш час інформаційних технологій, прогресу молодіжних рухів в соціальних мережах, є небезпека того, що саме ваша дитина може підпасти під неправильну течію різної інформації, що може привести до поганих наслідків. Бережіть себе та свої близьких.

Література:

1. Конституція України / Верховна Рада України; Конституція, Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: ресурси та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
2. Закон України "Про інформацію", Закон від 02.10.1992 № 2657-ХІІ: ресурси та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
3. ЗМІ: Телеканал новин "24" // Як в Україні борються з смертельною грою "Синій кит": ресурси та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/yak_v_ukrayini_boryutsya_z_smertelnoyu_groyu_siniy_kit_n786360
4. ЗМІ: «Главком» // Що стоїть за грою «Синій кит» і сплеском інтересу до «суїцидальних пабліків»: ресурси та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://glavcom.ua/digest/shcho-stojit-za-groyu-siniy-kit-i-spleskom-interesu-do-sujicidalnih-pablik-399356.html>
5. ЗМІ: Телеканал новин "24" // Поліція затримала кількох адмінів "синіх китів": ресурси та можливості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://24tv.ua/politsiya_zatrimala_kilkoh_adminiv_sinih_kitiv_n786348

СКЛАДНОЩІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ САЙТІВ З НЕЗАКОННОЮ ТА ШКІДЛИВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Форос Г.В.

професор кафедри кібербезпеки та інформаційного забезпечення ОДУВС

к.ю.н., доцент

Позігун С.О.

студентка 3-го курсу факультету № 4 ОДУВС

На сьогоднішній день дуже складно виявляти сайти, які розповсюджують незаконну та шкідливу інформацію, а тим паче припиняти їх діяльність. Дана проблема не нова, але однозначних підходів до її вирішення не існує до цього часу. Спочатку визначимося з поняттями «шкідлива інформація» та «незаконна інформація».

Відповідно до ст.1 Закону України «Про інформацію», інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді. Згідно з ч.2 ст.6 цього закону, право на інформацію може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [1]. В цій нормі закріплена можливість обмеження обігу інформації з метою забезпечення збереження більш високих соціальних цінностей.

Словосполучення «шкідлива інформація» міститься в нормативно-правових актах Ради Європи. Наприклад, у пунктах 16, 17 Резолюції № 3 «Права людини та регулювання медіа і нових комунікаційних послуг в Інформаційному Суспільстві» в контексті її поширення за допомогою нових комунікаційних послуг, але без роз'яснення змісту поняття.

Поняття «незаконний» визначається як такий, який забороняється законом, порушує закон або суперечить законові, йде врозріз з ним. Незважаючи на те, що обіг деяких видів негативної інформації забороняється нормативно-правовими актами, не можна вважати обґрунтованим використання терміну «незаконна інформація» для позначень досліджуваної категорії. Інколи використовують поняття «інформація обмеженого використання». В даному випадку обмеження можуть бути встановлені законом, проте не до кожного виду інформації вони окреслені в законодавстві України. Крім цього, обіг деякої інформації взагалі заборонений нормами кримінального та адміністративного законодавства.

Спробуємо визначити ознаки соціально - шкідливої інформації. До числа основних ознак шкідливої інформації, можна віднести наступні:

- поширення (надання) помилкової (неповної, спотвореної) інформації;
- загроза заподіянь (спричинень) шкоди життю, здоров'ю, іншим інтересам;
- інформаційно-психологічний вплив (з метою стимулювань певного типу поведінки).

Яскравим прикладом є виявлення в 2013 році, Міністерством доходів і фінансів на українських серверах соціальної мережі «Вконтакти» незаконний відеоконтент, що містить, зокрема, дитячу порнографію. Так, в липні 2013 року була завершена комплексна експертиза, яка виявила, що на 265 файлах, вилучених у невідомої особи, яка діяла від імені мережі «Вконтакте», перебувала інформація з ознаками порнографічної продукції, у тому числі дитячої порнографії, а також контент з ознаками пропаганди культу насильства і жорстокості. Експертиза встановила, що незаконна інформація знаходилася на серверах з грудня 2012 року, тільки в період з 14 по 26 червня її переглянуло 31 млн користувачів.

Вже багато місяців поспіль у Мережі обговорюють підліткову гру "Синій кіт", або ж "Тихий дім", "Море китів", "Розбуди мене о 4:20". У смертельній грі багато назв, але результат завжди однаковий - закінчене життя і зламані горем батьки, які не розуміють, що ж змусило дитину звести рахунки з життям. Найперші згадки про "море китів" з'явилися в Мережі ще два роки тому. Тоді ця хвиля прокотилася по всій Росії, про неї писали навіть великі видання, вели власні розслідування. За ґрати відправили навіть адміністратора однієї з груп - Філіпа "Ліса", який підштовхував підлітків до самогубства у закритих групах, де учасникам протягом 50 днів давалися завдання, а у фіналі пропонувалося здійснити "самовипилювання". Український інтернет із гумором відреагував на «смертельну гру» «Синій кіт», і завдяки цьому вдалося уникнути великої кількості смертей підлітків, як у Росії. Майже за кілька тижнів «синіх китів» так обстріляли жартами і мемами, що вони втратили весь флер таємничості та драматичності і вже не годяться для того, щоб вселяти молоді суїцидальні думки. Даний факт свідчить про правильно обрані шляхи протистояння розповсюдженню даної соціально шкідливої інформації.

Також слід згадати, що досить довгий час Україна була лідером у сфері піратства, але саме із створенням Кіберполіції ситуація значно покращилась, правоохоронцями було проведено кілька міжнародних операцій з виявлення та запобігання поширенню нелегального контенту. Дана робота є наслідком відмінного тандему, який склався між кіберполіцією та правовласником, а також кіберполіцією та представниками правоохоронних органів різних країн світу. Було припинено діяльність міжнародного торент-треккінгового ресурсу, який займав друге місце в світі за популярністю. Така робота була б неможлива без підтримки з США та Великої Британії. За рік американські фахівці тричі проводили спеціальні тренінги для українських кібер-правоохоронців і вже встигли оцінити фаховість українців. Так, відділом протидії кіберзлочинності у Запорізькій області у грудні 2016 року припинено діяльність чергового піратського інтернет-сайту mega-sineta.pp.ua. Ресурс був створений і керувався 18-річним жителем міста Запоріжжя. Бій із кіберзлочинністю у сфері інтелектуальної власності, електронної комерції, господарської діяльності та інформаційної безпеки не тільки підвищує імідж країни, а й повертає до державного бюджету сотні мільйонів гривень щороку.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що кіберзлочинність становить для нашої держави більш серйозну небезпеку, ніж ще кілька років тому. Незважаючи на зусилля правоохоронних органів, спрямованих протидію кіберзлочинам, їх кількість, на жаль, не зменшується, а, навпаки, постійно збільшується. Сьогодні закони повинні відповідати вимогам, що пред'являються сучасним рівнем розвитку технологій. Жодна держава сьогодні не в змозі протистояти кіберзлочинності самостійно. Кіберзлочинність сьогодні загрожує не тільки національній безпеці окремих держав, а й безпеці людства та міжнародному порядку.

Література:

1. Про інформацію [Електронний ресурс]: закон України від 02.10.1992 № 2657-12 в редакції Закону України від 25.06.2016, підстава 1405-19. — Електрон. дан. (1 файл). — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. — Назва з екрана.
2. Офіційний сайт кіберполіції України. -<https://ru-ru.facebook.com/cyberpoliceua/>. - Інтерв'ю представника Національної поліції України Сергія Кропиви.

ПОЗИТИВНИЙ І НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ НА ПІДЛІТКІВ

Ярошенко В.В.

курсант 2-го факультету ОДУВС

Науковий керівник: Горбаньов І.М.

професор кафедри криміналістики, судової медицини та психіатрії ОДУВС

к.ю.н., с.н.с., доцент

Соціальні мережі - це тип відносин людей один з одним. Цей термін був введений в 1954 році соціологом Джеймсом Барнсом. Людина - істота соціальна, і спілкуватися вона почала ще до того як навчилася розмовляти. Якщо опустити деякі моменти, то можна сказати що першою соціальною мережею були вогни-

ща, які розпалювали в давнину, щоб повідомити про небезпеку. А що? Є дві людини - ось вам вершини мережі, а багаття - канал зв'язку. Пізніше були поштові голуби, листи, телеграфи і телефони[3] .

Перша соціальна мережа в Інтернеті з'явилася в 1995 році. Це був американський портал classmates.com ("Однокласники" - аналог цього сайту.)

Але офіційним початком життя соціальних мереж прийнято вважати 2003-2004 роки. Саме в ці роки були запущені такі ресурси як: LinkedIn, MySpace і Facebook.

Найпопулярнішими соціальними мережами в Україні на даний момент є: «ВКонтакте», «Однокласники», «Facebook», «Мой мир», «Twitter»[1].

Про шкоду або користь комп'ютера досі сперечаються вчені. Давайте ж з'ясуємо, в чому полягають позитивні і негативні моменти при роботі з комп'ютером в соціальних мережах.

Плюси:

- Спілкування без меж.
- Перегляд відеофільмів, слухання музики.
- Отримання корисної інформації.
- Дозвілля.
- Допомога в навчанні.
- Всебічний розвиток.

Мінуси:

- Відкритий доступ до особистої інформації користувача.
- Не завжди достовірна інформація.
- Фінансові затрати.
- Приносить шкоду здоров'ю.
- Залежність.
- Відкритий доступ до негативної інформації.
- Трата часу[5].

Основні шкідливі фактори при частому перебуванні за комп'ютером і знаходженні в соціальних мережах:

- Обмежена поза, сидяче положення протягом тривалого часу.
- Вплив електро-магнітного випромінювання.
- Втома очей, навантаження на зір.
- Перевантаження суглобів кистей.
- Стрес при втраті інформації.
- Психічні розлади.

Ось які психологічні симптоми може почати відчувати людина, якщо він відноситься до групи ризику інтернет-залежних людей[2]:

- Гарне самопочуття або ейфорія за комп'ютером;
- Нemoжливiсть зупинитися;
- Збільшення кількості часу, проведеного за комп'ютером;
- Нехтування сім'єю і друзями;
- Відчуття порожнечі, депресії, роздратування не за комп'ютером;
- Брехня роботодавцям або членам родини про свою діяльність;
- Проблеми з роботою чи навчанням.

Небезпечними сигналами є також:

- Нав'язливе прагнення постійно перевіряти електронну пошту;
- Передчуття наступного сеансу он-лайн;
- Збільшення часу, проведеного он-лайн;
- Збільшення кількості грошей, витрачених он-лайн.

Основними мотивами для використання підлітками соціальних мереж є:

- розваги,
- групи по інтересах,
- пошук друзів, однокласників і спілкування з ними,
- спосіб зв'язку,
- знайомство і спілкування з новими людьми[4].

В даний час Інтернет є «світ» паралельний нашому, в якому досить багато корисного для користувачів, але також в мережі дуже багато негативного. Людина, «входить» у перший раз в мережу зазвичай отримує хороше враження про Інтернеті. Але перше враження оманливе! І розумієш це з часом. Чим більше працюєш в Інтернеті, тим більше бачиш у ньому не тільки плюси, а й мінуси. Але на жаль не всі можуть зрозуміти і усвідомити, як Інтернет заповнює нашу свідомість. І відрізнити те що добре, а те, що погано, вже не можемо.

Література:

1. Браун С. "Мозаїка" та "Всесвітня павутина" для доступу до Internet: Пер. с англ. - М.: Світ: Маліп: СК Пресс, 1996. - 167с.
2. Гілстер П. Новий навігатор Internet: Пер з англ. -Київ: Діалектика, 1996. - 495 с.
3. Ігер Б. Робота в Internet / Под ред. А. Тихонова; Пер. с англ. - М.: БІНОМ, 1996. - 313 с.
4. Кент П. Internet / Пер. с англ. В.Л. Григор'єва. - М.: Комп'ютер, ЮНИТИ, 1996. - 267 с.
5. Колесніков О.Е. Інтернет для ділової людини. - М.: МЦФ. Издат. фірма "Яуза", 1996. - 281 с.

СЕКЦІЯ № 2
ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ
СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТУ
НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ПІДЛІТКІВ

Барбан Т.С.

курсант Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Щирська В.С.

викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС
к.ю.н., капітан поліції

Зараз в сучасному суспільстві люди постійно стикаються з Інтернетом. Інтернет настільки став для всіх звичайним явищем, що неможливо навіть уявити собі свого існування без нього. Теперішню молодь та дітей навіть неможливо побачити без якогось гаджета. Саме тут вони спілкуються між собою, розважаються, обмінюються думками, музикою, знаходять групи друзів зі спільними інтересами, багато різної нової та цікавої інформації. Але існує й інша сторона медалі – одним з негативних моментів глобальної комп'ютерної мережі є широке розповсюдження різної інформації сумнівного змісту. Слід відзначити, що існують інформаційні дії, які прямо загрожують психічному або фізичному здоров'ю людини. Досить часто вони формують морально-психологічну атмосферу в суспільстві, живлять кримінальне середовище й сприяють зростанню психічних захворювань.

Останнім часом такі явища можна спостерігати все частіше й частіше. Надмірна захопленість Інтернетом призводить до поглиблення та загострення неадаптивних характеристик особистості, руйнування соціальних зв'язків, які існували в людини, погіршення самопочуття внаслідок фізичного та психічного виснаження, що виникає через небажання навіть на короткий час відірватися від комп'ютера.

На сьогоднішній день різко збільшилась кількість самогубств та пропаганда суїцидів у соціальних мережах. Зрозуміло, що батькам та лікарям важко протидіяти такій масованій інформаційній атаці. Сайти та форуми, які концентруються на оспівуванні та звеличенні актів суїциду, містять матеріали про способи самогубства, про релігійні акти, пов'язані з цим явищем, заохочують до дискусій про них, розміщують сповіді тих анонімних інтернет-користувачів, хто в реальності або у фантазіях пережив невдалий акт самогубства, тощо. Абсолютно зрозуміло, що такі сайти особливо небезпечні для несформованої й часом нестабільної дитячої та підліткової психіки. Ризики, пов'язані зі шкідливим контентом у кіберпросторі, багаторазово посилюються новою хворобою, яку медики назвали «інтернет-залежністю» [1].

Аналізуючи суїцидонебезпечні конфліктні ситуації, можна сказати, що для підлітка «кінцем світу» може стати звичайне непорозуміння. Максималізм в оцінках, невміння бачити істину, непередбачувані наслідки своїх дій, відсутність життєвого досвіду, властиві періоду дитинства, й створювані відчуття нерозв'язаності конфлікту – все це породжує відчуття безвиході й самотності, обумовлює підвищені суїцидальні ризики в пубертатному віці.

Суїцидонебезпечні депресії протікають у підлітків нетипічно, маскуючись.

Аналіз причин самогубств підлітків можна згрупувати у три види факторів:

стосунки з батьками;

проблеми в школі;

взаємовідносини з однолітками.

Спочатку наступає таке явище як пресуїцид, що включає до себе дві фази:

предиспозиційна фаза характеризується винятково активністю людини (період пошуків «точки опори»). Тут дитина або підліток постійно сидять в Інтернеті, спільнотах, де читають і додають собі на сторінку записи суїцидального змісту, починають активно шукати однодумців і тих, хто вислухає, поспівчуває й надасть пораду, з цього моменту настає друга фаза;

власне суїцидальна фаза, якщо суїцидент не знайшов вихід з кризи, недоотримав підтримки й врешті решт зважується на замах на своє життя, звісно не без допомоги сторонніх, починає обмірковування способу й засобів самогубства.

Такими своєрідними помічниками є суїцидальні спільноти як «Море китів», «Тихий дім», «Розбуди мене в 4:20». Характерною їх ознакою є зображення чи відео китів, літаючі ссавці, можуть бути також зображення єдинорогів, метеликів. Дані малюнки розміщено також на сторінках учасників групи. Фанати таких спільнот називають себе «китами», тому що ці тварини асоціюються зі свободою, адже можуть покінчити життя самогубством, на відміну від інших тварин. Коли адміністратор групи впевнений в тому, що дитина готова до самогубства, створюється аудіо з музикою, в якому дитина виступає в головній ролі. У ролику обговорюються усі її проблеми, які вона озвучила «провіднику». Єдиний вихід із усіх проблем,

який озвучується в цьому «творі», – вчинити самогубство. Перед цим дитина слухає аудіозапис і робить останній крок [2].

Фінальне завдання – покінчити життя самогубством та зафіксувати момент смерті на камеру в режимі online. Відеозаписи в подальшому продаються в мережі Інтернет або в Darknet [3].

У зв'язку з цим батькам, щоб не допустити потрапляння дітей до таких груп, рекомендується [4]:

приділяти більшу увагу психологічному стану дитини;

перевіряти шкіряні покриви дитини на наявність пошкоджень. У разі їх виявлення – з'ясовувати обставини, за яких вони з'явилися. Особливу увагу звертати на пошкодження різного роду у формі кита;

перевіряти облікові записи (акаунти) дитини в соціальних мережах та групи, до яких входить акаунт.

Перевіряти вміст спілкування у приватних чатах;

звертати увагу на коло спілкування дитини;

намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями;

обов'язково контролювати те, які фото-та відеофайли знаходяться в гаджетах дитини;

встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах дитини.

Отже, є всі підстави говорити, що шкідливий контент у кіберпросторі нині набуває статусу глобальної інформаційної загрози, впливаючи на моральні, фізичні, психологічні, соціальні та культурні аспекти життєдіяльності людей, а особливо – дітей та підлітків. Інтернет і пов'язані з ним інтерактивні диджитальні пристрої не визнають національних кордонів, тобто не можуть бути регульованими на рівні національних законодавств. Вертикальна регуляторна схема, яка спрацювала щодо мінімізації загроз, пов'язаних із розповсюдженням шкідливого контенту в традиційних мас-медіа, не діє в умовах інтерактивності та глобальності. Знайти адекватні відповіді на ці нові виклики і загрози – один з імперативів нашого часу.

Література:

1. Інтернет-пастки для молоді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.dt.ua/SOCIETY/internet-pastki_dlya_molodi.html

2. <http://dobryjlikar.com/article/201702/2459-pidlitkovi-samogubstva-zdebilshogo-mayut>

3. Поліція викрила групи в соцмережах, де дітей доводять до самогубства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2017/02/11/7135132/>

4. Кіберполіція назвала групу у соцмережі, в якій доводять дітей до самогубства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/185272>

ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛІТКІВ ЯК СЕНЗИТИВНА УМОВА ДЛЯ СПРИЙНЯТТЯ АСОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ З СУЇЦИДАЛЬНИМИ НАРАТИВАМИ

Вайда Т.С.

Херсонський факультет ОДУВС

Актуальність проблеми. В Україні проблему боротьби з негативним (суїцидальним) впливом Інтернет-мережі на дітей та молодь розпочали активно розглядати протягом останнього часу як одну з гострих соціальних тем, котра викликала знаний резонанс у суспільстві. Після випадків загибелі в 2016 році більше сотні підлітків у сусідніх державах (Білорусія, Росія, Латвія та ін.) Департамент кіберполіції Національної поліції МВС України також виявив у соціальних мережах небезпечні групи, в яких доводять дітей до самогубства. Зокрема, до складу однієї з таких груп (<https://vk.com/blueskitea>) входили 209 користувачів з декількох областей нашої країни, а всього в групах смерті зареєстровані більше 13 тисяч підлітків України [1]. Випадки самогубства вже зареєстровані в окремих регіонах української держави (Львів, Донецьк, Херсон, Київ, Івано-Франківськ, Ровенська область, Миколаїв та ін.). Гра «Синій кит» (Blue Whale) вже з'явилась мінімум у двох країнах Європи, інтерес до неї проявляють навіть на американському континенті.

Поширеними прикладами Інтернет-ресурсів суїцидальної спрямованості є сайти, на котрих використовуються квест-ігри та хештеги #«Синій кит», #«Тихий дім», #«Білий ведмідь» та ін., молодих інтернет-користувачів залучають (куратори сайтів, професійні психологи – уточнено нами) до гри «Перебіжи на червоний», участь у котрій становить значний ризик для життя чи здоров'я дитини тощо. Остання гра є новою смертельно небезпечною підлітковою грою, котра набирає «популярності» у країнах близького зарубіжжя – з'явилась після того, як серед підлітків стала розповсюдженою онлайн-гра, де головному герою потрібно перебігти високошвидкісну дорогу. За географією поширення таких відеороликів у соціальних мережах і зроблених користувачами відгуків можемо зробити висновок, що небезпечна епідемія зачепила не тільки окремі урбанізовані населені пункти Росії, а й багато інших регіонів цієї держави [2].

Підрозділи кіберполіції МВС України, вітчизняна педагогічна спільнота та громадськість розпочали спільний пошук дієвих шляхів вирішення вищезазначеної проблеми. Варто зауважити, що такі групи щодня також блокуються й адміністрацією самих соціальних мереж за зверненнями як правоохоронних органів, так і окремих громадян-користувачів Інтернет-мережі.

Проведений аналіз ряду наукових робіт вітчизняних вчених дає підстави констатувати, що потенційні можливості Інтернет-ЗМІ в частині їх впливу на формування особистості були предметом вивчення та мо-

нографічних досліджень багатьох науковців. За результатами їх узагальнення можна виділити наступні напрямки діяльності сучасних медіаресурсів та конкретизувати їх значення для розвитку особистості: 1) можливості впливу мас-медіа на створення та функціонування стереотипів масової свідомості аналізували М.В. Бутиріна, І.А. Чудовська-Кандиба та ін.; 2) освітньо-виховну роль ЗМІ як чинника формування людини обґрунтовували А.М. Бахметьєва, І.І. Курліщук, С.І. Семчук та ін.; 3) роль та значення ЗМІ у системі соціалізації окремих верств населення (вихованні суспільно орієнтованого способу життя) аналізували А.А. Согорін, Н.С. Удріс та ін.

Разом з тим, вченими, на наш погляд, недостатньо уваги приділяється таким аспектам, як дослідження впливу саме Інтернет-ресурсів на формування сучасної системи цінностей та внутрішнього світу молодшої людини, не вивчаються можливості негативного впливу деструктивного контенту на несформовану психіку підлітків, не пропонуються чи недостатньо активно впроваджуються у практику сучасні шляхи запобігання суїциду серед дітей внаслідок неконтрольованого дорослими (батьками, вчителями, кіберполіцією тощо) користування підлітками та молоддю сайтами з асоціальною спрямованістю тощо.

Пропоноване дослідження виконано у відповідності до тематичного плану науково-дослідної роботи Одеського державного університету внутрішніх справ із проблеми «Пріоритетні напрямки розвитку та реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний № 0116U006773).

Результати дослідження. В межах комплексного підходу щодо розв'язання вищезазначеної проблеми суїцидальної поведінки доцільно в першу чергу звернути увагу на такі передумови її виникнення в середовищі дітей-підлітків, як особливості цього вікового періоду, котрі (характерні зміни в психіці – уточнено нами) є сприятливою умовою для сприймання зазначеною соціальною категорією негативного впливу окремих інтернет-ресурсів з суїцидальними наративами. На наш погляд, вікові зміни на цьому етапі розвитку людини є сензитивним підґрунтям та в значній мірі обумовлюють виникнення вищезазначеного антисоціального феномену серед багатьох представників молоді зазначеного віку. Під сензитивними умовами (від лат. *sensus* – почуття, відчуття) щодо емоційного сприйняття підлітками Інтернет-ресурсів з суїцидальними наративами нами розуміється їх внутрішній стан (готовність) в контексті особистісного кризового етапу загального онтогенетичного розвитку дітей, протягом котрого (періоду – уточнено нами) у процесі динамічного формування особистості їх психіка стає особливо чутливою до певного роду зовнішніх впливів навколишньої дійсності (в нашому випадку – впадання у психологічну залежність від цілеспрямованого впливу спілкування з кураторами деяких Інтернет-сайтів, котрі мають чітко виражену суїцидальну направленість свого наративу чи асоціальної діяльності в цілому). У свою чергу стратегічний наратив суїцидальної спрямованості Інтернет-ресурсу нами розуміється як спеціально підготовлений текст та технологія інтерактивного діалогу авторів деяких сайтів, зміст та методи котрих призначені для вербального викладення у процесі стратегічної комунікації з цільовою аудиторією (підлітками з особистими проблемами) з метою інформаційно-психологічного впливу на дітей та доведення їх до самогубства [3].

Діти підліткового віку мають характерні для цього періоду розвитку психофізіологічні та особистісні характеристики. За висновками відомих психологів (Д. Ельконін, В. Крутецький, В. Мухіна, А. Петровський, Л. Терлецька та ін.), цей етап – один із найвідповідальніших у становленні людини та відіграє значну роль у підготовці її до самостійного життя. Ще В. Сухомлинський вважав, що більшість найгостріших, найважчих проблем, які завжди хвилюють педагога (батьків, вчителів, класних керівників тощо), пов'язані з вихованням підлітків.

К. Левін проміжний характер підліткового віку між дитинством і дорослістю називає періодом маргінальності, що проявляється у суттєвих змінах психіки дитини (характерними є внутрішні суперечності, невизначеність рівня домагань, підвищена сором'язливість (скритність), ріст агресивності, схильність обирати крайні позиції та погляди тощо). Ця напруженість і конфліктність стають тим більшими, чим гострішою є різниця між світом дитинства та світом дорослості [4, с. 91-97].

За дослідженнями американського психолога А. Гезеля, в 11 років дитина стає імпульсивною, з'являється негативізм, частими є зміни настрою, виникнення сварок з однолітками, трапляються випадки бунту проти методів виховання чи ставлення батьків. У 12 років така турбулентність частково проходить, сприйняття світу стає більш позитивним, зростає автономія підлітка в сім'ї, посилюється вплив однолітків. Головною властивістю 13-річного підлітка є увага до себе, інтровертованість, самокритичність, виникає інтерес до психології, спостерігається критичне ставлення до членів сім'ї, характерними є емоційні зміни. У 14 років інтроверсія змінюється екстраверсією, підліток стає енергійним, впевненішим у собі; він полюбить обмірковувати й порівнювати себе з іншими, активно ідентифікує себе з супергероями кіно та літератури, шукає в них власні риси. Суть 15-річчя, як зазначав А. Гезель, неможливо описати єдиною формулою, оскільки індивідуальні відмінності змінюються досить динамічно. Новоутворенням цього віку є зростання духу незалежності та самостійності, який робить стосунки підлітка в сім'ї та в школі напруженими, намагання звільнитися від зовнішнього контролю поєднуються із зростанням самоконтролю та початком свідомого самовиховання [5, с. 23].

На основі досліджень Л. Терлецької [5], В. Тернопільської [6] та ін. встановлено, що міжособистісним взаєминам старших підлітків властиві грубість, конфліктність, викривлені форми самоствердження, які пов'язані з відсутністю досвіду саморегуляції, не сформованістю умінь етичного міжособистісного спілкування. Усе це підвищує вразливість психіки і особистісну чутливість підлітка до дій зовнішнього середовища.

В той же час стрімкий розвиток інформаційних технологій та їх доступність для широкого загалу створили, з одного боку, сприятливі умови для розвитку сучасного покоління дітей, а з іншого – зіштовхнули їх з принципово новими викликами: агресивним впливом контенту у вигляді порнографії, насильства та жорстокості, відкритими чи прихованими або замаскованими суїцидальними Інтернет-ресурсами, в котрих їх куратори на основі застосування індивідуального підходу та приділення уваги нерозділеним емоціям підлітка маніпулюють їх почуттями, провокують (спрямовують) дітей з несформованою психікою на крайні категоричні вчинки.

Науковцями визначено, що Інтернет-ресурси можуть мати як позитивне значення для людини, так і чинити на неї негативний вплив. Так, вченими з Університету Каліфорнії в процесі експерименту було проаналізовано інформаційні дані 5200 осіб – учасники оцінювали стан власного фізичного та психічного здоров'я, рівень задоволеності життям, повідомляли спеціалістам свій індекс маси тіла (ІМТ) [7]. Крім цього, добровольці надавали дослідникам доступ до своїх даних на власних сторінках у Facebook.

Дослідження показало: оцінки стану здоров'я виявилися нижчими у тих учасників, котрі ставили більше «лайків» (відміток «Мені подобається») в соціальній мережі. Вчені виявили, що оцінки психічного здоров'я були нижчими у респондентів, котрі часто оновлювали свій статус на Facebook, у порівнянні з тими, хто робив це рідше. Також було встановлено наступну закономірність – впродовж визначеного часу ці оцінки ставали все нижчими. Дослідники припускають: можливо, люди, котрі почувають себе гірше, проводять більше часу в соцмережі, що, судячи з усього, тільки погіршує їх стан.

Варто відзначити, що негативний вплив соцмереж на молодь є проблемою не тільки кіберполіції, а й становить одне з пріоритетних завдань для адміністрації медіаресурсу щодо профілактики вищезазначених небезпечних методів роботи з підлітками. Зокрема, керівництво соціальної мережі «Вконтакте» почало блокувати сторінки користувачів, які використовують хештеги, пов'язані з публіками, де учасників нібито схиляють до здійснення самогубств (видаляють записи з використанням слів (не лише хештегів) #«розбуди мене в 4:20», #«тихий будинок», #«я в грі», #«синій» і #«куратор»; при багаторазовому використанні цих слів сторінка блокується.

Представники «Вконтакте» інформують, що після блокування небезпечних сторінок користувача просять «повідомити про причини публікації спірного запису»; після цього залежно від відповіді йому або пропонують допомогу психологів, або просять не збільшувати популярність «груп смерті» навіть у рамках боротьби з ними, або дають поради щодо підвищення безпеки сторінки [8].

Висновки. З метою попередження потрапляння дітей до суїцидальних груп в Інтернет-мережі, з врахуванням напрацювань Департаменту кібербезпеки Національної поліції України доцільно своєчасно реалізовувати (батькам, педагогам, представникам громадськості тощо) наступні рекомендації: 1) приділяти більше уваги психологічному стану дитини (під час перебування у школі, в сім'ї, в умовах дозвілля тощо); 2) перевіряти її облікові записи (акаунти) у соціальних мережах та цікавитися особливостями груп, до яких вона входить, проглядати вміст спілкування (переписки) підлітка у приватних чатах; 3) намагатися зайняти вільний час (організувати змістовне дозвілля) старшокласника спортивними секціями, культурними заходами чи іншими видами діяльності за індивідуальними інтересами; 4) обов'язково контролювати фото- та відеофайли, які знаходяться на Інтернет-сторінках підлітка; 5) встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх його гаджетах тощо.

Література:

1. Як запобігти дитячим суїцидам. Поради батькам від Департаменту кіберполіції (+список акаунтів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oduvs.edu.ua/news/yak-zapobigti-dityachim-suyitsidam-poradibatkam-vid-departamentu-kiberpolitsiyi-spisok-akauntiv/>
2. «Перебеги на красный» – новая смертельная забава [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://auto.mail.ru/article/55633-perebegi_na_krasnyi_novaya_smertelnaya_zabava/
3. Доктрина інформаційної безпеки України: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/472017-21374>.
4. Терлецька Л.І. Вікові особливості підлітків та юнаків / Терлецька Л.І. // Психолог на батьківських зборах : [упоряд. О. Главник]. – К.: Редакція загальнопедагогічних газет, 2003. – С. 91-97.
5. Возрастные и индивидуальные способности младших подростков [учебник] / Под ред. Д.Б. Эльконина, Т.В. Арагуновой. – М.: Просвещение, 1967. – 230 с.
6. Тернопільська В.І. Формування соціальної відповідальності старшокласників у позанавчальній діяльності : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Тернопільська Валентина Іванівна. – Житомир, 2003. – 240 с.

7. Психологи назвали ще одну опасність соцсетей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bagnet.org/news/health/321765>.

8. «Вконтакте» почала блокувати сторінки, де схиляють до самогубств [Електронний ресурс]. – http://espresso.tv/news/2017/02/15/quotvkontaktequot_pochala_blokovaty_storinky_de_skhylayut_do_samogubstv

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ У ПІДЛІТКІВ ІЗ ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЄЮ

Вдовиченко О.В.

*доцент кафедри теорії та методики практичної психології
ДЗ «Південноукраїнський педагогічний
національний університет імені К. Д. Ушинського», к.пед.н.*

Проблема інтернет-залежності у сучасному суспільстві набуває надзвичайної значущості, причому особливо гостро вона проявляється у підлітків та молоді. Депривованість реального спілкування, проблеми соціалізації, навчальної діяльності, психічне перенапруження, фізична втома та хвороби, пов'язані з гіподинамією є лише «вершиною айсбергу» загрози інтернет-адикції. Останнім часом набувають широкого розповсюдження квести, ігри, так звані «групи смерті», поширення яких було б неможливе без існування соціальних інтернет-мереж. Схильність до участі у подібних групах та іграх обумовлена, з одного боку, кризовим характером підліткового віку, що супроводжується труднощами ідентифікації і пошуків свого місця у житті і світі у підлітків, з іншого боку – зростаючою інтернет-залежністю, яка по суті виступає «пігулкою» від психологічної самотності та емоційних переживань підлітка. У наших попередніх дослідженнях [2] показано, що підліткова криза, на відміну від криз дорослості, характеризується вищим рівнем пошуку гострих відчуттів, схильності до ризику у сфері здоров'я, просторовій сфері, не адаптивних прагнень до труднощів, що може призводити до реальних ризикових вчинків та навіть суїцидальних спроб. Саме тому вивчення зв'язку між психологічними особливостями схильності до ризику постає як актуальна та важлива проблема.

У психологічних дослідженнях ризик розглядається як можлива небезпека несприятливого завершення ситуації (О. М. Яницький, Н. О. Альшина), як активність людини у ситуації невизначеності (В. Ф. Капустін, К. К. Платонов, О. Ренн), як прогностична оцінка категорія у ситуації невизначеності (Т. В. Корнілова, Г. М. Солнцева, А. Тверські), як вибір з багатьох альтернатив (В. С. Ібрагімова, В. В. Ойгензіхт), ризик як дії навмання (Є. П. Ільїн).

Методичний комплекс дослідження склали наступні методики:

1. Методика «Самооцінка схильності до екстремально-ризикованої поведінки» (М. Цукерман), яка діагностує такі особистісні диспозиції: прагнення до гострих почуттів, непереносимість одноманітності, пошук нових вражень, не адаптивне прагнення до труднощів [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

2. Авторська методика діагностики схильності до ризику у різних сферах життєдіяльності, яка діагностує готовність до ризику в таких сферах: здоров'я, побут, міжособистісна та просторова сфери [1].

3. Діагностика інтернет-залежності [4].

За результатами діагностики схильності до інтернет-залежності підлітків віком від 11 до 15 років (n=143) було встановлено, що близько 40% досліджуваних підлітків виявляють високий рівень інтернет-залежності, близько 32% мають середній рівень залежності, і відповідно лише 28% досліджуваних підлітків характеризуються низьким рівнем схильності до залежної від інтернету поведінки.

Розглянемо результати порівняння показників схильності до ризику у підлітків з різним рівнем інтернет-адикції (таблиці 1 та 2).

У таблиці 1 показано, що підлітки з високим рівнем Інтернет-адикції виявляють вищі показники схильності до ризику у сфері здоров'я, побуту і міжособистісної сфери. Таким чином, чим більше часу підлітки проводять в Інтернеті, нехтуючи реальним повноцінним життям, тим у більшій мірі вони схильні на експерименти, які можуть відзначитись негативними наслідками на їх здоров'я.

Таблиця 1

Середні значення показників схильності до ризику у різних сферах життєдіяльності у підлітків в залежності від рівня Інтернет-адикції

Показники	Групи досліджуваних за рівнем Інтернет-адикції			Н	Р
	Низький	Середній	Високий		
Здоров'я	27,14±10,44	32,23±10,99	38,76±11,66	14,21	0,001
Побут	22,21±7,31	26,36±8,41	31,55±11,78	16,06	0,001
Міжособистісна сфера	41,60±13,91	41,40±12,53	42,40±12,65	1,30	0,57
Просторова сфера	30,34±14,41	38,24±14,95	36,49±12,11	21,54	<0,0001

У побітовій сфері підлітки з вищим рівнем Інтернет-адикції також виявляють вищу схильність до ризику. У міжособистісній сфері підліткам з високим рівнем Інтернет-адикції подобається все незвичайне, вони сумують, коли в їх житті немає ризику, небезпеки, змін. Підлітки прагнуть приймати самостійні рішення, які іноді несуть агресивний характер. Криза підліткового віку – це криза емансипації особистості, сутність якої полягає у порушенні заборон та соціальних вимог.

У просторовій сфері зазначено таку закономірність: середній рівень Інтернет-залежності передбачає найвищий рівень схильності до ризику у просторовій сфері. Отже, як вільні від Інтернету підлітки, так і ті підлітки, які в Інтернеті проводять весь свій вільний час у меншій мірі схильні до ризикових вчинків на вулиці, до екстремальних видів спорту тощо.

У таблиці 2 показано, що з мірою формування Інтернет-залежності підлітків збільшується схильність до екстремально-ризикової поведінки. Підлітки з високим рівнем Інтернет-адикції характеризуються вищими показниками пошуку гострих відчуттів, інтолерантності до одноманітності, пошуку нових вражень, не адаптивного прагнення до труднощів. Інтернет для підлітків є джерелом нових вражень, що досягається через постійний перегляд сайтів, в яких постійно змінюється і оновлюється розважальний контент. Вони таким чином урізноманітнюють своє буденне життя, отримують розваги та задоволення.

Таблиця 2

Середні значення показників самооцінки схильності до екстремально-ризикової поведінки у підлітків в залежності від рівня Інтернет-адикції

Показники	Групи досліджуваних			Н	Р
	Низький	Середній	Високий		
Пошук гострих відчуттів	5,25±1,89	5,61±1,12	7,90±1,24	16,57	0,0001
Непереносимість одноманітності	5,21±0,87	6,00±0,25	7,61±1,32	18,37	0,0001
Пошук нових вражень	6,87±3,15	6,61±3,25	8,57±3,96	18,36	0,0001
Неадаптивне прагнення до труднощів	5,01±1,37	6,95±3,01	7,53±2,07	18,21	0,0001

У підлітків з Інтернет-адикцією реалізується прагнення до труднощів через участь у квестах та онлайн-іграх, а гострі відчуття отримуються на заборонених для перегляду неповнолітніми сайтах, які є доступними для усіх користувачів всесвітньої мережі, зокрема в Україні.

Література:

1. Вдовиченко О. В. Апробация опросника склонности к риску в различных сферах деятельности / О. В. Вдовиченко // Научный часопис НПУ ім.М.П.Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: Зб.наукових праць. – К.: НПУ ім.М.П.Драгоманова, 2007. - № 17 (41). – Част. I. – С. 66-69.
2. Вдовиченко О. В. Особистість ризику на кризових етапах онтогенезу / О. В. Вдовиченко // Психологічні перспективи. Випуск 26, 2015. – С. 40-50.
3. Водопьянова Н. Е. Стратегии и модели преодолевающего поведения / Н. Е. Водопьянова// Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности: учеб. пособие / Под ред. Г. С. Никифорова, М. А. Дмитриевой, В. М. Снеткова. - СПб.: Речь, 2003. Стр. 311-321.
4. Симптомы, способы лечения и тест на интернет зависимость [Режим доступа]: <http://ladyvenus.ru/articles/zdorove-i-dolgoletie/prakticheskaya-psikhologiya/kak-izbavitsya-ot-internet-zavisimosti-sim>

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЧИ СОЦІАЛЬНІ ТЕНЕТА

Гавриш О.С.

викладач кафедри економічної та інформаційної безпеки ДДУВС

Інтернет охопив весь світ і всі сфери життєдіяльності людей. Зараз дуже важко уявити наше життя без цього ресурсу. Інтернет досить сильно впливає на всіх нас, проникнення соціальних мереж в наше життя і нашу свідомість дуже глибоке. Багато хто користується ним не тільки вдома, але і в інших місцях, де є будь-якої доступ до Інтернету.

Актуальність проблеми впливу Інтернету і соціальних мереж на молодих людей очевидна, так як молоді в середньому проводять в мережі від 3 до 9 годин на добу.

З різних джерел чуємо, що загострюється ситуація впливу Інтернету на підростаюче покоління. З усього Інтернет-простору особливий вплив на молоді мають соціальні мережі. Деякі вважають, що це приносить користь, інші ж схильні розрізняти в цьому явищі негативні наслідки. Вплив це не тільки позитивне, але, на жаль, є й негативні моменти. Спробуємо в цьому розібратися.

Дана тема не є новою, але при бурхливому розвитку цього напрямку результати є цікавими для подальшого аналізу.

Цілі:

- визначити ступінь впливу Інтернету на молодь старших класів;
- дізнатися, на що витрачають час молодь в мережі Інтернет;

Завдання:

- Ознайомитись з історією Інтернету і соціальних мереж;
- Проаналізувати статистику використання соціальних мереж.

А також:

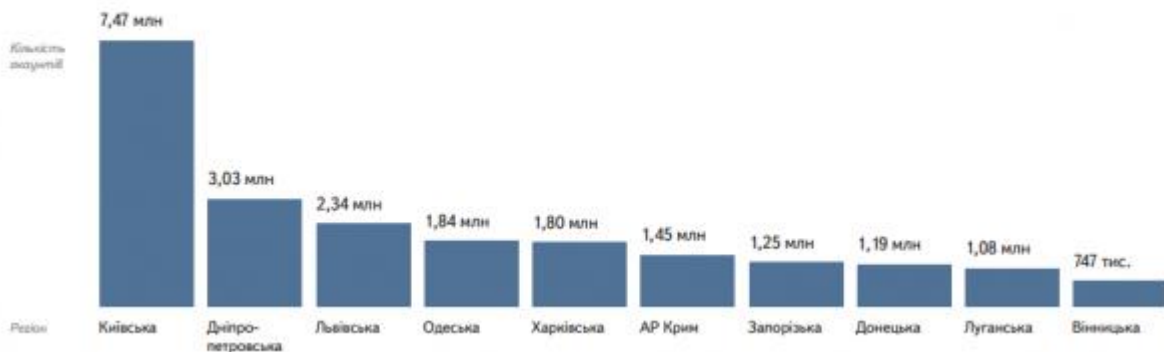
- виявити позитивні і негативні сторони впливу Інтернету і соціальних мереж на молодь старших класів.
- виділити шляхи вирішення проблем, пов'язаних з використанням Інтернету і соціальних мереж.

Історія Інтернету починається з розробки для Міністерства оборони США внутрішньої системи зв'язку між військовими об'єктами, яка могла б зберігати свою працездатність у разі ядерної війни. У 1989 році в Європі, в стінах Європейської ради з ядерних досліджень народилося поняття «Всесвітня павутина» (проект WWW-World Wide Web) і концепція Всесвітньої павутини. Її запропонував знаменитий британський вчений Тім Бернерс-Лі, він же протягом двох років розробив протокол HTTP, мову HTML і ідентифікатори URL, якими ми користуємося дотепер. Після того як були розроблені єдині стандарти, що дозволяють користувачам мати доступ до будь-якої інформації, Інтернет почав стрімко зростати. [3]

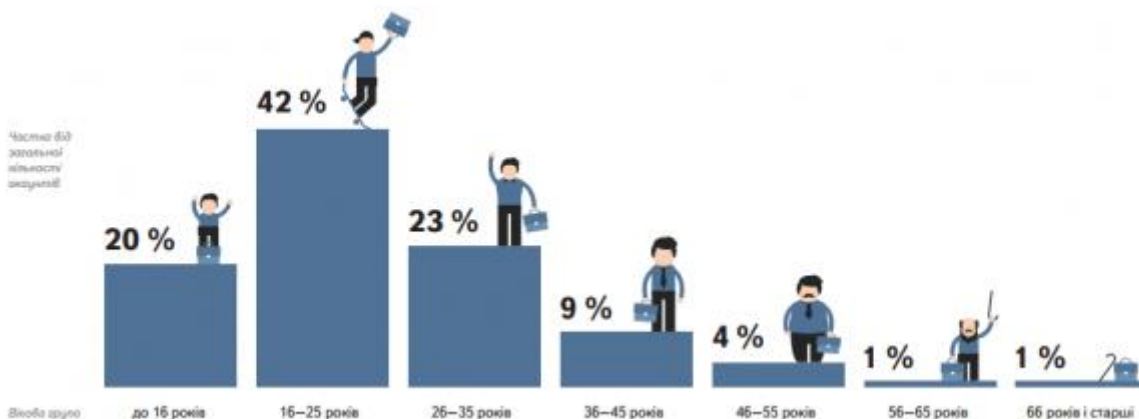
Споживача інформаційних технологій важко здивувати наявністю телебачення, радіо та друкованих видань. Це заслуга ХХІ століття, яке подарувало людству масовий доступ до Інтернету, зокрема до неймовірно швидко зростаючого в попиті продукту з назвою соціальні мережі. Facebook, Twitter та ВКонтакте — ці гіганти Інтернет-простору відомі різноманітним верствам населення різних вікових категорій з усіх куточків світу. Безперервною модернізацією технологій вони зробили головну справу — стали легкими в доступі й охарактеризувалися стрімким зростанням кількості користувачів. А в повсякденне життя більшості увійшли непомітно, та ворогом чи другом вони виступили?

У ВКонтакті, Однокласниках, Фейсбуці та Твіттері зареєстровано понад 40 мільйонів українських акаунтів. [1]

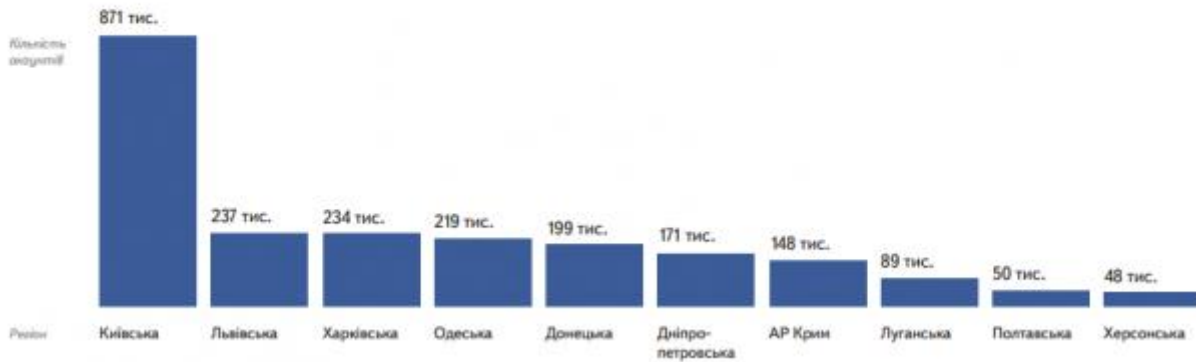
Топ-10 областей України за кількістю акаунтів у ВКонтакті²

Віковий склад українських користувачів ВКонтакті

Топ-10 областей України за кількістю акаунтів у Фейсбуці⁶

Кожна людина у реальному житті має 5, 10, максимум 30 друзів. Після реєстрації у Facebook, який є світовим лідером за чисельністю активних користувачів, чи в найпоширенішому для країн пострадянського простору ВКонтакте, цей товариський список розширюється до 500, а то й тисячі «електронних душ». Та парадокс у тому, що з більшістю цих друзів людина зовсім не спілкується, або, що ще гірше, — жодного разу не бачила їх у вічі. Контакт налагодила, психологічно себе заспокоїла, і моментально потрапила у віртуальні тенета.

Найприкріше, що ці «жертви» відкривають примарним «друзям» із мережі своє особисте життя: люди на описує плани на недалеке майбутнє, ділиться днем, що минув, викладає фотографії з реальними родичами, дітьми, коханими... І потім під кожним написаним словом, виставленим знімком починають майоріти «лайки» (функція, яка виражає позитивну оцінку користувача, занесеного до списку друзів). Людина радіє, що її оцінили, має піднесений настрій...

Розширення світогляду людини, руйнування інформаційних обмежень у будь-якій сфері життя, необмежене спілкування і навіть просування власного бізнесу — ось над чим працюють у соціальних мережах їхні користувачі. В перші дні життя Facebook, Twitter і ВКонтакте мали намір реалізувати лише комунікаційну функцію. Зараз це вже мультиуніверсальний засіб, користуватися яким і зручно, і модно. Чи доцільно залучати у своє життя систему знаків і програм, кожен вирішує сам. Однак варто не забувати про головне правило безпеки, якого нас вчили ще в дитинстві: «не розмовляти з незнайомцями».

«Світ не повинен звужуватися до лише віртуальних друзів!» [2]

Керівник гуртка «Університет юного психолога» Галина МОРМИЛЬ

У користуванні соціальними мережами є плюси й мінуси. Для одних це отрута, для інших — ліки. Якщо людина схильна до залежності, втечі від реальності та реальних контактів, то соціальні мережі їй у цьому допоможуть: стануть справжнім поглиначем часу.

— А чи можна прирівняти залежність від соціальних мереж до наркотичної?

— Перша залежність більше психологічна, тому із другою її краще не порівнювати. Але за впливом та складністю на свідомість особистості вони ідентичні. В обох випадках страждає оточення людини. Залежна особа його втрачає, втрачає вона й здатність до адаптації, нормальні навички до життя у нормальному суспільстві. Це вміння знаходити спільну мову, розв'язувати конфлікт. Людина, яка має залежність від соціальних мереж, ці навички не розвиває, тому стає безпомічною. Приходить вона на день народження і розуміє, що не може завоювати прихильності інших. Почувається погано, тому і вмикає Інтернет. Вийти із цього кола самостійно дуже складно.

— Але ж має бути бодай один позитив від членства у соціальних мережах.

— Це мобільність, можливість отримати інформацію, познайомитися й поспілкуватись із людьми з іншого міста, які цікаві тобі. Це можливість повідомити про зміну планів, вивчити іноземну мову, спілкуючись із її носіями у соціальних мережах. Головне — такі мережі використовувати як функціональний засіб, а не можливість уникнути реального світу.

Негативного впливу Інтернету і соціальних мереж на процес соціалізації молоді дещо більше, ніж позитивного. Але, це не привід відмовлятися від їх використання. Досить просто звести до мінімуму небезпечні фактори. Ось деякі пропозиції:

1. Дорослим і фахівцям треба роз'яснювати, які небезпеки приховані в мережі, і

2. Потрібен батьківський контроль, який в якійсь мірі зможе обмежити їх дітей від різних потоків інформації, і допоможе їм орієнтуватися у величезному медіа та маркетинговому просторі соціальних мереж.

3. Важливо усвідомлювати, що соціальні мережі це всього лише проект, вид розваги і віртуального спілкування зі знайомими, а не частина життя.

4. Необхідно займатися пошуком альтернативних способів проведення часу.

ВИСНОВОК. Не можна однозначно судити про вплив Інтернету та соціальних мереж. У всьому є свої

мінуси і плюси. Слід лише пам'ятати, що все потрібно робити з почуттям міри, в тому числі і користуватися Інтернетом.

Література:

1. <http://watcher.com.ua>
2. <http://ukurier.gov.ua>
3. <http://school2urech.edu.minskregion.by>

НЕБЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ

*Заболоцький П.В.
факультет №2 НАВС*

В останні роки соціальні мережі набули великої популярності як на території України, так і в усьому світі. З кожним днем все більше і більше користувачів мережі Інтернет реєструються і починають свою активну діяльність у все нових соціальних мережах, які міцно увійшли до списку найвідвідуваніших українськими користувачами сайтів.

Все це пов'язано із розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, соціальні мережі почали відігравати надзвичайно важливу роль в житті будь-якого суспільства. До таких мереж залучено дуже велику кількість людей. У найбільших соціальних мережах кількість користувачів перевищує населення держав.

Для початку висвітлимо таке поняття, як соціальні мережі. Соціальна мережа – це спільнота людей, об'єднаних однаковими інтересами, уподобаннями, або тих, що мають інші причини для безпосереднього спілкування між собою. Варто також вказати те, що сучасні соціальні мережі мають багато інструментів для більш зручного спілкування – фото, відео, музика, відеозв'язок, тощо.[1]

На сьогоднішній день значну частку інтернет користувачів займають діти підліткового віку і звісно вони також активно користуються соціальними мережами. Цей вік є нестабільний, ранимий, важкий, адже втрачається дитячий статус та вже є нереальне, але, все ж таки, уявлення про себе як про дорослу людину.[2] Дитина починає перевіряти соціальні норми, їх силу та що буде, якщо їх порушувати, прагне до індивідуальності й водночас бути частиною певною групи, яка розділяє його цінності.

Сьогодні бути зареєстрованим у соціальній мережі сприймається підлітками як один з атрибутів дорослої людини, на ряду із ненормативною лексикою, курінням, вживанням спиртних напоїв, тощо. Вони прагнуть, щоб їх сприймали як повноцінну дорослу людину, а коли цього не відбувається, то виникають конфлікти. Підліток потребує певних порад, настанов, а коли батьки цього не можуть дати в силу своєї зайнятості, то шукають заміну, а найпростіший шлях – це пошук співрозмовника в соціальній мережі, що завжди «розуміє», але наміри якого не завжди є доброзичливими.

У сучасній популярній соціальній мережі «ВКонтакте» пройшла хвиля груп смерті «Синий Кит», «Тихий Дом», що пропонували підліткам зіграти в одну гру, кінцевим результатом якої було самогубство. Про них ми дізналися тільки зараз, коли кількість гравців значно збільшилась і «переможців» у тому ж числі. Виникає питання: чому підлітки за власним бажанням погоджуються піти з життя? Насправді, це не їх бажання, а чітко спланований план впливу на нестійку психіку підлітка з метою навіювання певної думки. Основними об'єктами такого впливу є діти, в яких неадекватно занижена самооцінка, проблеми у спілкуванні з батьками та проблеми у взаємовідносинах із однолітками, саме тому підлітки потрапляють під вплив так званих «кураторів».

Варто більше уваги звернути на труднощі відносин між батьками та дітьми та на причини їх виникнення. Зростання для підлітків значущості нових референтних груп неухильно відображається на контактах з батьками. Підлітки починають більше вільного часу проводити поза сім'єю, рідше супроводжують дорослих під час відпустки, пізно лягають спати і все менше хочуть залишатися вечорами дома. Одночасно у них знижується готовність бути слухняними і слідувати вказівкам батьків. Це обумовлено тим, що в уявленнях підлітків дорослі все більше втрачають виключні властивості, якими вони раніше володіли в очах своїх дітей. Незважаючи на зовнішні і внутрішні протиріччя, які існують в міжособистісних взаєминах між батьками та підлітками, останні відчують потребу в спілкуванні з дорослими і цю недостатку спілкування вони компенсують у соціальних мережах. Підлітки, в більшості випадків, прагнуть до довірливого, нерегламентованого типу взаємовідносин з дорослими. Це створює сприятливі можливості для реалізації такої потреби спілкування як вирішення характерної для цього періоду проблеми пізнання самого себе, своїх можливостей і свого місця у житті. [2]

З метою запобігання виникнення небезпечних ситуацій з дитиною батькам варто знаходити час для своєї дитини; знаходити спільні теми для спілкування або для спільної діяльності (перегляд фільму, відвідування місць цікавих для підлітка); встановити обов'язки для підлітка, за які буде відповідальний лише він; спілкуватися на рівних, приділяючи належно увагу точці зору підлітка, не використовуючи авторитарний стиль спілкування, що може змусити дитину закритися і відмовитися від контакту.

Слід також розповідати про правила безпечного користування мережею інтернет та соціальними мережами. Варто пам'ятати, що будь-яка інформація опублікована у соціальних мережах може бути використа-

на іншою людиною, тому варто надавати мінімальну кількість особистої інформації, не переходити по посиланням від незнайомих людей, не публікувати фотографії, що можуть викликати нездорову зацікавленість. [3]

Недотримання елементарних правил безпечного користування соціальними мережами підлітками призводить до глобальних негативних наслідків, з якими ми сьогодні зіштовхнулися на прикладі групи смерті «Синій Кит». Велика кількість дітей потрапляє під вплив та залежність від «кураторів», яку не можна подолати через постійні залякування та погрози «наставників».

На сьогоднішній день адміністрація соціальних мереж, співпрацюючи із кіберполіцією, веде активну боротьбу з групами смерті шляхом блокування та замороження сторінок користувачів, що бажають увійти в гру. Але на жаль є реальні жертви діяльності таких груп – самогубство дітей.

Література:

1. Тетяна Руденко// Діти в Інтернеті: реальні загрози віртуального світу: Асоціація підприємств інформаційних технологій України – режим доступу: <http://apitu.org.ua/node/1336>
2. Вікова та педагогічна психологія: Навч.посіб./ О.В.Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
3. 10 правил безпечного користування Інтернетом [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.svit-molodi-kiev.svitmolodi.com.ua/ru/school-user/news/10-pravil-bezpechnogo-koristuvannya-nternetom>

СПІВ-ЗАЛЕЖНІ СТОСУНКИ ЯК ПРИЧИНА КІБЕРАДДИКЦІЇ

Козут О.О.

*науковий співробітник науково-дослідної лабораторії
з проблемних питань правоохоронної діяльності ДЮОІ МВС України, к.психол.н.*

Проблема кібераддикції у кризовому суспільстві з агресивним середовищем є новою для покоління, яке зросло без сучасних комп'ютерних технологій та Інтернет-мережі. Тому, батьки, не маючи досвіду “гри в комп'ютерні ігри”, часто є безпорадними, коли їхні діти нехтують домашньою роботою, живим спілкуванням із друзями, не вчать тощо. Теоретичний аналіз досліджуваної проблеми вказує на те, що причиною формування проблеми кібераддикції є не зовнішній фактор - “прогресивний розвиток технологій”, а внутрішній - нездорові спів-залежні стосунки із батьками.

Аддиктивна поведінка пов'язана з прагненням відійти від реальності шляхом штучної зміни свого психічного стану через постійну фіксацію уваги на визначених видах діяльності з метою розвитку і підтримання інтенсивних емоцій [6, с. 134]. Результатом аддиктивної поведінки може бути глибокий розлад психіки з порушенням відображення реальності і поведінки, який називається психозом, що змінює діяльність головного мозку [6, с. 273]. Комп'ютерна залежність - патологічна жага до роботи або проведення часу за комп'ютером. Інтернет-аддикція - наполегливе бажання ввійти до мережі Інтернет, нездатність вийти із Інтернет-мережі; віртуальні знайомства без прагнення перевести їх у реальність; кіберсекс - захоплення порносайтами; он-лайн ігри, геймерство; нав'язливий серфінг - подорож у мережі, пошук інформації з бази даних і пошукових сайтів; геджит-аддикція та аддикція від мобільних телефонів.

Ознаками залежної поведінки є: втеча від реальності шляхом зміни психічного стану шляхом вироблення індивідуального підходу, що стає стереотипним та домінуючим й сприяє зупинці духовного розвитку особистості; знижена адаптивність, прихований комплекс неповноцінності та підвищений рівень нейротизму, прояв фрустраційної нетолерантності, поверховий рівень соціабельності, наслідування звичного стереотипу поведінки (брехня замість визнання наслідків залежності); втеча від відповідальності; тривожність, відчужена поведінка, агресивність, бажання захищатися, зниження самооцінки (Л.Леорова та В.Бочкарьов) [6, с. 143]; компульсивні дії, зокрема, неусвідомлена ірраціональна поведінка, низька самооцінка, омана, хронічні стреси, порушення здоров'я (Ш. Круз); контроль, тиск, неконтрольована агресія, нав'язливі думки, низька самооцінка, ненависть до себе, почуття провини, зосередженість на інших, нав'язливе бажання піклуватися про інших, ігнорування своїх потреб, проблеми спілкування, апатія, депресія, психосоматичні порушення (М.Піті); відчуття безнадійності, ненависть до близьких замість любові, втрата віри в інших, соціальна ізоляція, участь у процесі віктимізації (розвиток драми за принципом трикутника С.Картмана). Щоб не стати учасником рольових ігор “трикутника Картмана” екологічно зайняти поведінку “спостерігача”.

Знижена адаптивність до соціо-культурних умов середовища залежної особи пов'язана, перш за все, із тими навичками, які дитина засвоїла в родині. У широкому сенсі під залежністю розуміють “прагнення людини покладатися на когось або на щось з метою отримання задоволення або адаптації” [6, с. 133]. За словом О. М. Степанова “адаптація” означає пристосування живого організму до динамічних умов зовнішнього і внутрішнього середовища [7, с. 10]. У соціальному розумінні адаптація – засвоєння особистістю соціального досвіду того середовища, до якого вона належить. Дослідження адаптації особистості в соціальному середовищі з урахуванням вимог суспільства, власних потреб, інтересів і можливостей; соціальна

адаптація відбувається в залежності від ціннісних орієнтацій, обраних цілей і можливостей їх досягнення в конкретних умовах; швидкість і ефективність адаптації залежить від особливостей впливу індивіда на соціальне середовище, участі в суспільній діяльності, потреб і мотивів поведінки та соціальної ролі; неадекватна поведінка індивіда у соціальному середовищі формується на неправильному уявленні про себе і свої можливості [7, с. 12].

Залежність розглядається психологами як емоційний, психологічний та поведінковий стан, що розвивається внаслідок наявності тривалого стресу та правил поведінки, які не дозволяють відверто висловлювати свої відчуття, а також прямо обговорювати особистісні та міжособистісні проблеми. Реакцією залежних є “втеча” у віртуальний світ. У тілесній психотерапії виокремлюють два типи осіб, що отримали психотравму: “ранній” та “пізній”. Саме “ранньому” характерні такі ознаки, як: не відчуває свої потреби, але добре орієнтується в потребах інших, не вміє озвучити свої потреби, втрачає самоконтроль в присутності інших людей. Такі механізми адаптації створюються батьками, які не враховують природні прояви дитини: її потреб в їжі, у сні, не вчать дитину вчасно сказати “ні”, порушують межу власного “Я”. Е. Клапаред, висловив думку про те, що інтелект виконує функцію адаптації до нових обставин, а навичка та інстинкт сприяють адаптації в обставинах, які повторюються; адаптацію до нових життєвих завдань пов'язують із загальними розумовими здібностями й використовують як узагальнення поведінкових характеристик. Більшість навичок та інстинктивних програм створюються в умовах сімейного виховання шляхом повторення. Вік формування автономії - незалежної від батьків поведінки, відносять до етапу від 1 місяця народження до 1,6 років. Саме тіло та “нище несвідоме”, за Р. Асоджіоллі, зберігає всі форми самозахисту та навички реагування на стимули зовнішнього та внутрішнього світу. Зміна тілесних реакцій є можливою за допомогою тілесних практик.

Неадаптована особистість втікає до віртуального світу та обирає шлях “деградації” – “психопатологічний підхід”, за С. В. Ковальовим. Натомість необхідно обрати шлях “спеціалізації” – орієнтація на певну область особистісного зросту, розвиток здібностей, які необхідно актуалізувати; більш досконалою вважається модель адаптації орієнтованої на “розширення свідомості особистості” розвиваючи морально-етичні властивості.

Залежні не можуть самоорганізувати свою поведінку (систему контрольованих конструктів, за Дж. Келлі); вони не усвідомлюють іраціональні реакції, які містяться в думках; не вивіряють реальність. Вироблення у людини більш об'єктивного сприйняття подій приводить її до пошуку нових дієвих рішень; неадаптивні форми поведінки поволі замінюються новими, більш ефективними, модифікація думок приводить до зміни поведінки, за Альбертом Еллісом; адаптація когнітивних процесів, патологічних емоційних станів і неадекватної поведінки полягає в “модифікації дисфункціональних переконань і помилкових способів переробки інформації”.

Залежним особам властива дезадаптація як переживання особистісного рівня кризи – що відображається в невротичних змінах, які відбуваються в самій особистості під впливом нестабільності соціальної ситуації: підвищення тривожності, актуалізація специфічних негативних захистів, невротик підозрілий, не відрізняє щирість від нещирості, ригідний, постійно страждає, у нього порушені значущі відношення з іншими, що виражається у внутрішньому конфлікті, порушенні рівноваги та у викривленні структури характеру. Невротичні конфлікти позбавляють невротика можливості свободи вибору; він проявляє непослідовність у діях, протиречивість у поведінці, хворобливу залежність, нав'язливі ідеї та характер потреб; в основі конфліктної поведінки лежать внутрішні заборони, які жорстко обмежують його у стосунках з іншими; неусвідомлена тенденція оцінювати себе з тим, що про нього думають інші; за В. Н. М'ясищевим, основні форми невротів (неврастенія, істерія та невроз нав'язливих станів) можуть бути зрозумілими як зафіксовані особливості окремих механізмів хворобливого сприймання і переробки життєвих труднощів, які переживає особистість [4, 9]. У залежних порушена узгодженість між образом соціального світу (як його сприймає особистість) та реальним світом (який він є насправді).

Риси важкого характеру формуються задовго до неврозу. За К. Хорні, базальні типові характери невротиків проявляються в мотивації: “до людей”, “від людей”, “проти людей” [7]. Залежним властивий рух «від людей». Відчуження, як форма неврозу, вказує на нездатність захиститися від світу та адаптуватися в ньому. Рух “від людей” сприяє відчуженню, проявляється як напруження з людьми і втеча; їм притаманні втрата зв'язку із самими собою, емоційна дистанція між собою і людьми, хоча ззовні вони ладять з людьми, уникають суперництва, ними керує потреба в незалежності, вони уникають обов'язків, прагнуть усамітнення, повністю захищений проти впливів, ніякі зміни не повинні зачепити його особистість, встановлює велику дистанцію між собою і аналітиком [7].

Література:

1. Баксанский О. Е. Когнитивный образ мира : монография / О. Е. Баксанский, Е. Н. Кучер. – М. : РООИ «Реабилитация», 2010. – 224 с.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений. Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы : перевод с англ. / Берн Э. – Минск : ПРАМБЕР, 1992. – 384 с.

3. Блинова О. Є. Соціально-психологічні засади адаптації вимушених мігрантів / О. Є. Блинова // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Том IX: Загальна психологія. Історична психологія. Етнічна психологія. – Випуск 9. – К. : Талком, 2016. – С. 58-66.
4. Збірник наукових праць Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка / За ред. С. Д. Максименка, Г. В. Дьяконова. – Том 2. – Кіровоград : ФО-П Александрова М. В., 2012. – 252 с.
5. Коломинский Я. Л. Психологическая культура – условие и цель деятельности психолога // Психология / Коломинский Я. Л. – Минск, 2000. – № 2 (19). – С. 4-19.
6. Лобанова А.С., Калашнікова Л.В. Соціально-психологічні аспекти роботи з підлітками, схильними до девіацій: Навч. Посібник. - К. : Каравела, 2012. - 368 с.
7. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. – К. : «Академвидав», 2006. – 424 с.
8. Франкл В. Воля к смыслу: пер. с англ. / Франкл В. – М. : Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. – 368 с.
9. Юнг К. Г. Сознание и бессознательное: пер. с англ. : сборник / Юнг

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЯКИ ВИЗНАЧАЮТЬ БЕЗПЕКУ ДІТЕЙ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Косиченко О.О.

доцент кафедри економічної та інформаційної безпеки ДДУВС, к.т.н.

Стрімкий розвиток комп'ютерних технологій якісно міняє навколишнє життя й породжує безліч нових проблем. Зокрема, це проблема формування інформаційної культури та забезпечення безпеки підростаючого покоління. Зараз діти практично зі шкільного віку одержують можливість користуватися комп'ютерами, планшетами та смартфонами й одночасно одержують доступ в Інтернет. При цьому їхній загальний розвиток, загальна культура значно відстають від тих вимог, тих викликів, які необхідні для безпечного із усіх точок зору використання комп'ютерів і Інтернету.

Як відомо, інформаційна безпека дітей – це такий стан, при яким відсутні ризики, пов'язані із заподіянням інформацією шкоди психічному, соціальному, моральному та фізичному здоров'ю дітей. Необхідно, насамперед, зрозуміти, що, як і в будь-якому виді безпеки, найголовнішим є людський фактор. Інформаційна безпека може забезпечуватися правилами, порадами, заборонами, програмними та технічними засобами. Але, не дивлячись на всі ці засоби, найголовнішим ресурсом забезпечення безпеки дітей повинна бути їхня інформаційна культура. Не випадково поняття інформаційної безпеки та інформаційної культури часто вживаються разом. Безпека, заснована на культурі, завжди буде вище, оскільки не викликає конфлікту особистості.

Як відомо, інформаційна культура особистості насамперед складається з наступних частин: світогляд, що обумовлює розуміння місця людини у світі інформації; інформаційна грамотність (уміння працювати з інформацією, у тому числі оцінювати її вірогідність, повноту, актуальність і т.д.).

Світогляд – це внутрішні переконання, що визначають норми поведінки особистості. Сучасні діти живуть в іншому світі, ніж їх батьки. Найчастіше діти значно випереджають своїх батьків в умінні користуватися комп'ютером, планшетом або смартфоном. Якщо раніше інформаційну безпеку особистості в якійсь мірі намагалася забезпечувати держава, контролюючи поля "шкідливих звичок", то тепер подібного за рівнем і потужності захисту немає. Отже, небезпека інформаційного "поневолення" особистості дитини різними інформаційними потоками сильно зростає. Дитина далеко не завжди вірно розуміє й оцінює інформацію, обсяг якої в цей час досить великий.

Не можна ігнорувати специфічні властивості штучної інформації (ЗМІ, реклама та ін.), яка націлена на найбільш повне відтворення інформації, а не тільки на сприйняття. Барвисту рекламу роблять не для того, щоб радувати телеглядача або для прикраси сайту в Інтернеті. Рекламу, насамперед, роблять для того, щоб глядач її відтворив у своїй поведінці як споживач. Думають чи про це батьки, які по старинці зачаровано дивляться в екрани телевізорів.

Інформаційна грамотність. Інтернет створювався зусиллями багатьох людей. У ньому можна знайти будь-яку інформацію. При правильнім використанні Інтернет може стати джерелом необхідної інформації для підростаючого покоління. За допомогою Інтернету дитина може мандрувати по миру та пізнавати багато цікавого про різні культури, людей, про науку, історію, мистецтво, спорт і т.д. Уміння користуватися Інтернетом є необхідною умовою для підготовки якісних робіт у навчальних закладах. При цьому батьки та педагоги повинні брати активну участь у формуванні інформаційної культури дитини та контролювати її рівень. Дитині дуже важливо відчувати погодженість позицій педагогів і батьків. Бажане, щоб у школі та дома дитину вчили правилам користування комп'ютером і Інтернетом. Тут можуть допомогти учителя й бібліотекарі, покликані навчити шукати, систематизувати, аналізувати інформацію. Вони повинні професійно займатися формуванням основ інформаційної культури й грамотності підростаючого покоління по-

чинаючи з молодших класів. Інакше кажучи, необхідно приділяти велику увагу інформаційній поведінці учнів, як у школі, так і дома.

Коли наші діти починають ходити, батьки підтримують їх за ручку, щоб не впали. Так повинне відбуватися й при освоєнні нашими дітьми інформаційного простору. Поруч постійно повинен перебувати педагог та батьки, здатні навчити та підтримати.

На самому початку освоєння комп'ютера та мережі Інтернет батьки повинні бути прикладом для дитини. Вони повинні допомогти йому створити особисте інформаційне середовище й навчити орієнтуватися в мережних ресурсах. Якщо діти починають виходити в Інтернет, батькам потрібно сідати поруч із ними.

У підлітковому віці дитина повинна поступово сама навчитися фільтрувати інформацію, забезпечувати свою безпеку. Але дорослим важливо пам'ятати, що навіть діти не бачать усіх небезпек Інтернету й не усвідомлюють ризиків його використання. Враховуючи, що не існує загальної думки із приводу того, від чого слід обгороджувати дітей, увесь тягар відповідальності по прийняттю рішень лежить на родину та батьків. Прийняті ними рішення повинні бути грамотними й продуманими.

Діти освоюють нове дуже швидко, і дорослим іноді починає казатися, що вони безнадійно відстали. Сучасні діти часто знають про комп'ютери й Інтернеті значно більше, ніж їх батьки. Починати потрібно з того, щоб допомогти дорослим подолати елементарну безграмотність, страх перед комп'ютером і безмірним Інтернетом. Але навіть інформаційне грамотним батькам необхідна допомога в справі захисту своїх дітей від непотрібної інформації.

Існує безліч програм, що дозволяють обмежити час роботи за комп'ютером, відфільтрувати зміст Інтернету. При цьому однаково слід розуміти, що головним засобом залишиться підвищення загальної та інформаційної культури.

СВІТОВЕ ПАВУТИННЯ ТА ВІДЕО-ІГРИ, ЯК ПРЕКУРСОР ЯВИЩА “ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ” ХХІ СТОЛІТТЯ

Купріянова Л.С., ХНУВС

Купріянова Д.С.

Опольський національний університет, м. Ополь, Польща

Сучасний світ живе за правилами технологічного розвитку. Наша спільнота сьогодення не може уявити свого ранку без плодів прогресу людського розуму. Електронні гаджети навколо нас, вони вже частина нашого життя, а може вони і є наше сучасне життя, таке собі віртуальне краще життя?

Для кожної людини використання того або іншого електронного пристрою пов'язано з конкретною життєвою ціллю, хай то буде частина роботи, чи навіть частина відпочинку. Але головною тезою сьогоднішнього дня є то, що наше суспільство досить виразно поділилось на дві групи людей: на тих, для кого гаджети становлять частину життя, бо того вимагає технологічний розвиток всього нашого навколишнього світу; і на тих, для кого сучасні гаджети створили свій неповторний та інший, відокремлений від інших світ. У статті автори хотіли б порушити проблему дискусії щодо другої описаної нами групи, а саме, проблему стосунків підлітків з новинками електронного та інтернет-прогресу.

ХХІ століття принесло не тільки поліпшення варунків життя та загальне вирішення проблем з комунікацією. Цей час створив нових людей, народив нове покоління. Діти, що народжувались в другій половині 90-тих років, і ті, що народжуються тепер надзвичайно відрізняються від старшого покоління. І різниця ці вражає своїм негативом. Сучасна молодь здебільшого можна сказати навіть має інший період так званого перехідного віку. Коли їх батьки переживали труднощі поряд зі своїми однолітками, сучасна дитина шукає порятунку для себе в віртуальному світі інтернету та відео ігор. Комп'ютер перестає бути залізною іграшкою, він стає повноцінним членом життя підлітка, змінює цю ставлення до оточуючих та світу в цілому. Надходить час, коли інтернет стає для нього тією утопією, якої шукав колись Томас Мор та Френсіс Бекон. Світове павутиння стає для цієї молоді людини другим, кращим життям. Все це було б казково та прекрасно, коли в спражньому житті ситуація не виглядала б інакше. Ця інтернет - утопія, це вигадане життя є порятунком та щастям тільки з точки зору цього підлітка, але далеко не з точки зору оточуючих та, що найважливіше, його батьків. За якийсь час забавка переростає в залежність і тоді починається справжня трагедія. Інтернет - залежність чимось походить на наркотичну. Спочатку світове павутиння стає універсальними ліками проти всіх проблем і можливістю відокремитись від всіх тягот підліткового сьогодні. А потім, несподівано, і взагалі непомітно для цього підлітка, світове павутиння зімкне навколо нього свої двері і візьме під контроль його свідомість. З цього моменту дитина буде на всі 100% залежною від впливу інтернет - спільноти і суворого життя інтернет - сторінок. Отже, що таке Інтернет в очах підлітка та як він в реальності впливає на його життя? І чому батьки дуже часто не можуть вистежити момент, в якому втрачають свою дитину?

Загалом, можна сказати впевнено про те, що на першому етапі описаної вище залежності жодних симптомів, що можуть стривожити батьків не буде. Дитина буде проводити по кілька годин перед екраном комп'ютера чи планшета, але що в цьому страшного?! Підліток обмежить своє спілкування з друзями, не

буде виходити на вулицю, але це все можна списати на підлітковий вік. Сварки з батьками? Це взагалі типова проблема “Батьків та дітей”. Який же момент для сучасної молоді стає переломним? Говорячи про вплив сучасних інтернет технологій можна не переживати і впевнено сказати, що насправді цей момент активного розвитку залежності просто неможливо не ухопити, інша справа, чи насправді батьки, під тягарем власних клопіт, можуть це вчасно зробити. Чи підліток пливе за модерністичною течією, щоб йти в ногу з часом? На жаль, все далеко не так.

Залежність від гаджетів народжується там, де підлітка не можуть, або не хочуть почути в родині. Він створює утопічне віртуальне життя там, де його нема в житті справжньому. Адже коли раніше він подавав німі сигнали та прохання про допомогу навіть в таких банальних питаннях як двійка за контрольну, його ніхто не хотів почути, бо мав свої справи.

Але, що найгірше, потрапивши у світ віртуальної спільноти, підліток не одразу розуміє, що це життя теж має свої правила. Приблизно 10 років тому єдиною проблемою, що переслідувала з точки зору батьків їх дитину в інтернеті були відео-ігри. Різного роду тоталізатори, барбі, гра в міста, авто-гонки. І найгіршою проблемою з точки зору звичайних людей була думка про те, що по мірі того, як дитина виросте, та почне жити дорослим життям, вона буде також неухважно їздити машиною, як на цих гонках, чи також невміло керувати своїм життям, як в своєму вигаданому місті. Але чи то була реальна проблема?

Говорячи про щось подібне, старше покоління не здає собі справи в тому, що це далеко не найбільша проблема, що може переслідувати їх дитину під впливом світового павутиння. Більш того, керуючись законами психології та теорії підсвідомого самозахисту, дорослі в цей момент підсвідомо не думають про те, як би відгородити дитину від цього впливу, вони думають про те, як би відгородити від впливу цієї дитини себе. Звісно, все описане вище становить без сумніву проблему і є виразами впливу віртуальної спільноти на невідповідний підлітковий організм, що ще не сформувався належним образом.

Як ми вже казали, дитина в інтернеті шукає вирішення своїх проблем, шукає життя, якого для неї нема в реальності. Підключається якась віртуальна спільнота, різні сторінки віртуальних друзів і знайомих і життя б'є вирієм, яке на перший час, як ми теж вже відмітили, рятує дитину та дарує їй відчуття розуміння іншої, хай навіть нереальної особи. Але, спираючись на власну неосвіченість, підліток не є в стані ухопити момент, коли навіть в такій ідеальній спільноті проростають звичайні ринкові відносини. Аналізуючи навіть проблеми впливу світового павутиння на тих чи інших осіб, в загальному розумінні, більше, без сумнівів, на підлітків, багато авторів описують цей вплив у загальному вигляді, без жодного сліду об'єктивізму. Але мало хто в цей момент творчо-наукового пориву згадує про такі приземлені речі, як заробляння професіоналами грошей на віртуальній залежності тих же підлітків. На розвиток і та процвітання інтернет - сторінок, які, як потім виявляється, і становили від самого початку зерно проблеми. Таких сторінок, які і становлять найбільшу і справжню проблему для дітей сучасного світу.

Як було вже не один раз відмічено, дитина шукає розуміння на сторінках віртуальної спільноти та в цьому електронному житті. І одного разу ця розуміюча спільнота перетворюється на звичайний ринковий механізм. Від сайтів ненав'язливої психологічної підтримки з боку віртуальних таких самих підлітків, цю, скривджену реальним життям дитину, “підсаджують” на сайти, що беруть під контроль свідомість молодого організму. Дитина стає пішаком на професійній дошці досвідчених хакерів або розробників цих сторінок. Ці “віртуальні квазі-помічники” починають в прямому сенсі цього слова вити нитки з підлітка, схиляючи його до того чи іншого діяння, не рідко навіть виконуючи його руками свої злочинні заміри. А дитина не є в силах протистояти, бо вона знаходиться під впливом, а в реальності вона, на практиці виявляється сама і безпорадна.

Потім приходить момент, і підліток підсвідомо розуміє, що, можливо, робить щось не так, починає битись з цим віртуальним суспільством, або намагатись відгородитись від нього і в той момент, досвідчена віртуальна рука хакерів, за допомогою психологічного впливу пускає в хід остаточну зброю масового ураження, що вже напевно не залишає не то що байдужий, але деколи навіть живих. Тоді в гру вступає таке поняття як моббінг. Моббінг - це радикальна версія негативного впливу на підсвідомість, створює відчуття повної залежності від когось, кого навіть жодного разу не бачив. Колись цей зараз вже психологічний прийом, був придуманий далеко не як зброя, а як можливість жорстоко пожартувати одних підлітків над іншими. Зараз же, це стало вже не тільки зброєю, але й частиною стосунків у віртуальному світі. Одного разу, коли через того чи іншого підлітка йде нанівець прибуткова справа, або хакери відчувають небезпеку для свого злочинного бізнесу зі сторони цього підлітка, в хід іде згаданий моббінг. На підлітка скеровується неконтрольований вплив з метою відрізати дитину від реального суспільства назавжди, а потім “придушити” волю підлітка, замінюючи її на безпорадність. Дитина тероризується хакерами цього сайту, отримує погрози про розповсюдження інформації різного зневажливого змісту, в тим навіть підроблені відео порнографічного характеру за участю ніби цього підлітка та погрози поширити їх серед знайомих або однокласників. І тоді вже залежність підходить до кульмінації. А, керуючись знанням про нестійку психіку підлітка, впевнено можна повірити в статистику про те, як половина випадків такого впливу закінчується тривалою депресією, а половина - самогубством. До речі, за останні 7 років, починаючи з того моменту, як в інтернеті

поширилось явище моббінгу, кількість самогубств поширилась аж на 30%. На нашу думку, в даному випадку статистика говорить сама за себе.

Але підсумовуючи треба сказати тільки те, що, насправді, про жоден вплив такого моббінгу, або таких жорстоких сторінок, неможливо казати в родинях, що вміють слухати і чути свою дитину. В родинях, в яких нема місця нерозумінню та відкладання на завтра проблем своїх рідних. В родинях, де батьки знають і відчують, коли треба простягнути руку допомоги їх дитині та витягнути її з віртуального суспільства назустріч реальному життю.

Проблему сьогодення цілком певно становить не інтернет та далеко не страшні сайти. Їх вплив неможливо обмежити цілком в нашому сьогоденному житті, але можна від нього захиститись, адже, цей захист знаходиться в руках кожних батьків і кожний батько, і кожна матір тільки самі відповідають за те, чи вплине колись Інтернет, а найголовніше як, на життя їх дитини, і чи буде в цьому житті місце на моббінг та страждання, чи життя їх дитини буде повне щастя та повноцінного розвитку. Тільки в руках батьків сьогодення та майбутніх поколінь вирішення проблеми: чи будемо ми здатні протистояти життю живих роботів, чи перетворимо власних дітей на “втрачене покоління” ХХІ століття.

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ СЕРЕД МОЛОДІ: ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ

Лузанова Г.О.

доцент кафедри психології та педагогіки ОДУВС

к.ю.н., капітан поліції

У сучасному світі інтернет-мережі охоплюють весь світ та всі сфери життєдіяльності людей. При цьому без інтернету вже важко уявити наше життя, він дуже сильно впливає на всіх, особливо на молодь, будь-то школяр або студент. З розвитком ІТ-технологій спостерігається дуже широке розповсюдження отримали так звані соціальні мережі.

За статистичними даними 45 % школярів зазвичай проводять в інтернет-мережах від 3-х до 6-ти годин, разом з тим, понад 6 годин – 35 %, від 1 до 2-х годин – 20 %. Серед студентів спостерігається схожа картина: зазвичай проводять в інтернет-мережі від 3-х до 6-ти годин – 55%, понад 6 годин – 25 %, від 1 до 2-х годин – 20 %.

Причини, чому використовують інтернет-мережі, різні. Школяри, наприклад, використовують інтернет-мережі для спілкування – 65 %, для навчання (роботи) – 5%, он-лайн-гри – 25%, мультимедіа (музика, фільми та ін.) – 5%. Серед студентів такі показники: для спілкування використовують інтернет-мережі – 55 %, для навчання (роботи) – 25%, он-лайн-гри – 15%, мультимедіа – 5%. Отже, школяри проводять більше часу в інтернет-мережі, ніж студенти. Як школяри, так і студенти, використовують інтернет переважно для спілкування, але студенти в меншій мірі, тому що студенти використовують інтернет-мережі не тільки в якості засобу комунікації, але й в якості основного джерела інформації, необхідної для навчання, роботи, саморозвитку та інше. Школяри, в свою чергу, навпаки, в меншій мірі використовують Інтернет-мережі для пошуку інформації в учбових цілях.

Серед шкільників 90 % зареєстровані хоча б в одній соц. мережі, 10 % –ні, серед студентів 95% - так, 5 % - ні. Частіше всього користуються соц. мережами вдома – 75 % школярів, на уроці (парі, роботі) – 20%, по дорозі додому (під час інших справ) – 5%. Серед студентів% вдома – 55 %, на уроці (парі, роботі) – 30%, по дорозі додому (під час інших справ) – 15%.

Досить тривалий час школяри та студенти проводять в соц.мережах, тому не встигають виконати свою роботу, навчання. Серед школярів: часто – 15 %, іноді – 30%, рідко – 30 %, ніколи – 25 %. Серед студентів: часто – 5 %, іноді – 30%, рідко – 40 %, ніколи – 25 %. Без допомоги інтернету можуть успішно навчатися (працювати, саморозвиватися) серед школярів – 25 %, не зможуть 35 %, не знають – 40 %. В той же час 75% студентів вважають, що сьогодні неможливо вчитися (працювати, саморозвиватися та ін.) без допомоги сеті Інтернету, можливо – 15 %, не знають – 10 %. Це говорить про те, що студенти мають потребу в додатковій інформації, якої не достає в ході навчання. А в школах, гімназіях та ліцеях немає гострої необхідності до додаткових джерел інформації.

Школяри вважають інтернет всесвітнім злом, наркотиком, «поганою» тенденцією – 20%, не знають 40%, так не вважають – 40%. Студенти – 35 %, не знають 60%, так не вважають – 5%.

Школяри вважають, що соцсеті впливають на їх поступки в їхньому житті (поступки, мітинги та ін.) – 40%, що так, ні – 20 %, не знають – 40 %. Студенти: так – 35, ні – 50, не знають – 15 %. Таким чином, в більшій мірі соц.мережі впливають на мислення та поступки школярів, а не студентів – це пояснюється тим, що школяри проводять більше часу в соц.мережах на відміну від студентів, для них мережа носить більш розважальний характер. Студенти насамперед відвідують соц.мережі в ділових цілях, що стосується навчання, роботи, саморозвитку та ін.

Отже, сучасна молодь міцно «підсіла» на використання інтернету. Найчастіше навіть діти розбираються в цих технологіях краще, ніж їхні батьки. Покоління інше й багато хто намагається боротися з постійним

просиджуванням вільного часу в мережі. Вплив інтернету на дитину може призвести до серйозних проблем. У процесі розвитку, підліток може не правильно сприймати реальне життя, змішуючи її з віртуальним світом, виникає інтернет-залежність [5, с. 149-154]. Разом з тим, можуть виникнути проблеми зі здоров'ям (це погіршення зору, проблеми з хребтом, головні болі та багато ін.). Ще одним з небезпечних наслідків є обмеженість емоційного контакту та спілкування з близькими людьми та друзями в реальному житті, що приводить до ряду психологічних проблем. Отже, якщо дитина занадто часто проводить часу в інтернеті, необхідно показати їй інші інтереси, адже краще проводити дозвілля на вулиці, дихаючи свіжим повітрям і займаючись спортом. Разом з тим, інтернет має і позитивне значення, він сприяє як освітньому, так й інтелектуальному розвитку: сайти для батьків, які містять цінний матеріал для виховання та навчання дітей, онлайн-гри, що розвивають, інтерактивні підручники, уроки малювання, іноземної мови та ін. [2, с. 24-30].

З огляду на вищезазначене, виділяють ряд характеристик спілкування в інтернеті:

- втрачається значення невербальних засобів спілкування. Разом з тим, існує набір «смайликів», що означають ряд емоцій, але які не є рівним еквівалентом. Іншими словами, людина не може адекватно оцінювати опонента через його фізичну непередставленість;

- анонімний характер спілкування, що дає можливість само презентації підлітка, виходячи не тільки через його психологічні особливості, але й дозволяючи створити інший образ, що значно відмінний від реального [1, с. 11-20].

Таким чином, у той час як Інтернет може стати джерелом цінної інформації для студентів та працівників, не вся інформація, що знаходиться в Інтернеті є корисною. Доступ до нього може викликати проблеми в суспільстві, особливо серед молоді. Однією з таких небезпечних проблем, яка набирає оборотів, є «Синій кіт», що призвів до великої кількості самогубств серед підлітків.

Вже багато місяців поспіль у Мережі обговорюють підліткову гру “Синій кіт”, або ж “Тихий дім”, “Море китів”, “Розбуди мене о 4:20”. У смертельній грі багато назв, але результат завжди однаковий – закінчене життя і зламаним горем батьки, які не розуміють, що ж змусило дитину звести рахунки з життям.

“Синій кіт”, або ж “Тихий дім”, “Море китів” – це спільноти, зосереджені переважно у мережі «Вконтакте», розраховані на підлітків. Починається все з того, що їх адміністратори дають учасникам груп травматичні «завдання» – наприклад, свідомо порізати собі руки лезом, відзнявши усе це на відео. Кінцевою метою «гри» є доведення дитини до самогубства, яке вона також повинна зафіксувати на камеру.

Наразі 260 акаунтів українців приєдналися до “китів” у соцмережах, в яких підлітків доводять до самогубства. В Україні є два летальні випадки у Донецьку та Івано-Франківську, коли “гру” пройшли до кінця – до смерті.

З огляду на цю проблему, необхідно розробити рекомендації для батьків та педагогічних працівників щодо профілактики самогубств та попередження участі дітей у таких іграх, групах, спільнотах. Разом з тим, необхідно розробити заходи з надання допомоги дітям з сімей, які опинилися в складній життєвій ситуації. Навіть тоді, коли причина самогубства, на перший погляд, полягає в шкільному конфлікті, вирішальна роль належить сім'ї, а точніше тому стану, в якому знаходяться батьки, і ті стосунки, які виникають всередині сім'ї. Ось чому важливу (первинну) роль відіграють батьки. Це вміння батьків надавати допомогу дитині в гострій психотравмуючій ситуації, регуляції емоційних станів тощо [3; 4]. Головне – треба роз'яснити дітям, що насправді відбувається. Що це не гра, це – вбивства, на яких заробляють дорослі злочинці. Багато з тих, хто вдається до самогубства, зовсім не хочуть помирати. Вони лише втратили здатність спілкуватися зі світом звичним способом. Для них надто велика доза пігулок чи перерізані вени – спосіб повідомити всім про глибину свого відчаю, спосіб отримання уваги, любові.

Таким чином, основним завданням первинної профілактики є поширення інформації щодо ознак та чинників підліткового самогубства. Профілактична робота з попередження суїциду передбачає створення у навчальному закладі інформаційного куточку з методичною літературою, адресою і телефонами довіри, даних про режими роботи кризових центрів, спеціалізованих відділень лікарень.

Суїциди в наш час посідають третє місце серед причин смерті підлітків. Підлітковий вік, особливо в період інтенсивних пубертатних змін, створює і великі труднощі для виявлення і діагностики тих або інших змін особистості і психічних розладів, які тільки починаються. З іншого боку, підлітковий вік, до якого відносяться старшокласники, як початок життєвого шляху людини і час найбільш інтенсивних розкриттів її можливостей, спричиняється і особливою соціальною і морально-етичною значимістю різних девіацій і психічних порушень, при цьому зростає суїцидальна активність.

Отже, в якості висновку можна сказати, що особливо сильно на прийняття такого рішення, як суїцид, впливає неблагополучна атмосфера в сім'ї. Тобто відсутність уваги з боку батьків та їхня нездатність в тій або іншій мірі зрозуміти дітей. Таким чином, у самогубствах підлітки знаходять уявний вихід з психологічних проблем, що нагромадилися.

Дитячий і підлітковий суїцид, особливо через соц.мережі, є зараз великою проблемою для України. Насамперед це пов'язано з тим, що діти дуже рано дорослішають (що пов'язано з великою кількістю інформації) і відповідно до своїх не за віком дорослих мрій хочуть самоутвердитися, отримати більше від життя,

зокрема, більше, ніж батьки. Природно, що внаслідок різних причин зрозуміти й пристосуватися до дорослих проблем діти й підлітки ще не можуть. Тут дуже велику роль відіграє юнацький максималізм, і, на жаль, іноді діти не знаходять нічого кращого, як покінчити життя самогубством. Тому необхідно розробити методичні рекомендації та профілактичні засоби щодо даної проблематики, зокрема щодо інформування підлітків.

Література:

1. Войскунский А.Е., Бабаева Ю.Д., Смыслова О.В. Интернет: воздействие на личность. Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А.Е. Войскунского. М.: Изд-во «Можайск-Терра», 2000. — 431 с.
2. Марченкова Н.Г. Социально-педагогические аспекты профилактики компьютерной зависимости учащихся: учеб. пособие для широкого круга исследов. и практик. / Н.Г. Марченкова. Оренбург.: Изд-во «Принт-сервис», 2009. — 54 с.
3. Психологія суїциду: Навчальний посібник / За ред. В.П. Москальця. — Київ — Івано-Франківськ: Плай, 2002. — 249 с.
4. Рибалка В.В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівській молоді: Методичні рекомендації. — К.: ІПППО АПН України, КФ ВМУРЛ “Україна”, ПП Щербатих О.В., 2007. — 68 с.
5. Церковний А. Аспекти формування Інтернет- залежності [текст] / А. Церковний // Соціальна психологія. — К., 2004. — № 5 (7). — С. 149-154.

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ І МОЛОДЬ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ

Махницький О.В.

старший викладач кафедри економічної та інформаційної безпеки ДДУВС

Соціальні мережі позначили тенденції розвитку інтернету в бік інтеграції, об'єднання можливостей в рамках єдиних, розрахованих на багато користувачів веб-платформ. Ці платформи надали можливість користувачеві спілкуватися з друзями, читати новини, дивитися фільми, слухати музику, ділитися цим з іншими учасниками, брати участь в обговореннях, об'єднуватися за інтересами, створювати спільноти і всі ці можливості зосереджені на одному сайті.

Безперечно, соціальні мережі - велике технологічне досягнення, яке обіцяє багато можливостей. При правильному, дисциплінованому підході до цього прояву інтернет технологій можна отримати якусь користь і полегшити собі життя. Але ці можливості не завжди позитивні. Завжди існує ризик того, що робота з соціальними мережами відібіється шкідливими наслідками на нашій психіці.

Один з основних мінусів соціальних мереж - це залежність (постійна перевірка новин в Facebook, Vkontakte та інших соціальних мережах). Коли користувачі дуже часто перевіряють оновлення в стрічці новин, це стимулює ті частини їх мозку, які відповідають за звичку. У підлітків ця залежність може переважати над іншими корисними життєвими пріоритетами, такими як концентрація на шкільних заняттях, читання і спорт.

Фахівці попереджають про негативний ефект, якому піддаються ті, хто проводить занадто багато часу в соціальних мережах.

Facebook і інші соцмережі інфантилізують мозок до стану маленьких дітей, яких розважають смішні звуки і яскраві кольори. У підлітків погіршується увага за рахунок того, що використання соцмереж не вимагає розвинених навичок концентрації.

Соцмережі відволікають підлітків від навчання і комунікації в реальному світі. Багато викладачів відзначають, що соціальні мережі знижують рівень розуміння предмета. Також, підлітки, які багато спілкуються через екран смартфона, погіршують свій творчий хист до комунікації в реальному світі - такі, як мова жестів, тон голосу.

Соціальні мережі роблять підлітків більш егоїстичними тому, що сайти соцмереж надають користувачам їх особисті сторінки, на яких подано інформацію тільки про них. Це призводить сприйнятливих підлітків до думки, що весь світ крутиться навколо них. Це може мати негативні наслідки в їхньому подальшому житті. Крім того, у підлітків погіршується почуття співпереживання.

Сайти соціальних мереж роблять підлітків схильними до гонитві за сенсаціями. Також, вразливі підлітки схильні до розвитку почуття заздрості, коли вони починають порівнювати життя своїх знайомих зі своїм власним. Підлітки, які відчувають подібні розлади, часто стикаються з проблемами в своєму соціальному розвитку.

Також є ряд інших негативних впливів соціальних мереж, на які звертають увагу психологи.

Підлітки, які проводять в соціальних мережах більше 3 годин на день, в 2 рази більше схильні до розладів розумового розвитку. Занурення в віртуальний світ викликає затримку в їх повноцінному емоційному і соціальному розвитку. Експерти відзначають, що соцмережі є потенційною причиною соціальної ізоляції.

«Почуття відповідальності» перед активністю в соцмережах (постановка лайків, відповіді на повідомлення та репости) також негативно впливає на ментальний розвиток підлітків.

За результатами опитувань, більшість підлітків заходять в соціальні мережі пізно ввечері, що погіршує якість сну і підвищує занепокоєння. Це може стати проблемою, тому що у таких підлітків розвивається почуття депресії.

Життя в соціальних мережах забирає у підлітків масу часу, який вони можуть витратити на розвиток своїх соціальних навичок в реальному світі. Комунікація поза інтернетом необхідна кожній дитині для кращого розуміння емоцій у інших людей.

Соціальні мережі - це місце існування, яке прекрасно підходить для анонімних розповсюджувачів шкідливих поглядів, паніки і терору. Медіа контент соцмереж чинить негативний вплив на вразливу психіку дітей підліткового віку. Матеріали, які публікуються онлайн, мають тенденцію надавати довгостроковий ефект. Це може нашкодити дітям в майбутньому.

Дослідження показали, що в багатьох випадках саме соціальні мережі підштовхують підлітків середнього віку до суїциду. Найчастіше вони стають просто жертвами кіберзалякування і зовсім не відчують серйозних життєвих проблем. Селфі, які стали популярні в наші дні, підривають здоровий розумовий розвиток підлітків. Вони стають одержимими власною зовнішністю. Заклопотаність селфі може бути видимим індикатором юнака чи дівчини з відсутністю впевненості або самосвідомості. Надмірна і все більш провокаційна любов до Селфі - форма 'самовираження', загальна поведінкова модель, щоб привернути увагу. Чим більше підлітки використовують соціальні мережі, тим вони менш задоволені своїм реальним життям.

Надмірне використання соціальних мереж розвиває в підлітків фобію пропустити щось важливе (FOMO - fear of missing out). Це може бути вечірка з друзями або якийсь інший розважальний захід. Дана фобія призводить до депресії і занепокоєння. Педагоги також відзначають, що спілкуючись в соціальних мережах, підлітки рідко звертають увагу на правопис. У підсумку, вони звикають до того, що письмова неграмотність - це нормально. Часто це виливається в неправильну мову і письмові помилки в реальному житті.

Ось не повний список факторів, що негативно впливає на активних користувачів соціальних мереж. Але так само варто відзначити, що є низка позитивних факторів. Так, проведення часу онлайн важливо для розвитку технічних навичок у молодих людей. У століття цифрових технологій вони повинні бути компетентними користувачами. Підлітки освоюють основні соціальні та технічні навички, щоб стати повноцінною частиною сучасного суспільства.

Соціальні мережі роблять дітей більш соціально-орієнтованими. Вони більше мотивовані вчитися один у одного і обмінюватися досвідом. Вчителі та батьки більше не єдині джерела знань. Соціальні мережі пов'язують молодь, сприяють новим знайомствам. Для підлітків простіше знайти друзів за кордоном, з якими вони ніколи б не познайомилися без соцмереж.

Підлітки спілкуються один з одним більше, ніж будь-коли. З соцмережами підлітки розвивають взаємини з людьми. Вони запам'ятовують дні народження і вітають один одного, коментують фотографії, відео та статуси своїх друзів. Підлітки вибудовують більш тривалі відносини один з одним, навіть якщо вони не часто зустрічаються в реальному житті.

Фахівці відзначають, що з соцмережами підлітки розвивають почуття взаємодопомоги і підтримують один одного в складних життєвих ситуаціях. Таке, онлайн співпереживання позитивно відбивається на взаєминах між підлітками в реальному житті.

Соціальні мережі можуть принести багато користі: допомогти вам знайти старого друга, дізнатися про нову книгу або музичний альбом, організувати зустріч і захід. Але зловживання соціальними мережами може привести до залежності, втрати уваги, трати часу, відчуження і отупіння. Соціальні мережі це не велике зло, як багато хто вважає, але і не велике благо. Завданням дорослих є навчити підлітків брати від них позитивне та відсівати погане.

Література:

1. Загальнодоступна багатомовна універсальна інтернет-енциклопедія «Вікіпедія». [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%8F>
2. Цифровий словник. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : http://expert.ru/russian_reporter/2015/05/tsifrovoj-slovar/

ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА СТАНОВЛЕННЯ СОБЛИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Пасько О.М.

доцент кафедри психології та педагогіки ОДУВС, к.ю.н., доцент

Сучасний етап становлення інформаційного суспільства обумовлюється глобальною комп'ютеризацією, яка взаємодіє майже з усіма сферами людського життя. У зв'язку із цим виник психологічний феномен «залежності» від інформаційних технологій. Особливо вразливими у таких умовах є підлітки, оскільки вони в силу вікової соціалізації є ще несформованими особистостями, які піддаються впливу і не здатні об'єктивно оцінювати ситуацію у силу вікової неадаптації до суспільного життя.

Підліток стає залежним від Інтернет-мережі, оскільки сприймає інформаційний простір як реальність та плутає поняття із справжніми людськими цінностями, замінюючи їх «онлайн-життям», яке для них є більш важливе, ніж звичайні людські стосунки.

Для підліткового віку характерне інтенсивне формування особистості, пов'язане передусім з розвитком самосвідомості, морального світосприйняття, а також ідеалів і принципів. Поведінка підлітка стає чим далі більш усвідомленою, вчинки здійснюються згідно з його особистісними переконаннями. Засвоєні саме в цьому віці норми поведінки й особливо термінальна система цінностей у подальшому важко піддається коригуванню. Тому в цьому віці особливо важливою стає формування позитивної спрямованості особи, що не завжди забезпечується легкою доступністю будь-якої інформації у соціальних Інтернет-мережах.

Провідним протиріччям підліткового віку є прагнення до дорослості й неможливість адекватно його реалізувати. Це протиріччя розуміється як прагнення підлітка самоствердитися. Сучасний підліток не має умов для самореалізації, для вияву самостійності в суспільну корисну діяльність, тому прагне досягнути успіху в асоціальній діяльності [1]. І тому діти піддаються впливу Інтернет-мережі, оскільки асоціюють інформаційний сучасний простір як атрибут дорослості.

Намагання бути і вважатися дорослим — головна особливість підлітка, яка виражає його нову життєву позицію щодо людей, довкілля, визначає зміст і спрямованість соціальної активності, систему прагнень, переживань. Діти під впливом Інтернет-мережі отримують доступ до необхідної саме їм інформації крізь призму «дорослості» та «доступності». Але ця інформація не завжди може бути корисною для певного життєвого етапу дитини.

Психічний розвиток і становлення особистості підлітка за допомогою Інтернет-мережі стає актуальним у зв'язку із загостренням актуальних проблем сьогодення (наси́льство, злочинність, домінування культу сили, погіршення фізичного та психічного здоров'я). Необхідно зазначити, що діяльність підлітка в Інтернет-мережі може містити певні небезпеки та ризики у віртуальному просторі, що безумовно може вплинути на його фізіологічний та психічний стан та розвиток. За даними дослідження, проведеного науковцем С.П. Тищенко, підліток особливо вразливий до негативних явищ в Інтернет-мережі, оскільки його свідомістю маніпулювати найлегше. Відсутність чіткої і виразної культурної політики, перенасичення інформації та відео-роликів героїзованим насильством та дорослим контентом, розмивання культурних констант і послаблення соціальних табу найбільше відображається на поведінці підлітка, прищеплює йому викривлену та спотворену систему цінностей та уявлень про світ [2].

У підлітка виникає напруження у стосунках із дорослими і прагнення подолати, компенсувати переживання своєї неповноцінності. Однак йому, як правило, не вдається знайти для цього адекватні засоби. Якщо дорослі в цей момент не виявляють чуйності до підлітка, можуть виникнути гострі, тривалі конфлікти. Виникають негативні афективні переживання й відповідні форми поведінки: образливість, упертість, негативізм, замкненість, емоційна нестійкість [3].

Такі прояви в цьому віці зовсім не випадкові. Вони обумовлені тим, що в підлітковому віці закладаються самосвідомість, самооцінка, основа, фундамент особи, що грає вирішальну роль в процесі особового самовизначення. Формування самооцінки, самосвідомість відбувається, перш за все, в спілкуванні, в процесі активної взаємодії.

Потреба підлітка в спілкуванні і самоствердженні повинна бути реалізована в сприятливих умовах, на основі соціально значущої корисної діяльності. Якщо це з якихось причин не відбувається і самоствердження здійснюється в неформальних підліткових групах, вуличних, дворових компаніях у формі асоціальних проявів (випивка, куріння, нецензурщина, хуліганство), воно може стати небезпечним криміналізованим чинником [4]. Але у випадку віртуального спілкування за допомогою соціальних мереж також можуть бути ті самі наслідки. Оскільки підліток не спілкується віч-на-віч, він втрачає необхідність розвитку соціалізації у суспільстві та потребі самовдосконалення, а «віртуальні друзі» замінюють справжнє соціальне життя та світосприйняття.

Отже, сучасний етап державотворення не може існувати без сучасних інформаційних технологій, оскільки суспільство розвивається і вимоги до виховання молоді змінюються. Але крізь позитивні аспекти досягнень Інтернет-мережі є певні недоліки щодо їх впливу на підлітків, адже підростаючому поколінню набагато складніше самостійно впоратися із «залежністю» від онлайн-життя і вчасно зупинитися.

Література:

1. Исаев Д. Девиантное поведение детей и подростков [Електронний ресурс]/Д.Исаев. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://www.narcom.ru/parents/parents/9.html>.
2. Прийменко В. Діти, які грають в ігри, або комп'ютерна залежність [Текст]/ В. Прийменко // Газета «Психолог». – 2006. – № 46. – С. 13-16.
3. Журнал “Воспитание, личность, профессия” [Електронний ресурс]– Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступа: <http://ripo.unibel.by/cvr/vlp/index.html>
4. Личко А. Е. Типы акцентуаций характера и психопатий у подростков [Текст] / А. Е. Личко. – М. : ЭКСМО-Пресс, 1999. – 416 с.

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ЯК НАЙРОЗПОВСЮДЖЕНІШЕ ЯВИЩЕ СЬОГОДЕННЯ

Підкамінна Т.П.

курсант Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Бараненко Р.В.

професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

к.т.н., доцент

За останні роки в Україні сформувався новий тип соціальної спільноти – користувачі глобальних комп'ютерних мереж. Своєрідність спільноти такого типу полягає в тому, що вона, з одного боку неоднорідна, утворена різними соціальними групами, а з іншого боку утворює складну динамічну єдність. Інтернет, з'явившись відносно недавно, став одним з найбільш розвинутих явищ сучасного суспільства. З розвитком можливостей Інтернету, основна функція якого була в основному пов'язана з отриманням інформації, сьогодні перестає бути провідною, таку роль бере на себе функція комунікації. Але спілкування за допомогою Інтернету має важливу особливість, а саме те, що воно здійснюється в умовах масової комунікації, на відміну від традиційного спілкування в житті. Інтернет стає засобом не просто масової, а й глобальної комунікації, що долає національні кордони й об'єднує світові інформаційні ресурси до єдиної системи. В останні роки віртуальне спілкування все частіше замінює комунікацію реальну, що часом переходить у форму залежності. Це і є основною проблемою. Сама не помічаючи того, людина, яка ще донедавна користувалася для спілкування тільки електронною поштою, починає проводити більшість свого часу за перепискою в «онлайн-чатах», та словесних баталіях на різноманітних «інтернет-форумах».

Найчастіше Інтернет стає чинником виникнення залежності для тих людей, чиє життя з тих чи інших внутрішніх, або зовнішніх причин є міжособистісно збідненим, існують особливі труднощі, з якими багатьом доводиться стикатися в самому процесі міжособистісного спілкування, що супроводжуються, як правило, складними переживаннями, почуттям психологічного дискомфорту. До їх числа відносяться гостре почуття самотності, відчуженість, нетовариськість, труднощі в соціальній комунікабельності, невміння вибачитися, висловити співчуття, правильно й гідно вийти з конфлікту, складності в досягненні згоди та вироблення спільної позиції. У цих випадках люди швидше використовують Інтернет як альтернативу своєму безпосередньому – реальному оточенню. При цьому й без того вузьке коло спілкування по мірі розвитку інтернет-залежності призводить фактично до формальної ізоляції людини. Таким чином, люди, які мають нестабільні й конфліктні сімейні або робочі стосунки, не мають ніяких серйозних захоплень, більшою мірою схильні до ризику розвитку інтернет-залежності. Саме вони знаходять у віртуальному світі віддушину й вважають своє перебування у мережі достатнім для самоствердження й для поліпшення самопочуття. За даними статистики найбільш схильні до інтернет-залежності люди з двома типами дезорієнтації: соціальної та сексуальної [1, с.57].

Безумовно, у сучасних умовах неможливо (та й неправильно) ізолювати молоду людину від використання мережних ресурсів. Однак повинні бути продумані шляхи нейтралізації негативного інформаційного впливу комп'ютерних мереж. Особливу роль у цьому процесі повинна грати родина. Зацікавлена участь дорослих, що дають об'єктивну оцінку інформації, що надходить, та здійснюють її фільтрацію, дозволить правильно зорієнтувати молоду людину в інформаційних потоках. Не повинна залишатися осторонь від розглянутої проблеми й держава. Назріла необхідність визначення жорстких критеріїв допустимості розміщення в мережах певних видів інформації. Варто виробити працюючі механізми обмеження доступу до окремих сайтів для різних вікових категорій аудиторії Інтернету. Потрібно законодавчо закріпити відповідальність власників сайтів за зміст розташовуваних інформаційних матеріалів. І дуже важливо, щоб правові процеси, що відбуваються в глобальних комп'ютерних мережах, одержували адекватну протидію з боку правоохоронних органів [2].

Найбільш значною подією сьогодення та прикладом негативного впливу інтернет-мереж на сучасну молодь є розповсюджена гра «Синій кит». На жаль, на прикладах цієї гри можна чітко бачити, як кіберпростір може впливати на психіку, хід думок і повністю керувати діями інтернет-користувачів.

«Синій кит», або F57, або «Тихий будинок» – назви для сотень спільнот в соціальних мережах, які пропагують естетику смерті та підштовхують своїх учасників до суїциду. Їх регулярно блокують адміністрація соціальних мереж, але нові з'являються як гриби. Згідно з правилами «гри» майбутній самогубець повинен виконати кілька завдань. Найчастіше згадується завдання вирізати або намалювати у себе на руці кита, сфотографувати й надіслати до чату. Після чого на зв'язок виходить «куратор» або адміністратор групи, який призначає час і спосіб покінчити з собою.

На жаль, на сьогоднішній день інтернет-залежність не визнається особливим захворюванням. Але, як відзначає К. Янг [3], залежність від Мережі визначається, насамперед, «сумою втрат в істотних сторонах буття». Іноді надмірне захоплення Інтернетом дійсно стає причиною серйозних проблем. Нездатність контролювати перебування у віртуальних світах може викликати звільнення з роботи, виключення з вузу чи розлучення, а то й самогубство. Батькам обов'язково необхідно щільно контролювати дітей при користуванні

ними Інтернетом. Необхідно навчити дітей не виказувати особистої інформації (адреси, місць прогулянок, матеріального статку сім'ї тощо) незнайомцям з мережі.

Література:

1. Арестова О.Н., Бабанин Л.Н., Войскунский А.Е. Мотивация пользователей Интернета. Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А.Е. Войскунского. – М. : Можайск-Терра, 2000. – 431 с.
2. У пастці електронного павутиння : бібліогр. покажч.-дайджест / Волин. обл. б-ка для юнацтва ; [уклад. Л.В. Малиновська]. – Луцьк : [б. в.], 2010. – 28 с.
3. Янг К. Диагноз – Интернет-зависимость / К. Янг. // Мир Интернет. – 2000. – № 2. – С.24-29.

ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ МЕРЕЖ ІНТЕРНЕТУ НА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ ПІДЛІТКІВ

Прудка Л.М.

доцент кафедри психології та педагогіки ОДУВС, к.ю.н.

Інтернет-мережі стрімко увійшли в сучасну дійсність і стали її невід'ємним атрибутом. Сучасні діти, здається, вже народжуються з умінням користуватися комп'ютером (ноутбуком, різними ігровими приставками тощо). Віртуальний світ сьогодні опинився, по суті, головним джерелом інформації, нажаль, не тільки корисної але й шкідливої. Смертність від суїциду за участю певних соціальних мереж є актуальною проблемою в сучасному світі. На жаль, найбільше до цього недугу схильні саме підлітки.

Ситуація з підлітковими самогубствами в нашій країні вкрай несприятлива. Одним із істотних факторів, що сприяють суїциду підлітків є нестійкість особистості і слабкий контроль емоційних станів. Схильність до самогубства у підлітків супроводжується їх високою імпульсивністю, агресивністю або недостатнім рівнем встановлення і збереження в собі постійного і незмінного ядра особистості, що необхідно для почуття власної гідності, впевненості у собі, свідомості існування і цілеспрямованості [1].

Нерідко підлітки, схильні до самогубства, характеризуються значною навіюваністю або наслідуванням. Ці фактори виявлені під час аналізу випадків «епідемій самогубств» - коли кілька підлітків скоюють самогубства разом або один за одним. Існує і практика створення товариств самогубців, часто вони створюються в соціальних мережах і знаходяться у відкритому доступі.

93% підлітків, які намагалися накласти на себе руки, були знайомі з кимось, хто вже робив спробу самогубства [2].

Вплив мереж інтернету на суїцидальну поведінку неоднозначний. У мережі інтернет існують як сайти з матеріалами, які сприяють здійсненню планів осіб, які розмірковують про самогубство, так і сайти, орієнтовані на превенцію суїцидів. На жаль, через певні інтернет-мережі підлітки можуть отримати практично необмежену інформацію про способи і види самогубств, а також мають можливість знайти однодумців в соціальних мережах. В інтернеті з'являються все більше тематичних мережевих ресурсів, що пропагують самогубство. Такі "групи смерті", як "Синій кит", "Тихий будинок", "Море китів", "50 днів до мого ..." та інші з кожним днем в Україні набирають все більшої популярності.

Однією з поширених причин суїцидальних думок і самогубств, особливо в підлітковому віці, стає нещасна любов, сімейні та шкільні проблеми. Найчастіше підліток опиняється в таких соціальних мережах і зважається на самогубство через нестачу любові близьких, почуття безпорадності, відчуття того, що він нікому непотрібний, невміння протистояти життєвим труднощам, боязнь покарання, бажання помститися кривдникам та ін.

Суїцидальна готовність виникає на тлі досить тривалих ударів, психотравмуючих переживань. У підлітків знижується толерантність емоційної сфери, наростає агресивність, виявляється невміння протистояти життєвим труднощам. Самогубство підлітків є так званним актом відчаю, який настає після того, як «крик про допомогу» до близьких людей не був почутий вчасно.

Фахівці вважають, що суїцидом підліток намагається змінити обставини: позбавити себе від нестерпних для нього емоційних переживань, піти від травмуючих умов, викликати жалість і співчуття, домогтися допомоги та співчуття, привернути увагу до своїх проблем.

Дуже важливо вміти розпізнати у підлітків так звані парасуїцидальні дії: фіксація на темах смерті, страхи і цікавість до смерті, суїцидальні думки, шантажно-демонстративні суїцидальні вчинки. Дії підлітків направляються не на самознищення, але на відновлення порушених соціальних відносин. У суїцидальних підлітків є обтяжене соціальне оточення: неблагополучна сім'я, самотність і відчуженість, відсутність опори на дорослого. Разом з тим, при «хронічному» парасуїцидальному стані мотивами суїциду можуть стати такі незначні приводи, як: двійка з предмета, образа на дорослого, переживання несправедливого поводження та ін.

Суїцидальну поведінку можна розпізнати вчасно, якщо бути більш уважними до підлітків, не відмовляти їм у допомозі, а також прислухатися до їхньої думки. Основою здорового психічного стану підлітків є увага і довірливе ставлення в сім'ї. Спілкування і інтерес до життя дитини повинні нести систематичний

характер. Обговорення з дітьми їх щоденних подій, вміння бути уважним слухачем, ставлення з повагою і вміння рахуватися з думкою дитини - є одним із постулатів гармонійних стосунків між батьками та дітьми.

Наразі, профілактика суїцидальної поведінки підлітків повинна стати однією з найважливіших завдань суспільства. В першу чергу заходи із запобігання самогубств повинні здійснюватися в освітніх закладах. Рекомендується реалізовувати освітні програми для учнів, педагогів та батьків, спрямовані на знання ознак кризового стану та можливого запобігання суїциду серед дітей та підлітків. В якості профілактики суїцидів серед дітей, підлітків важливе місце повинні займати класні години і тренінги, метою яких повинні стати: розвиток позитивної самосвідомості, формування ставлення до життя як найвищої цінності, розвиток навичок з вирішення проблем, розвиток впевненості в собі, вироблення мотивація на досягнення успіху, навчання ефективній взаємодії з оточуючими та ін.

Література:

1. Ожигбесова В. М. Проблема суїцидального поведінки подросток: формы, факторы и профилактика [Електронний ресурс] / В. М. Ожигбесова // Научное сообщество студентов XXI столетия. Общественные науки. Материалы XVI междунар. науч.-практ. конф. – Режим доступу до ресурсу: [http://sibac.info/archive/social/1\(16\)](http://sibac.info/archive/social/1(16)).

2. Самоубийство [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://psyclinic-center.ru/biblioteka-kliniki/kniga-psikhiatria-det-i-podr/samoubiystvo>.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Світитиленко Т.В.

слухач магістратури НАВС

Постійний розвиток інтернет-технологій, створення глобальних інтеграційних ресурсів сприяє розширенню інтернет-аудиторії, і як наслідок появу нових інформаційних сервісів, ресурсів, великих інформаційних масивів.

У зв'язку з цим, необхідною вимогою для суспільства стає уміння реалістично та розсудливо споживати інформацію. Адже останнім часом, набула поширення практика розповсюдження саме через інтернет-мережі інформації, яка використовується для «просування» певних ідеологій і продуктів, що можуть стати потужним знаряддям маніпуляції психічним здоров'ям як дорослої людини, так і психічним станом дітей та підлітків. Останнє несе в собі найбільшу небезпеку, оскільки якісні зміни, що відбуваються в інтелектуальній та емоційній сферах ще несформованої особистості дитини породжують новий рівень її самосвідомості. Бажаючи незалежності, вони мають потребу ототожнювати себе з певною групою й схильні порівнювати цінності своєї сім'ї та своїх товаришів.

Проблема безпеки дітей в мережі Інтернет вже не здається Україні такою далекою. Останнім часом інтернет і соціальні мережі рясніють повідомленнями про «груписмерті» й заклики до вступу в них. На ґрунті даної інформації все частіше формуються різні прояви суїцидальної поведінки.

Починаючи розгляд даного питання необхідно дати визначення поняття суїцид. Суїцид - навмисне позбавлення себе життя. Переважна частина самогубств відбувається психічно здоровими особами в стані соціально-психологічної дезадаптації особистості в умовах мікросоціального конфлікту.

Ключовими чинниками, що призводять до самогубства, вважають психологічні, оскільки сам суїцид є явищем психологічним. Усі інші чинники діють опосередковано через емоційні переживання, мотивацію людини. Мотивація особистості охоплює складні процеси людської психіки, у яких взаємодіють усі її рівні та утворення - від відчуттів до ідейних переконань.

Ця поведінка може бути по-різному вмотивована. Характерні суїцидальні і несуїцидальні мотиви поведінки суб'єкта покладено в основу класифікації, в якій за різними критеріями виокремлюють такі її види: неусвідомлюваний суїцид, ризикова гра і ризикова безпечність, психопатологічний і афективно-невропатичний суїцид, а також суїцид психічно здорової людини.

Якщо дитина не знаходить контакту з батьками, не має друзів у реальності, вона шукає їх у віртуальному світі. В Інтернеті є багато сайтів, де діти можуть знайомитися з представниками різних субкультур, приміром сатаністами чи емо, які культивують суїцидальні ідеї. Діти не шукають смерті, вони шукають друзів. Однак деякі з таких «друзів» можуть штовхнути дитину на самогубство.

Інтернет – це середовище, яке є лакмусовим папірцем внутрішнього стану самої людини. Так, хоч він не перетворює життєлюбця на суїциданта, однак, мережа і її користувачі легко зможуть виявити будь-які нахили людини, особливо ті, які вона за собою раніше не помічала й спровокувати їх в негативну сторону.

Вже багато місяців поспіль у Мережі обговорюють підліткову гру "Синій кит". Або ж "Тихий дім", "Море китів", "Розбуди мене о 4:20". У смертельній грі багато назв, але результат завжди однаковий - закінчення життя.

Адміністратори цих груп доводять підлітків до самогубства. Те, як вони трактують самогубство, може мати негативний вплив через великий об'єм способів суїциду, його епатажне подання та постійне повторення інформації, що прославляє аборт романтизує самогубство.

Поширення останнім часом в українських ЗМІ різного роду інформації та історій щодо діяльності так званих підліткових "груп смерті" в інтернеті спонукає співробітників поліції бити на сполох. За повідомленнями департаменту кіберполіції Національної поліції, правоохоронці знали про це явище і раніше, однак не піднімали цю тему довгий час саме через страх появи ажіотажу. Однак справжнім каталізатором став випадок у Маріуполі наприкінці минулого року: 15-річна дівчина вистрибнула з тринадцятого поверху будинку, а перед цим вона виконувала завдання "квесту" з відповідної групи у соціальній мережі - палила руку над свічкою, проколювала опіки голкою тощо. Останнім завданням "квесту" було самогубство.

Як ми бачимо ситуація щодо дитячої суїцидальної поведінки доволі критична і потребує детального розгляду та аналізу. Необхідно терміново розробити методику протидії таким проявам та запровадити соціальну програму їх знешкодження. Також не варто залишати поза увагою профілактичну діяльність працівників поліції, котра повинна здійснюватись серед всіх вікових категорій громадян.

Література:

1. Методика відбору інтернет-інформації: вплив сучасних інтернет-технологій [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1059:metodika-vidboru-internet-informatsiji-vpliv-suchasnikh-internet-tehnologij&catid=127&Itemid=460 – Назва з екрана.
2. Горовий В. Національні інформаційні ресурси в контексті посилення глобальних інформаційних впливів / В. Горовий // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – К., 2013. – Вип. 36. – С. 7–21.
3. [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://bibliofond.ru/view.aspx?id=581260#1> – Назва з екрана.
4. Особливості розвитку психіки у підлітковому віці навч. посіб./О.В.Кулешова Вікова і педагогічна психологія
5. Психологія суїциду : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Р. П. Федоренко ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки. – Луцьк : Вид-во ВНУ, 2011. – 260 с. – (Посібники та підручники ВНУ ім. Лесі Українки). – Бібліогр.: с. 207-212 (77 назв). – ISBN 978-966-600-554-3
6. Самогубство — крик по допомогу. — медична газета Ваше здоров'я.
7. Вікіпедія [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/Самогубство#.D0.97.D0.B0.D1.81.D0.BE.D0.B1.D0.B8_.D0.BC.D0.B0.D1.81.D0.BE.D0.B2.D0.BE.D1.97_.D1.96.D0.BD.D1.84.D0.BE.D1.80.D0.BC.D0.B0.D1.86.D1.96.D1.97 – Назва з екрана.
8. Гра в смерть: що таке "Синій кит" і чому підлітки виконують смертельні завдання?
9. Українські новини [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://ukranews.com/ua/news/477891-gra-v-smert-shho-take-syniy-kyt-i-chomu-pidlitky-vykonuyut-smertelni-zavdannya> - Назва з екрана.
10. [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://ukraine-live.com/news/16448> – Назва з екрана.
11. Підлітковий суїцид та інтернет: як в Німеччині запобігають трагедіям [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://www.dw.com/uk/підлітковий-суїцид-та-інтернет-як-в-німеччині-запобігають-трагедіям/a-37671680> – Назва з екрана
12. Інтернет маніпулятори штовхають дітей до суїциду [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://versii.cv.ua/news/internet-manipulyatori-shtovhayut-ditej-suyitsidiv/32023.html>
13. Під впливом синіх китів [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://dyvys.info/2017/02/21/pid-vplyvom-synih-kytiv-psychologynya/>
14. [Електронний ресурс] веб-сайт. – Режим доступу <http://ukraine-live.com/news/16448>

ВПЛИВ ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Симонова Г.М.

курсант факультету №3 ОДУВС

науковий керівник: Добровольська О.О.

викладач кафедри психології та педагогіки ОДУВС

Сучасний світ – це глобальне інформаційне середовище. Інформація – це своєрідна валюта, яка дуже актуальна у наш час. Адже той, хто володіє інформацією – володіє світом. Інтернет сьогодні – це безперечно найвпливовіша та наймасштабніша світова інформаційна мережа. Її головною особливістю є те, що Інтернет надає можливість мати практично миттєвий доступ до усіх джерел інформації й при цьому робити

індивідуальний вибір. І дуже часто через неможливість та невміння фільтрувати та оброблювати інформацію страждає психіка окремо взятої особи. Підлітки як суб'єкти, що часто знаходяться у стані нестабільності та утвердження в суспільстві, стають жертвами інформаційного потоку.

Підлітковий період — це період переходу від дитинства до дорослості, усвідомлення себе як особи, появи прагнення бути і вважатись дорослим, переорієнтації цінностей характерних для дітей на цінності світу дорослих. Сьогодні Інтернет — це своєрідний супутник підлітка у доросле життя. Через це зникає зв'язок «дитина-батьки» — стає зайвим при формуванні особистості «дитини-підлітка». Д. Фельдштейн зазначає, що особливістю підліткового періоду є певне переосмислення цінностей — їх трансформація з дитячих уявлень до дорослих реалій. І коли підліток формує певні стереотипи на основі побаченого, або почутого в Інтернеті, то це залишає помітний слід в його свідомості [1].

Важливо сказати, що засіб подачі інформації відіграє не останню роль у впливі на особу підлітка. Як правило, більшість людей краще сприймають інформацію візуально або аудіально. У книзі відомого антиутопіста Олдоса Хакслі «Повернення в дивний новий світ» дуже гарно говориться про те, що населення сприймає краще ту інформацію, яку їй доносить професіональний оратор. Автор наголошує, що більшість не вміє, не хоче, не бачить необхідності в читанні певного інформаційного контенту. А коли просто треба прослухати — то що-небудь все одно запам'ятаєш [2]. Так само і в Інтернеті. Через вкрай наповнену інформацією світову мережу до свідомості підлітків надходить все що потрібно, і все що не потрібно. І дитина губиться. Не знаючи, як правильно будувати стратегію поведінки в мережі, підліток піддається їй. А такі Інтернет-ресурси як YouTube, Instagram, VK, Facebook дуже гарне цьому підтвердження.

YouTube входить до трійки найбільш відвідуваних сайтів Інтернету. Користувачі можуть додавати, продивлятися і коментувати ті чи інші відеозаписи. Завдяки простоті та зручності використання, YouTube став одним із найпопулярніших місць для розміщення відеофайлів. Служба містить як професійні кліпи так і аматорські відеозаписи, включаючи відеоблоги. Слід наголосити, що це відкритий для широкого загалу сайт. Звісно, там є певні обмеження при спробі впровадити невідповідний для цього контент, але через велику кількість користувачів не завжди вдається це зробити. Якщо говорити власне про цей ресурс, то він має одне з найбільших значень при формуванні особистості підлітка. Наводячи приклад, хочеться згадати славнозвісну квест-гру «Синій кит», яка розповсюдилась через соціальні мережі. Велику увагу даній грі у своїх відеороликах приділяли блогери. І тут хочеться наголосити, що для сьогоденного типового підлітка відеоблогінг є чимось на кшталт телевізійних новин. А розповсюджуючи умови та певним чином рекламуючи контент даної гри, блогери несвідомо діють в інтересах організаторів даних «розваг». І справа навіть не в тому, що у дитини слабка воля, а слабкість цілей, коли підліткам просто немає задля чого долати різні перепони, а також власні лінощі. Поява ж значущої мети вирішує і проблеми волі. Яка може бути мета, коли Інтернет поступово витісняє увесь час, наявні інтереси, плани, хоббі?

Постає питання щодо обмеження доступу підліткам до певних Інтернет-ресурсів, можливість контролювати інформаційний простір. Але чи не буде це обмеженням, гарантованих Конституцією прав, щодо вільного доступу до інформації? Адже дитина, не важливо скільки їй років, є повноцінним членом суспільства. А заборонивши їй доступ до Інтернету, як засобу інформації — ми певним чином поставимо її в рамки, змусимо йти чітко вивіченим шляхом.

Інтернет дає ілюзію вседозволеності, витягаючи з нас найгірше що в нас є, а що? Адже все можна! В Інтернеті існують клуби самогубців, клуби наркоманів, навчальні клуби початківців терористів. У таких клубах можна замовити власну смерть, купити пару шашок динаміту, навчитися правильно підбирати і кошти наркотики.

Для більшості підлітків Всесвітня мережа - це чергова іграшка для отримання інформації, що його цікавить, корисної з його точки зору, але ніяк не з точки зору дорослих. Мільйони людей перебувають у своєрідній залежності від Інтернету, і це не тільки підлітки, це і цілком дорослі чоловіки і жінки [3].

Отже, виклики сьогодення потребують значного переосмислення цінностей не лише для окремо взятого підлітка, а й для усього суспільства загалом. Адже наповнення сучасного інформаційного середовища — це не односторонній процес. Завжди є той, хто розповсюджує і той, хто сприймає. Необхідно ввести певний бар'єр, який буде в змозі перевіряти, фільтрувати та обробляти інформацію. Так ми зможемо уникнути впливу негативної інформації на свідомість підлітка без обмеження його прав.

Література:

1. Психологічні особливості підліткового віку. Лекція [Електронний ресурс], - режим доступу: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=7297>, - назва з екрану.
2. О. Хакслі Возвращение в дивный новый мир // Хаксли О. — [Електронний ресурс], - режим доступу: Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки. — название с экрана.
3. М. А. Смиченко Позитивний і негативний вплив мережі Інтернет на підлітків / Смиченко М. А. — [Електронний ресурс], - режим доступу: http://ua-referat.com/Позитивний_і_негативний_вплив_мережі_Інтернет_на_підлітків - назва з екрану

Інтернет став невід'ємною частиною нашого життя, розширює можливості для спілкування, самоосвіти тощо. Діти часто раніше за дорослих знайомляться з новими можливостями всесвітньої мережі. В сучасному суспільстві необхідним є створення таких умов, щоб Інтернет не завдавав шкоди життю, фізичному та психічному здоров'ю дитини.

Часто діти поводяться в світовій мережі віктимно, ненавмисно провокуючи до себе вчинення протиправних або злочинних дій. Це може бути встановлення з дитиною незаконного контакту з подальшими злочинними діями, кіберпереслідування, он-лайн насилля, шахрайство, порнографія (за даними Фонду Internet Watch Foundation, Україна посідає 7-ме місце у світі за розповсюдженням дитячої порнографії у всесвітній мережі) тощо. Інколи дитина з жертви перетворюється на правопорушника (вчинення незаконних дій по отриманню грошей з метою здійснення on-line покупок, наприклад, алкоголю або наркотичних речовин, оплати ігор тощо) [2].

В останній час особливого суспільного розголосу набули випадки кібербулінг та деструктивні підліткові Інтернет - ігри з летальними наслідками, так звані «групи смерті» (в грудні 2016 був зафіксований перша жертва цих груп, а у лютому 2017 року на Україні різко зросла кількість пошукових запитів на тему «ігор», фіналом яких стає самогубство).

Переважає більшість дітей та їх батьків не знають про небезпеки, які існують в мережі, тоді як майже половина дітей знаходиться в потенційній небезпеці, оскільки регулярно розміщує особисті дані, а кожен п'ятий неповнолітній опинявся в небезпечних ситуаціях, маючи безпосередній контакт зі зловмисником. Дані всеукраїнського соціологічного дослідження «Знання та ставлення українців до питання безпеки дітей в Інтернеті» показали, що 76 % батьків навіть не знають, які сайти відвідують їх діти. 22 % дітей періодично потрапляють на сайти для дорослих, понад 28 % опитаних дітей готові надіслати свої фотокартки незнайомцям у Мережі. 17 % дітей повідомляли інформацію про себе і свою родину незнайомцям: адресу, телефон, графік роботи батьків, наявність цінних речей в домі [5].

Навчити дітей безпечно користуватися можливостями Інтернету мають батьки. Освітні та позанавчальні заклади, відповідні правоохоронні та правозахисні структури повинні сприяти безпеці дитини в мережі.

Певною проблемою, однак, є те, що батьки та й дорослі взагалі недостатньо поінформовані не тільки щодо небезпек всесвітньої мережі, але й до шляхів її купіювання. Роз'яснювальну роботу серед батьків щодо негативного впливу надмірного використання електронних засобів зв'язку та мережі Інтернет могли б спільно проводити вчителі з відповідною освітою, соціальні педагоги, шкільні психологи, співробітники підрозділів кіберполіції та ювенальної превенції з метою підвищення або навіть формування комп'ютерної грамотності батьків. Ці заняття повинні обов'язково включати інформацію щодо технічних засобів контролю поведінки дитини в всесвітній мережі, оптимізації батьківсько- дитячих взаємин, ознак та способів профілактики Інтернет залежності.

Батьки мають знати, що за допомогою спеціальних веб - фільтрів можливо обмежити доступ дитини до небажаних сайтів, ігор тощо. Контент - фільтр (програма обмеження доступу до веб - контенту) призначений для фільтрації сайтів за їх змістом, блокуючи перегляди веб - сайтів з небажаним наповненням [3]. Контент-фільтр працює за статистичним принципом, перевіряє вміст сайту на появу заздалегідь визначених слів, визначаючи категорію, до якої той належить. Чорний список можна наповнювати як власноруч, так і за допомогою програми, яка використовує методи розпізнавання образів та обробки природної мови. Більш того, національною експертною комісією України з питань захисту суспільної моралі оприлюднений попередній перелік 50 безпечних сайтів (так званих «білих сайтів») для дітей віком від трьох років.

До складу операційної системи Windows 7 увійшли засоби батьківського контролю (Parental Control), з'явилась можливість легко контролювати отримання дітьми інформації і забезпечити їх захист під час роботи на комп'ютері [1]. Батьки мають можливість встановити: обмеження часу, який дитина проводить за комп'ютером; обмеження часу, протягом якого діти можуть входити у систему, зокрема, дні тижня і години, коли доступ дозволено.

Важливим також є те, що МВС України створено телефони довіри, на які можна повідомити про веб-сайти, що пропагують насильство і жорстокість або розпалюють расову ненависть, дискримінацію, займаються створенням чи розповсюдженням дитячої порнографії тощо.

Необхідно також сприяти поширенню контрліг щодо знецінення ідеї відходу з життя і пропозиція конструктивних варіантів розвитку підлітка в соціумі як ресурсу. Прикладом такої є гра «Фіолетова мавпа», створена та вже запущена в мережу студентами ХНУВС для підлітків і молодих людей [4].

Для зниження рівня віктимності дітей в соціальних мережах необхідним вважаємо наступне:

- 1) вчасне виявлення психічних або фізичних вад дитини;
- 2) правильне виховання, формування культури спілкування;
- 3) прищеплення дитині навичок поведінки в нестандартних, у тому числі віктимогених, ситуаціях;

4) стимулювання розвитку правової свідомості дитини щодо того, як уберегти себе від злочинних посягань;

5) освіта дорослих, які знаходяться поряд з дитиною (батьки, вчителі, вихователі, правоохоронці), щодо сучасних викликів її безпеки.

Щодо реалізації останнього пункту пропонується на батьківських зборах в школах з залученням вчителів та правоохоронців відповідного фаху провести заняття щодо безпеки дитини в мережі Інтернет та тих технічних можливостях, які можуть бути використані батьками щодо забезпечення безпеки та вдосконалення умов розвитку дитини. Необхідно також створення пам'ятки для батьків щодо безпечної поведінки дитини в мережі Інтернет та технічних засобах контролю їх користування комп'ютером.

Користування мережею Інтернет може бути небезпечним для соматичного та психологічного здоров'я дитини, її психічного розвитку, самого життя. Безпечному використанню комп'ютером необхідно дитину навчити і зробити це може лише відповідальний дорослий.

Література:

1. Батьківський контроль. [Електронний ресурс]. URL: <http://windows.microsoft.com/uk-ua/windows7/products/features/parental-controls>

2. Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія // Матеріали обласної науково-методичної Інтернет-конференції (м. Кіровоград, 11 лютого 2014 р.) [Електронний ресурс] / Укладачі М. С. Чала, А. В. Частаков, О. В. Литвиненко. – Кіровоград, 2014. – 184 с. – URL: https://docviewer.yandex.ua/?url=http%3A%2F%2Fkoippo.in.ua%2Farihiv%2Fdruk%2F195_14_mater_i-konf_2014.pdf&name=195_14_mater_i-konf_2014.pdf&lang=uk&c=570e1de2f962

3. Інструменти безпеки Google. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.google.com.ua/intl/uk/safecenter/familysafety/explore/>

4. Кобицова Ю.В. Формування життєстійкості підлітків через контргру «фіолетова мавпа» / Ю.В. Кобицова, К.В. Мазур, С. І. Кучков // Матеріали науково-практичної конференції «Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України» (7 квітня 2017 року) – Х.: ХНУВС, 2016. – С. 165 – 167.

5. Юрченко О.Ю. Проблеми безпеки дітей в соціальних мережах та Інтернеті (віктимологічний аспект) [Електронний ресурс]. – URL: <http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/5369/1/Yurchenko.pdf>

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Шершень Н.Б.

кафедра загальноправових дисциплін ДДУВС

Ще кілька років тому суспільство мало уяву про нікотинову, алкогольну і наркотичну залежність. На сьогоднішній день все більше постає уваги до інтернет-залежності. Саме останнє явище в останні роки набуло вражаючого розмаху. Найбільш небезпечним це явище є для дітей і підлітків, а у деяких країнах вчені пропонують відносити її до числа захворювань.

За спостереженнями дослідників, такому впливу швидше піддаються підлітки з нестійкою психікою, які розгублюються навіть, перед незначними проблемами і за певними причинами погано адаптуються до життя. І перша ознака такої залежності – коли дитина отримує радість тільки від гри, щиро захоплюється нею, і намагається відгородитися від реальності. Таким чином, діти самі того не помічаючи, перетворюються на інтернет-залежних. [1; с. 36]

Залежні від Інтернету часто мали деякі мінімальні ушкодження центральної нервової системи, які ще не вийшли на рівень клінічної патології. У таких дітей генетично відслідковується схильність до алкоголізму або ігор в карти. І в родині такої дитини, як правило, є проблеми. Як показує практика, в основному, це неповна родина або та родина, що працює на матеріальний успіх і мало замислюється, що ж відбувається із власною дитиною. Батьки, намагаючись домогтися успіху й забезпечуючи матеріально, вважають, що дітей усьому повинна навчити школа або зразкові друзі, і повністю припиняють виховання. [2; с. 41]

Підлітковий вік – це період формування цінностей, розширення соціальних контактів, а залежна дитина обмежує своє коло спілкування комп'ютером. В результаті цього в таких дітей спостерігаються відсутність життєвого досвіду, інфантилізм у вирішенні життєвих питань, труднощі в соціальній адаптації, бідність емоційної сфери, звуження кола інтересів, прагнення створити особистий світ, втеча від реальності. [3]

Тобто у підлітків інтернет-залежність може вказувати на психологічні проблеми: проблемні відносини у родині, труднощі в навчанні або нереалізованість в своєму колі спілкування — всі ці обставини штовхають дитину в “успішне” віртуальне життя. Пристрасть до соціальних мереж буває особливо небезпечною. Надання переваги віртуальному світу перед реальним справляє негативний вплив на психіку і здоров'я дитини та може погіршити не тільки зір, поставу та сон, але й викликати тривожність, дратівливість, соціальну дезадаптованість і залежну поведінку.

Потрапляючи у віртуальний світ, підлітки наштовхуються на ризики, які можуть призвести до депресії та самогубства. Ігри-стрілялки, з яскравими картинками крові, вбивства, розкривання плоті вбитих можуть

провокувати дитину спробувати все це в реальному житті. Останнім часом все більшого розгаласу та занепокоєння набувають квест-ігри "Синій кит", "Тихий будинок", "Білий ведмідь", "Море китів", "Розбуди мене в 4:20", в яких присутні відкриті, приховані та замасковані суїцидальні захоплення. Діти не можуть реально оцінювати рівень достовірності й безпеки інформації, що містить інтернет-простір, а відсутність у них життєвого досвіду, як правило, підвищує ризик зіткнутися з такими онлайн-загрозами.

Що може наштовхнути дитину на вступ в ці групи, питання яке цікавить багатьох. Можливо, нерозуміння, невизначеність майбутнього і нерозділене кохання, недовіра батькам — все це може наштовхувати на думки про те, що тут не так вже й добре, як може бути. В той же час адміністратори цих смертельних груп пропонують альбоми сумної монотонної музики, уявну підтримку і розуміння, велику кількість картинок з пригнічуючими пейзажами і словами про безвиході. А ще декілька років тому були популярні такі напрямки, як емо або готи. Їм була притаманна та сама тематика віршів, музики, переживань. Але вони не були настільки агресивні.

Моя точка зору, як мами 13-річного підлітка така: так, я хочу знати про небезпеку, яка існує навколо. Оскільки така біда існує, потрібно бути наготові й бути обізнаним в цьому питанні але, така увага, таке бурхливе обговорення усюди, також може нашкодити. Адже навіть ті хто не знав або не цікавився цими групами, тепер вже знає й просто через інтерес може туди зайти.

Одже, в усьому є наслідок і результат. На мій погляд, для того щоб цього не було, дуже важливо, щоб в житті дитини було багато захоплень, які займали б її час і були б насправді цікаві. А ще важливішим є спілкування й можливість обговорення своїх захоплень з батьками. Діти відчують, коли батьки проявляють живий і непідробний інтерес до їх захоплень, йдуть на контакт і тоді їм не знадобиться шукати однодумців в інтернет-мережі. Можливо потрібно припинити паніку в усіх медіа ресурсах і переходити до активної участі в житті своїх дітей. Варто частіше цікавитися успіхами своїх дітей, спілкуватися про життя, про цілі, підтримувати в їхніх починаннях, дітей потрібно зацікавлювати чимось в реальному світі для того щоб він не пірнув у віртуальне життя й не шукав там підтримки в усіляких групах та квест-іграх.

Література:

1. Цесарська Г. Роздуми про користь та шкоду комп'ютерної павутини / Цесарська Г. — Бібліотека : — 2002. - № 5. — С. 36-37.
2. Баженова И. Что ищут дети в мировой паутине? / И. Баженова. — Библиотека : — 2002. - № 9. — С. 40-42.
3. Гончарук В.Д. Профілактика Інтернет-залежності в дітей та підлітків [Електронний ресурс] // В.Д. Гончарук — Режим доступу: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/title-60>

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ СУЇЦИДАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-СПІЛЬНОТ

Щирська В.С.

*викладач кафедри професійних та спеціальних дисциплін,
Херсонського факультету ОДУВС
к.ю.н., капітан поліції*

Прояви агресії та жорстокості дуже поширені у нашому суспільстві в сьогоденні. Насильницькі злочини завдають непоправної шкоди не тільки власності, а й життю і здоров'ю людей, потерпілими виявляються щорічно сотні тисяч людей. Життя — найдорожче, що є у людини, і найстрашніше в цій проблемі те, що не тільки злочинці зазіхають на цю цінність, але й вона сама. З кожним роком більшої актуальності набирає питання про самогубство. Тому головним завданням цієї роботи є дослідження причин та умов доведення особи до самогубства.

Ще з давніх-давен мислителі античного світу у своїх працях висвітлювали соціально неприйнятне явище як самогубство, це були Аристотель, Піфагор, Платон та інші. У творчості західних мислителів і вчених уже було послідовно і чітко розглянуто дану проблему, до них відносяться Ч.Бекарія, Е.Дюркгейм, Ф.Ніцше, А.Камю. До дослідження самогубства в наш час зверталися як російські вчені, зокрема юристи: Р.З.Авакян, І.А.Алієв, І.О.Кирилова, психологи: А.Р. Ратінова, Л.І. Постовалова та інші, так і українські науковці: Ю.В. Александров, В.О.Глушков, А.П.Тіщенко, О.В. Шаповалов. Всі вони висловлювали різні точки зору стосовно цього питання.

Науково — правова категорія «самогубства» не одразу здобула своє закріплення в законодавстві, незважаючи на те, що вона мала своє зародження на заході ще за епохи античності в Стародавній Греції, а на сході — в Індії .

Юридична енциклопедія вказує, що самогубство «може бути здійснене самою особою безпосередньо (наприклад, повішення, постріл, отруєння тощо) або опосередковано (голод). Можливе самогубство і за допомогою сторонніх осіб. Воно може бути викликане різноманітними економічно негативними чинниками (безробіття, відсутність можливості реалізувати себе тощо), конфліктами з батьками, оточуючими, психологічними кризами, втратою відчуття сенсу життя тощо» .

Залежність індивіда від соціального оточення та власної психіки зумовлює його схильність чи відсутність такої до суїцидальних тенденцій та дій. Існує думка деяких науковців, що суїцидні настрої у більшості випадків виникають в основному на перехідних етапах життя: підлітковий період, юність, отримання професії, створення сім'ї, вагітність та пологи, переїзд та переміна роботи, вихід на пенсію, важка хвороба та смерть одного з подружжя, перестарілий вік та потреба в догляді. Вищевказані етапи є передбачуваними, а тому особа, яка має на меті довести до самогубства потерпілого, може підготуватись до цього, виробити план дій та методику поведінки. Наприклад, це можуть бути такі випадки, як звільнення з роботи, доведення до банкрутства, небажана вагітність, розлучення, подружня зрада тощо.

Взагалі доведення до самогубства – злочин, який становить суттєву суспільну небезпеку, адже наслідком його вчинення є не лише біологічного процесу існування людини, а й негативний вплив на нормальне функціонування суспільних відносин. За даний злочин вітчизняне законодавство передбачає кримінальну відповідальність, яка вказана в статті 120 Кримінального кодексу України. «1. Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, - карається ...»

Про те, на сьогоднішньому етапі розвитку суспільства, де масштаби новітніх технологій поглинають стереотипи та ведуть людство в нову епоху життя. В якому майже кожен стає заручником новітніх винаходів, одним з яких уже прийнятою мірою став - Інтернет. Сьогодні ми не можемо уявити своє життя без мережі Інтернет. Цей напрямок з кожним днем стає більш розвинутий і входить у різні сфери життя людини. За допомогою Інтернету люди можуть виконувати різноманітну роботу. Також в наш час поширення набули соціальні мережі, де люди з різних куточків світу можуть спілкуватись між собою, обмінюватися фото-, відеоматеріалами. Часто люди в соціальних мережах пишуть про свої найпотемніші проблеми. Але як позитивні так і негативні чинники виникають при ново набутих. У зв'язку з чим і використовують люди усю викладену інформацію, для вчинення такого злочину, як доведення до самогубства.

На початку 2017 року правоохоронці почали активу участь у боротьбі з суїцидальними інтернет-спільнотами, під час якої вже вдалося заблокувати більше 500 спільнот та більше 200 акаунтів кураторів «груп смерті», на брифінгу повідомив начальник Київського управління кіберполіції Департаменту кіберполіції Національної поліції України Сергій Кропиваб.

Також зараз працюємо над тим, щоб їх ідентифікувати і притягти до відповідальності. - За день в кіберполіції надходить близько 70 звернень про зникнення дітей, з яких в 15-20 відсотках випадків підтверджується їх участь в інтернет-пастках.

Побутує помилкова думка, що в ці групи потрапляють тільки діти з неблагополучних сімей, - повідомила начальник відділу ювенальної превенції управління превентивної діяльності Головного управління Нацполіції в Києві Лариса Зубб. - Але за нашими спостереженнями учасниками стають все діти, які не одержують достатньо уваги від батьків. Тому вони легко «перемикаються» на кураторів груп в соціальних мережах, які, будучи хорошими психологами, проявляють до підлітків інтерес і привертають їх до виконання певних завдань.

У лютому місяці 2017 року у місті Києві затримали двох студентів четвертого курсу медуніверситету, які були адміністраторами в суїцидальних групах «Синій кит» і «Рожеві феї». Але їх швидко відпустили, оскільки не було заяв від потерпілих.

Минулого року у місті Запоріжжя чоловік віком 30 років зареєстрував сторінку в одній із соціальних мереж, завдяки чому знаходив дівчат, у яких сталася певна неприємна ситуація в житті, і які написали про неї на загальний огляд. Він розпитував у них про цю проблему, потім вигадував свою схожу, і писав, що життя – це погано, воно не важливо, що дана ситуація дуже важка і єдиний спосіб її вирішення – це самогубство. Цим він спонукав 9 дівчат до вчинення суїциду. При тому вони були не тільки з України, а й з Росії, Білорусії, Молдови. Під час досудового провадження притягнути його до кримінальної відповідальності стало неможливо, тому що у Кримінальному кодексі України відсутня стаття, яка б регламентувала злочин доведення до самогубства в мережах Інтернету.

Тим часом зараз, коли тема «груп смерті» активно обговорюється в ЗМІ, цим вирішили скористатися шахраї. Нещодавно створені групи «Шпрайв», які спочатку діють за аналогічною схемою: дають учасникам різні завдання, а потім дають завдання написати персональні дані батьків, ідентифікаційний код і номери банківських карток. Їх мета - не доведення до самогубства, а збагачення.

На даний час практичні підрозділи зіткнулися ще з однією проблемою, через яку кураторів суїцидальних груп не можуть притягнути до відповідальності, - це прогалина в українському законодавстві. Стаття 120 Кримінального кодексу «Доведення до самогубства» чітко визначає способи вчинення цього злочину, а саме: доведення до самогубства шляхом жорстокого поводження з людиною, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження людської гідності. А якщо людина по Інтернету умовляв іншого вчинити суїцид, така дія злочином не є.

Тому на даному етапі розвитку законодавчої базис України науковцям необхідно приділили увагу даної проблематиці, і запропонувати зміни певної статті, яка б тягла за собою покарання за вчинення такого протиправного діяння. Та потребувала кваліфікацію у вигляді, - тяжкого або особливо тяжкого злочину за

кримінальним законодавством України. У зв'язку з тим, що ця проблема набуває великих масштабів та жертвами яких в першу чергу стають діти – а це наше майбутнє.

Література:

1. Ващенко А. Припинення гідності потерпілого - самостійна ознака об'єктивної сторони доведення до самогубства чи складова жорстокого поводження/А. Ващенко// Підприємництво, господарство і право. – 2012. – №7. – С. 95 - 97.
2. Культенко О.В. Умови та чинники доведення до самогубства в Україні/О.В. Культенко// Держава і право. – 2013. – №62. – С.280 - 286.
3. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 вересня 2014 року. – К.: Паливода А.В., 2014. – С. 212.
4. Юридична енциклопедія. – К: Укр. енцикл., 1998. – Т.5. – 2003. – С. 415.
5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://uchebnik-online.net/book/46-visnik-xarkivskogo-nacionalnogo-universitetu-vnutrishnix-sprav-visnik-komzyuk-at/20-socialni-ta-psixologichni-problemi-yaki-vplyvayut-na-rozglyad-sprav-pro-dovedennya-do-samogubstva.html> -Соціальні та психологічні проблеми, які впливають на розгляд справ про доведення до самогубства.
6. <http://fakty.ua/231483-policejskie-zablokirovali-bolee-500-suicidalnyh-internet-soobcshestv>

УЯВЛЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРО СМЕРТЬ І СЕНС БУТТЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ НЕБЕЗПЕКИ САМОГУБСТВ

Яковенко С.І.

професор кафедри психології та педагогіки ОДУВС

д.п.н., професор

У повсякденному житті ми звичайно уникаємо розмов про смерть, усвідомлюючи її неминучість. С фактами смерті дитина стикається у дошкільному віці. Вона ставить дорослим питання про смерть літніх родичів, домашніх улюбленців, трагічну та передчасну загибель молодих людей, в тому числі й через самогубство. Але шансів отримати зрозумілу відповідь обмаль, адже самі дорослі точної відповіді на них не мають. Дорослі намагаються відсторонити малолітніх від участі в ритуалі поховання; їм залишається вдовольнятися зальними фразами, зміст яких залежить від релігійних вірувань оточуючих. Наукові уявлення про життя формуються у дітей молодшого шкільного віку при опануванні природничих наук (ботаніки, зоології, анатомії людини), питання ж сенсу буття більше цікавлять підлітків у зв'язку із вивчення світової літератури та історії, спроб осмислити такі цінності, як любов, дружба, отримання задоволення від життя й здатності долати життєві труднощі та страждання. Психологи вважають, що більшість підлітків хоч не надовго замислювалися про можливість померти молодим й навіть про самогубство. Але ці думки займають розум не довго, молодість хоче жити й встигнути насолодитися життям.

Інша справа, коли дитина хвора тяжкою невиліковною хворобою, є інвалідом. Але і в такому випадку маємо доволі прикладів стоїцизму, компенсації дефекту українськими параолімпійцями. Така стійкість не тільки особиста заслуга, а й результат підтримки особи з боку найближчого оточення, громади, державної гуманітарної політики.

Фахівці із суїцидології ввели поняття про психалгію – нестерпний біль душі людини, яка залишена сама на сам із значимими проблемами, яка має що їсти і що пити, але не може знайти сенсу життя, не може задовольнити такі важливі потреби, як потреба у визнанні людської гідності, не має друзів, не щаслива у коханні, не бачить перед собою гідної цілі й навіть не має з ким про це поговорити. Читання складної філософської та релігійної літератури не рідко стає, за словами психіатрів, своєрідною «філософською інтоксикацією», коли питання поставлені, а відповіді не них немає й життя сприймається як звичка, позбавлена сенсу. Такою особою не важко маніпулювати.

За даними ВООЗ, щорічно близько 1 млн. людей добровільно позбавляє себе життя. Самогубство є другою по поширеності причиною смерті молодих людей віком від 15 до 29 років. За останні 30 років цей показник в світі зріс у 8 разів [4; 284]. За загальним показником самогубств Україна замикає десятку найбільш небезпечних країн світу й посідає друге (після Росії) місце щодо самогубств серед неповнолітніх.

Науковцями (А.Амбрумова, Е.Дюркгейм, О.Моховіков, В.Москалець, Г.Старшенбаум, В.Суліцький, Е.Фром та ін.) виявлено сотні різноманітних чинників суїцидальної поведінки, наприклад, фаза місяця, пор року, тривалість сонячного опромінення, вміст у їжі білків, вітамінів, спадковість, стан здоров'я, в тому числі психічного, вживання психоактивних речовин, наявність стресів у повсякденному житті й спроможність долати негаразди, наявність соціальної підтримки, специфіка філософських чи релігійних переконань, стан довкілля й сімейний статус та ін. Запропоновано близько десяти напрямів досліджень суїцидів – біологічний, клінічний, психологічний, соціально-психологічний, соціологічний, соціально-економічний, репресивно-правовий, комплексний; похідних від них стратегій зменшення суїцидального ризику.

Слід зауважити, що є країни, в яких самогубства трапляються дуже рідко (Гаїті, Гондурас, Іран – менше 2 випадків на 100 тис. населення на рік), де рівень життя низький, а рівень задоволення життям – високий, де релігія засуджує самогубства (Іслам, Християнство та ін..).

В Україні рівень самогубств зростає, так саме, як і вартість життя, цінність якої на тлі бойових дій здається падає. Але існують значні регіональні відмінності, адже на заході країни цей показник помітно менший, ніж на сході та півдні, де вплив російськомовного сегменту Інтернету, друкованих та електронних ЗМІ більш відчутний, поширені розлучення, зловживання алкоголем та наркотиками, громада має менший вплив на особу.

Стаття 120 КК України суттєво розширює (порівняно з КК 1960 року) коло суб'єктів за доведення до самогубства, яка практично не працює (за нею засуджено близько 20 осіб), через складність доказування умислу й залежності вчинку від дій чи бездіяльності підозрюваного. Частина 2 і 3 цієї статті передбачають обтяжує відповідальність, якщо потерпілий перебував у залежності в підозрюваного або був неповнолітнім. Відомі випадки розширеного та масового самогубства під впливом впливової людини. Відомий випадок мав місце в Гайане, де в 1978 році релігійний лідер Джон Джеймс переконав більше 990 послідовників разом із ним прийняти отруту.

Вважається, що повідомлення ЗМІ про самогубства, особливо про спосіб вчинення, може спровокувати «епідемію» самогубств (феномен Вертера), зробити такий вчинок привабливим, якщо мова йде про відомих осіб. Це не тільки проблема дотримання норм журналістської етики, а й притягнення до відповідальності осіб, які схилиються до самогубства невстановлене кола осіб за допомогою соціальних мереж Інтернету, встановлюють зв'язок із сторонніми, часто незрілими, неповнолітніми, особами та підштовхують до деструктивних дій, залишаючись анонімними й безкарними.

Необхідно дбати про удосконалити законодавство, яке виявляється безсилим, особливо у випадках, коли зловмисник мешкає за кордоном; по покращання кадрового та матеріально-технічного забезпечення кіберполіції, про розробку методики виявлення правопорушників та їх притягнення до відповідальності. В цьому контексті варто підтримати пропозицію О.О. Колінько щодо розширення диспозиції ст. 120 КК України: «Доведення особи до самогубства або спроби самогубства, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, а також умисне схиляння іншої особи вчинити самогубство шляхом вмовлянь, введення в оману або іншим шляхом, надання допомоги вчиненні самогубства...» [2; 263]. Перерахування «шляхів впливу» краще подати в іншій редакції: «...вдаючись до маніпулятивного впливу», наявність якого має доводити лінгвістична експертиза. Відповідальність має бути підвищена, якщо об'єктом злочинних посягань є неповнолітні користувачі засобів масової інформації чи Інтернету. Запобігання доведенню (схилянню) до самогубства є питанням сімейного виховання та забезпечення психологічної безпеки людини, яка належить до групи ризику з боку її найближчого оточення, а й професійного співтовариства, громадськості.

Література:

1. Вашека Т.В. Практичні рекомендації для проведення психокорекційної роботи з підлітками за наявності суїцидальних ідей / Т. В. Вашека // *Прак. психологія та соц. робота*. – 2006. – № 7. – С. 68–72.
2. Колінько О.О. Доведення до самогубства: порівняльна характеристика українського і зарубіжного кримінального законодавства / О.О. Колінько // *Часопис Київського університету права*. – 2010. – № 1. – С. 258–264.
3. Психологія суїцидальної поведінки: діагностика, корекція, профілактика: зб. наук. пр. / за заг. ред. С. І. Яковенка. – К. : РВВ КІВС, 2000. – 200 с.
4. Суицидология: Прошлое и настоящее: Проблема самоубийства в трудах философов, социологов, психотерапевтов и в художественных текстах. – М.: Когито-Центр, 2001 – 569 с.
5. Рибалка В. В. Психологія суїцидальних тенденцій проблемної особистості / В. В. Рибалка. – К. : Шкільний світ, 2009. – 128 с.

СЕКЦІЯ № 3
ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

СУЇЦИДАЛЬНІ ЗАХОПЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ: ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ

Блага А.Б.

*професор кафедри ЧНУ імені Петра Могили
д.ю.н., доцент*

Починаючи з 2003 року, з ініціативи Міжнародної асоціації по запобіганню самогубствам (МАПС) при активній підтримці Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) та під патронажем ООН, щорічно 10 вересня проводиться Всесвітній день запобігання самогубствам. Самогубство було і досі залишається серйозною проблемою, яка протягом багатьох сотень років хвилює філософів, письменників, правників, соціологів, лікарів і теологів. Наприклад, християнство (за винятком перших декількох десятиліть існування) вважає його найтяжчим із гріхів. Натомість у період античності ставлення як до життя, так і до смерті було зовсім іншим: навіть якщо світська влада і засуджувала самогубців і погрожувала їм карою, то релігійного страху, який є основним елементом моралі в християнських культурах, не було. А деякі філософські школи (ті ж стоїки) вважали виправданим самогубство як смерть з гідністю при неможливості жити і діяти розумно і морально [1]. Крім того, у країнах з диктаторськими або тиранічними режимами (у тому числі й у Радянському Союзі) люди, які підпадали під політичні репресії, часто накладали на себе руки, не очікуючи формального обвинувачення.

Особливого значення проблема суїцидів набуває, коли самогубство вчиняється дітьми та підлітками. На початку поточного року в українських ЗМІ широкого розголосу набула інформація про «групи смерті» – спільноти «ВКонтакте», де підлітки протягом 50 днів отримували «завдання», які повинні були виконати у вигляді квесту (в основному пов'язані з самоушкодженнями). Останнім з них є вимога вчинити самогубство. Зокрема, на сайті «Антикор» була опублікована переписка 10-річної школярки з т. зв. куратором та вказано, що працівники поліції, які приїхали за викликом батьків дівчинки, повідомили про те, що в Києві дуже багато випадків суїциду і спроб до нього[2]. Отже постає питання: наскільки поширеними є випадки самогубств та кримінальних правопорушень з ознаками самогубств в Україні?

Проведений нами аналіз наявних статистичних даних за період з 2005 до 2015 року свідчить, що загальна кількість померлих у нашій країні постійно зменшується (з 781,9 тис. осіб у 2005 році до 594,8 тис. осіб у 2015 році). Проте, слід одразу зробити зауваження, що починаючи з 2014 року у статистиці відсутня інформація щодо тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення АТО. Від зовнішніх причин протягом зазначеного періоду в Україні щорічно помирало від 6% (у 2015 році) до 9% (у 2005 році). Кількість навмисних самоушкоджень, внаслідок яких настала смерть особи, також зменшилась з 10622 у 2005 році до 7575 у 2015 році. Здійснений вторинний розрахунок показав, що від цієї причини смерть наставала щомісяця у 631 (2015 рік) – 885 (2005 рік) осіб. Порівняння з наведеними вище даними відомостей про кримінальні правопорушення з ознаками самогубства показує, що протягом 2016 та 2 місяців 2017 року не те що скільки-небудь статистично значущого зростання кількості самогубств в Україні не відбулось, а навпаки, продовжилась тенденція до їх зменшення: у 2016 році – в середньому реєструвалось 681 таких кримінальних правопорушень на місяць, у січні 2017 року – 549, у лютому – 520[5]. При цьому зауважимо, що серед померлих внаслідок самогубств частка дітей та підлітків віком до 19 років протягом досліджуваного періоду в цілому не перевищувала 4,5% (найменший відсоток був у 2014 році (2,9%), найвищий – 4,4% – у 2011 році). Абсолютні ж показники також мають загальну тенденцію до скорочення (з 383 у 2005 до 274 у 2015 році) зі збільшенням у 2011 році (до 392 випадків)[3].

Таким чином, можна зробити висновок, що страшні історії про те, що гра «Синій кит» підштовхує до самогубства, є класичною міською легендою. Це підтверджують також і проведені опитування неповнолітніх[4]. Для підліткової свідомості це щось на зразок страшилок про Чорну Руку, певна екстремальна грань, підходячи до якої можна полоскотати собі нерви, а потім обговорити це в колі однолітків. Для підлітків інтерес до тематики суїциду – частина процесу освоєння світу. Насправді ж молоді люди, які цікавляться суїцидом, в переважній більшості випадків до нього зовсім не прагнуть. Що стосується великої кількості виявлених правоохоронними органами груп «самогубств» в соціальних мережах, то фахівці пояснюють це існуючим явищем остенсії, при якому людина втілює в життя фольклорний сюжет. Наприклад, наслухавшись історій про гру «Синій кит», хтось може створити відповідний паблік. Також є дані, що «куратори» – такі ж підлітки, як і гравці, і пишуть вони часто з фейкових акаунтів (навіть існує імпровізований флешмоб – користувачі просять «кураторів» надіслати завдання, а потім їх троять, наприклад, надсилаючи у відповідь фото намальованих маркером або вирізаних з паперу (а не на руці) китів[5].

Підлітковий суїцид – велика соціальна проблема, обумовлена багатьма факторами; ця проблема існує незалежно від ігор і мало з ними пов'язана. Польський психіатр, вчений, гуманіст і філософ Антоній Кемпінський писав, що у молодих самогубство – благаання про допомогу, у людей похилого віку – тільки бла-

гання про смерть [6]. Так, ВООЗ зазначає, що коли дитина або підліток стають суїцидальним, то це є їх спробою повідомити про свої труднощі у вирішенні проблем, невміння контролювати стрес і виражати емоції і почуття. Думки і спроби самогубства з'являються частіше у тих дітей і підлітків, які були жертвою жорстокого поводження з боку однолітків або дорослих. Часто суїцидальна поведінка у дітей і підлітків викликана складною мотивацією, включаючи депресивний стан, емоційні, поведінкові та соціальні проблеми, зловживання психоактивними речовинами. Різкі зміни у сім'ї, зокрема розлучення батьків, можуть викликати у дитини почуття безпорадності і відсутності контролю над ситуацією. Серед інших чинників можна відзначити крах романтичних відносин, нездатність впоратися з труднощами під час навчання та інші життєві стрес-фактори і проблеми, пов'язані зі слабо розвиненими вміннями вирішувати поставлену задачу, занижена самооцінка і спроба розібратися з власною сексуальною ідентифікацією [7].

Суттєво впливають на дитячі та підліткові самогубства також прояви жорстокого поводження з дітьми і насильства в сім'ї. Наприклад, після чергового звільнення з місць позбавлення волі, Ш. за щонайменші помилки чи пустощі протягом майже двох років систематично бив свого 8-річного сина ременем із металевою пряжкою або ногами по всіх частинах його тіла та кулаком по голові. Мати у той же час нецензурно лаялась та сильно кричала на сина. Хлопчику батьки забороняли після школи та у вихідні дні гуляти на вулиці та спілкуватися з іншими родичами, які проживали з ними разом в одній квартирі, за що сильно карали сина. Натомість він сидів весь цей час у закритій кімнаті та у якості покарання за погані оцінки повинен був списувати велику кількість зошитів або вчив вірші до пізньої ночі та читав книжки. При цьому хлопчик, на вимогу свого батька, повинен був стояти в кутку кімнати на колінах та тримати у витягнутих руках важкі речі, в тому числі гантелі, праску тощо. Коли ж він не міг більше їх тримати, батько бив його по сідницях ременем з пряжкою. Через велику кількість синців та побоїв хлопець іноді навіть не відвідував школу. Наприкінці травня 2005 року він загубив свій шкільний портфель, в результаті чого боявся йти додому, однак Ш. з дружиною швидко знайшли його та жорстоко побили. Внаслідок накопичення негативних емоціональних переживань безвихідності свого становища, неможливості жити так далі в сім'ї, почуття власної незахищеності і безпорадності в психотравмуючій стресовій ситуації, які явились наслідком жорстокого поводження з дитиною з боку його батька і погоджувальної позиції матері, хлопчик зі свого учнівського зошита вирвав клаптик паперу, на якому написав записку про те, що він не хоче жити і просить за це пробачення у своїх батьків: «Простите мене, мама и папа, если я вырасту, то стану плохим человеком, я Вас люблю». Знаходячись на самоті в кімнаті квартири, розташованої на 5-му поверсі будинку, він почув, що прийшли його батьки, та побоюючись, що батько знову буде його бити, заліз на підвіконня, звідки згодом вистрибнув на землю з наміром покінчити життя самогубством [8, с. 212-213].

При організації та проведенні віктимологічної профілактики суїциду дітей та підлітків слід враховувати, що учні швидше за все звернуться один до одного на початковому етапі виникнення ідеї суїциду. Навчання учнів вмінню розпізнати таку поведінку однолітків може допомогти надати їм саме ту допомогу, якої вони потребують. ВООЗ було виявлено, що програми консультування рівних (однолітків, ровесників) покращують знання учнів про фактори суїцидального ризику, про те, як дзвонити в кризовий центр або гарячу лінію і як порекомендувати другові звернутися до консультанта. Учням необхідний форум, де вони можуть отримати інформацію, поставити запитання, дізнатися про те, як можна допомогти собі та іншим у разі нав'язливого повторення думок про суїцид. Окрім того, існує очевидна необхідність захисту дітей від насильства, непристойності і ненависті в режимі онлайн-платформ, запобігання поширенню відомостей про приватне життя незнайомим людям. Проте це не повинно стати підставою для неспіврозмірного обмеження доступу дітей до інформації, що, навпаки, зводить до мінімуму можливість дітей у прийнятті рішень, пов'язаних з власним життям, у пошуку джерел підтримки і піддають їх ризику в період перших сексуальних відносин.

Література:

1. Стоїцизм [Електронний режим] / Вікіпедія. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Стоїцизм>
2. Киевлянин опубликовал в Сети личную переписку своей племянницы с «Синим китом». Это просто ужас... [Електронний режим] / Антикор. – Режим доступа : http://antikor.com.ua/articles/157711-kievjanin_opublikoval_v_seti_lichnuju_perepisku_svoej_plemjannitsy_s_sinim_kitom_eto_prosto_uhas..
3. Розподіл померлих за статтю, віковими групами та причинами смерті [Електронний режим] : Таблиця 0308 / Державна служба статистики України. – Режим доступу : http://database.ukrcensus.gov.ua/MULT/Dialog/statfile_c.asp
4. "Синий кит": що думають підлітки про гру [Електронний режим]. – Режим доступу : https://gazeta.ua/articles/np/_sinij-kit-scho-dumayut-pidlitki-pro-gru/759896
5. Що стоїть за грою «Синій кит» і сплеском інтересу до «суїцидальних пабліків» [Електронний режим] / Главком. – Режим доступу : <http://glavcom.ua/digest/shcho-stojit-za-groyu-siniy-kit-i-spleskom-interesu-do-sujicidalnih-pablik-399356.html>
6. Цитаты и афоризмы [Електронний режим]. – Режим доступа : <http://citaty.su/aforizmy-i-citaty-pro-samoubijstvo>

7. Предотвращение самоубийств [Электронный режим] : Справочное пособие для консультантов / Всемирная организация здравоохранения. – Режим доступа : http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/43487/4/9241594314_rus.pdf

8. Блага А. Б. Насильство в сім'ї (кримінологічний аналіз і запобігання) : монографія / А. Б. Блага. – Х.: ФО-П Макаренко, 2014. – 360 с.

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Ватагіна Л.О.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н, доцент

Згідно зі статистикою в світі щорічно від 10 до 20 мільйонів чоловік здійснюють суїцидальні спроби. За останні 60 років частота суїцидів в світі збільшилася на 60%.

При цьому суїцид займає 8-е місце в списку причин смерті і 1-е місце серед причин насильницької смерті, а самогубств відбувається в 2 рази більше, ніж вбивств.

Надзвичайні ситуації різного характеру викликають у людини психічну реакцію, яка залежить від багатьох факторів. Ситуація, до якої людина не підготовлена, для неї є неординарною. Неординарні ситуації – це ситуації, в яких протиріччя зовнішнє або внутрішнє в певний момент розвитку гранично загострене і вимагає свого зняття. Неординарні ситуації є перервою в житті особистості, яка дає можливість перебудови раніше сформовані структури діяльності, спілкування, системи установок, відносин і виходу в іншу, більш досконалу якість саморегуляції. У кожному конкретному випадку неможливо провести грань між звичайною і неординарною ситуацією. Психологічна характеристика неординарної ситуації в залежності від виду надзвичайної ситуації буде визначатися поєднанням порушень чотирьох полів адаптації: ідентичності (втрата референтної групи), територіальності (руйнування місця існування), тимчасовості (травми, каліцтва, загибель), ієрархічності (дезадаптації особистості). Конфліктна ситуація стає суїцидонебезпечною тоді, коли людина сприймає її як дуже значиму для себе, дуже складну, а свої можливості для її подолання – як недостатні. При цьому виникає відчуття безнадійності, і суїцид стає для цієї людини (на її думку) єдиною можливим рішенням [1, с. 121].

Суїцид (від лат. *Sui caedere* – вбивати себе) є наслідком психологічної кризи особистості, яка проявляється у вигляді гострого різкого негативного емоційного стану, викликаного сильними психотравмуючими подіями. Це криза такого масштабу і сили, що весь минулий досвід людини не може підказати їй іншого виходу, крім самогубства. Суїцид (завершений суїцид) – це нанесення собі шкоди, що приводить до смерті, при різних суїцидальних намірах. Суїцид може бути істинним і афективним.

Істинний суїцид – це усвідомлені дії, метою яких є самогубство. Суїциду передують активна підготовка (в ряді випадків передсмертна записка). Обирається нічний або вечірній час, місце, де ніхто не зможе перешкодити. Всі спроби суїциду відбуваються без свідків. Способи жорсткі: само повішення, використання вогнепальної зброї. У разі невдалої спроби істинного суїциду ймовірність повторної спроби досить висока, причому найбільш імовірна вона в наступні 1-2 місяці.

Афективний суїцид пов'язаний з надзвичайно сильним афектом, що виникає в результаті раптової гострої психотравмуючої події або акумуляції хронічних психотравм. Для нього характерні надзвичайна сила прояву і «звуження свідомості». В одному варіанті розвитку подій він супроводжується стрімким наростанням емоційної напруги, що складається з гніву, образи, ображеної гідності. Суїцидальні дії при цьому реалізуються реактивно, за типом «короткого замикання». В іншому випадку психогенна ситуація обумовлена постійно повторюваними дрібними душевними ранами (мікротравмами). Такі суїциди, як правило, є непередбаченими наслідками для оточуючих. Для суїцидента дуже незначна травма може стати останньою краплею.

При афективному суїциді ідея самогубства з'являється в свідомості раптово і набуває непереборну спонукальну силу. Цей вид суїциду часто відбувається в присутності сторонніх. Незважаючи на зовнішню схожість з демонстративно-шантажною поведінкою, в цьому випадку не робиться ніяких дій, щоб убезпечити спробу. Об'єкти, що знаходяться в полі зору суїцидента, нерідко набувають значення засобів самогубства. Дуже небезпечно в цей момент доступність вогнепальної зброї [1, с. 122].

Основний недолік існуючих концепцій суїциду (медичної, біологічної, персонологічної, моделі стрес-діагнотезу і ін.) полягає в тому, що вони абсолютизують роль якого-небудь одного або групи споріднених чинників, не надаючи належного значення іншим факторам, що відіграють не менш важливу роль в його виникненні і розвитку.

Суїцидальна поведінка – універсальний термін, що включає в себе всі різновиди і прояви психічної діяльності, спрямовані на позбавлення себе життя. До суїцидальної поведінки зазвичай відносять завершені самогубства і суїцидальні спроби, що є принципово різними родами дій. При завершеному суїциді агресія

спрямована проти власного Я. При суїцидальній спробі (незавершений суїцид, замах на самогубство, парасуїцид) замах в основному направлено зовні, особистість як би волає до необхідності людських відносин. Виділяють два різновиди суїцидальної спроби:

1) справжня – у випадках, коли ті чи інші обставини не дозволили здійснити справжні наміри накласти на себе руки;

2) демонстративно-шантажний – у випадках, коли відсутні справжні наміри накласти на себе руки (є свого роду «криком про допомогу», способом звернути на себе і свої проблеми увагу оточуючих).

Способи вчинення самогубства досить типові. Для завершених суїцидів - це повішення (до 85% всіх випадків), нанесення самопорізів, отруєння, падіння з висоти або під рухомий транспорт, самостріл, самоспалення. Для суїцидальних спроб – це отруєння (до 70% всіх випадків), нанесення самопорізів, повішення.

Оскільки суїцид є найбільш важкою формою аутоагресії, що є психопатологічним феноменом, навіть раніше здорова в психічному відношенні людина в момент скоєння самогубства знаходиться в стані тимчасового порушення узгодженості психічних процесів, що можна кваліфікувати як тимчасовий психічний розлад. Це підтверджується і тим, що в період суїцидальних дій долається бар'єр найбільш потужного і постійного інстинкту людини – інстинкту самозбереження.

Інтеграційна модель суїцидальної поведінки розцінює її як безперервний процес, в основі якого лежить схильність до суїцидальної поведінки, і враховує сукупність чинників (біологічних, медичних, особистісно-психологічних, соціальних та ін.). Що грають роль на певних етапах його формування та розвитку. Інтеграційна модель суїцидальної поведінки базується на двох основних принципах:

1) суїцидальна поведінка, як і будь-який процес, має свою динаміку і етапність розвитку;

2) настанню кожного етапу відповідає вплив певних груп чинників – детермінантів суїцидального процесу [2, с.57].

Ранговий розподіл детермінантів суїцидального процесу може бути представлено детермінантами 1-го рангу (сприятливі), детермінантами 2-го рангу (тригерні) і детермінантами 3-го рангу (реалізуючі).

До детермінант 1-го рангу відносять нейробіологічні фактори, які є необхідною умовою виникнення суїцидального процесу.

Схильність до самогубства тісно пов'язана з мутаціями генів, спадкової обтяженості по депресії і (або) суїциду (суїцид як генетично обумовлений тип поведінки), наявність в прифронтальній корі мозку ділянок, відповідальних за схильність до суїцидальної поведінки (так званий суїцидальний мозок) і ін.

До детермінантів 2-го рангу відносяться особистісно психологічні, медичні, мікро- і макросоціальні детермінанти.

Особистісно-психологічні детермінанти – це особистісні деформації, обумовлені дефектами виховання (патологічним вихованням) в батьківській родині в першу чергу в ранньому дитячому (дошкільному) віці. До суїцидонебезпечних особистісних характеристик відносяться: високий рівень аутоагресії; імпульсивність і емоційна нестійкість; неадекватна самооцінка; низька стресостійкість; відсутність навичок конструктивного вирішення проблем; низька здатність до формування психологічних захистів; особливості інтелекту (максималізм, незрілість суджень); нерозвиненість механізмів планування майбутнього; сильно розвинене почуття провини; труднощі в перебудові ціннісних орієнтацій; низький рівень або відсутність почуття самодостатності; зниження або втрата цінності життя. Як правило, ці ознаки найчастіше зустрічаються в різних комбінаціях.

Детермінанти 3-го рангу викликають перехід суїцидального процесу на завершальну стадію – вчинення суїцидальних дій. До них відносяться стреси, пов'язані з особистим життям, що представляють собою критичні життєві події, що призводять до реалізації суїцидальних намірів: особистісно-сімейні події (сімейні конфлікти, розлучення, хвороба або смерть близьких, самотність, зрада чоловіка (дружини), невдала любов, незадоволеність поведінкою «значущих інших», брак уваги і турботи з боку оточуючих і ін.); страх перед покаранням; пристрасть (як потужний і важкокерований афект); грошові втрати, руйнування і ін [3, с. 62].

Таким чином, профілактика суїцидів – це система заходів, спрямованих на попередження різних проявів суїцидальної поведінки, в тому числі первинних та повторних суїцидальних дій. Серед безлічі методів профілактики суїцидів слід виділити психотерапевтичні та медикаментозні впливи, спрямовані на раннє виявлення і лікування психічних розладів, що потенціюють суїцидогенез, а також на попередження формування суїцидальної активності.

Література:

1. Чернышева О. В. Основные детерминанты суицидального поведения // Международная научная школа психологии и педагогики. – 2014. – № 5. – С. 121-123.

2. Положий Б. С. Интегративная модель суицидального поведения // Психиатрический журнал. – 2010. – № 4. – С. 55-63.

3. Дмитриева Л.В., Качкина Л.С. Профилактика суицидальных проявлений как фактор обеспечения личной безопасности// Прикладная юридическая психология. – 2015. – № 1. – С. 61-66.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Ветєва Н.В.

аспірант кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н, доцент

За останні роки важливою суспільною проблемою постає високий рівень смертності, який збільшується шляхом самогубств. Особливе занепокоєння ЗМІ та вітчизняних науковців викликає хвиля суїцидів, вчинених неповнолітніми, яку детермінують соціальні негаразди та психологічна невірноваженість більшості підлітків.

Е. Дюркгейм називав самогубством «...кожен смертельний випадок, який безпосередньо чи опосередковано є результатом позитивного або негативного вчинку, який здійснив сам потерпілий, якщо останній знав про результати» [5].

Спеціалісти визначають суїцид (з лат. «себе вбивати»), тобто самогубство, як усвідомлювані, навмисні дії, спрямовані на добровільне позбавлення себе життя, що призводять до смерті.

Суїцидальна поведінка – це різні форми активності людей, зумовлені прагненням позбавити себе життя при зіткненні особистості з перешкодою на шляху задоволення її найважливіших потреб. На тлі гострого емоційного стану криза досягає такої інтенсивності, що людина не може знайти правильного виходу зі сформованої ситуації. Вона втрачає сенс життя.

Здебільшого підлітковий суїцид зумовлений віковими психологічними особливостями, серед яких домінують егоцентризм, негативізм, емоційна нестійкість, інфантилізм.

Передумовами для самогубства підлітків виступають:

- невміння підлітка розуміти та проявляти свої почуття, пояснювати свої переживання;
- особливість відчуття свого місця у світі: з одного боку – вже не дитина (переживає дорослі бажання), а з іншого – індивід, який залежить від сім'ї (яка, у свою чергу, стає менш значимою, ніж однолітки);
- нестійкість самооцінки, неадекватне уявлення про власну компетентність;
- максималізм в оцінюванні себе та інших, нездатність прогнозувати наслідки своїх дій.

Особистісно-психологічною основою суїцидальності неповнолітніх є депресивні розлади, насамперед імпульсивність, емоційна незрілість і нестійкість.

Імпульсивність дітей-суїцидентів проявляється в нездатності осмислювати, критично зважувати своє суїцидальне рішення, передбачати наслідки такого вчинку, шукати несуйцидальні можливості ефективно захистити себе, власні інтереси. Підліток не може тривалий час обмірковувати прийняття рішення.

Емоційна нестійкість, нестриманість провокує різноманітні конфліктні ситуації. Емоційна незрілість підлітків як нерозвинене співпереживання-співчуття до страждань інших людей, відсутність самовідданої прихильності, любові, емоційний егоцентризм, а також сугестивність (навіювання) є важливою передумовою суїцидальності. Вона проявляється в тому, що неповнолітній некритично переносить у сферу свого «Я» душевні переживання як реальних суїцидентів, так і героїв художніх творів, які справили на нього сильне «привабливе» враження [1, с. 358].

Саме завдяки емоційно незрілій психіці та егоцентричним проявам у ситуації конфлікту серед неповнолітніх не працюють такі антисуйцидальні мотиви як духовні цінності, віра, співчуття, прихильність.

Підтвердженням цього є статистика, суїцид є другою після нещасних випадків причиною смерті у молодих людей у віці від 15 до 20 років, думки про самогубство виникають у кожного п'ятого підлітка, за прогнозами дослідників, в наступні 10 років число суїцидів буде швидше рости у підлітків у віці від 10 до 14 років [3].

За думкою Д.А. Сорокотягіної, віктимність – це дія або навпаки бездіяльність осіб, при яких вони стають жертвами злочину в типових і нетипових для них ситуаціях [10, с.34].

За Л.Е. Кузнєцовою, нечисленні дослідження останнього десятиріччя показали, що найбільш схильними до прояву віктимної поведінки є діти, особливо підліткового віку й отримані результати обумовлені особливою увагою дослідників до кримінальної поведінки особистості і розгляду віктимної особистості як жертви злочину [2, с.73].

Досліджуючи особливості віктимності неповнолітніх, В.І. Терпелюк виявив, що показниками віктимності особистості підлітка є: рівень самооцінки; стратегія психологічного захисту в спілкуванні; стійкість емоційних станів; рівень виявлення основних психічних станів (тривожність, фрустрація, агресивність, ригідність); уміння пристосовуватися до умов та рівень адаптованості.

Крім цього, серед показників віктимогенності сім'ї підлітка, вченим було названо такі складові як: особливості та тип сімейного виховання; характер соціальної підтримки всім'ї; наявність фактів насильства в сім'ї [11].

У літературі неодноразово висловлювалася думка про те, що головною причиною віктимності неповнолітніх та її стрімкого зростання є різке погіршення економічної ситуації і зростання напруженості у суспільстві. Звичайно, все це впливає і на дорослу віктимність, проте зниження рівня життя позначається най-

сильніше на підлітках, бо у всі часи неповнолітні були і залишаються найбільш вразливою частиною суспільства. Уразливість полягає в тому, що певні особливості неповнолітніх (рухлива психіка, не сформована остаточно система цінностей) роблять їх більш схильними до впливу чинників, яким дорослі люди протистоять набагато успішніше [7, с. 178]. Таким чином, причини віктимності неповнолітніх можна умовно розділити на дві великі групи: ті, що пов'язані з особистісними особливостями неповнолітніх та ті, що викликані соціальними негараздами [12].

Важливе значення, особливо за останні роки, у віктимній поведінці неповнолітніх мають інтернет-технології.

Інтернет-технології стали природною частиною нашого життя і діти, як найбільш активна, така, що швидко розвивається аудиторія, дуже часто раніше за дорослих знайомляться з новими можливостями, що надає всесвітня мережа. Однак для батьків головним завданням є створити такі умови, щоб Інтернет не завдавав шкоди фізичному та психічному здоров'ю дитини.

Часто підліток, як найбільш вразлива людина, поводить себе в світовій мережі віктимно, ненавмисно провокуючи по відношенню до себе вчинення протиправних або злочинних дій [13].

Дуже небезпечним для психологічного здоров'я дитини є встановлення так званого небажаного контенту, під яким фахівці розуміють матеріали непридатного для дітей та протизаконного змісту – порнографічні, такі, що пропагують наркотики, психотропні речовини й алкоголь, тероризм і екстремізм, ксенофобію, сектантство, національну, класову, соціальну нетерпимість, нерівність, асоціальну поведінку, насилля, агресію, суїцид, азартні ігри, інтернет-шахрайство, та ін. [4, с. 19].

Безліч порад зводиться до ряду елементарних правил, серед яких на першому місці зацікавлена поведінка батьків, щодо безпечної поведінки їх дитини під час її перебування за комп'ютером. Необхідною умовою є регулярне підвищення рівня комп'ютерної грамотності батьків, дослідження нових технологій, які можуть бути в пригоді для безпечного користування комп'ютером, регулярні перевірки ресурсів, які відвідує дитина, користування проґрамами батьківського контролю.

Саме в родині повинні бути закладені основи елементарних правил безпечної поведінки дитини, таких як заборона надавати про себе та свою сім'ю конфіденційну інформацію електронною поштою та в різних реєстраційних формах, зустрічатись без дозволу в реальному житті з віртуальними знайомими. За допомогою спеціальних веб-фільтрів можливо унеможливити доступ дитини до небажаних сайтів, ігор та ін. [13]. Що дає змогу батькам самостійно здійснювати превентивні заходи щодо запобігання суїцидальних та інших психологічних впливів з боку інтернет ресурсів.

У попередженні підліткових суїцидів вирішальну роль відіграє ступінь довіри між підлітком і дорослим. У дитини має бути можливість поділитися з кимось із дорослих чи однолітків своїми проблемами, сумнівами, болями тощо, тоді кризова ситуація не зайде в глухий кут і може бути подолана.

Якщо підліток не має довірливих стосунків з батьками, то в його оточенні має бути хоча б одна людина, з котрою можна поділитися своїми переживаннями.

Ще однією важливою умовою попередження суїциду є здатність дитини самостійно розв'язувати власні проблеми, а не обходити їх [6, с. 51].

Варто наголосити на тому, що основою профілактики суїцидальної поведінки є суїцидальна превенція – запобігання суїциду, яке полягає в здатності визначити небезпеку реалізації суїцидальних дій на ранніх стадіях формування суїцидогенезу. Для цього необхідні знання соціальних і психологічних принципів формування суїцидальних намірів та вміння використовувати їх в інтересах суїцидента [8, с. 12].

Велике значення в профілактиці суїцидальної поведінки має злагоджена робота як спеціалістів психологічної служби, так і вчителів. Роль учителя – надати допомогу в своєчасному виявленні дітей, схильних до суїцидальної поведінки та первинній профілактиці суїцидальної поведінки.

Допомога педагога у своєчасному виявленні таких дітей полягає в тому, що часто спілкуючись із дитиною, він може побачити ознаки проблемного стану: напругу, агресивність, апатію, аутоагресивну поведінку тощо. Педагог може звернути увагу шкільного лікаря, практичного психолога, соціального педагога, батьків, адміністрації школи на ту чи іншу дитину.

При проявах суїцидальної поведінки старшому підлітку варто запропонувати бесіду, у якій можна вказати на його стан і порадити звернутися до практичного психолога, психотерапевта чи до інших спеціалістів. Доцільним може бути і спільне звернення (педагога й учня) до відповідного спеціаліста, бо підліток самостійно може не звернутися до фахівця.

До того ж підлітки не мають досвіду глибокого самоаналізу та погано уявляють, що з ними відбувається, куди звернутися за допомогою. При цьому сама бесіда може містити елементи усвідомлення: чим є його страждання, як воно протікає, з ким трапляється, які дії здійснюють люди у схожих ситуаціях, хто допомагає, у чому проявляється психологічна допомога тощо [9, с. 97].

Отже, можна зробити висновок, що основними заходами, які необхідно здійснити з метою віктимологічної профілактики суїциду неповнолітніх є:

1) догляд за нормальним розвитком дитини з боку батьків та педагогів, з метою раннього виявлення психічних вад;

- 2) проведення бесід, за умови виявлення суїцидальних проявів та емоційної неврівноваженості у поведінці;
- 3) боротьба держави на законодавчому рівні з поширенням веб-сайтів, що пропагандують скоєння суїциду неповнолітніми.

Література:

1. Дюркгейм Е. Самогубство: Соціологічне дослідження / Пер. з фр. Л. Кононович. – К.: Основа, 1998. – 519 с.
2. Кузнєцова Л.Е. Психологічні особливості виявлення віктимної поведінки у сучасної молоді/ Л.Е. Кузнєцова, А.Н. Єрошенко// Актуальні питання сучасної психології: матеріали II міжнар.наук. конф. (м. Челябінськ, лютий 2013 р.). – Челябінськ: Два комсомольці, 2013. – С. 73-75.
3. Кутова Т.В. Причини підліткових суїцидів/Т.В.Кутова: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN27/14.;>
4. Литовченко І., Максименко С., Болтівець С. та ін. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі: посібник для батьків. – К.: ТОВ “Видавничий будинок «Аванпост-Прим»”, 2010. – 48с.
5. Малєй М.М. Піти гідно/ М.Н. Малєй // Людина. – 1993. – № 2. – С. 47-51.
6. Рибалка В.В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій в учнівської молоді: Методичні рекомендації. – К.: ІПППО АПН України, КФ ВМУРЛ «Україна», ПП Щербатих О.В., 2007. – 68 с.
7. Ривман Д. В. Кримінальна віктимологія : підручник для вищих навч.закладів / Д. В. Ривман. – СПб.: Пітер, 2002. – 304 с.
8. Розанов В.А. Попередження самогубств у молоді: Сімейне керівництво / В.А. Розанов. – Одеса: Суспільна організація «Екологічне здоров'я людини», 2003. – 16 с.
9. Сироватко О.М., Гриценюк Л.І., Городнова Н.М. та ін. З досвіду роботи регіональних психологічних служб із формування здорового способу життя в учнівській молоді: [методичний посібник] / О.М. Сироватко, Л.І. Гриценюк, Н.М. Городнова та ін.; За наук. ред. І.І. Цушка. – К.: Ніка-Центр, 2008. – 124 с.
10. Сорокотягіна Д. А. Віктимологічний аналіз при розслідуванні злочинів //Криміналістична віктимологія (питання теорії та практики) / Д. А. Сорокотягіна // збірн.наук. праць. – Іркутськ, 1980. – 124 с.
11. Терпелюк В. Критерії, показники та рівні ризику віктимізації підлітків – учнів загальноосвітніх шкіл / В. Терпелюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: irbisnbnv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
12. Шевченко Л. О., Оберемко Ю.О. Особливості віктимності неповнолітніх [Електронний ресурс] / Л. О. Шевченко, Ю. О. Оберемко // Форум права. – 2014. – № 4. – С. 353–358. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2014_4_63.pdf
13. Юрченко О.Ю. Проблеми безпеки дітей в соціальних мережах та Інтернеті (віктимологічний аспект) [Електронний ресурс] /О.Ю. Юрченко // Порівняльно-аналітичне право: електрон. фахове наук. видання. – 2013. – № 3-1. – С. 336-338. – Режим доступу: http://par.in.ua/3-1_2013/8/Yurchenko%200.Yu...pdf. – Назва з екрану.

ЗАПОБІГАННЯ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ МЕРЕЖ НА СУЇЦИДАЛЬНІ НАСТРОЇ ПІДЛІТКІВ

Качалко К.П.

курсант 3-го курсу факультету № 2 ОДУВС

Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Проблема підліткових самогубств на сьогодні є однією з найбільш актуальних соціальних проблем. Встановлено, що потяг до суїциду починає формуватися у віці 11 років, а пік суїцидальної активності припадає на вікову категорію від 14 до 16 років. Варто відзначити, що випадків невдалих спроб суїциду (так званий парасуїцид) в 7-10 разів більше, ніж закінчених самогубств [1].

Причинами суїциду прийнято вважати психічні порушення (депресії, особистісні проблеми і кризи) і фізичні захворювання (неврологічні хвороби, рак і ВІЛ-інфекція). Звертаючись до сучасної інформації різних наук, які досліджують профілактику і саму проблему боротьби з суїцидом, запобігання частині самогубств стає цілком реальним і можливим.

З точки зору соціальної шкоди, добровільна відмова людини від життя катастрофічна. Особливо небезпечними і шкідливими для суспільства є дитячі та підліткові самогубства, через їх нереалізованість як членів соціуму.

У давні часи суїцид були прийнятним і навіть заохочувався. Наприклад, в Єгипті суїцид розглядався як альтернатива нестерпним життєвим умовам. В Індії очікувалося, що жінка спалить себе на ритуальному бенкеті в пам'ять про померлого чоловіка. У Греції громадянам надавали можливість відмови від життя в окремих випадках. Часто право покінчити життя самогубством давалося засудженим особам. Відомо також, що в Японії люди шанобливо ставилися до випадків ритуального самогубства (харакірі), як до різновиду самовиправдання людей потерпілих невдачу або згніблених [4].

Багато змін відбулося з приходом християнства, спочатку ставлення до самогубств було позитивним, адже вважалося, що людина йде з життя в ім'я віри, але незабаром ці погляди змінилися, а церква вже ставилася до самогубства набагато негативніше, ніж до вбивств.

Але корінна відмінність в тому, що у перерахованих вище випадках самогубства вчинювалися тими, хто вже реалізував себе в будь-якій діяльності. А суїцид підлітків не завжди дозволяє встановити їх безпосередні експектації й майбутні траєкторії з бажанням попрощатися з життям. Сьогодні для багатьох підлітків покінчити життя самогубством є модою, престижем і т. п. Інтернет рясніє молодіжними субкультурами, сенс яких зводиться до думок про суїцид [3].

Соціологи вивчають поле суїциду вже досить довгий час, виявивши за цей час багато причин. Причинами найчастіше є сварки з близькими, міжособистісні невдачі, смерть рідних і близьких, насильство. Вивчаючи мотиви самогубства, соціологи з'ясували, що багато хто з тих, хто вирішив «накласти на себе руки», не хотіли вмирати, а лише намагалися привернути до себе увагу з метою отримання допомоги близьких щоб впоратися з конкретною проблемою.

На сьогодні багато підлітків не можуть розповісти своїм близьким або рідним як, що і якою мірою їх турбує. Вони відчувають страх перед тим, що їх не зрозуміють або, що ще гірше, публічно засудять. Психологи для вирішення цієї проблеми пропонують консультативну допомогу, при якій їх вислухають і допоможуть порадою. В якості консультанта виступають психологи. Вони наводять аргументи, що суїцид є вбивство № 3 серед молодих людей, після нещасних випадків і вбивств. Багато молодих людей тікає від проблем, намагаючись померти, не замислюючись над тим, як на це відреагують рідні і близькі, оточуючі. Підлітки просто поспішають швидше позбутися соціальної реальності, закінчуючи життя самогубством. Психологи-консультанти стверджують, що під час розмови з підлітком, необхідно не тільки вміння слухати, вислухати, але і дати максимально чітке бачення вирішення проблеми.

За статистикою вважається, що найчастішою причиною самогубств є депресія. Людина, що знаходиться в стані депресії: відчуває тугу, знаходиться в стані пригніченості і безнадії, тривоги, страху або апатії, безрадісності, нудьги. Сильно розвинене почуття провини, сорому і ганьби. Практично всі хворі на депресію переживають почуття безглуздості життя, чекають наближення її кінця.

Не варто випускати з виду, що існує високий відсоток смертності серед випускників дитячих будинків та інтернатів - приблизно 10% з них накладають на себе руки. Це пов'язано з життєвими труднощами, непередбачуваністю до світу поза стінами дитячого будинку і інтернату. Відсутністю життєвого досвіду у вирішенні проблем, підтримки близьких, почуття самотності [3].

Сьогодні психологи визнають, що причини суїцидів дорослого населення і підлітків абсолютно різні. Якщо у дорослих це суспільно-економічні чинники, соціальні та побутові стреси, то у підлітків – це процеси, пов'язані з відносинами в сім'ї, в школі, з однолітками, тобто причиною дитячих самогубств є нерозуміння оточуючих і несправедливе, нетактовне ставлення до них. Виняток становить сільська молодь, у яких, за аналогією з дорослими, економічні та соціально-культурні проблеми часто є детермінантами суїциду [2].

Деякі спеціалісти стверджують, що навіть діти знають, що таке самогубство і за яких обставин його можна вчинити. Так, стикаючись зі схожою проблемою, вони згадують ту чи іншу історію і копіюють вчинки про які вони чули, бачили або читали. Спеціалісти стверджують, що потрібно обмежувати дітей і підлітків від знання про самогубство, а також вчити дітей як справлятися з проблемами у різних життєвих ситуаціях.

Сьогодні правоохоронні органи приступили до повномасштабної кампанії по блокуванню в соцмережах груп, присвячених самогубствам, учасниками яких, в основному, є підлітки.

Сплеск уваги до теми дитячих суїцидів стався після великої і дуже детальної статті в «Новій газеті» під назвою «Групи смерті» за авторством Галини Мурсалієвої. Основне, що слід розуміти про це загрозливе явище: у «ВКонтакте» діє велика кількість груп, які виховують смертників. Журналісти та експерти вже прозвали їх «китовими» групами, оскільки в їхніх назвах є слово «кит»: «Кити плывуть вгору», «Море китів», «Космічний кит» і т. п.

Виглядає це як групова гра, в якій фінальний хід учасника – це самогубство тим способом, в той час і в тому місці, яке призначить гурт (адміністратор групи) після запрошення в скайп. Для правоохоронних органів цього має бути достатньо для негайного встановлення та затримання тих, хто стоїть за подібним явищем. Адже все вказує на те, що діяльність шкідливих груп, невпинне оновлення їх контенту і швидке відновлення роботи після блокування – чиясь цілеспрямована і добре організована робота.

Деякі пропагандисти суїциду і активні члени груп своїм прикладом вражають уяву підлітків. Ось тільки вмирають вони часто навмисно, розміщуючи в групах постановочні ролики з власною смертю. Благо, мережева анонімність дозволяє діяти в Інтернеті під будь-якою кількістю ників і вмирати хоч кожен день.

Стаття 120 КК України «Доведення до самогубства» передбачає, що до самогубства доводять лише погрозами, жорстоким поводженням, систематичним приниженням людської гідності потерпілого. Про пропаганду суїциду, про формування привабливого образу самогубці в ній не сказано ні слова. Але вплив на свідомість у суїцидальних групах проводиться психологічно більш тонко, ніхто не загрожує і не принижує,

просто у учасників формується переконання, що жити нема для чого, що людина – мізерна, і життя її не представляє жодної цінності. Робиться це аж ніяк не в образливій чи загрозливій манері, а співчутливо, з розумінням, – так, щоб у дитини склалося відчуття, що вона потрапила в оточення собі подібних, об'єднаних спільною проблемою. А проблема – одна на всіх, властива мало не кожному підлітку: конфлікт зі старшими, вчителями, батьками, напружені відносини з однокласниками, відсутність навичок спілкування і поведінки, інтересів і прагнень. І як наслідок – відчуття власної ущербності, непотрібності, покинутості.

Є підстави вважати, що поява суїцидальних груп припинилася б після виключення можливості анонімної реєстрації в Мережі. Багато організаторів та учасників таких груп діють з фейкових профілів. Противники реєстрації в Інтернеті за паспортом бачать в цьому утиски свободи самовираження громадян, посиляються навіть на Конституцію. Але в основному законі країни нічого не сказано про право на анонімність в Мережі. Сьогодні ж Інтернет є майданчиком для анонімного троллінгу, образ, спаму і пропаганди деструктивних ідей.

І все-таки одними заборонними заходами проблеми не вирішити. Неважко помітити, що у дітей, які перебувають в «китових» групах, як правило, немає більше ніяких інтересів, немає друзів.

Для запобігання вчиненню суїцидів дітьми та молоддю слід організувати наступні заходи їх віктимологічної профілактики:

- 1) інформування підлітків про причини і наслідки самогубства;
- 2) впровадити роботу центрів надання безкоштовної анонімно кваліфікованої психологічної допомоги, телефони довіри;
- 3) проводити бесіди з батьками, педагогами;
- 4) підвищити кількість та якість соціальної реклами;
- 5) грамотно висвітлювати інформацію в ЗМІ.

Література:

1. Алимova М. А. Суицидальное поведение подростков: диагностика, профилактика, коррекция. – М., 2014. – 100 с.
2. Лапа О. В. Социально-педагогическая профилактика суицидального поведения сельских детей и молодежи / О. В. Лапа // *Universum: психология и образование*. – 2014. – № 12 (11). – С. 2-6.
3. Сагалакова О.А., Трубец Д.В. Клинико-психологические и психолого-социальные механизмы антивита́льного поведения несовершеннолетних/ О.А. Сагалакова, Д.В. Трубец // *Universum: психология и образование*. – 2014. – № 12 (11). – С. 3-9.
4. Bergman Alan L. Суицид – общие теории и предотвращение/ перевод К. Брежнева [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.rusmedserv.com/psychsex/suicide.shtml>

ЖІНОЧИЙ СУЇЦИД

Кіоссе М.В.

студентка ОДУВС

Науковий керівник: Плужнік О.І.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Ще недавно, проблема суїциду (самогубства) не була настільки животрепетною, ніж на сьогоднішній день. Самогубство – це друга та найбільша причина смертності у віковій групі від 15 до 40 років. Однак у багатьох країнах дана тема залишається під заборонаю та контролем розповсюдження. Експерти в галузі охорони здоров'я попереджають, що спотворене висвітлення в засобах масової інформації та розповсюдження негативної інформації в соціальних мережах можуть лише погіршувати проблему, що призведе до росту кількості самогубств. Тому експерти закликають владу терміново вжити необхідні заходи.

Україна на даний час займає одне з провідних місць серед країн у Європі за кількістю вчинених самогубств та замахів на вчинення. Смерть від суїциду посідає друге місце в країні після природної смерті та смерті від зовнішніх причин. Основною причиною втрати працездатності та спробі самогубства (суїциду), яку виокремлюють багато психологів, залишається – депресія.

Офіційним джерелом зареєстрованих смертей від самогубств є відомості, що публікуються в щорічних Всесвітньої організації охорони здоров'я та на сайті та звітах Державної служби статистики України. [1]

Щодо причин жіночого суїциду, то на сьогодні їх більше п'ятдесяти, але найбільш розповсюджені розглянемо нижче.

Першою причиною є те, що жінки вирішуються на такий відчайдушний крок внаслідок якихось психічних розладів, тобто коли жінка не може адекватно оцінити ситуацію і тверезо мислити. Прикладом такого розладу може бути післяпологовий стан, коли жінка, народивши дитину, перший місяць знаходиться в певній кризі життя. В переважній більшості випадків до самогубства призводить не стільки тяжкість захворювання (шизофренії та ін.), скільки критичне осмислення його невиліковності, накручування при цьому нових наслідків хвороби. У таких ситуаціях жінці необхідно регулярно відвідувати спеціальні центри психо-

логічної допомоги, анонімні консультації психологів та психіатрів, тому що в нашій країні так люди не перебувають на обліку.

Треба звернути увагу на те, що оскільки жінка є істотою занадто емоційною, то у 80% представниць чарівної половини людства присутні розлади нервового характеру.

Незначний відсоток жінок вирішуються на суїцид в результаті серйозних невиліковних і фізичних станів (важких травм, хірургічних втручань і т.п.) на тлі інвалідності і груп, що сильно знижує ймовірність суспільної і професійної необхідності, сімейного життя та побутового пристосування. Людина відчуває себе непридатним, непотрібним в цьому житті, незалежно від того, чи є рідні люди або жінка є самотньою. Дана ситуація відноситься до другої причини жіночого самогубства.

Найчастіше, в таких ситуаціях, стурбована проблемою особистого виживання та виходу з депресії жінка набуває спокою в спеціально створених сторінках соціальної мережі Інтернет, в будинках інвалідів та інших подібних установах, ніж серед близьких та родичів

Незначний відсоток утворюють люди, що мають захворювання пов'язані з онкологією та стадіями, на яких жінці не хочеться відчувати і терпіти нескінченні муки.

Третя причина самогубства – жорстоке поводження з боку чоловіка.

Щоденна грубість і жорстоке поводження чоловіка по відношенню до жінки може ускладнюватися великою кількістю розлучень у сімейних відносинах саме з ініціативи мужів, оскільки багато з них вважають, що жити з такою «дефективною» жінкою образливо для їх «гідності».

Чоловіків, як це не сумно, психологи ставлять на одне з перших місць в списку причин самогубств серед жінок. Прикладом даної ситуації може бути розрив відносин з чоловіком або навіть коханцем, і жінка вкрай чутлива і емоційна, ранима і вразлива.

Наступною причиною самогубства, пов'язаною з чоловіками більшість експертів відносять побої чоловіка, який протягом довгого часу не виходить з алкогольного сп'яніння і вважається «алкогольно залежним». Своїми вчинками він ігнорує її як жінку, нескінченно при цьому принижує її. У сукупності, згодом, виникає цілий ряд комплексів у жінки, що через короткий період часу може привести до вчинення нею самогубства.

Підсумовуючи вище викладене, можна порекомендувати тим жінкам, які ще не позбулися до кінця сили духу намагатися боротися до останнього та допомогти тим жінкам, які перебуває в ще більш драматичній ситуації.

Це дозволить, з одного боку, припинити вважати себе самою нещасливою, а з іншого боку - переключити увагу на інший об'єкт, якому необхідна турбота, що може стати сенсом життя. І на останок можна взяти дитину з дитбудинку та приділити їй усю необхідну ласку, любов і турботу. [2]

Література:

1. Самогубство. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Самогубство>
2. Соціологія. Виявлення суїцидально-спрямованих груп в суспільстві. Електронний ресурс. Режим доступу : <http://refs.co.ua/70148-Suicid.html>

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ МОЛОДІ

Константинова Н.І.

слухач магістратури ОДУВС

Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Одна з найгостріших проблем сучасного суспільства – проблема суїцидальної поведінки серед підлітків і молоді. Суїцид займає 13-те місце серед причин смерті в усьому світі, причому частота цього явища стає дедалі більшою. В Європі суїцид є провідною причиною смерті серед чоловіків молодого і середнього віку. У підлітків і молоді у віці від 15 до 19 років серед причин смерті суїциди посідають третє місце [1].

Специфікою підліткового і юнацького віку є підвищена сенситивність, що посилюється труднощами періоду невизначеності та входження в доросле життя. Найчастіше це сприяє тому, що у кризовій ситуації молода людина може вибирати добровільний відхід з життя як найбільш «легкий» спосіб його вирішення.

Останнім часом у нашій країні й за кордоном широко обговорюється проблема дитячих і підліткових самогубств. Багато випадків детально висвітлюються у засобах масової інформації.

Фахівцями досліджується проблема впливу засобів масової інформації, наприклад, статей в газетах або показів по телевізору конкретних випадків суїцидів, на суїцидальну поведінку молодих людей.

Вважається, що публікації в ЗМІ про суїциди можуть викликати наслідування самогубств у відповідної вікової або соціальної групи, так звані «ефект зараження» або «синдром Вертера» за аналогією з романом XVIII століття, написаного Йоганном Вольфгангом фон Гете [2].

Всесвітня організація охорони здоров'я виступає за більш зважене висвітлення суїцидальних подій в засобах масової інформації. Вони керуються тим, що самогубство є одним з найтрагічніших шляхів відходу з життя. У більшості людей, що розмірковують про самогубство, ставлення до нього є неоднозначним. Вони не впевнені в тому, що дійсно хочуть померти. Одним з багатьох факторів, які можуть підштовхнути людину до скоєння самогубства, нерідко виявляється широке висвітлення самогубств в ЗМІ. Особливості висвітлення в ЗМІ випадків самогубств можуть вплинути на осіб з суїцидальними нахилами [3].

Практично всі дослідники, що працюють над цією проблемою, визнають, що результати проведених досліджень досить суперечливі і не дозволяють зробити однозначні висновки про вплив фактів або способів освітлення суїцидальних подій на поведінку людей (будь то суїцидальні спроби або відмова від них).

Можливо, найбільш переконливим прикладом впливу засобів масової інформації на суїцид можна вважати факти, виявлені дослідниками А. Шмідтке, Х. Хефнер. Після того як по телебаченню показали самогубство 19-річного німецького студента на залізниці, протягом 70 днів після цього збільшилася кількість суїцидів, скоєних подібним чином серед підлітків. Основною аудиторією телевізійної програми були старші підлітки чоловічої статі. Правда, це не говорить про те, що всі, хто вчинили самогубство подібним чином, дивилися цю програму [4].

За даними наведеними Д.П. Філліпс, ступінь популярності історії про самогубство прямо пропорційна числу наступних суїцидів. Телебачення також впливає на суїцидальну поведінку. Філліпс виявив, що рівень самогубств буває підвищеним протягом 10 днів після телевізійних повідомлень про випадок суїциду. Як і у випадку з пресою, найбільш сильний вплив надає широке висвітлення реальних історій самогубств на багатьох каналах або передачах, особливо якщо йдеться про популярних або відомих людей. Разом з тим, дані про вплив художніх фільмів та вигаданих випадків є суперечливими: одні не мають жодного впливу, інші ж підвищують частоту суїцидальних проявів. Можна припустити, що найбільший вплив надають випадки самогубств відомих людей, кумирів молоді (наприклад, К. Кобейн та ін.) [4].

Сьогодні, багато нових запитань виникло в зв'язку з використанням мережі Інтернет. У ній існують сайти з матеріалами, які сприяють здійсненню планів осіб, які розмірковують про самогубство, і сайти, орієнтовані на превенції суїцидів.

З розвитком мережі Інтернет молоді люди отримують практично необмежену інформацію про способи і види самогубств, а також мають можливість знайти однодумців. Веб-сайти з матеріалами про ушкодження і суїцид наражалися на велику критику як в літературі, так і в засобах масової інформації; вказувалося, що вони можуть викликати епідемію суїцидів і ушкоджень, деякі сайти були навіть названі «просуїцидальними». Разом з тим, автори визнають позитивний вплив деяких сайтів на підлітків і молодь, так як вони допомагають «зняти напругу», дати вихід негативним емоціям. Крім того, на деяких сайтах відвідувачам рекомендується звернутися в кризовій ситуації за професійною допомогою до відповідних служб [5].

На думку Д. Бейкер і С. Фортуні, досліджень з даної тематики недостатньо, щоб однозначно стверджувати про негативний вплив подібних сайтів. Дослідження присвячене вивченню проблеми ушкодження і схильності до суїциду у молодих людей, які відвідують так звані «просуїцидальні» сайти, що містять матеріали про способи (ймовірності і ефективності) самогубств і дозволяють відвідувачам обмінюватися інформацією на дошці оголошень і за допомогою листування, в тому числі і в режимі реального часу. Метою дослідження стало вивчення діяльності таких сайтів і їх потенційний вплив на молодь. Були проведені інтерв'ю з 10 відвідувачами подібних сайтів за допомогою електронного листування. Інтерв'ювання зайняло близько 3 місяців і представляло собою розсилку приблизно 30 електронних листів. Дані інтерв'ю аналізувалися за допомогою Фуколдіанського аналізу дискурсу (FDA). У дослідженні взяли участь жінки у віці від 18 до 33 років, які відвідують «просуїцидальні» сайти на момент дослідження від 3 місяців до 3 років практично щодня [5].

Більшість учасників дослідження вказували, що вони знаходять на таких сайтах «співчутливе розуміння» з боку інших людей, а в офіційних службах психологічної (або іншої) допомоги такого розуміння немає. За словами учасників, ні сім'я, ні друзі, ні широка громадськість, включаючи служби медичної і психологічної допомоги, не можуть їх зрозуміти так, як учасники таких сайтів.

Ще одне дослідження впливу мережі Інтернет (зокрема, повідомлень в соціальній мережі Фейсбук) провели Т.Д. Рудер, Г.М. Хеч і ін. [2]. Метою дослідження, за заявою авторів, було виявлення потенційного впливу передсмертних записок, залишених в Інтернеті (в мережі «Фейсбук»), на запобігання суїцидів та наслідувальне копіювання суїцидів.

Фейсбук є однією з найбільших соціальних мереж з більш ніж 500 млн. активних користувачів у всьому світі. Основною метою Фейсбуку є підтримання контакту з друзями та обмін інформацією про повсякденне життя. Кожен користувач Фейсбуку створює індивідуальну анкету (сторінку профілю), на якій він або вона оновлює особисту інформацію, викладає фотографії та доповідає про свій стан. Користувачі визначають, хто може відвідувати їх сторінку, бути їхнім другом в мережі «Фейсбук». Згідно зі статистикою, у кожного користувача є близько 130 друзів, і кожен проводить приблизно 1 годину в день в Фейсбуці [2].

Т.Д. Рудер, Г.М. Хеч описують кілька випадків суїциду користувачів Фейсбуку, які оголосили про свої наміри через соціальну мережу. Всі вони страждали від того, що недавно були розірвані відносини з близь-

кими їм людьми. Всі описані випадки об'єднує те, що інші користувачі Фейсбуку, прочитали послання, намагалися запобігти суїцидальні події (в деяких випадках успішно).

Співробітники Фейсбуку реагували на цю проблему, запропонували надавати інформацію про спроби суїциду гарячих ліній і професійним службам. Крім того, соціальна мережа пропонує посилання на суїцидальний вміст у профілях.

Автори дослідження вважають, що незважаючи на те що «ефект Вертера» потенційно можливий і з повідомленнями в Фейсбуці, проте це явище ще не було детально вивчено, а проведені дослідження літератури з цього питання не розкрило жодного випадку зазначеного синдрому під впливом публікацій в Фейсбуці. На думку Т.Д. Рудер, Г.М. Хеч і ін., це може пояснюватися тим, що соціальна мережа «Фейсбук» стала популярною порівняно недавно, крім того, якщо учасник мережі маловідомий, то і його вплив на інших учасників буде незначним (хоча потенційно аудиторію соціальної мережі може досягати мільйонів чоловік). На сьогодні ще не зовсім зрозуміло, чи призводять повідомлення в Фейсбуці до зростання послідовних самогубств або, навпаки, до їх запобігання. Потрібно більш ретельна оцінка існуючих факторів [2].

Аналіз зарубіжних джерел дозволяє припустити, що незважаючи на суперечливі результати досліджень, вплив засобів масової інформації на суїцидальну поведінку підлітків і молоді можливий, особливо серед молоді, найбільш схильною до зовнішнього впливу.

Очевидно, що репортажі в засобах масової інформації про суїцидальні пригоди повинні враховувати, як мінімум, наступні аспекти:

- по-перше, будь-який показ суїцидальної поведінки повинен бути після консультації з експертом (психологом, психіатром);

- по-друге, детальну демонстрацію конкретних випадків суїциду, способів самогубства слід обмежити;

- по-третє, репортажі, статті, ток-шоу можуть мати й позитивний вплив на свідомість потенційних суїцидентів і сприяти профілактиці проявів суїцидальних намірів;

- по-четверте, слід обмежувати використання тематичних ілюстрацій методів, мотивів, причин, якими керувалися суїциденти. Висвітлення в ЗМІ зайвих деталей, фактів, причин самогубства, публікація передсмертної записки може сформувати у підлітків, молоді та вразливих верств населення характерні образи й спровокувати ефект наслідування.

Література:

1. Федосєєва І.В. Вікові особливості суїцидальної поведінки підлітків / І.В. Федосєєва // Молодий вчений. – 2016. – №9.1. – С. 161-165.
2. Ruder T.D. Suicide Announcement on Facebook / T.D. Ruder, M. Hatch, G. Ampanozi, M.J. Thali, N. Fischer // Crisis: The Journal of Crisis Intervention and Suicide Prevention. 2011. Vol. 32, № 5. P. 280-282.
3. Всемирная организация здравоохранения. Превенция самоубийств. Руководство для специалистов средств массовой информации. Женева, 2000. – 56 с.
4. Биркин А. А. Профилактика суицидального поведения / А. А. Биркин, В. Ф. Войцех, В. А. Занкырына, А. А. Кучер. – Мурманск: Пазори, 2004. – 77 с.
5. Воднік В.Д. Самогубство: причини та шляхи профілактики / В.Д. Воднік // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – 2013. – № 3 (17). – С. 140-160.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Костинюк К.В.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Актуальність обговорення цієї проблеми обумовлена тим, що суїцид залишається однією з провідних причин смерті у молодому віці. Статистичні дані свідчать, що найбільша кількість самогубств припадає на вік від 15 до 21 року. При цьому за останні роки різко збільшилась кількість самогубств серед дітей 5-14 років (2 відсотка самогубств серед усіх вікових груп). При цьому у дітей достатньо часто зустрічається довготривала і ретельна підготовка самогубства.

Більша частина випадків самогубств припадає на групу підлітків чи молоді у перехідному віці, тобто пубертатні суїциди. При цьому в молодшому пубертатному віці (12-13 років) суїциди частіше скоюють хлопчики, а в середньому (14-16 років) та старшому пубертатному – дівчата.

У зв'язку з цим виникає питання: як запобігти самогубству серед учнівської молоді? Час від часу практичні психологи навчальних закладів отримують від адміністрації запит щодо проведення діагностики з метою виявлення потенційного суїциду серед дітей. Але діагностика в цьому випадку є непродуктивною, оскільки групу ризику стосовно суїциду складають усі підлітки. Справа у тому, що психіка підлітка має ряд особливостей, які можуть спровокувати суїцидальну поведінку у будь-якої дитини. Не можна дати однозначної відповіді і стосовно того, що суїцидальна поведінка частіше зустрічається у дітей із неблагополуч-

них сімей. Та сім'я, яка називається неблагополучною, як правило, у полі уваги усіх спеціалістів. Суїциди можуть провокувати критичні ситуації, які виникають у благополучних сім'ях. Адже що таке благополучна сім'я? Це нерідко закрита сім'я, яка відповідає соціальним вимогам, а ось якою ціною це досягається – нікому невідомо.

А тому акцент має бути зроблений на профілактиці суїцидальної поведінки серед дітей та підлітків у всіх сім'ях.

Здійснення людиною раніше спроби до самогубства є сильним попередженням наступного завершеного суїциду. Спроба до самогубства — один із найкращих показників намірів людини. Немає нічого драматичнішого за крик про допомогу. Деякі суїцидальні спроби не сприймаються, як серйозні. Наприклад, молода дівчина приймає певну кількість таблеток, будучи впевненою, що її спроба буде розкритою. Або чоловік наносить собі порізи таким чином, що це ніяк не може закінчитись летальним наслідком. Якщо здійснюються такі спроби, то іноді сім'я та друзі легко проходять поряд з ними або не помічають їх взагалі. Навіть в тому випадку, коли людина, спробувавши отруїтись, буде старатись в деталях виправдати свою поведінку. Дуже часто люди реагують на ці події подразливим зауваженням: «Вона просто хотіла привернути до себе увагу». Справа ж полягає в тому, що до кожної суїцидальної справи слід віднестись з усією серйозністю, якою б легковажною вона не здавалась.

Серйозну увагу до проблеми самогубства неповно-літніх почали виявляти на межі XIX-XX ст., зосереджуючись на її психопатологічних, психологічних, моральних, педагогічних аспектах. Видатний російський фізіолог, лікар, психолог Володимир Бехтерев (1857-1927) на основі досліджень стверджував, що більшість дитячих самогубств пов'язана не з психічними захворюваннями, а з недоліками морального виховання. Відомий український психіатр Іван Сікорський (1842-1919) пов'язував суїциди учнів з морально-етичними чинниками Адлер описував відчуття власної неповноцінності у суїцидальних людей, які «шкодять іншим своїми мріями про рани або наносять їх собі» [4, с.136-138].

Робота З. Фрейда «Сум і меланхолія» присвяченої теорії суїциду. Є два види потягів: один з них — інстинкт життя, Ерос, інший — це потяг до смерті, руйнування й агресії, Танатос. Для З. Фрейда смерть є чимось більшим, ніж просто подією тілесного життя. Смерть буває бажана. Існують постійні коливання міжсилою цих двох протилежних інстинктів. Ерос з часом старіє, вічний же Танатос залишається надзвичайно напористим «до самого кінця, на всьому протязі життя людини, досягаючи своєї мети лише приводячи його до смерті» [3, с. 132].

Але чи можна казати про так звану «бажану» смерть серед дітей та молоді.

Передумовами до самогубства підлітків виступають:

- невміння підлітка розуміти та проявляти свої почуття, пояснювати свої переживання;
- особливість відчуття свого місця у світі: з одного боку — вже не дитина (переживає дорослі бажання), а з іншого — індивід, який залежить від сім'ї (яка, в свою чергу, стає менш значимою, ніж однолітки);
- нестійкість самооцінки, неадекватне уявлення про власну компетентність;
- максималізм у оцінюванні себе та інших, нездатність прогнозувати наслідки своїх дій.

Особистісно-психологічною основою суїцидальності неповнолітніх є депресивні розлади, насамперед імпульсивність, емоційна незрілість і нестійкість.

Імпульсивність дітей-суїцидентів проявляється в нездатності осмислювати, критично зважувати своє суїцидальне рішення, передбачати наслідки свого вчинку, шукати несудичальні можливості ефективно захистити себе, свої інтереси. Підліток не може тривалий час обмірковувати прийняття рішення.

Емоційна нестійкість, нестриманість провокує різноманітні конфліктні ситуації. Емоційна незрілість підлітків як нерозвинене співпереживання-співчуття до страждань інших людей, відсутність самовідданої прихильності, любові, емоційний егоцентризм, а також сугестивність (навіювання) є важливою передумовою суїцидальності. Вона проявляється в тому, що неповнолітній некритично переносить у сферу свого «Я» душевні переживання як реальних суїцидентів, так і героїв художніх творів, які справили на нього сильне «привабливе» враження [2]. У підлітків виражені здібності до самопереживання та співчуття, при цьому вони часто залежать від думки оточуючих.

Але зараз в інформаційному просторі набуває обертів обговорення спільнот у соцмережах, адміністратори яких мають на меті доведення дітей до самогубства. Констатуємо факт, що так звані «групи смерті» («Синій кит», «Тихий дім», «Море китів», «Розбуди мене о 4:20») стають все більш популярними і серед школярів.

Як все відбувається: дитина ступає у закриту спільноту в соціальній мережі. Адміністратори зв'язуються з учасниками спільноти й отримують їхні контакти. А потім дають завдання — порізи вен, випалювання шкіри, еротичні фото... Коли учасник спільноти відмовляється виконувати чергове завдання, починається шантаж — адміністратори часто телефонують, погрожують оприлюднити пікантні фото, негативну інформацію або зашкодити рідним.

Передостанній етап — 50 днів без сну. Спати не можна. І в цей час у підлітків змішується реальність зі сном, втрачається глузд та здатність мислити раціонально. На 50-й день — кілька годин сну і самогубство. Гра закінчена, результат — зруйновані долі та смерть.

Тому необхідно провести профілактичні роботи з попередження проявів суїцидальної поведінки. При плануванні такої роботи слід пам'ятати про те, що існують обставини, що виступають як антисуїцидальні чинники. Вони поділяються на культурні, соціально-демографічні, сімейні й особистісні [5, 10-11].

Така профілактична робота повинна бути проведена насамперед у школах.

Форми профілактики підліткової суїцидальності у школі:

- дотримання педагогічної етики;
- засвоєння знань з вікової психології;
- виявлення підлітків, схильних до суїцидальної поведінки;
- патронаж сімей, у яких проживають діти «групи ризику», використання прийомів сімейної психотерапії, надання консультативної допомоги батькам;
- нерозголошення фактів суїцидальних випадків у шкільному середовищі;
- привернення уваги батьків до умов зберігання лікарських препаратів;
- формування в учнів таких понять, як «цінність людського життя», «мета та сенс життя», а також індивідуальних прийомів психологічного захисту у складних життєвих обставинах.

Література:

1. Амбрумова А.Г. О ситуационных реакциях у подростков в суицидологической практике / А.Г. Амбрумова, Е.М. Вроно // Журнал невропатологии и психиатрии им. С.С. Корсакова. – 1985. – т. 85, вып. 10. – С. 1558-1560.
2. Виховання важкої дитини: Діти з девіантною поведінкою: Навч. метод. посібн. / Під ред. М.І. Рожкової. – М.: Гуманіт. Вид. центр Владос, 2001. – 240 с.
3. Вашек Т. В. Рання діагностика та профілактика суїцидальної поведінки у підлітковому віці / Т. В. Вашек // Практична психологія та соціальна робота. – 2012 – № 6 – с. 64-66.
4. Абрамова М. А. Образовательно-профилактическая и просветительская деятельность как направления работы педагога-психолога детского телефона доверия: материалы Всерос. научн.-практ. конф. [Телефон доверия как средство психологической помощи детям, родителям, педагогам], (Москва, 11-12 нояб. 2010 г.) / М. А. Абрамова. – М. : МГППУ, 2010. – 244 с.
5. Скаковська Л.А. Практичному психологу про суїцид / Скаковська Л.А. // Психолог. – 1999. – № 119 (№ 23-24 червня). – С.61-63.
6. Попередження суїцидальної поведінки дітей та підлітків. Методичні рекомендації // Все для вчителя. – 2004. – № 10-11. – С.53-64.

ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ПІДЛІТКІВ

Куліш Т.В.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

*доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
к.ю.н., доцент*

У житті кожної людини виникають зовнішні або внутрішні проблеми у підлітковому віці. У цьому віковому періоді відбувається становлення особистості, переосмислення ціннісних орієнтацій. Крім цього, відбуваються зміни гормонального фону у зв'язку з активним статевим розвитком. Гормональний дисбаланс є причиною частой зміни настрою, нападів агресії або депресії. Тому часто трапляється підлітковий суїцид, причини якого можуть бути найрізноманітнішими.[1]

Все частіше в новинах почала з'являтися інформація про трагічні випадки, пов'язані з так званими «групами смерті». Стурбовані батьки не тільки України, а й інших країн пострадянського простору. У соціальній мережі «ВКонтакте» множаться спільноти, в яких підлітків підштовхують до самогубства. Адміністратори «груп смерті» дають учасникам травматичні «завдання», наприклад, порізати руки і зняти все це на відео. Кінцевим пунктом в «грі» є доведення дитини до самогубства. Також в соцмережі поширюється смертельно небезпечних гра «Біжи або помри», коли підліткам пропонують ьпробігтися перед наближенням машини і також зняти це на відео. Увагу громадськості привернула і смертельна «інструкція», призначена для дітей молодшого віку. Дітям пропонують опівночі включити газ на кухні і лягти спати, щоб стати феєю вогню.

В Україні немає офіційної статистики, щодо кількості підлітків, яких довели до самогубства групи смерті. Але як повідомляє уповноважений Президента України з прав дитини Микола Кулеба, лише за минулий рік 148 дітей вчинили суїцид. Про це він написав на своїй Фейсбук-сторінці. Часто дитячий суїцид – це спосіб помститися батькам за образу або байдужість, зазначає він. Це справді так, але проблема набагато серйозніша. За допомогою «пошуку» в соцмережі «ВКонтакте» нарахували близько 3 млн українських підлітків віком 14-16 років.[2]

У багатьох країнах тема суїциду залишається під забороною. Експерти в галузі охорони здоров'я попереджають, що спотворене висвітлення в ЗМІ і цькування в соцмережах лише погіршують проблему, і закликають владу терміново вжити заходів.[3]

Відомий дитячий психолог Світлана Ройз закликає батьків припинити панікувати і поширювати інформацію про групи, які доводять підлітків до самогубств. Про це вона написала на своїй сторінці в соціальній мережі Facebook, стверджуючи, що хвиля паніки принесла дуже багато шкоди. Діти, які не знали про сайтах, дізналися від батьків про їхнє існування, а діти, які знали про сайтах і не збиралися туди вступати, провокують дорослих, щоб привернути їх увагу. Експерт зазначає, що завдання дорослого не панікувати, а показати підлітку, що він захищений, що йому є до кого звернутися за допомогою. Тому перед тим, як бездумно поширювати інформацію, потрібно подумати не про себе і свою тривожність, а про дитину, і про те, що він бачить зараз, який приклад бере з батьків. [4]

Щоб підлітки не потрапили в такі групи в Департаменті кіберполіції України радять батькам більше уваги приділяти психологічному стану дитини, а також проводити наступні дії:

- перевіряти шкірні покриви дитини на наявність пошкоджень, і, в разі їх виявлення, з'ясувати обставини, при яких вони з'явилися. Особливу увагу звертати на пошкодження різного роду в формі кита;
- перевіряти аккаунти дитини в соціальних мережах, і групи, в яких складається аккаунт. Перевіряти вміст спілкування в приватних чатах;
- звертати увагу на коло спілкування дитини;
- намагатися зайняти вільний час дитини спортивними або культурними секціями;
- обов'язково контролювати те, які фото і відео є в гаджетах дитини;
- встановлювати функцію «батьківський контроль» на всіх гаджетах дитини.[5]

Психолог і письменник Неллі Верховська дає батькам кілька важливих порад про те, як правильно говорити з дітьми на тему «що таке «взяти на слабо»:

1. «На слабо» діє тільки на невпевнених у собі людей, які намагаються довести свою крутість, сміливість, відвагу. Корисно буде повідомити дітям, що істинно відважна людина ризикує лише в особливо важливих випадках, а не кидається своїм життям немов сміттям. Адже якщо покалічив або помреш через дрібницю, не вистачить сил і ресурсів для виконання важливих завдань: захист сім'ї, допомога нужденним, розвитку суспільства...

2. Запропонуйте дитині завчити кілька фраз, якими можна парирувати спроби «взяти на слабо»:

- Не хочу, мені все одно, що ти про мене подумаєш, я не буду грати в це.
- У мене є більш цікаві справи. Які? Не твоя справа.
- Мені це нецікаво. Я не роблю того, що мені нецікаво.

3. Скажіть дитині, що бути глядачем чужої дурості теж небажано. Відмова бути глядачем якого-небудь небезпечного екстриму – це шанс вберегти себе хлопців від непотрібного ризику.[6]

Незважаючи на гучний резонанс, батькам підлітків варто проявити мудрість і не піти по шляху обмежень і заборон. Помітивши, що дитина зареєстрована в підозрілих групах або навіть просто викладає депресивні цитати або картинки, розуміти, що це сигнал про те, що, можливо, дитина переживає труднощі. В такому випадку рятівною стане щира розмова, а можливо, і допомога психолога. Які б проблеми не переживала людина, вона завжди побічно або прямо просить про допомогу, і головне в цей час не залишитися глухими до її мовчазних знаків.

Література:

1. Суїцид підлітків: причини і профілактика[Електронний ресурс]:// <http://tabletki.pp.ua/zdorovya/4099-suyicid-pdltkv-prichini-proflaktika.html>
2. Самогубство підлітків пов'язують з «групами смерті» в соцмережі ВКонтакті. Укрінформ з'ясував: в Україні проблемою ніхто не займається[Електронний ресурс]:// <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2142980-ak-socmerezha-ubivae.html>
3. Чому підлітки часто скоюють самогубства[Електронний ресурс]:// http://www.bbc.com/ukrainian/society/2015/09/150924_suicides_teens_vj_stats_it
4. [Електронний ресурс]:// <https://www.facebook.com/svetlanaroyz>
5. В Киберполиции объяснили, как уберечь ребенка от "групп смерти"[Електронний ресурс]:// <http://kp.ua/life/567952-v-kyberpolytsyy-obiasnyly-kak-uberech-rebenka-ot-hrupp-smerty>
6. Смертельные игры против детей// «7Я». – № 8 (846) – 21-27 лютого 2017 року – С. 4-5.

ВІКТИМОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ПСИХІКУ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПУБЛІЧНОГО ОБГОВОРЕННЯ

Меркулова В.О.

*професор кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
д.ю.н., професор*

Діти є найбільш уразливою категорією населення України, а отже дотримання їхніх прав та законних інтересів є одним із пріоритетів держави. Відповідно до міжнародних стандартів держава має першочергово приділяти увагу тому, чи забезпечуються належним чином інтереси дитини у будь-якій сфері життєдіяльності суспільства. У сучасний період комп'ютерних технологій на порядок денний постала нова пробле-

ма оцінки наслідків впливу на свідомість та поведінку підлітків Інтернету. З одного боку суспільство вже не уявляє собі життя без новітніх технологій, використання комп'ютерів, смартфонів, за допомогою яких ми досить швидко отримуємо необхідну нам інформацію, накопичуємо знання, розважаємось. Слід визнати те, що в багатьох випадках підлітки засвоюють нові технології швидше і ефективніше за батьків, що позбавляє останніх можливості контролювати належним чином межі та наслідки перебування дитини у віртуальному світі, коло осіб, з якими вона підтримує стосунки, сутність та зміст тих програм, якими дитина захоплюється тощо. Отже користування Інтернетом значно посилює соціальні можливості підлітка, який відчуває себе у віртуальному світі більш дорослішим.

Проте, з іншого боку, підлітки є не зовсім готовими до сприйняття не лише позитивних, але й негативних наслідків його впливу на свідомість та поведінку. До досить розповсюджених та ризикованих дій підлітків в сучасних умовах слід віднести, наприклад, здійснення досить небезпечних селфі. Небезпечні селфі (на залізничних коліях, стріхах електропоїзду та високих поверхових будинках, мостах, над прірвою тощо) - як епідемія захопила не лише дорослих, але й дітей. Не поодинокі випадки, коли діти, здійснюючи досить небезпечні знімки з метою подальшого їх викладення в Інтернеті, безглуздо гинуть.

Проте найбільша хвиля публічного обговорення негативного впливу Інтернету на свідомість та поведінку дітей та підлітків пов'язана із обговоренням ступеня небезпеки участі дітей у так званій смертельно-небезпечній грі підлітків «Синій кит». (1-8) Ця назва мала б відтворити символ відчуженості та самотності молодої людини. За даними, які розміщені у засобах масової інформації, діти протягом п'ятидесяти днів під керівництвом куратора мали виконувати певні конкретні завдання, які пов'язані із нанесенням собі фізичної шкоди (порізати лезом собі руки), зняття на відео того, як дитина перебігає дорогу перед автомобілем тощо. Виконуючи останнє завдання кураторів дитина мала б покінчити життя самогубством. Факт психологічного примусу ніби то підтверджується тим, що вийти з гри не можна, інакше постраждають батьки дитини. Коментується факт затримання у Києві двох молодих людей – студентів медичного університету, які були адміністраторами певних груп у соціальних мережах під відповідною назвою, та пояснювали свою діяльність лише особистою зацікавленістю тим, як спрацьовує психіка підлітків під час маніпулювання ними та впливу певної інформації на їх свідомість. Значна кількість батьківських зборів у школах України, поліцейських брифінгів, сторінок ЗМІ та інформації на телебаченні були присвячені саме обговоренню цієї теми, аналізу причин та пошуку засобів попередження настання небезпечних наслідків участі дітей у цій грі. (3, 4, 8) Об'єктивно всіх хвилює одне питання: «Чи існує суттєва небезпека впливу Інтернету на свідомість та поведінку підлітка?» Це питання набуває сьогодні особливої актуальності та є предметом досить широкої дискусії серед громадськості, враховуючи певні окремі приклади наслідків такого впливу. З цього приводу висловлюються доволі протилежні думки та точки зору. З одного боку доводиться необхідність звернення прискіпливої уваги на той факт, що підлітки багато часу витрачають на Інтернет, а отже існує ризик того, що діти та молодь можуть стати жертвою посягання на їхнє життя та здоров'я за допомогою впливу на їхню свідомість. Не виключаються можливі випадки їхнього схиляння до суїцидних проявів. Так, зокрема, наводиться приклад того, що дівчина п'ятнадцяти років із Маріуполя, перед тим як покінчити із власним життям, написала модератору групи, що життя її не влаштовує, проте оскільки вона нічого не може змінити в цьому світі, то краще піти з нього. Ця позиція накладається досить вдало на дані щодо суїцидних проявів в Україні. За даними Госкомітету статистики України, на 100 тис. населення приходить 22 самогубства (середній показник у світі – 14,5 осіб на 100 тис.) Більшість випадків вчинення самогубств – це підлітки віком до 14 років. По кількості підліткових самогубств Україна входить в десятку держав Європи, де найбільший рівень дитячого самогубства. (3)

З іншого боку, існує протилежна точка зору, відповідно до якої всі ці дані вважаються недоведеними, як такими, що не базуються на конкретних статистичних підтвердженнях, є результатом непрофесійного розслідування; що ніяка участь дітей у мережевих групах не може стати приводом для самогубства; що таке захоплення грою може нагадувати певне захоплення підлітків свого часу культурою «готів»; що сама гра є вигадкою і використовується як засіб для застосування більш жорсткого регулювання та обмеження інтернет-простору. (4, 8)

Істина, як завжди, десь посередині, оскільки передбачає сприйняття та аналіз багатьох проблем психологічного та соціально-економічного характеру, які набули особливого значення в цей досить складний період становлення державності в Україні.

Почасти захоплення дітьми такими ризикованими іграми (діями) пояснюється та обумовлюється специфічними психологічними та мотиваційними чинниками, в яких відтворюються особливості поведінки та сприйняття сучасних реалій неповнолітніми особами. Доведеним є те, що обов'язковою умовою розвитку дитини має бути наявність певної групи осіб, які дотримуються однакових, схожих суджень та поглядів, навіть за умови некритичного ставлення до них. Підліток навіть готовий себе випробувати, пожертвувати собою заради односторонності, навіть ризикуючи своїм життям. Ці ж потреби у спілкуванні із особами, які «сповідають» однакові (схожі) інтереси відтворюються і під час поглиблення підлітка у нереальний, віртуальний світ, де він намагається реалізувати себе. Мотив, який спонукає дитину на ризик, і навіть на спричинення шкоди здоров'ю та життю, - може бути пов'язаний із намаганням відійти від повсякденності, бу-

денності, наповнити своє життя адреналіном, ризикнути, а отже набути іншого статусу. Він знаходить дорослого (тренер, наставник, друга), якому цікаві його проблеми, і який запропонує випробувати себе шляхом ризикованої поведінки. Саме цей психологічний та мотиваційний чинник обумовлює потребу випробувати на собі різні ролі (і віртуальні зокрема), і через різні можливості відчувати особливі почуття, оцінити на що здатний (навіть через виконання ризикованих дій).

Проте не менше значення мають чинники суто соціального характеру, в яких відтворюються проблеми догляду та виховання дітей, створення умов для їх психо-фізичного та інтелектуального розвитку у сім'ї та школі. Якщо орієнтуватися, знову ж таки, на актуальні питання, які обговорюються громадськістю, то маємо погодитися із тим, що для України залишається досить нагальною проблема створення (та забезпечення) в сім'ї та школі умов для повноцінного фізичного та інтелектуального розвитку дитини, його убезпечення від сучасних загроз (в тому числі технологічного характеру). Проблема створення в кожній українській сім'ї належних умов для повноцінного фізичного та інтелектуального розвитку дитини з кожним роком все більше загострюється. Байдужість батьків до виховання своїх дітей, на жаль, є типовим явищем в Україні, що має наслідком погрожуючу тенденцію до зростання кількості випадків насильства у сім'ї, безпритульних дітей, підліткової злочинності та надто високий рівень, порівняно із західними країнами, дитячої смертності (в тому числі дитячого самогубства). Найчастіше проблеми виникають у тих сім'ях, де батьки приділяють дитині дуже мало часу, зайняті власними справами, ведуть аморальний спосіб життя, виявляють агресію по відношенню до дитини.

Не рідко є ситуація, коли батьки, з одного боку, все більше відчують необхідність у налагодженні стосунків та діалогу із дітьми, поновлення довіри. Проте, з іншого, здебільшого відсутність знань щодо дитячого виховання обумовлюють непорозуміння між ними та дітьми. Досить часто виявом такого непорозуміння є реакція підлітка на безпеліційні суворі обмеження батьків. Тим більш без будь-яких пояснень. Це може стосуватися і заборони користуватися Інтернетом. У відповідь вияв злісної та агресивної поведінки.

Маємо погодитися із думкою психологів щодо особливої важливості належного та постійного спілкування між батьками та дітьми. Що предметом їхнього обговорення мають бути, крім іншого, життєві цінності, доцільна та можлива поведінка, ставлення до оточуючих, особистий досвід. Саме батьки мають навчити говорити «ні» в тих випадках, коли перед дитиною виникає спокуса проявити себе у ризикованих та небезпечних для життя та здоров'я діях. Не можна не погодитися із тією думкою, що самим важливим для батьків має бути мета навчити дитину сприймати критично будь-яку інформацію, а отже критично мислити. Оскільки захистити її від впливу величезної кількості інформації, в тому числі і негативного, не можливо. А вже ця властивість обумовлюватиме те, що дитина буде замислюватися щодо змісту того, що робить, ставитиме уточнюючі питання під час спілкування у групах, до координаторів тощо. (1) Отже все більшої актуальності набуває факт існування в Україні системи набуття батьками знань не лише щодо створення сім'ї та народження дітей, але, передусім, щодо їхнього належного виховання, створення належних умов для фізичного та інтелектуального розвитку дитини.

Загальноновизнаною проблемою сьогодення є те, що практично усі школи зорієнтовані на надання знань, а не виховання, дотримуючись позиції – виховувати мають батьки. Проте життя вимагає змінити акценти у функціонуванні загальноосвітніх шкіл, які мають надавати дитині основи знань співіснування у досить складному сучасному світі, вміння спілкуватися із оточуючими (у віртуальному просторі у тому числі). На жаль вчителі не мають знань та навичок працювати із важкими дітьми. Простіше їх направити у спеціальні інтернати з вказівкою у характеристиці про те, що дитина не хоче вчитися та веде аморальний спосіб життя. Проблемою для школи є і гіперактивні діти, які є досить неуважними на уроках, а отже потребують особливого контролю та уваги до себе з боку вчителів. Авторитарне поводження з цими дітьми результату не має. Тож мають бути переглянуті вимоги до навчально-виховної діяльності шкільних педагогів, сформована система критеріїв оцінки ефективності їхньої діяльності із наданням особливої уваги виховному елементу.

До того ж не менше проблем у системі функціонування різних спеціальних соціальних служб та психологічних підрозділів. Ці проблеми вже досить тривалий час є предметом обговорення як фахівців, так і просто не байдужих людей. Досить тривалий час в Україні обговорюється питання щодо реформування спеціальних соціальних служб, які б мали жорстко контролювати виконання батьками своїх прямих обов'язків, попереджати їхнє ухилення від догляду та виховання дитини. Має бути зміненою концепція їхнього функціонування, яке має бути спрямоване на превалюючий захист інтересів дитини, його повноцінний розвиток та формування. Подовжується пошук не лише попередження неблагополуччя в сім'ях, але й інструментів (засобів) підвищення професіоналізму в діяльності різних соціальних структур та спеціалістів, які зобов'язані забезпечувати права та інтереси дитини, а не лише відстоювати необхідність направлення дитини у спеціальні державні заклади (інтернати, спеціальні навчально-реабілітаційні заклади тощо).

Підсумовуючи зазначене маємо визнати що проблема віктимності дітей та підлітків існує. Певні особистісні соціально-психологічні та психофізичні якості значно підвищують їхню спроможність стати при певних обставинах об'єктом злочину, оскільки накладаються на досить значний рівень їхньої відчуженості та намагання відійти від реального світу та його проблем, які не зовсім є зрозумілими для дітей та підлітків.

Мережеві маніпулятори (шахраї) активізували свою діяльність в тому числі через вплив на підлітків та отримання через них необхідної їм інформації. Адже загальновідомим є те, що кіберзлочинність існує і збільшується, і її мета отримати прибутки у різний спосіб, в тому числі і через отримання інформації у дітей та підлітків. Небезпечність впливу Інтернету на свідомість дітей може виявлятися у різний спосіб: через контакти з незнайомими особами, серед яких можуть бути фінансові шахраї; отримання необхідної інформації як засобу шантажу батьків дитини; втягнення у виготовлення парногрозючої продукції, вживання наркотичних засобів та азартні ігри тощо. (1) І всі ці способи є варіантами психологічного впливу.

Можливо в такій площині слід розглядати і небезпечність участі дітей та підлітків у так званій грі «Синій кит» - як спосіб впливу та маніпуляції їх свідомістю та поведінкою і розглядати скоріше як приклад психологічного насильства. Ця соціально-правова категорія з урахуванням швидкоплинних змін у життєдіяльності суспільства України потребує нових оцінок та уточнень. Тим більш актуальним є дослідження поняття «психологічне насильство» та його специфічних ознак саме по відношенню до дітей та підлітків як найбільш вразливих суб'єктів зовнішнього впливу вищих технологій. Тож, якщо з одного боку, діти є більш успішнішими у засвоєнні комп'ютерних технологій, то з іншого, вони більш беззахисні та безпорадні щодо психологічного впливу. В сучасний досить складний час загострення економічної, політичної та військової ситуації в Україні діти вже не спроможні віднайти відповіді на велику кількість питань, і за великого навантаження життєвих проблем на їхніх батьків, відчувають себе дедалі все частіше самотніми та беззахисними. Саме у такому стані вони можуть бути схильними до депресії, агресії і навіть суїциду.

Проте система загальних та спеціальних заходів, які становлять зміст віктимологічної профілактики, та спрямовані на зниження індивідуальної та масової віктимності дітей та підлітків в сучасному глобалізованому світі потребує суттєвого реформування. У громадськості існують достатні підстави вважати, що по новому має бути оцінена роль сім'ї та школи у процесі посилення захисних можливостей дітей та підлітків - як потенційних жертв правопорушень (а отже і злочинів). Зазначені щодо цих соціальних інституцій проблеми є реальними і мають розглядатися фахівцями як достатній привід концептуально по іншому підходити до захисту прав та законних інтересів дітей на всіх соціальних та правових рівнях з урахуванням процесів глобалізації та техногенного впливу.

Література:

1. Гольцберг Е. Не отбирайте у детей компьютер // Зеркало недели. - № 8 (304) от 4 марта 2017 г. - С. 13.
2. Котляр А. Дети в войне: пострадавших нет? // Зеркало недели. - № 3 (299) от 28 января 2017 г. - С. 13.
3. Котляр А. Дети думают дождь // Зеркало недели. - № 8 (304) от 4 марта 2017 г. - С. 12.
4. Покальчук О. Белое братство синего кита // Зеркало недели. - № 8 (304) от 4 марта 2017 г. - С. 12.
5. Постолок Г. Иллюзия защиты // Зеркало недели. - № 40 (286) от 29 октября 2016 г. - С. 12.
6. Хоріна О. Коментар психолога // Зеркало тижня. - № 35 (181) від 4 жовтня 2014 р. - С. 14.
7. Худицкий В. От тебя всегда одни лишь хлопоты, или почему дети убегают из дома? // Зеркало недели. - № 15 (211) от 25 апреля 2015 г. - С. 17.
8. Что убивает наших детей // Одесская жизнь. - № 9 (544) от 1 марта 2017 г. - С. 1, 26.

ВІКТИМОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА В ІНТЕРНЕТІ

Пономаренко К.К.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Сьогодні діти є найбільш незахищеною та уразливою частиною населення, яка потребує особливої уваги та захисту. В силу різноманітних об'єктивних та суб'єктивних чинників, підліткам притаманна така властивість як віктимність, тобто підвищена здатність стати жертвою злочину.

Представник української віктимологічної школи В.О. Туляков визначає віктимність як, перш за все, відхилення від норм безпечної поведінки, яке реалізується в сукупності соціальних, психологічних й моральних проявів. В зв'язку з цим, віктимність, як здатність суб'єкта становитися жертвою соціально-небезпечного прояву, виступає як і соціальне, так і психічне й моральне явище [1, с. 155].

На сьогоднішній день проблема взаємодії людини й комп'ютера є однією з актуальних. Поряд з позитивними моментами у взаємодії підлітка з комп'ютером виникають проблеми, зв'язані, насамперед, із психологічними навантаженнями. Здебільшого залежними від комп'ютера стають діти й підлітки, що мають нестабільні й конфліктні сімейні або шкільні відносини, не схильні до серйозних захоплень. Саме вони знаходяться у віртуальному світі віддушину й вважають своє перебування в мережі або успіхи в комп'ютерній грі достатніми для самоствердження й для поліпшення свого стану. Проблема комп'ютерної залежності - це

ще й проблема втрати довіри. Якщо людину обманювали або зраджували (у його розумінні), то вона уникає повторення негативного досвіду, тобто буде обирати ті відносини, які захистять її від негативних переживань. Участь у віртуальному світі дозволяє дітям і підліткам розслабитися й абстрагуватися від психологічних проблем у реальному світі, але це відбувається лише на момент перебування у віртуальному просторі. Комп'ютерна залежність у підлітків виявляється так само, як і будь-який інший вид залежності (наркоманія, алкоголізм, ігроманія і т.д.) і позбутися її буває також складно. Саме тому така важлива профілактика будь-яких залежностей у підлітків. Якщо дитина відмовляється йти до психолога за допомогою (звичай так і буває), батьки особисто повинні звернутися до фахівців за консультацією. Адже сім'я – це єдине ціле. Залежність когось з її членів неминуче позначається на усіх інших. І в той же час, почавши змінювати себе, ви можете допомогти своїй дитині повернутися до нормального життя.

Жертва злочину на всіх стадіях розвитку злочинної поведінки відіграє істотну роль. На думку Г. Шнайдера, жертва може мати велике значення у процесі мотивації злочину вже тим, що здатна втягуватися в цей процес поза своєю волею. І те, як вона оцінює злочинця, може прислужитися самовиправданню злочинцем своїх дій, їхньої нейтралізації в його свідомості [2, с. 350]. А.П. Закалюк вважає, що віктимність має більш широке значення, тобто це не тільки здатність стати жертвою злочину, а й інших соціальних явищ [3, с. 341]. Більшість авторів, які займаються питаннями віктимології, згодні в тому, що віктимність – це певна схильність людини ставати жертвою злочинних посягань через ті чи інші обставини, спектр яких є вельми широким. Щодо підлітків, то основним фактором віктимності є їх вік. Ця вікова віктимність, у свою чергу, обумовлена такими чинниками, як незавершеність формування особи у біологічному плані, а виходячи з цього неможливістю дати опір злочинним посяганням, а також незавершеність формування особистості у соціальному плані і вслід цього нездатністю адекватно оцінювати обстановку, що веде до більшої вірогідності потрапити в криміногенну ситуацію як жертва злочину.

Віктимні риси, характерні для дітей, можна поділити на дві групи: загальні та індивідуальні.

До загальних (притаманних саме підлітковому вікові) належать: довірливість, наївність, допитливість, не вміння адекватно реагувати на ситуацію, відставання у психічному розвитку від фізичного, перевага у спіхній діяльності процесів збудження над гальмуванням, а інколи, просто фізична слабкість.

Індивідуальні психічні властивості можуть бути поділені, в свою чергу, на власне психологічні, соціально-психологічні, та біопсихологічні. До власне психологічних відносять: агресивність, тривожність, жорстокість, необ'єктивна оцінка можливостей, схильність до ризику, конформність, емоційна невірноваженість або наявність однієї чи поєднання декількох акцентуацій характеру.

Другим блоком факторів, що можуть підвищувати вразливість дитини, є соціально-психологічні, до яких належать: потреба у спілкуванні, самоствердженні, що загострюються у підлітковому віці як не в жодному іншому. І звідси підвищена орієнтація на групу, правова необізнаність, незнання головних методів забезпечення особистої безпеки.

В наш час кількість користувачів всесвітньої мережі постійно зростає, розширюються можливості для спілкування, самоосвіти, нових знайомств, відпочинку, духовної, творчої самореалізації особистості. Однак, незважаючи на позитивну роль Інтернету та сучасних комунікаційних засобів, завжди залишаються певні ризики у використанні інформаційних технологій. Особливо небезпечним інформаційний простір може стати саме для дитини.

Інтернет може містити інформацію агресивного, жорстокого, аморального чи соціально небезпечного змісту, а надання переваги віртуальному світу перед реальним справляє негативний вплив на психіку, фізичне і духовне здоров'я дитини та може викликати тривожність, дратівливість, фрустрацію, девіантну поведінку. Молодь краще поінформована, але не має власних суджень. Більшість налаштована на те, що підкажуть Інтернет, засоби масової інформації, а сама втрачає здатність до самостійного мислення [4, с. 4].

Небезпека соціальних мереж в анонімності і можливості приховувати свою особистість, приміряючи різні ролі за своїм бажанням. Підлітки грають роль того, ким би їм хотілося бути, тікаючи від реальності і проживаючи в мережі чуже, абсолютно несхоже на реальність, життя. У деяких випадках це призводить до роздвоєння особистості і втрати почуття реальності. Ознаки Інтернет-залежності у підлітків:

- дитина не контролює свій час знаходження перед комп'ютером;
- час перебування за комп'ютером поступово збільшується;
- дитина думає лише про гру або соціальні мережі, намагається за найменшої можливості дістатися до комп'ютера та зайти в Інтернет;
- відчуття порожнечі в реальному світі, невдоволення своїми стосунками з реальними людьми;
- проблеми з навчанням;
- розлади сну, зміна режиму [5, с.370].

Позбутися Інтернет-залежності дуже важко, саме тому такою важливою є її профілактика. Варто продемонструвати особистий позитивний приклад. Якщо батько дозволяє синові грати не більше години на день, то і сам не повинен грати по три-чотири. Найпростіший і доступніший спосіб вирішення – це набуття іншої залежності. Любов до здорового способу життя, спілкування з живою природою, творчі практичні захоплення, такі як малювання, як правило, виводять людину із залежності. Щодо методів лікування даного

виду залежності, то досить результативною є провокаційна терапія, коли пацієнт залишається поза мережею все більше і більше часу. Одним із симптомів Інтернет-залежності є нав'язливе бажання дитини перевірити свою електронну пошту. Щоб позбутися цього симптому, слід встановити певні години для перевірки пошти й дотримуватися цього розкладу. Якщо підліток дійсно проводить в Інтернеті забагато часу, то спочатку йому буде важко, але потім він поступово звикне.

Виходячи із специфіки дитячого віку, слід сказати, що у профілактичній роботі з даною групою велике значення мають, насамперед, заходи не правового характеру, а педагогічні, психологічні, медичні [6, с. 69]. Вивчення та дослідження віктимних рис, проведення психокорекційної роботи з дітьми, спрямованої на усунення таких властивостей, є важливою ланкою профілактики злочинних посягань на них.

Можна привести перелік головних загальних заходів, які мають здійснити батьки та педагоги для зниження рівня віктимності дітей як в звичайному житті, так і соціальних мережах:

- 1) догляд за нормальним розвитком дитини з метою раннього виявлення психічних чи фізичних вад;
- 2) правильне загальне та статеве виховання, формування культури спілкування;
- 3) прищеплення дитині навичок поведінки в нестандартних, у тому числі віктимогених, ситуаціях;
- 4) закладення основ правових знань, які через засоби масової інформації та іншим способом повинні доводитись різними фахівцями – юристами, психологами, педагогами, щодо того, як уберегти себе від злочинних посягань;
- 5) роз'яснення батькам, що їхня поведінка є головним зразком та авторитетом для дитини і найкраща профілактика – це їх особистий приклад правильного поведіння [4, с. 6].

Спеціальне віктимологічне запобігання безпосередньо спрямовано на зниження віктимності дитини під час її перебування в всесвітній мережі, виявленні стандартних віктимогених ситуацій та розробці пропозицій, як їх уникнути, а також виробленні лінії поведінки підлітка, якщо він потрапить у подібну ситуацію.

У зв'язку з тим, що Інтернет-залежність серед молоді є складним багатоплановим явищем, уважаємо за доцільне залучення до профілактики цієї залежності фахівців різних галузей науки та суспільного життя. Наприклад, першочерговим завданням сучасної школи є не тільки передача знань з окремих сфер життя, а підготовка дітей до життя в інформаційному суспільстві. Тобто, потрібно навчити учнів безпечного користування Інтернетом, розповідати, чого не варто робити, спілкуючись у віртуальному світі (наприклад, розголошувати особисту інформацію тощо), як нівелювати конфлікт і давати відсіч кіберпереслідувачу. Завдання вчителів, батьків – уберегти дітей від віртуальної залежності, показати дітям, що реальний світ більш насичений і важливий для життя, а віртуальний – лише засіб досягнення реальних цілей або засіб зв'язку. Необхідно «донести» до дітей, що за будь-які дії, навіть коли вони здійснюються у віртуальному світі, завжди настає відповідальність (хоча б на рівні шкільної адміністрації у вигляді накладання дисциплінарних стягнень щодо учнів).

Література:

1. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). – Одеса: Юрид.літ., 2000. – 336 с.
2. Шнайдер Г Кримінологія: / Пер. с нем. М.: Прогресс-Универс, 1994. – 503 с.
3. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: У 3 кн. – К.: Видавництво Дім «Ін Юре», 2007. – 330 с.
4. Опонасенко Л. Правила життя для підростаючого покоління // Голос України. – 3 листопада. – 2010. – № 206. – С. 4-6
5. Турецька Х. Інтернет-залежність як предмет психологічного дослідження / Х. Турецька // Вісник Львівського університету. – Львів, 2013. – Вип. 10. – С. 365-375
6. Веселуха В. Значення віктимологічної профілактики в системі запобігання злочинам // Право України. – 1999. – № 10. – С. 67-73.

ІНТЕРНЕТ-ПРОПАГАНДА ПІДЛІТКОВИХ САМОГУБСТВ

Поточняк М.І.

студентка Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Бараненко Р.В.

професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

к.т.н., доцент

Всі звикли до того, що всесвітня мережа Інтернетслужить основним джерелом інформації, що дає можливість відповісти на будь-яке запитання у всіх сферах нашого життя. Проте чи хтось замислювався над тим, що інструмент допомоги може стати засобом смерті? У світлі останніх подій ця мережа стає місцем, де відбувається пропаганда підліткового самогубства, сферою дії людей, які схиляють дітей віком від 12 до 17 років накласти на себе руки.

Актуальність роботи полягає у тому, що сьогодні з катастрофічною швидкістю зростає кількість молоді, яка бажає завдати собі фізичних страждань протягом певного часу, кінцевим результатом яких буде смерть.

Явище, яке стало поштовхом для здійснення самогубства, на просторах Інтернету з'явилося відносно нещодавно, проте вже встигло залишити помітний слід у пам'яті людей. Масштаби «іграшок для підлітків» з кожним днем зростають, схилиючи все більше і більше дітей з несформованою психікою заподіяти собі смерть. Варто замислитися над запитанням про те, хто стоїть за цим і кому вигідна підліткова смертність, як здійснювати боротьбу проти таких наполегливих вказівок. На жаль, запитань більше, ніж відповідей.

Що собою представляють «форуми самогубців»? Детальна інструкція, яку підлітки розглядають як вирішення всіх проблем, з якими вони зустрілися на своєму життєвому шляху? Гра, на кону якої стоїть питання: життя чи смерть?

«Синій кит», «Тихий дім», «Розбуди мене в 4:20», «Море китів» – ця, так звана «смертельна гра», що має багато назв, проте результат завжди однаковий – закінчення життя й зломлені горем батьки, чий діти стали жертвами злісного умислу.

Сфера розповсюдження докладної інструкції – це соціальні мережі, чати, закриті групи, де так багато часу проводять діти. Ці групи збирають людей, які тимчасово знаходяться в безпорадному стані, та їм так легко нав'язати думку про те, що єдиним вирішенням всіх проблем є суїцид. Стати учасником такої групи не викликає труднощів і кожен бажаючий зможе взяти участь у грі, фінал якої ніяк не назвеш щасливим.

Для того щоб вступити до таких груп, потрібно подати заявку для вступу та написати певний текст у себе на сторінці. Якщо адміністрація групи затвердить кандидатуру, то буде проведено невеличке психологічне вивчення особи та її готовності до самогубства через спілкування в приватному чаті. Адміністратор групи схиляє дитину до виконання завдань (квестів), причому практично всі завдання передбачають нанесення дитиною собі власноруч каліцтв або заподіяння болю. Всі ці «квести» в обов'язковому порядку знімаються на відео [1].

Коли адміністратор групи впевнений в тому, що особа готова до самогубства, створюється аудіо з музикою, в якому вона виступає в головній ролі. У ролику оговорюються всі її проблеми, які було озвучено «провідникові». Єдиний вихід із усіх проблем, який озвучується в цьому «творі», – вчинити самогубство. Перед цим дитина слухає аудіозапис і робить останній крок. Фінальне завдання – покінчити життя самогубством та зафіксувати момент смерті на камеру в режимі online. Відеозаписи в подальшому продаються в мережі Інтернет або в Darknet [2].

Лише порізами на руці вже не обходиться, зовсім нещодавно у підлітків з'явилися нові забави. Тепер одним із квестів є «Біжи або помри». Суть полягає у тому, щоб дитина перебігла дорогу впритул до машини, що наближається. Все це дає привід замислитися над тим, чому діти виконують все те, що їм наказує «куратор» так званих «груп смерті», та як батьки не помічають, що відбувається з їхніми дітьми?

Досліджуючи проблеми підліткового віку необхідно зауважити, що у такий період їхнього життя все сприймається у сірих фарбах, здається, що всі налаштовані проти тебе. Проблеми вдома, незрозуміння з боку батьків, підліткова ворожнеча та неприязнь, нерозділене кохання або просто інтерес – усі ці причини штовхають дитину здійснити самогубство. І, навіть після того, коли жертва розуміє згубні наслідки «гри», вийти з неї непросто, адже зловмисники поступово обчислюють IP-адреси учасників, дізнаються фактичне місце проживання й якщо дитина відмовляється від виконання обов'язкового завдання, адміністратори вдаються до засобів шантажу, інформуючи гравця про те, що вони слідкують за всією його родиною, й у разі невиконання «квесту» загрожують фізичною розправою. Дитина, на яку здійснено психологічний тиск, починає боятися не тільки за себе, але й за свою сім'ю. За таких обставин дуже важко тверезо оцінювати ситуацію, й підліток, лише частково усвідомлюючи свої дії, продовжує виконувати вказівки адміністратора. Такі повідомлення не несуть у собі реальної загрози. Вони є лише психологічним інструментом для досягнення мети зловмисниками, оскільки фактично більшість «кураторів» знаходяться за межами України й не мають реальної змоги втілити свої погрози до життя. Особливий вплив на учасника має час, в який адміністратори груп зв'язуються із гравцями – приблизно о 4:00 ранку. Основний акцент зроблено на те, щоб збити орієнтири людини, змусити її плутати ніч і день, не відмежовувати реальність від сну, саме тоді зловмисники знаходять нагоду, щоб сказати головні слова: «Все, що відбувається – сон. Вийди на дах, зроби крок – і прокинься!».

Безсумнівно, Інтернет являється сферою, яка посилює душевні хвилювання дитини, проте він не являється основною причиною для того, щоб звести рахунки із власним життям. Адже інститут родини має велике значення для становлення кожної особистості. Це інститут, де відбувається первинна соціалізація дитини. Варто наголосити на тому, що одне з найголовніших місць у даному випадку займає середовище виховання. Жертвами гри «Синій кит» найчастіше стають підлітки, яких було оточено стіною незрозуміння з боку батьків, і сфера їх виховання була далекою від ідеальної. Проте, не можна робити стовідсотковий акцент на цій причині, адже є ті, хто змалечку був забезпеченим всім необхідним, і все ж вони ступили на дорогу самогубців. Можна припустити, що діти просто не розуміють масштабів цієї системи, сприймають її дійсно, як гру, й стають її учасником через елементарну цікавість, але ціна інтересу занадто велика.

Батькам та близьким родичам слід більш пильно ставитися до інтересів та способу життя дитини, а в разі виявлення тривожних ознак – пояснити підлітку необхідні правила власної безпеки й поведінки, паралельно інформувавши правоохоронців [3].

На сьогоднішній день необхідно не лише закривати так звані «групи смерті», але й встановити контроль над подібними угруповуваннями у соціальних мережах, які тим чи іншим чином здійснюють пропаганду смерті. Підвищити рівень роботи кіберполіції, щоб зменшити кількість жертв, і зовсім вилучити з обігу таке поняття як «Синій кит». Впровадити в школах спеціальні засоби вирішення конфліктів, так звані медіації, суть яких полягає у тому, щоб розв'язати зіткнення поглядів мирним шляхом за допомогою третьої сторони. Досвід показує, що у підлітків після проведення таких бесід зменшується рівень душевного хвилювання. Необхідно, щоб із такими категоріями дітей працювали психологи, намагалися не лише вислухати, але й допомогти в обставинах, що склалися. Основна увага повинна приділятися вихованню дитини у середовищі, де її люблять, поважають і розуміють. Батькам необхідно цікавитися життям свого вихованця, постійно підтримувати у важких ситуаціях, щоб потім не стало запізно. Проводити з ними більше часу, дізнаватися як справи в школі і з друзями, здійснювати прогулянки, подорожі, щоб показувати всі позитивні моменти життя, й навчити дитину цінувати його, запевняти в тому, що із будь-якої ситуації є вихід. За таких обставин зменшиться рівень дитячих самогубств.

Правоохоронці всього світу та спеціалізовані підрозділи Національної поліції розробляють комплекс заходів протидії пропаганді підліткового самогубства. Відтак, оперативники радять батькам провести бесіди з дітьми щодо необхідних правил поведінки під час відвідування соціальних мереж. Зокрема, підліткові необхідно роз'яснити небезпеку від розголошення власної персональної інформації – анкетних даних, місця проживання, навчання тощо. На сьогоднішній день зрозуміло, що дії зловмисників необхідно кваліфікувати як доведення до самогубства, за що в українському законодавстві передбачено кримінальну відповідальність за ст. 120 Кримінального Кодексу України. Але оскільки злочинці використовують для скоєння злочину інтернет-мережу, то на практиці це дуже важко реалізувати, тому що в даній статті немає такої кваліфікаційної обставини.

Література:

1. Поліція викрила групи в соцмережах, де дітей доводять до самогубства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/news/2017/02/11/7135132/>
2. Дітей доводять до самогубств через соцмережі: як це працює [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravda.if.ua/news-116431.html>
3. Департамент кіберполіції повідомляє громадян, як уникнути загрози від так званих «груп смерті» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cybercrime.gov.ua/16-novosti/193-departament-kiberpolitsiji-povidomlyae-gromadyan-yak-uniknuti-zagrozi-vid-tak-zvanikh-grup-smerti>

ІНТЕРНЕТ – ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Родная А.А.

студентка ОДУВС

Науковий керівник: Плужнік О.І.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

З давніх – давен у людства були різні залежності, адже займатись чимось не дуже корисним – це легко, а ось позбавитись від цієї залежності – досить важко. У 1977 році Кен Олсон, президент компанії DEC, яка займалася випуском мейнфреймів, заявив, що не існує жодної причини, з якої хто-небудь захотів би тримати комп'ютер у себе вдома. Однак, як ми бачимо, його пророцтво не збулося [4]. Найголовніше те, що навіть на першу думку зовсім дитяча та легкодумна залежність може перетворитись на те, що згубить не лише ваш вільний час, але й життя.

Дослідженню теми Інтернету та комп'ютера присвячені праці І. Болонova, І. Бурлакова, О. Войскунського, А. Гордєєвої, Г. Петрусь, С. Шапкіна та ін.

На сьогоднішній день існує два погляди на використання Інтернету. Перший полягає у тому, що людина має змогу знаходити спілкування по всьому світі, шукати нову та цікаву інформацію та відкривати нові горизонти, а сутність другого висвітлює, - що людина вже з малого віку втрачає зір, витрачає увесь вільний час, а найстрашніше – потрапляє у залежність у якій не має прогулянок, здорового розвитку та «живого» спілкування.

Сьогодні увесь світ розглядає Інтернет більш як негативне явище в житті людей. Зазначимо, щоперше поняття Інтернет-залежності було введене на початку 1990-х саме як патологічне, непереборнепритягання до використання Інтернету [5, 24]. У 1997 році виникло нове поняття — патологічне використання Інтернету, яке з того моменту стало визначено як психічний розлад. Ученими відзначаються випадки хворобливої пристрасті до участі в мережевих процесах. Така залежність виявляється в нав'язливому бажанні необме-

жено довго продовжувати мережеве спілкування. Тому середовище, що формується в глобальній мережі Інтернет, здатне впливати на формування негативних психологічних установок у підлітків. [3, 165]

Інтернет – залежність має різні аспекти розгляду, адже існує роками усталена класифікація хворобливих напрямків використання мережі:

1. перехід по сторінках у пошуку незрозумілої та безкорисної інформації;
2. постійний та безнадійний пошук знайомств, безглузді переписки, та заповнення справжнього спілкування віртуальним;
3. залежність, що пов'язана зі світом ігор;
4. постійна участь у фінансових операціях, аукціонах, Інтернет-магазинах тощо;
5. захоплення порносайтами та віртуальним сексуальним життям;
6. захоплення коментуванням та лайками у соціальних мережах.

Так, на даний момент увесь світ б'є на спалах, аби витягнути молодь з віртуального та жорстокого світу ігор та страшних сайтів, адже сильні, вольові особи ще можуть спробувати перемкнути свою увагу на щось інше, наприклад, закохатися або знайти іншу роботу, а ось слабкішим нічого не залишається, окрім як звернутися за допомогою до фахівців.

Науковці академії наук Китаю, провівши високоточне дослідження — магнітно-резонансну томографію, довели, що Інтернет-залежність згубно впливає на мозок людини. Як зазначають дослідники, вплив цього виду залежності на організм людини (а особливо на головний мозок) є подібним до впливу, який на собі відчують наркозалежні та алкоголіки. [6]

Через постійне перебування за комп'ютером та відсутності необхідної фізичної активності досить часто виникає гіподинамія, захворювання очей (особливо короткозорість), порушується постава хребта, грудної клітки, зменшується амплітуда дихання, - і це все про молоде покоління. Найжахливіше те, що така пагубна залежність вводить людину у неприродний стан, та коли немає можливості скористуватися мережею, підлітка охоплює істерика.

До речі, у США Інтернет - залежність вважають офіційним діагнозом і лікують психологи і психіатри [1, 28].

Якщо така проблема є, і справді набирає обертів, то необхідно шукати шляхи її подолання. Тож, спробуємо запропонувати декілька напрямів позбуття від Інтернет - залежності:

1. пропаганда у навчальних закладах «здорового» спілкування;
2. створення гуртків за інтересами, де підлітки могли б спілкуватись, при цьому виражаючи свої реальні, а не віртуальні інтереси;
3. створювати тренінги для батьків, на яких спеціалісти пояснювали б, як правильно розпланувати та раціонально зайняти вільний час дитини, аби вона не знаходила втіху в Інтернеті;
4. давати можливість користуватись Інтернетом для дійсних потреб та надавати невелику кількість часу для власного вибору користуватись мережею;
5. розробляти програми на рівні місцевого самоврядування для зайняття молоді корисною роботою;
6. у ролі експерименту, запропонувати підлітку поїхати у місцевість, де зовсім немає Інтернету та висловити потім свої враження.

Так, звичайно, не можна перед підлітком висловлювати лише негативні сторони Інтернету, адже у такому разі дитина захоче зробити навпаки, і бажання бути у віртуальному світі лише посиляться. Тому, саме позитивний бік соціальних мереж необхідно використовувати для соціально-педагогічної роботи з підлітками. З метою формування безпечної діяльності молоді в Інтернет-мережі необхідно впроваджувати заходи, які спрямовані на поінформованість молоді щодо ризиків віртуального світу, формування критичного мислення та взаємодії фахівців, які займаються формуванням безпечної діяльності молоді в Інтернет-мережі [2].

Звичайно, у світі панує мережева безконтрольність, яка позбавляє людей багатьох простих цінностей. Тема Інтернет – залежності завжди буде актуальною, адже без нього вже просто не уявляють життя, але в наших руках зробити усе, аби молоде покоління змогло відділяти реальний світ від віртуального.

Література:

1. Белинская Е. Н. , Жичкина А. М. Современные исследования виртуальной коммуникации: проблемы, гипотезы, результаты [текст] / Е. Н. Белинская, А. М. Жичкина. – М. , 2000. – 120 с.
2. Веретенко Т.Г. Детермінанти формування безпечної діяльності молоді в Інтернет-мережі. [електронний ресурс] Режим доступу: <http://elibrary.kubg.edu.ua>
3. Марченко Н. В. Особливості впливу комп'ютерних технологій на соціальні орієнтації неповнолітніх / Н. В. Марченко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, АПН України, Ін-т проблем виховання ; редкол. : О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, А. Й. Сиротенко [та ін.]. – К., 2005. – Вип. 8, кн. 1.
4. Стаття: « 20 цитат відомих людей про технології » [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bizua.org/317/20>
5. Янг К. С. Диагноз Интернет-зависимость / К. С. Янг // Мир Интернет, 2000. – № 2.

ІНТЕРНЕТ ЗАЛЕЖНІСТЬ - ХВОРОБА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Рулевський М.Ю.

студент ОДУВС

Науковий керівник: Плужнік О.І.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

За останні десять років, ми чітко можемо спостерігати неймовірно стрімкий та всеохоплюючий розвиток мережі Інтернет, її вплив на усі ланки суспільства та сфери повсякденного життя. Значного резонансу та огласки набули недавні події, викликані здійсненням масового самогубства переважно дітьми, віком до 16 років, спричинені впливом різних злочинних Інтернет угруповань, які шляхом психологічного впливу, штовхають дітей на вчинення різного роду жаклих вчинків, що в більшості випадків призводять до смертельних наслідків.

За даними багатьох спостережень, можна зазначити, що життя нинішнього покоління дітей нерозривно пов'язано з Інтернетом. Близько 3-5 годин на день, діти проводять у Інтернет мережах, через що викликана їхня асоціальність, відсутність обізнаності у повсякденних побутових навичках, розсіяність та звичайна не-достача спілкування з оточуючими людьми.

Зробивши аналіз питань, які виникають в процесі розгляду даної теми, необхідно звернути увагу на те, що не потрібно зосереджуватися виключно на аспектах пов'язаних з діяльністю таких злочинних Інтернет угруповань як "Синій кит", "Тихий дім", "f57" та "f58", а розглядати проблему в цілому. Бо зміна їх назви, правил та порядку залучення дітей до даної "гри", може змінюватися абсолютно у будь-який спосіб, тим самим викликаючи складності у боротьбі із ними.

Зазначені вище угруповання, які у кінцевому результаті мають на меті самогубство людини, несуть форму так званої "гри" або квесту, що складається з певної послідовності завдань, які має виконати особа, що прийняла участь у ній. Одними з таких завдань є:

прокидатися кожний день у певний час, загалом це 04:20 - це саме той час, коли людина найбільш під-владна сторонньому психологічному впливу з боку інших осіб;

взбирання на багатоповерхові споруди;

виризання на тілі різних знаків або малюнків;

щоденне прослуховування спеціальної музики.

Враховуючи вищезазначене, виникає проблема недостатньої участі батьків у повсякденному житті сво-їх дітей. І саме тут, можна задатися з деякого боку абсурдним питанням: "Як батьки можуть не звернути увагу на дивну поведінку своїх дітей, їх розсіяний стан, через постійні недосипання та різного роду пошко-дження на тілі?". Зменшення ролі та обсягу участі батьків у вихованні дітей дійсно обумовлене різними об'єктивними факторами, а саме: рівнем їх зайнятості на роботі та браком вільного часу для спілкування з дітьми. Для вирішення даної проблеми, вважаю за необхідне проводити щоквартальну, обов'язкову роботу психологів-спеціалістів у даній сфері (Інтернет злочинності) з школярами та їх батьками. Ці заходи, повин-ні бути спрямовані саме на ознайомлення батьків та їх дітей з небезпекою впливу різних соціальних Інтер-нет мереж, що на жаль, є реалією сьогодення.

Наступне питання протидії виникає в результаті дослідження способів впливу на дітей через соціальні Інтернет мережі, такі як "В контакте", "Facebook", та інші. Спілкування "кураторів" з дітьми відбувається безпосередньо шляхом листування через Інтернет мережі, отже виникає необхідність контролю з боку спе-ціальних органів, що призведе до порушення норм, які встановлюють заборону втручання у приватне лис-тування. Для того, щоб вирішити дану проблему, вважаю за необхідне створення спеціального підрозділу у структурі ОВС, що буде здійснювати моніторинг різних Інтернет мереж та здійснювати блокування ресур-сів, не несуть потенційну загрозу життю людей. Даний підрозділ повинен складатися зі спеціально навче-них працівників поліції та психологів, що будуть взаємодіяти з місцевими відділеннями найбільш популяр-них соціальних мереж. Для цього працівникам даного відділення буде необхідно (для прикладу взято Інте-рнет мережу "В контакте"):

відкритий доступ до всіх закритих груп та їх постійний моніторинг;

можливість блокування потенційно-небезпечних сторінок та ресурсів;

доступ до даних електронного листування неповнолітніх дітей, на підставі рішення психологів підроз-ділу та письмової згоди батьків.

Дана проблема сьогодення потребує негайної реакції не тільки з боку органів державної влади, а й обі-знаності та постійної протидії кожним з нас.

НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ НА ДІТЕЙ ТА ЙОГО ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА

Смук А.О.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

На сьогодні все більше уваги науковців та громадськості приділяється випадкам негативного впливу на дітей та молодь мережі Інтернет. За останні роки Інтернет став для дитини та підлітка основним джерелом здобуття інформації, відіграє значний вплив на поведінку та формування підлітків як особистості. До таких способів відносять соціальні мережі, блоги, інтернет-товариства тощо.

Проблематикою негативного впливу інтернет-мережі на дітей та молодь з кожним роком займається все більше науковців. Велике значення мають дослідження таких вчених, як Дуброва Т., Карнаух А.А., Левченко Л., Ломов Б., Петрова Л., Стець В.І. та ін.

Вже не один місяць в ЗМІ йде обговорення підліткової гри «Синій кит». У цієї смертельної гри багато назв – «Тихий дім», «Море китів», «Розбуди мене о 4:20», але результат в кінці гри завжди однаковий – доведення підлітка до самогубства. Якщо підліток не воліє більше приймати участь в цій грі – починаються погрози, шантажування, залякують розпорою з близькими дитини, погрожують розкриттям та опублікуванням листування.

Перші згадки цієї гри з'явилися два роки тому в Росії. Адміністратор групи, якого знайшли та притягнули до кримінальної відповідальності, підштовхував підлітків до самогубства на протязі 50 днів. Подібні випадки доведення до самогубства через мережу Інтернет в Україні уже були, однак через недосконалість законодавства притягнути до відповідальності винного не вдалося.

Крім «груп смерті», які наразі набирають обертів, є і багато інших шляхів доведення до самогубства через мережу Інтернет, але до таких явищ не були готові ні законодавство, ні батьки підлітків. На цю тему юрист Анна Маляр пояснила, що такі випадки не підпадають під дію Кримінального кодексу України: «Доведення до самогубства через інтернет – це не злочин згідно українського законодавства. В нас є стаття №120 в Кримінальному кодексі, але там чітко перераховані способи: наприклад, шантаж чи примус. А от в Інтернеті доводять до самогубства через вмовляння. В цій групі в Інтернеті, про яку я говорила раніше – там програміст під виглядом медика радив як краще і безболісно піти з життя» [2].

Фахівці відзначають, що найбільш вразливими від Інтернет мережі та несприятливого оточення є підлітки у віці від 11 до 17 років. Вони наштовхуються на такі ризики, як потрапляння у віртуальний світ, зменшення соціальних контактів, соціальну дезадаптацію, що може призвести до депресії та самогубства [6].

Задля допомоги батькам зменшити негативний вплив мережі Інтернет на дітей фахівці розробили та рекомендують пам'ятку «Діти, Інтернет, мобільний зв'язок», як нагадування стосовно контролю поведінки підлітків в соціальній мережі. Через те, що діти більш обізнані, ніж їх батьки, дорослі не можуть у повній мірі контролювати безпеку в мережі. Однак не потрібно обвинувачувати у всьому соціальні мережі. Велику роль відіграють і обставини в сім'ї та школі. Багато підлітків переживають певні проблеми як в особистих стосунках, так і в школі. І саме в такі моменти вони найбільше потребують підтримки та любові від своїх батьків. Якщо батьки не будуть приділяти значної уваги своїм дітям, і в родині не буде створена атмосфера довіри і любові, то навіть тотальний контроль з боку батьків не буде діяти на дітей.

Негативний вплив Інтернету на дітей також відзначає і експерт Роман Пахомов, зазначивши, що Інтернет в Україні не врегульований законодавчо, і практично не розмежовані суб'єкти, що надають інтернет-послуги. Експерт вказує, якщо у нас не буде сильної правової бази, органи внутрішніх справ будуть обмежені у своїх діях. Він зазначав також про важливість регулювання контенту мобільних телефонів, так як діти часто зберігають у свої мобільні телефони аморальні чи агресивні картинки [6].

У сучасному світі підлітки зростають в еру комп'ютерних технологій, поглиблюються у «віртуальний світ», через що забувають про саморозвиток, пригнічується психофізіологічне та соціальне здоров'я особистості. Тому якщо не контролювати підлітків та соціальні мережі, в яких вони проводять багато часу, ми не зможемо захистити їх дитячу свідомість. Необхідно вносити зміни до законодавства задля притягнення до відповідальності винних осіб у доведенні до самогубства підлітків, розширивши при цьому перелік способів доведення до самогубства, як наприклад вмовляння, або ті види шантажу, які використовують у даний час «групи смерті». Що ж стосується санкцій, то винних необхідно ізолювати від суспільства, адже такі особи найчастіше мають психічні вади. Крім того, було б непогано створити соціальні компанії з попередження самогубства, які дують в багатьох європейських державах. Необхідно більше уваги приділяти неповнолітнім, проводити профілактичну роботу як з неповнолітніми, так і з їх батьками, у школах могли б більше уваги приділяти позакласній роботі з неповнолітніми задля попередження самогубств, проводячи бесіди та тренінги стосовно даної теми, яка хвилює все суспільство. Наразі ж в соціальних мережах створюються групи з квест-грою «Білий ведмідь», яка є повною протилежністю смертельної гри «Синій кит», розробники якої вважають, що після проходження такої гри, стосунки між підлітками та їх сім'єю значно покращаться.

щатися. Діти – це наше майбутнє. І якщо ми не будемо захищати молодь від соціальних мереж та аморального впливу на дітей, як особистість, то майбутнього у наших дітей просто не буде.

Література:

1. Канал 24. «Як в Україні борються з смертельною грою "Синій кит"». [Електронний ресурс]. URL: http://24tv.ua/yak_v_ukrayini_boryutsya_z_smertelnoyu_groyu_siniy_kit_n786360 (Дата звернення 11.03.2017).
2. Новинний портал ZIK. «Запобігти підлітковим суїцидам може лише позитивна обстановка в сім'ї та школі». [Електронний ресурс]. URL: http://zik.ua/news/2017/02/21/zapobigty_pidlitkovym_suitsydam_mozhe_lyshe_pozytyvna_obstanovka_v_simi_ta_1048013 (Дата звернення 11.03.2017).
3. Соціальна педагогіка / за заг. ред. А. Й. Капської. — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 488 с.
4. Українська правда життя. «Студенти запустили альтернативу «Синьому киту» — інтернет-гру «Білий ведмідь». [Електронний ресурс]. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/02/20/222691/> (Дата звернення: 11.03.2017).
5. Українські новини. «Гра в смерть: щотаке "Синій кит" і чому підлітки виконують смертельні завдання». [Електронний ресурс]. URL: <http://ukranews.com/ua/news/477891-gra-v-smert-shho-take-syniy-kyt-i-chomu-pidlitky-vykonuyut-smertelni-zavdannya> (Дата звернення 11.03.2017).
6. Чупрій Л.В. Вплив телебачення та Інтернету на моральне та фізичне здоров'я дітей // Агентство стратегічних досліджень. 2017 – [Електронний ресурс]. URL: http://sd.net.ua/2010/08/17/children_tv_violence.html (Дата звернення: 11.03.2017).

«АНТИКИТИ» ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ ПІДЛІТКОВОМУ СУЇЦИДУ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Туржавська К.О.

студентка Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Бараненко Р.В.

професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

к.т.н., доцент

Інтернет займає у розвитку суспільства особливе місце. Його вплив на людину починається в самому ранньому віці й продовжується все життя. В сучасному світі Інтернет взяв на себе значну частину функцій з формування свідомості людей, виховання їх смаків, поглядів, звичок, уподобань. Особливо сильний вплив засоби Інтернету мають на формування особистості неповнолітнього [1].

На сьогоднішній день є багато проблем, пов'язаних з впливом Інтернету на підлітків. Звичайно, Інтернет допомагає у навчанні, розвитку, але в останній час помітно збільшився саме негативний вплив.

Підліток – це юнак або дівчина в перехідному від дитинства до юності віці. Вони постійно користуються Інтернетом, й часто натикаються на рекламу, в якій може бути відображено порнографію, пропаганду насилля й т.д. В перехідному віці на них це може дуже сильно вплинути.

В 2017 році є дуже багато випадків, коли діти, у віці від 11 до 17 років, під впливом проблем на фоні поганих відносин у сім'ї, проблем з однолітками або почуття самотності та безвиході, починають грати в суїцидальну гру-квест «Синій Кит». Для того щоб вступити до цієї гри, потрібно написати на своїй сторінці у соціальній мережі «Синій Кит», «Тихий дом», «Разбудименя в 4:20». Підлітку пише куратор цієї гри, навмисно спілкуючись на суїцидальні теми та доводячи до повної готовності наносити собі порізи, опіки та інші види тілесних ушкоджень. В цьому квесті є 50 завдань, розрахованих на 50 діб. Останнім завданням є саме суїцид. Підліткам пропонують завдання, загадки, відзначаючи, що до цієї гри можуть приєднатися лише обрані, кращі. Попутно дитині вселяють, що в суїциді немає нічого поганого.

Проблема «Синього кита» зараз існує в усьому світі, тисячі життів обірвалося із-за цієї гри. Тільки в Києві зареєстровано 315 смертей. Керівники соціальних мереж почали блокувати такі хештеги як #синий-кит, #хочувигру, #морекитов, #домкитов, #млечныйпуть, #явигре, #тихийдом, #f57, #f58, #f53 та групи смерті, для того щоб зберегти життя людей.

Сьогодні є багато «антикитів» – людей, які шукають за цими ж хештегами потенційних самогубців й намагаються відмовити їх, пишуть вірші, навіть прикидаються кураторами гри, поступово в процесі спілкування відмовляючи підлітка від самогубства, доводять, що життя прекрасне, й на 50 день зізнаються, що вони є «антикитами». Найчастіше вони використовують для цього такі методи як листування у соціальних мережах, але відбуваються й більш масові акції, що покликані привернути увагу до існуючої проблеми.

«Антикитами» можуть бути люди, яким небайдужа доля потенційних самогубців. І вони не обов'язково мусять мати психологічну освіту. Іноді людині, що заплуталася у своїх проблемах, банально не вистачає щирого спілкування. У 90% випадків «антикити» рятують життя підлітка, який вже збирався покінчити з собою.

Отже, на сьогодні людство намагається боротися з проблемою впливу Інтернету на формування суїцидальних проявів у підлітків за допомогою добровольців, яким небайдуже те, що подібні ігри вбивають нашу

молодь. Проте байдужість – біда нашого часу. Смерть для пересічних людей вже є не трагедією, а суворою буденністю. Але якщо об'єднатися й прикладати достатньо зусиль для ліквідації цієї інтернет-гри, то буде врятовано тисячі життів наших дітей! Врятуємо наше майбутнє!

Література:

1. Вплив засобів масової інформації на формування особистості дітей і підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ua-referat.com/Вплив_засобів_масової_інформації_на_формування_особистості_дітей_і_підлітків

ПІДЛІТКОВЕ САМОГУБСТВО

Умерова Н.

студентка ОДУВС

Науковий керівник: Плужнік О.І.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Україна займає одне з щонайперших місць у світі, по якій активно йде хвиля дитячих суїцидів. Обговорення цієї теми не замовчується, але їй і не приділяється достатньої уваги для подолання. У відкритому доступі в мережі Інтернет, можна знайти короткі повідомлення – звіти регіональних управлінь МВС, але в ньому не знайти загальних даних про кількість смертності серед підлітків.

Самогубством, або ще як називають часто «суїцид» вважається свідоме самостійне позбавлення себе життя, спричинене своєю безпосередньою, умисною і бажаною дією. Медичний термін самогубства «суїцид» має коріння у латинській мові— лат. *sui caedere* вбивати себе.[1]

Найчастіше самогубство або замах на самогубство психологи описують як певну вікову кризу особистості. Люди, які опинилися в безвихідній ситуації та вже невзможі вирішувати виникаючі проблеми та спори, таким чином, як їм здається, вирішують всі проблеми. Бажання вчинити самогубство може виникати не лише в певні етапи життя, так звані «Вікові кризи», а й також під час невдачі в особистому житті, професійних проблемах, через смерть близької людини.

Що стосується підліткового самогубства, то найчастіше причинами такого виникаючого рішення у підлітка постають: проблеми у сім'ї, натяжні стосунки з батьками, неуспішність у навчанні, непорозуміння в колективі (класу), нерозділене кохання, тощо.

Нерідко в основі такої поведінки підлітка лежить вже підсвідоме бажання звернути увагу оточуючих на себе. Насправді, підлітки всередині обирають життя, а не смерті. Перша спроба вчинити самогубство – це червоний сигнал для батьків, що необхідно звернути увагу та дізнатися у дитини, які в неї життєві проблеми виникли, через які вона наважилась на такий крок. Однак це ще не означає, що вони не зроблять спробу самогубства ще раз. Невдалий замах на власне життя дуже небезпечно, так як часто за ним слідує повторна спроба.

Кожна дитина вважається індивідуальною, але якщо говорити про загальні ознаки, які притаманні кожному підлітку, то найчастіше перші поштовхи до замаху на самогубство стають: відокремленість, стає менш активним, аскетичним, у нього пропадає інтерес до всього оточуючого, з'являється якась відчуженість. І, навпаки, можуть бути перепади настрою, від сльозливого до агресивного. Проте є ж імпульсивний суїцид, не продуманий заздалегідь. І тут той же рецепт вирішення поставленої задачі: батькам потрібно навчити дитину змалку ділитися своїми проблемами.

Насправді, в 99% підліткового суїциду – підліток не замислюється про те, що в результаті це призведе до летального результату. Це такий заклик – «зверніть на мене увагу». У той момент вони не розуміють, що це безповоротно. Вони чекають, що хтось їх врятує, думають, що це все іграшки якісь. Підліток не розглядає смерть як кінцеву мету, але найжахливіше, що найбільша частина саме таких демонстративних суїцидів закінчується летально. [2].

Уникнути цього звісно можливо, по-перше: розмовами з дітьми; по-друге звертати частіше на них увагу, не тільки з боку зовнішнього вигляду, а й звертати увагу на настрій, на поведінку, тощо. Тому що сам суїцид – це крик про допомогу, коли іншими засобами він не може достукатися до батьків, до оточуючих, однолітків.

Що стосується мого погляду на дану проблему, то я розумію, що в Україні найчастіше зустрічаються сім'ї, в яких батьки працюють, а діти ростуть самі або з бабусями та дідусями, і в цьому випадку діти просто не діляться з батьками якимись своїми переживаннями. Якщо підліток не відвертий, значить, його з дитинства не привчили, що батьки цікавляться проблемами. Якщо ми звертаємо увагу на дитину, ми завжди побачимо, що щось не так з його настроєм, що з ним відбувається, де він змінив свою зачіску або став поводитися не так, як зазвичай. Найважливіше – навчити дитину змалку розмовляти з вами. І, природно, потрібно приділяти більше уваги, придивлятися до дітей в підлітковому віці.

Література:

1. Самогубство. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Самогубство>
2. Волна самоубийств в Україні. Как уберечь своих детей? Електронний ресурс. Режим доступу : <https://www.facenews.ua/articles/2015/301393/>

СЕКЦІЯ № 4
ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ
ДО САМОГУБСТВА

ПРОБЛЕМА ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ,
ЯКІ СХИЛЯЮТЬ ПІДЛІТКІВ ДО СУЇЦИДУ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ

Бездига І.В.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Питання вчинення суїциду неповнолітніми є досить актуальним на сьогоднішній день, адже суїцид залишається однією з провідних причин смерті серед молоді. Статистичні дані свідчать, що найбільша кількість самогубств припадає на вік від 15 до 21 року. При цьому за останні роки різко збільшилась кількість самогубств серед дітей 5-14 років[1].

Пояснюється це тим, що підлітковий вік найбільш кризовий, бо цього часу саме відбувається перебудова організму дитини. Вона переживає різні, часто негативні емоції, пов'язані з цією перебудовою. Тінейджер дуже гостро відчуває будь-яке слово, будь-який коментар стосовно своєї зовнішності, поведінки. Кризові ситуації спричиняють у підлітка сум, агресію, безвихідь, самотність.

Психологи зазначають, що небезпеку несе й «зависання» дітей в Інтернет-павутині. В Інтернеті діти отримують «запрошення на смерть», якщо дитина не знаходить контакту з батьками, не має друзів у реальності, вона шукає їх у віртуальному світі. В Інтернеті є багато сайтів, де діти можуть знайомитися з представниками різних субкультур, приміром сатаністами чи емо, які культивують суїцидальні ідеї.

Пошук у мережі інформації про суїцид видає вебсторінки, 30% з яких заохочують до суїциду або ж сприяють його спробам. Існує думка, що такі сайти можуть штовхнути до прірви осіб, схильних до суїциду. Деякі люди домовляються про групове самогубство онлайн як з наявними вже друзями, так і з людьми, з якими щойно зустрілися в чаті. В Інтернеті, на жаль, можна зустріти і так званих маніпуляторів, яким подобається підштовхувати підлітків до самогубства. Зазвичай це люди старшого віку, які шукають незрілих підлітків. Вони не обов'язково прямо закликають до самогубства, але можуть розповідати, які це класні відчуття, бо це дає можливість перейти в інше життя. Ці люди таким чином самостверджуються, бо вони починають відчувати владу над іншими людьми,

Останнім часом в Україні стали зустрічатися непоодинокі випадки суїциду підлітків, причиною яких стають так звані «групи смерті» в соціальній мережі. Департамент кіберполіції Національної поліції України повідомляє про виявлення у соціальних мережах небезпечних груп, в яких дітей доводять до самогубства. За даними Департаменту кіберполіції станом на 12 лютого 2017 року було зафіксовано близько 260 діючих акаунтів «сайтів-душегубців» [2].

Адміністратори подібних груп мають достатні знання, аби забезпечити свою анонімність, вирахувати їх не так вже й легко, пояснив представник кіберполіції Олександр Гринчак. Затримання перших двох українських адміністраторів у кіберполіції не поспішають коментувати – наразі офіційно відомо лише про обшук та допит двох киян, які розповіли, що «експериментували зі свідомістю людей». За інформацією ЗМІ, йдеться про двох студентів четвертого курсу, які вчилися у київському медичному університеті.

Взагалі, «групи смерті» – це спільноти, зосереджені переважно у мережі Вконтакте, розраховані на підлітків. Починається все з того, що їх адміністратори дають учасникам груп травматичні «завдання» – наприклад, свідомо порізати собі руки лезом, відзнявши усе це на відео. Кінцевою метою «гри» є доведення дитини до самогубства, яке вона також повинна зафіксувати на камеру. В Україні є два летальні випадки у Донецьку та Івано-Франківську, коли «гру» пройшли до кінця – до смерті.

Однак справжнім каталізатором став випадок у Маріуполі наприкінці минулого року: 15-річна дівчина вистрибнула з тринадцятого поверху будинку, а перед цим вона виконувала завдання «квесту» з відповідної групи у соціальній мережі – палила руку над свічкою, проколювала опіки голкою тощо. Останнім завданням «квесту» було самогубство.

В останні тижні тенденція набула загрозливих масштабів, адже тепер діти, що знаходяться у «групах смерті», не приховують цього: індивідуальні «квести» перетворюються на групові, а деякі підлітки навіть використовують це, аби шантажувати батьків, вимагаючи від батьків виконати їхні примхи.

Правоохоронці запевняють – йдеться про справу рук професійних психологів, які схиляють підлітків до виконання завдань, що передбачають завдання тілесних ушкоджень або болю, останнім із яких є саме спроба суїциду. Виконання завдань вимагають записувати на відео, які в подальшому продаються у мережі Інтернет, зокрема у так званому «темному інтернеті» – сегменті світової павутини, що не індексується звичайними пошуковиками[3].

У зв'язку з цими випадками постає питання хто буде нести відповідальність за смерті неповнолітніх. В Українському законодавстві передбачена відповідальність за доведення до самогубства як регламентується статтею 120 Кримінального кодексу України [4].

Однак на практиці покарати винного застосовуючи цю статтю не завжди вдається через недосконалість законодавства.

Це явище – доведення до самогубства через соціальні мережі, є сучасним, до якого не готовий ні законодавець, ні батьки. Така історія трапилась в Україні майже два роки тому, коли через Інтернет було доведено до самогубства 9 осіб. Винуватець був затриманий, тому що одна з цих жертв виявилась живою і через неї вийшли на все те, що відбувалось. І притягти його до відповідальності не змогли.

Такий випадок не підпадає під дію Кримінального кодексу, адже доведення до самогубства через Інтернет – це не злочин згідно українського законодавства. Стаття 120 Кримінального кодексу України прямо передбачає перелік способів доведення до самогубства, наприклад: жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності. А от в соціальних мережах доводять до самогубства через вмовляння.

З вищесказаного можна зробити висновок, що якщо особу буду доведено до самогубства шляхом вмовляння, а не шантажем, приниженням, то ніхто по суті не буде нести кримінальну відповідальність. У зв'язку з цим потрібно вносити до законодавства, а саме до статті 120 Кримінального кодексу України, які розширюють перелік способів доведення до самогубства це вмовляння, і всі ті дії, що відбуваються в «групах смерті»[5].

Література:

1. Суїцидальна поведінка неповнолітніх: сутність, причини, профілактика//[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiS4pbzv7jSAhUGYJoKHV4ICHsQ>
2. «Групи смерті»: головний кіберполіцейський України розказав подробиці про самогубства підлітків і скандальних китів//[Електронний ресурс].–Режим доступу:<http://nv.ua/ukr/publications/tse-vbivstva-na-jakih-zarobljajut-dorosli-golovnij-kiberpolitsejskij-ukrajini-rozkazav-pro-grupi-smerti-641854.html>
3. Хто і навіщо створює в українському інтернеті «групи смерті»//[Електронний ресурс].– Режим доступу:<http://www.dw.com/uk/%D1%85%D1%82%D0%BE-%D1%96>
4. Кримінальний кодекс України. Прийнятий 5 квітня 2001р. // Відомості Верховної Ради України. – 2001 – №25-26 – Ст. 131.
5. Запобігти підлітковим суїцидам може лише позитивна обстановка в сім'ї та школі // [Електронний ресурс]. –http://zik.ua/news/2017/02/21/zapobigtg_pidlitkovym_suitsydam_mozhe_lyshe_pozytyvna_obstanovka_v_simi_ta_1048013

«СИНІЙ КІТ» АБО «РОЗБУДИ МЕНЕ О 4:20»...

Гильз Ю.

студентка ОДУВС

Науковий керівник: Плужнік О.І.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Актуальність наданої теми полягає у тому, що хоча у цієї гри назв багато, але результат завжди один – закінчення життя самогубством та зламані горем батьки, які не розуміють, які ж обставини змусили їх дитину зробити таке. Це великий виклик спільноті та населенню не тільки України, а і для всього світу. Адже молодь – це майбутнє нашої держави і ми повинні боротися та відстоювати кожного, хто ще не встиг стати учасником цієї смертельної гри.

У багатьох підлітків трапляються проблеми в житті, які здаються їм нерозв'язними. Тоді вони найбільше потребують підтримки і любові своїх близьких людей - не показової і оптимістичної, а допомоги в розумінні себе і світу.

«Твоя душа, ніби кит: загадкова і одинока», «Розбитий на частини у пошуках щастя» та інші картинки із подібними написами та зображеннями китів – найпоширеніший контент депресивних груп у соцмережах, на кшталт «синіх китів», «моря китів», «депресивних китів» тощо. Найпоширеніша там аудиторія – підлітки, які найчастіше жаліються на свої проблеми, спілкуються там із такими ж ображеними, як самі і не тільки. В таких групах вони добровільно стають «китами», тобто учасниками квестів. Отримують 50 завдань, виконання яких фіксують на фото чи відео, останнім завданням є самогубство.

Департамент кіберполіції вже виявив не одну таку групу. Кількість підписників у них в сумі вимірюється тисячами. І хоч кіберполіцейські знаходять подібні спільноти і блокують, вони реєструються знову і продовжують «гру». «Смертельні групи» у вигляді гри дійшли до нас із Росії. Там вони вже кілька років схиляють дітей до самогубства. В Україні перших жертв вбивчої гри зафіксували у Івано-Франківську та на

Донеччині. Аналізуючи діяльність таких груп, кіберполіція встановила постійних учасників спільнот, які реєструвалися з території України. Список оприлюднений на сайті Нацполіції. Зараз там більше двохсотень акаунтів. Аби переконатися, що реальна кількість тих, хто попався на гачок маніпуляторів значно більша, достатньо скористатися пошуком за хештегом #синій_кит. В численних групах охочих почати гру – не злічити. Далі під виглядом адміністраторів із дітьми працюють кваліфіковані психологи, які крок за кроком штовхають до суїциду [1].

Перша реакція батьків, ймовірно, буде: заборонити дитині користуватися соцмережами, змусити її видалити звітку свою сторінку. Однак, психологи нагадують, це тільки викличе у дітей більший інтерес. Адже як всім відомо заборонений плід – солодкий. Тому це не є виходом із ситуації. Проста заборона - це лише відмовки дорослих від пояснення дитині реальної небезпеки цієї смертельної гри. І це не завжди дає той бажаний результат на, який покладаються дорослі. Тому що, якщо є заборона то і завжди повинне бути пояснення. Дитині потрібно відчувати, що вона потрібна, бажана і її дуже люблять і цінують, що до її думки завжди будуть прислуховуватись.

По статистиці учасниками і жертвами смертельної гри стають діти віком від 12-18 років. У цьому періоді підліткам необхідно приділяти особливу увагу. Адже в багатьох випадках дорослим немає діла і часу для спілкування, вони намагаються заробити грошей для майбутнього своїх дітей і в цій метушні забувають спілкуватися з дітьми. Зрозуміло, що матеріальне забезпечення має вагомий роль для виховування, але це не повинно бути маніакальною ідеєю і способом виправдовування своєї поведінки для дорослих. У будь-який спосіб можна знайти час для своєї дитини. Потрібно спитати можливо у школі в дитини є якісь неприємності, або непорозуміння з однолітками, можливо з викладачами конфлікт або є почуття до особи протилежної статі, але вони не взаємні.

Також одними із шляхів і способів уникнення подальших жертв, на нашу думку, є спілкування з дітьми та проведення певних масових заходів у школах. Діти повинні знати, що в них завжди є дорослі до яких можна прийти і розповісти про загрози та проблеми з якими вони стикаються, аби діти не замикались у собі і не тонули як кити у своїх проблемах.

В усіх школах країни повинні бути розвішані листівки про небезпечні наслідки участі в грі, повинні бути проведені бесіди з учнями, відповідними дитячими психологами, аби виявити дітей у яких є проблеми і яким можливо необхідна допомога з боку фахівця.

Для дорослих головне знати коло спілкування її дитини, час від часу перевіряти аккаунти в соціальних мережах, і групи в яких їх дитина є учасником. Намагатися зайняти увесь вільний час дитини спортивними або культурними секціями. Стосунки батьків з дітьми потрібно будувати так, аби дитина не боялась і не соромилась питати про якісь незрозумілі речі та картинки.

За інформацією кіберполіції, сьогодні вже більше 13000 дітей щодня заходять у такі групи. Вони – потенційні жертви кураторів гри. Проте в Україні поки не існує механізму покарання, бо стаття за доведення до самогубства недоскональна. Стаття «Доведення до самогубства» не передбачає можливості притягнути до відповідальності «маніяків» з інтернету. Там, на жаль, дуже чітко, перераховані способи вчинення цього злочину, серед яких немає схиляння до суїциду через інтернет. Нинішній КК не передбачає подібної форми доведення до самогубства...», – говорить експерт-кримінолог, співавтор змін до Кримінального кодексу Анна Малаяр [2].

А на нашу думку, взагалі доцільніше було б застосувати до організаторів і так званих кураторів групи, статтю про умисне вбивство. Тому що у організаторів є відповідні цілі, наприклад збагачення, про що не передбачає стаття про самогубство. Про недосконалість нашого ККУ говорить і випадок про кураторів суїцидальної гри "Синій кит", якими виявилися студенти медици, яких відпустили на свободу. У розробці у поліцейських є ще десятки "кураторів". Як стало відомо Цензор.НЕТ із джерел в Нацполіції, оперативні співробітники, що затримали адміністраторів так званих "груп смерті" в соцмережах, були змушені відпустити їх на волю. "Були затримані двоє студентів четвертого курсу, які навчаються в Києві в медуніверситеті. Ці юнаки пояснили, що діяли з цікавості і намагалися зрозуміти, як працює свідомість людини, і чи вдасться маніпулювати підлітками, які потрапили в скрутне становище. Вони давали завдання і діти їх виконували. Студенти вчаться не на лікувальних факультетах, вони не мають відношення до спеціальності "психіатрія", - повідомило джерело. "У нас немає потерпілої сторони, відповідно, ми не можемо їх звинуватити за жодною статтею кримінального кодексу. Довелося відпустити їх на волю", - повідомив правоохоронець [3].

На наш погляд, у таких випадках студентів медиків повинно було б притягнути до кримінальної відповідальності за статтею 142 Кримінального кодексу України як за незаконне проведення медико-біологічних, психологічних та інших дослідів над людиною, яке створювало небезпеку для їх життя та здоров'я, вчинені щодо неповнолітніх, двох і більше осіб, шляхом примушування та обману.

Зараз в розробці є десятки кураторів. "Ми працюємо з тими, хто спілкується з дітьми на території України. У нас немає можливості дістатися до зарубіжних кураторів. Більшість з них - в Росії. А з огляду на наші відносини з цією країною, злочинців нам ніхто не видасть", - повідомило джерело.[3]

На сьогодні в Україні зареєстровано 2 випадки суїциду неповнолітніх, які були так чи інакше пов'язані з "групами смерті".

Література:

1. Небезпечні «сині кити» загрожують українським підліткам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://realno.te.ua/novyny/nebezpechni-sini-kiti-zagrozhuyut-uk/>
2. Покарати інтернет-маніяків, які доводять дітей до самогубства, практично неможливо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://internetua.com/pokarati--internet-man-yak-v--yak--dovodyat-d-tei-do-samogubstva--prakticsno-nemojlivo>
3. Кураторів гри "Синій кит" відпустили [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://censor.net.ua>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЧЕРЕЗ МЕРЕЖУ ІНТЕРНЕТ

Грищенко О.А.♥

*завідувач кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
к.ю.н, доцент*

Сьогодні, внаслідок стрімкого розвитку та поширення інформаційно-комунікаційних технологій, невід'ємною частиною життя людини стали мобільні телефони, планшети, комп'ютери тощо. Та особливе місце у житті суспільства належить саме всесвітній павутині - мережі Інтернет. Швидкість зростання користувачів інтернету вражає. При чому, йому властиві усі вікові категорії суспільства і велика кількість сфер діяльності. Але не зважаючи на позитивну роль віртуального простору, останнім часом спостерігається велика кількість вчинення злочинів за допомогою всесвітньої мережі, що являється суттєвою загрозою майбутнього.

Одним із таких злочинів, на нашу думку, є досить поширені сьогодні доведення до самогубства із застосуванням віртуальної мережі, жертвами яких в переважній більшості є діти та молодь. І якщо раніше факти таких випадків ми могли бачити лише у фільмах, то тепер це наша реальність.

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що кількість дитячих самогубств стрімко збільшується, і зовсім до не давно ніхто і не підозрював, що однією з супутніх причин цьому є соціальні мережі, сайти самогубств, клуби та групи смерті, які широко поширені в інтернеті. А так як сучасне суспільство багато часу приділяє віртуальним мережам, не можливо бути певним та захистити від негативного впливу як себе особисто, так і наших рідних, знайомих та особливо – дітей. Тож задля вирішення цієї проблеми є необхідність удосконалення вітчизняного законодавства та врахування позитивного зарубіжного досвіду.

Окремі аспекти досліджуваного питання розглядалися у працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців: І.В. Артамонова, Ю.О. Іжванов, А.М. Захарченко, Л.І. Керик, І. Клейман, А.С. Паукова, В. Скіннер, С.А. Спінрін, Е.Д. Кац, Є.О. Цимбаленко та ін.

Доведення до самогубства являє собою суспільно небезпечний злочин, наслідком якого є не лише порушення біологічних процесів існування людини, але й негативний вплив на функціонування суспільних відносин. Кримінальний кодекс України у розділі II «Злочини проти життя та здоров'я особи» містить норму (ст. 120), яка передбачає кримінальну відповідальність за доведення до самогубства. Особливістю змісту даної норми є те, доведення до самогубства є єдиним злочином проти життя особи, який не охоплюється поняттям вбивства, а суб'єкт злочину вчиняє дії не прямо, а опосередковано. Диспозиція статті містить наступні положення: «Доведення до самогубства або замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її гідності». Кваліфікуючими ознаками є вчинення такого діяння щодо особи, яка перебувала у матеріальній чи іншій залежності від винуватого, щодо двох або більше осіб та щодо неповнолітнього [1].

Відсутність комплексного підходу до вивчення проблеми кримінальної відповідальності за доведення до самогубства проявляється в невизначеності змісту поняття «доведення до самогубства», способів здійснення такого злочину, в відсутності розроблених науково обґрунтованих рекомендацій по кваліфікації доведення до самогубства. Також, ускладнює проведення кримінально-правових заходів щодо протидії злочинам, передбаченим ст. 120 КК України. Деякі вчені пропонують в перспективі розширити перелік способів вчинення даного злочину. А. А. Циркалюк пише: «... доведення до самогубства є схиляння до самогубства за допомогою погроз, жорстокого поводження або систематичного приниження людської гідності потерпілого, домовленості, підкупу, обману, а також сприяння здійсненню самогубства за допомогою порад, вказівок, інформування, надання коштів чи знарядь вчинення злочину» [6, с. 9]. Зокрема під угодою слід розуміти переконання, умовляння потерпілого в самогубство. Під підкупом розуміється передача матеріальних або майнових благ з метою доведення особи до самогубства. Обманом є введення в оману потерпілого для цілей, пов'язаних з доведенням їм себе до самогубства. Виходячи з цього, представляється необхідним визнати договір, підкуп, обман, поради та вказівки, надання інформації способами доведення до самогубства, що, на мій погляд, є цілком логічним і обґрунтованим. Таким чином, стаття 120 КК України повинна бути викладена не тільки у вигляді перерахування способів скоєння злочину, а з урахуванням ступеня суспільної небезпеки будь-якого посягання на життя, стадії скоєння злочину з метою диференціації

кримінальної відповідальності. Небезпека подібного способу доведення до самогубства особливо зростає в тих випадках, коли такі дії спрямовані на велику групу осіб або з використанням глобальної мережі-інтернет.

У період з листопада 2012 року по вересень 2013 рік Росспоживнагляд виніс 2414 рішення про закриття сторінок сайтів, які містили інформацію про способи здійснення самогубства або закликали до здійснення самогубства. Всього за цей час в відомство надійшло 2543 звернення з позначкою «суїцид». У 137 випадках інформація про наявність «суїцидального» контенту не підтвердилася, 2117 інтернет-сайтів із забороненою інформацією були видалені, відзначають в Росспоживнагляді [6]. І все ж в Краснодарському краї було винесено перший в Росії вирок у справі про доведення до самогубства за допомогою Інтернету. У кримінальній практиці деяких зарубіжних країн йде тенденція криміналізації таких форм доведення до самогубства, як підбурювання (Австрія, Індія, Італія), допомога в самогубстві (Данія, США).

Враховуючи статистичні спостереження, Україна входить в десятку країн з найвищим рівнем вчинення самогубств. Середній показник держави – 22 суїциди на 100 тис. осіб. А відповідно до наукових джерел, співвідношення самогубства і доведення до самогубства становить близько 1:20 [2, С 259].

Та зовсім недавно в Україні було виявлено прояви нової форми доведення до самогубства, використовуючи соціальні мережі, яка тривалий час спостерігалася в зарубіжних країнах, але в меншій мірі. Це так звані групи смерті або смертельні ігри, зміст яких полягає у виконанні протягом певного періоду 50 завдань екстремального та шкідливого для здоров'я характеру з фіксацією на фото- чи відеокамеру, останнім з яких є самогубство (Наприклад «Синій кит», «Розбуди мене в 4:20», «F57» тощо). Якщо ж гравець відмовлявся в подальшому виконувати завдання чи проявляв бажання закінчити гру, модератор всіляко залякував, погрожував і шантажував. Але найжахливішим є те, що жертвами є діти та молодь, кількість яких стрімко зростає.

На перший погляд вказану форму доведення до самогубства можна назвати злочином, але на сьогоднішній день законодавство унеможливило притягнення до відповідальності осіб через відсутність у диспозиції статті 120 Кримінального Кодексу України дій, які особа вчинила умисно, спонукаючи вчинити самогубство і тим самим використовуючи інтернет-мережу. Також кримінальний процесуальний кодекс не визначає як доказ інформацію з віртуальної мережі, соціальних сторінок та інтернет-груп.

Щодо перших проявів таких «забав», то перший онлайн суїцид було здійснено у США 2003 року 21-річним блогером шляхом прийняття сильнодіючих медичних препаратів і алкоголю та обговорюючи свої дії з учасниками чату. У 2007 році 42-річний мешканець Великобританії транслював через WEB-камеру комп'ютера процес самоповищення. У 2009 році в штаті Орегон (США) 26-річний хлопець шукав в соціальних мережах емоційно нестабільних жінок та домовлявся з ними про здійснення колективного самогубства, а саме підвищення, яке планував фіксувати на відеокамеру [3, С. 274].

В зарубіжних країнах вже існує досвід засудження за доведення до самогубства через інтернет. Зокрема, в США у 2014 році в штаті Мінесота до кримінальної відповідальності був притягнений чоловік, який використовуючи інтернет мережу представлявся медичною сестрою та наполегливо давав поради жінкам, у яких були певні проблеми, покінчити життя самогубством і в такий спосіб покласти край усім стражданям. В Італії 2013 року велося слідство щодо вісьмох підлітків, які підбурили до самогубства 14-річну дівчину з використанням соціальної мережі «Facebook» [4, С. 53].

Отже, інтернет являє собою потужний інформаційний і розважальний ресурс, та водночас безпека у віртуальному просторі є однією з гострих проблем сьогодення. Особливо важливою є проблема доведення до самогубства дітей підліткового віку через інтернет мережу. Тому, враховуючи світову тенденцію росту злочинності в мережі Інтернет існує необхідність внесення змін до кримінального та кримінального процесуального законодавства, які повинні відповідати сучасним викликам з боку злочинців.

Література:

1. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2001, №25-26 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/print1449169133706098>
2. Колінько О.О. Доведення до самогубства: порівняльна характеристика українського і зарубіжного кримінального законодавства / О.О. Колінько // Часопис Київського університету права. - №1. – 2010.- С. 258-263.
3. Гавловський В.Д. Щодо використання соціальних мереж для виявлення, розкриття та попередження злочинів / В.Д. Гавловський // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) №2 (28) 2012, С. 271-280.
4. Паукова А.В. Ідея інформаційного захисту дітей / А.В. Паукова // Вісник ЛНУ ім. Т.Шевченка №13 (272) Ч. III, 2013, С. 51-56.
5. Цыркалюк А. А. Уголовная ответственность за доведение до самоубийства. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Цыркалюк А.А. - М., 2011. - 23 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ДО САМОГУБСТВА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ

Гришук А.В.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Життя людини – найвища цінність в будь-якому цивілізованому суспільстві, тому вдосконалення правового механізму охорони життя людини завжди є актуальним. Важливим елементом в системі такого механізму є норми кримінального права, які забезпечують безпеку життя людини.

В кримінальному законодавстві має місце норма, що передбачає кримінальну відповідальність за доведення до самогубства (ст. 120 Кримінального кодексу України (далі – КК України) [1].

Охорона життя від дій (бездіяльності), які здатні довести потерпілого до самогубства (спроби самогубства), виникла і була відображена в кримінальному законодавстві не відразу. Встановлення ж кримінальної відповідальності за доведення до самогубства або до замаху на самогубство в кримінальному законодавстві обумовлено історично усталеною юридичною практикою в області кримінально-правової охорони життя людини; вимогами міжнародних договорів (перш за все Загальної декларації прав людини від 10 грудня 1948 р, Міжнародного пакту «Про громадянські та політичні права» від 16 грудня 1966 р, Міжнародного пакту «Про економічні, соціальні та культурні права» від 16 грудня 1966 р., Конвенції про захист прав людини і основних свобод від 4 листопада 1950 р Декларації прав і свобод людини і громадянина від 22 листопада 1991 року і деяких інших); суспільною небезпекою такого злочину, як доведення до самогубства (замаху на нього) [2, с. 279].

В свою чергу, суїцид серед дітей і підлітків – це проблема, яка привернула увагу соціологів, психологів і психіатрів, а також українського законодавця в особі правоохоронних і спеціалізованих органів, виникла після публікацій про так звані «групи смерті» в соціальних мережах. Так, саме засоби масової інформації стверджують, що адміністратори «груп смерті» навмисно доводять підлітків до самогубства.

В останній час кількість випадків самогубств серед неповнолітніх значно збільшилась, причому суїцид відбувається саме під впливом соціальних мереж та інших Інтернет-ресурсів. Ситуація дуже ускладнюється Інтернет-ЗМІ, які «висвітлюють тему дитячих суїцидів як деякого модного тренду» [3, с. 52].

Звісно, що основними причинами дитячого і підліткового суїциду є: обстановка в сім'ї, конфлікти з батьками та друзями, приниження з боку однолітків, конфлікти в школі, неприємності з навчанням, алкоголь та наркотики, нерозділене кохання, пережите в дитинстві насильство, соціальна ізоляція, невиліковні хвороби, залежність від комп'ютерних ігор та ін. Підвищений ризик самогубства мають гомосексуальні підлітки, які роблять спроби суїциду від двох до шести разів частіше за своїх гетеросексуальних однолітків.

В силу самого статусу неповнолітнього, який здатний самостійно приймати рішення і оцінювати їх, причину суїциду і відповідальність за нього серед дітей і підлітків законодавець пов'язує з законними представниками неповнолітнього і тими особами, які солідарно несуть відповідальність в силу своїх службових відносин.

Охорона дитинства та юнацтва перебуває у віданні ряду розділів права і перш за все Сімейного кодексу, який покладає основну відповідальність на законних представників (батьків, опікунів і т. д.) [4, с. 54]. Питаннями захисту неповнолітніх з боку держави займаються інститути ювенальної юстиції. Базується даний захист, перш за все, на визначенні неповноліття як особливої юридичної категорії. Неповнолітній – той, хто не досяг певного віку, з яким закон пов'язує його повну цивільну дієздатність, тобто можливість реалізувати в повному обсязі передбачені Конституцією та іншими законами суб'єктивні права, свободи і юридичні обов'язки, а також оцінювати свої дії. Конвенція ООН з прав дитини 1989 року – роз'яснює, що під дитиною розуміється неповнолітній у віці до 18 років. Тим самим Конвенція 1989 р поширюється на всю вікову групу неповнолітніх, а не тільки на дітей, як це можна припустити, виходячи з її назви [5, с. 115].

Нині діюча модель ювенальної юстиції включає: діяльність соціальних служб для неповнолітніх – органів та установ державної системи профілактики бездоглядності і правопорушень неповнолітніх та захисту їх прав; діяльність органів Національної поліції; судочинство щодо неповнолітніх (як кримінальна, так і цивільна); механізм взаємодії суду (суддів, що спеціалізуються на розгляді справ за участю неповнолітніх), соціальних служб для дітей та МВС.

У зв'язку з цим, необхідно «опрацювати питання про закріплення за будь-яким державним органом функції моніторингу» суїцидального «контенту в Інтернет-мережі», а саме захистити неповнолітніх від «суїцидального» контенту на рівні провайдерів і операторів зв'язку [6]. За чинним законодавством, відповідальність за доведення до самогубства настає лише в разі застосування погроз, жорстокого поводження, примусу до протиправних дій, шантажу або систематичного приниження людської гідності.

Враховуючи світову тенденцію до росту злочинності в мережі Інтернет та появі нового способу доведення до самогубства, необхідно своєчасно вносити зміни до кримінального законодавства, які будуть від-

повідати сучасним викликам з боку злочинців, та ввести більш жорстку кримінальну відповідальність за схилення неповнолітніх до самогубства через Інтернет-ресурси. Так, можна запропонувати внести зміни до Кримінального кодексу України, а саме доповнити статтею 120 1 такого змісту:

«Стаття 120 1. Доведення до самогубства і сприяння здійсненню самогубства через засоби масової інформації та (або) інформаційно-телекомунікаційні мережі, в т.ч. Інтернет-ресурси

Доведення або схилення особи або групи осіб до самогубства шляхом домовленості, підкупу, обману, надання інформації, спрямованої на формування привабливого сприйняття самогубства, розміщена в засобах масової інформації та (або) інформаційно-телекомунікаційних мережах, в тому числі Інтернет-ресурсах, а також сприяння здійсненню самогубства порадами, вказівками, наданням засобів і знарядь здійснення самогубства, а так само вчинення зазначених дій щодо невизначеного кола осіб

- карається обмеженням волі на строк до трьох років або позбавленням волі на той самий строк.

2. Ті самі діяння, вчинені щодо неповнолітнього або групою осіб за попередньою змовою,

- караються позбавленням волі на строк від трьох до десяти років».

Прийняття зазначених новел чинного законодавства сприятиме встановленню належної нормативної регламентації кримінальної відповідальності за доведення особи до самогубства чи будь-якого сприяння особі у вчиненні нею самогубства чи спробі вчинити останнє та уникнення колізій у кримінальному праві. Крім цього, з метою запобігання дитячих суїцидів необхідно більше спілкуватися з дітьми, приділяти їм увагу та налагоджувати з ними довірчі відносини, забезпечити дозвілля підлітків і більше займатися вихованням дітей як в школі, так і вдома.

Література:

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 04.07.2016 р. № 2258-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.

2. Чукаева Н.Г. Субъективные признаки доведения до самоубийства // Человек и общество в контексте глобализации: проблемы и перспективы: материалы II Всерос. науч.-практ. конф., Тюмень, 11-12 дек. 2009 г. / Тюменский гос. архитектурно-строительный ун-т. – Тюмень, 2010. – С. 279-281.

3. Нікітін А.В. Проблема молодіжного самогубства на рубежі століть/ А.В. Нікітін // Молодь на зламі тисячоліть: нове тисячоліття - нові проблеми?: Зб. наук ст. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2009. – С. 51-56.

4. Науково-практичний коментар Сімейного кодексу України / [за ред. Ю.С. Червоного]. – К.: Істина, 2003. – 464 с.

5. Чукаева Н.Г. Уголовная ответственность за доведение до самоубийства или до покушения на самоубийство // Актуальные проблемы развития современного общества: материалы Междунар. науч.-практ. конф. / под ред. Н.Р. Насыровой. – Тюмень: ТюмГНГУ, 2011. – С. 114-116.

6. Проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства) від 17.02.2016 № 4088. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58195

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)

Дунаєва А.Ю.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Українська держава головним своїм пріоритетом, найвищою соціальною цінністю визнала людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпеку. Проте нині країна переживає складний перехідний період, у зв'язку з чим посилилися соціальні негаразди в суспільстві і – як їх наслідок – збільшився рівень смертності внаслідок вчинення самогубств (майже на 50% протягом останніх десяти років). Тепер щогодини в нашій країні внаслідок вчинення самогубства помирає дві людини. Так, за даними ВООЗ на 2012 рік в Україні було вчинено близько 10 (десяти) тисяч актів суїциду. Середній показник для нашої країни – 22 суїциди на 100 тисяч осіб. Україна входить в десятку країн з найвищим рівнем самогубств. Як свідчать наукові джерела, співвідношення самогубств і доведення до самогубства становить близько один до двадцяти [1].

Варто зазначити, що злочинність постійно перебуває в динаміці не лише за кількісними, а й якісними показниками. З розвитком технічного прогресу та еволюцією людства з'являються нові, раніше не існуючі, злочини та способи вчинення злочинів. Так, з появою та розвитком Інтернету, виникли нові способи вчинення не лише крадіжки чи шахрайства, а й доведення до самогубства. При цьому новий спосіб доведення до самогубства набирає обертів у світі разом із зростанням кількості постійних користувачів мережі Інтернет.

Дослідженням даної проблеми займалися низка вітчизняних вчених, серед яких значного внеску в розгляд такого критерію як самогубство, а також шляхів його попередження здобули Ю.В. Александров, В.О. Глушков, В.Ф. Войцех, М.П. Мелентьєв, О.М. Моховіков, Г.Я. Пілягіна, В.В. Сулицький, А.П. Тіщенко та ін.. Однак, не зважаючи на великий науковий доробок з даної тематики, вчені дотепер не виробили єдиних підходів до розуміння поняття самогубства.

Так, Л.М. Шестопалова дає наступне визначення поняттю «самогубство – це: 1) екстраординарне соціально-біопсихологічне явище, в якому виявляються ознаки множини вчинених і вчинюваних самогубств; 2) цілком свідомо вчинювані дії окремою особою (особами) з метою припинити своє існування, наслідком яких є її (їх) смерть»[2, с.10].

Дійсно, на сучасному етапі розвитку людства, доведення до самогубства – злочин, який становить суттєву суспільну небезпечність, адже наслідком його вчинення є не лише порушення біологічного процесу існування людини, а й негативний вплив на нормальне функціонування суспільних відносин. Стаття 120 ККУ передбачає відповідальність за доведення особи до самогубства або замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності. При цьому, зарубіжні законодавці по різному ставляться до питання, щодо встановлення міри покарання за самогубство та доведення до самогубства.

Так, стаття 106 КК Естонської Республіки передбачає як спосіб, крім жорстокого поводження, ще й знущання: «Доведення особи до самогубства або замаху на самогубство шляхом жорстокого поводження з нею або знущання над нею – карається...» [3].

Щодо кваліфікуючих ознак, то КК Азербайджанської республіки і Республіки Молдова, що суттєво відрізняє їх від законодавства інших країн, є наявність родинного зв'язку між самогубцем і особою, яка доводить до самогубства: «Доведення особи до самогубства або замаху на нього: а) чоловіка (дружини) або близького родича – карається...» [4].

Слід зазначити, що й існують країни, в яких кримінальне законодавство передбачає відповідальність за доведення до самогубства або замах на нього враховуючи будь-які дії, результатом якого є дане діяння, тобто вчинення самогубства іншою особою. Так, наприклад, надання допомоги у вчиненні самогубства є одним із способів доведення до самогубства в статті 127 КК Республіки Болгарія: «Хто яким би то не було способом посприяє або схилить іншу особу до самогубства, і самогубство або замах на нього відбудеться, карається...» [5].

На противагу вище наведеній категорії держав, доцільно розглянути низку країн, в яких кримінальна відповідальність за доведення до самогубства або замах на нього взагалі відсутня. До таких країн належать Швеція, КНР, Корея. Але, КК Кореї містить ст. 252 «Вбивство на прохання або по змові з потерпілим», за якою кримінальна відповідальність наступає за вбивство вчинене на прохання потерпілого: «Особа, яка вбиває особу на його прохання або у змові з ним, спонукає або підбурює іншу особу до здійснення злочину, підлягає покаранню...»[6]. Тобто, можна говорити про те, що мова йде, певним чином, про надання допомоги у вчиненні самогубства.

Таким чином, виходячи з вище сказанного, можна зробити висновок, що на даний момент проблема самогубства є не просто актуальною, вона стала міжнародною катастрофою усього людства, яка здобула великих масштабів і доволі стрімкими темпами прогресує, винаходячи все нові способи для її реалізації. Для того, щоб зрозуміти, як саме боротися з цим негативним явищем, вченими було зроблено чимало спроб інтерпретації поняття самогубства та роз'яснення сутності даного суспільно небезпечного явища як такого. Важливого значення набуває питання, щодо встановлення міри покарання за доведення до самогубства або замах на нього. Тут, ми можемо спостерігати за плюралізмом, визначених у диспозиціях статей КК різних країн світу, способів, за які передбачена кримінальна відповідальність за доведення до самогубства або замах на нього.

Аналізуючи досвід зарубіжних країн, та вище наведених положень можна зробити пропозиції щодо внесення змін до статті 120 КК України, а саме:

1) ч.1 ст. 120 КК «доведення особи до самогубства або замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, знущання над нею, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності»;

2) ч.3 ст. 120 КК «діяння передбачене частинами першою або другою цієї статті, якщо воно було вчинене щодо неповнолітнього, чоловіка (дружини) або близького родича».

Література:

1. Пояснювальна записка до проекту Закону “Про внесення змін до Кримінального кодексу України (щодо встановлення кримінальної відповідальності за сприяння вчиненню самогубства)” [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH35K00A.html

2. Шестопалова Л.М. Самогубство та доведення до самогубства: заходи протидії : Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Л.М. Шестопалова – Київ, Національна академія внутрішніх справ України, 2001. – 19 с.

3. Кримінальний кодекс Естонської Республіки. – СПб.: Видавництво «Юридичний центр Прес», 2001. – 262 с.
4. Кримінальний кодекс Республіки Молдова. – СПб.: Видавництво «Юридичний центр Прес», 2003. – 408 с.
5. Кримінальний кодекс Республіки Болгарія. – СПб.: Видавництво «Юридичний центр Прес», 2001. – 298 с.
6. Кримінальний кодекс Республіки Корея. – СПб.: Видавництво «Юридичний центр Прес», 2004. – 240 с.

ПОНЯТТЯ САМОГУБСТВА

Загороднюк С.О.

*доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
к.ю.н., доцент*

Одним із показників набуття Україною ознак сучасної цивілізованої держави є нормативне визначення пріоритетів в ієрархії тих соціальних цінностей, які становлять основу життєдіяльності людського суспільства. У загальній формі таке визначення дано в Конституції України, ст. 3 якої, зокрема, проголошує: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». [1]

Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. [1]

Отже, невід'ємним особистісним правом кожної людини є право на життя як найвищу цінність, що належить людині від природи. Воно закріплене в моралі, релігії та інших соціальних нормах. Це принципове право містять і міжнародні акти з прав людини. Наприклад, ст.3 Загальної декларації прав людини 1948 р. закріплює: «Кожна людина має право на життя». Ці положення розширюють і конкретизують Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська конвенція з прав людини, якою керуються Європейська комісія з прав людини, Конвенція про захист прав і основних свобод людини та багато інших міжнародно-правових документів.

Слово «суїцид» походить з латини (у перекладі – «себе вбиваю»). Слова «самогубство» та «суїцид», позначаючи одне поняття, містять вказівку на особливий вид убивства, звужуючи його до поняття «вбивство себе самого». «При самогубстві суб'єкт і об'єкт збігаються, а агресія спрямовується не назовні (проти іншого суб'єкта), а всередину, проти самого себе. Це відрізняє самогубство і вбивство». [2]

Неприродна, в тому числі насильницька, смерть (самогубство, вбивство, евтаназія) не можуть схвалюватися сучасним суспільством, яка сповідує гуманізм. Однак, слід зауважити, що все ж таки самогубство дотепер сприймається та розуміється неоднозначно. Самогубство в людській свідомості ідентифікується як убивство (вбивство себе), хоча його об'єкт і суб'єкт - одна і та сама особа. Доречно звернути увагу на етимологію слова «самогубство», яке утворено поєднанням двох основ – сам- і губ- (від губити, згубити – вбити). Отже, «при самогубстві на перший план висувається факт позбавлення життя людиною себе самої, тобто особа чинить дії (або шляхом бездіяльності), які призводять до її біологічної смерті, до смерті людського організму». [2]

«Самогубство є соціобіопсихологічним феноменом, а також елементом культури та цивілізації. Як прояв суспільства й окремих його індивідів самогубство є полісенсним явищем». [3]

Різні науки висувають на перший план різні ознаки самогубства. Юридичні науки (кримінальне право, кримінологія, криміналістика) під час характеристики самогубства звертають увагу на відсутність протиправності; психологічні науки на особливості людської психології; медичні, зокрема, психіатрія – на хворобливі стани тощо

Стан смертності від самогубства викликає обґрунтовану тривогу, проте й досі немає серед науковців і навіть суїцидологів єдиного розуміння його природи та причин, немає також єдності дій. А тому дана проблема залишається актуальною для кримінально-правових досліджень.

Існує думка деяких науковців, що суїцидні настрої у більшості випадків виникають в основному на перехідних етапах життя: підлітковий період, юність, отримання професії, створення сім'ї, важка хвороба та ін.

Проблема доведення до самогубства є цілісною, але кожна кримінальна справа з цього приводу є індивідуальною, і при постановленні вироку суду повинен враховувати соціальні чинники при вирішенні питання про винуватість особи у вчиненні даного злочину, якими є: сімейні, побутові та матеріальні обставини, службові, трудові, політичні, ідеологічні та релігійні відносини. Всі ці чинники особа, яка має на меті довести до самогубства потерпілого, враховує і створює таку кризову ситуацію, з якої потерпілий буде бачити лише один вихід – самогубство. Це може проявлятися у антисоціальній направленості в поєднанні з нестерпним та жорстоким поведінням, домінування економічних інтересів, витіснення нормальних пі-

знавальних, естетичних, творчих та духовних потреб і подача їх у спотвореному вигляді: як екстремальне мистецтво, сектантство, наркотизація. Створення у особи викривленого образу себе, світу та своїх дій у ньому. Чи можна зробити з вищевказаного висновок, що злочинець, який має довести жертву до самогубства, повинен володіти неабиякими психологічними знаннями, чи можливо його дії є підсвідомими, залежать від характеру та певної ситуації. На думку В.П.Давнія, «особа, яка діє з прямим умислом на доведення потерпілого до самогубства, все ж таки повинна добре вивчити особу, знати її слабкі психологічні сторони і, в залежності від цього, виробляти стратегію дій. І навпаки, коли суб'єктивна сторона даного злочину характеризується у формі необережності, то особа може і не розуміти своїх психологічних впливів на потерпілого, а просто отримувати задоволення від приниження потерпілого чи своєї фізичної переваги над ним».

[4]

Отже, самогубство як насильницьке і вже тому завчасне припинення власного життя, може розглядатися як екстраординарне суспільне явище.

Література:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30 – Ст.141. Із наступними змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр.

2. Шестопалова Л.М. Зміст поняття «самогубство» в гуманітарному контексті. Бюлетень Міністерства юстиції України № 11(73) 2007. – С. 27.

3. Шестопалова Л.М. Конфігурація феномену самогубства. Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. Збірник наукових праць. Донецьк, №4.-2009. – С.151.

4. Давній В.П. Соціальні та психологічні проблеми, які впливають на розгляд справ про доведення до самогубства. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Вип.42, 2008. – С.141.

ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ НЕПОВНОЛІТНІХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Івахнюк І.Ю.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Інтернет-залежність – це чума ХХІ століття. На жаль, діти не здатні впоратися з цим самі. Батькам потрібно не конфліктувати з дітьми, не відмовлятися від них, а приймати їх такими, якими вони є, тому що частка участі батьків у тому, що їх дитина стала таким, точно є. Тут важливо визнати свої помилки, але це і виявляється самим складним...

В Інтернеті у підлітків з'являється можливість бути такою собі безстатевою істотою, яке всіх і вся вбиває, відчуваючи себе сильною і «крутою». Так, підлітки починають думати, що в реальному житті теж все дозволено.

Глобальною проблемою серед неповнолітніх в сучасному суспільстві є самогубство. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, «за останні 50 років показники самогубств серед неповнолітніх у всьому світі зросли на 60% [1, с. 59]. З розвитком соціальних мереж збільшується кількість людей, які віддають перевагу віртуальному спілкуванню, що веде до руйнування людських взаємовідносин в реальному житті і виникнення депресивного стану.

У кризові періоди життя молода людина, з цікавості або для того, щоб знайти співрозмовників та обговорити свої проблеми, може легко зайти на сайти, що пропагують суїцид.

Клуби самогубців існували ще з найдавніших часів в різні історичні епохи: в Стародавньому Єгипті при Клеопатрі, в Німеччині 1819 р., у Відні – 1824 р., в США початку ХХ століття [2, с. 16]. Але віртуальні спільноти прихильників суїциду відрізняються від своїх традиційних попередників численністю, відсутністю географічної прихильності і вільним доступом осіб будь-якого віку. «Ця проблема носить загальносвітовий характер – віртуальна культура суїциду з'явилася практично одночасно з розвитком Інтернету» [3] і поширюється одночасно з ним.

Можна зазначити, що більшість відвідувачів форумів і сайтів про самогубство молодше 25 років. Деякі індивіди спілкуються відразу в декількох віртуальних спільнотах, присвячених самогубству. Формально це закриті групи, але для отримання допуску до інформації в них необхідно просто підписатися на групу або написати про свої переживання редактору сайту або адміністратору групи в соціальній мережі.

Держави, що зіткнулися з проблемою так званого, кіберсуїциду, намагаються знайти способи знизити кількість самогубств, скоєних після спілкування в Інтернеті. Наприклад, в США вивченням контенту найпопулярніших сторінок Інтернету з метою запобігання самогубств займається спеціальна організація – United States Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA) [4].

В соціальних мережах зараз існує більше ста груп, присвячених темі самогубства, в яких постійно спілкуються тисячі користувачів. Моніторинг груп і сайтів про самогубство показав, що після закриття одних груп (посилання залишилися на сторінках молодих людей, які вчинили самогубство) з'являються нові джерела інформації іноді без слова «самогубство» в назві.

Деякі психіатри попереджають, що закриття сайтів, які пропагандують суїцид, – справа безглузда, тому що вони відроджуються і індексуються пошуковими системами. Крім сайтів, які позитивно описують самогубство, існують віртуальні спільноти, які допомагають людям при вирішенні критичних ситуацій. Практика показує, що такі сторінки в Інтернеті теж закривають за пропаганду суїциду, але можна припустити, що їх діяльність більш продуктивна. Треба враховувати, що сайти про самогубства іноді розташовуються на зарубіжних хост-майданчиках і допуск до них повністю закрити не можна.

Світовий досвід показує, що найбільш ефективним способом запобігання самогубствам, пов'язаних з Інтернетом, є не притягнення до відповідальності інтернет-провайдерів і адміністрацій соціальних мереж, а співпраця з ними.

Підтвердженням цього служить успішна реалізація програми, розробленої в 2005 р в Ізраїлі. Групи добровольців з фонду SAHAR (ЦУКОР) намагається шляхом переговорів допомагати людям, які розповідають про свої проблеми в Інтернеті: про будь-яких тривожні записи на сторінках і форумах повідомляють адміністратора або модератора сайтів, які зобов'язані в будь-який час доби викликати до потенційного самогубця спеціальний підрозділ поліції. За перший рік дії цієї програми вже вдалося запобігти більш сотні подібних самогубств серед неповнолітніх. Цей добре зарекомендований себе метод вивчили і застосовують також в Німеччині, Швеції та Франції) [5].

Проблема суїциду існувала в усі часи і, як показав Е. Дюркгейм, одна з причин цього явища – проблеми в суспільстві, які вчений назвав аномією (станом дезорганізації).

На нашу думку, боротьбу з кіберсуїцидом необхідно починати з поліпшення якості життя населення, так як «кіберсамогубство – лише один із симптомів хвороби суспільства, і він, як термометр, відображає його стан». Спілкування в Інтернеті може стати приводом для самогубства, але пошук причин значної кількості суїцидів серед неповнолітніх необхідно шукати в реальному світі, а не у віртуальному просторі. Інтернетом складно повністю керувати та контролювати, тому інформація може бути небезпечною та злочинною і відігравати двояку роль.

З одного боку, в Інтернеті існують форуми і групи, де поширюється «мода» на суїцид в молодіжному середовищі, віртуальна реальність надає можливість об'єднатися прихильникам субкультур, які ідеалізують смерть в юному віці. Як зауважують психологи, нові технології, подібно біологічному вибуху, рознесли смертоносний суїцидальний вірус, який існував завжди [6, с. 66].

Інтернет – інструмент, за допомогою якого з'явилися і кіберсуїцид, і кібермоббінг. Треба розуміти, що суїцидальні наміри людини в епоху Інтернету легко формуються і посилюються, тому що в віртуальному світі індивід ще більш самотній, ніж в реальному. Для нього навіть смерть – всього лише продовження віртуальної гри (адже після самогубства він залишиться в комп'ютерному світі і стане героєм). Але сучасні засоби масової комунікації можуть позитивно впливати і на суспільство, і на окрему людину, в тому числі зменшуючи суїцидальні настрої (сайти, які надають віртуальну психологічну підтримку), і запобігати самогубствам [7]. Досвід інших країн, які успішно вирішили проблему з кіберсуїцидом, показує, що допомога потенційним самогубцям, здійснювана через Інтернет, більш ефективна, ніж репресивні методи блокування небезпечних сайтів.

Література:

1. Нікітін А. В. Проблема молодіжного самогубства на рубежі століть / А.В. Нікітін // Молодь на зламі тисячоліть: нове тисячоліття - нові проблеми?: Зб. наук ст. – К.: Академія праці і соціальних відносин, 2009. – С. 51-56.
2. Бехтерев В.М. О причинах самоубийства и возможной борьбе с ними. – С.-Петербург, «Т-во Художественной печати», 1912. – 24 с.
3. Ліскович Мирослава. Як вбиває соцмережа .../ М. Ліскович (стаття від 20.12.2016). – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2142980-ak-socmerezha-ubivae.html>
4. Suicide Prevention Lifeline Update // United States Substance Abuse and Mental Health Services Administration (SAMHSA) . – Інтернет-ресурс. Режим доступа: http://www.samhsa.gov/samhsaNewsletter/Volume_18_Number_2/SuicidePreventionLifeline.aspx (25.02.2013)
5. Мурсалиева Г. Нужны ли мы себе? Реальные жертвы виртуальных клубов//Дети в информационном обществе. – 2009, № 2. – С. 60–64. – Интернет-ресурс. Режим доступа: http://detionline.com/assets/files/journal/2/threat1_2.pdf (25.02.2013)
6. Парфентьев У. Кибер-агрессоры // Дети в информационном обществе. – 2009. – № 2. – С. 66-67. – Интернет-ресурс. Режим доступа: <http://www.fid.su/upload/journal-2.pdf> (25.02.2013)
7. Пресс-релиз о взаимодействии с интернет-сообществом по профилактике суицида. – Государственная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека. – 11.03.2013. – Интернет-ресурс. Режим доступа: http://rospotrebnadzor.ru/news/-/asset_publisher/w7Ci/content/

ПРИТЯГНЕННЯ БАТЬКІВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА НЕПОВНОЛІТНЬОГО

Лук'янова Н.О.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Злочин, передбачений статтею 120 Кримінального кодексу України доведення до самогубства за своїм ступенем суспільної небезпечності та ступенем тяжкості злочину можна прирівняти до умисного тяжкого вбивства або умисного вбивства середньої тяжкості.

І це не випадково, адже зазначені злочини входять до однієї групи злочинів проти життя. Самогубство яке вчинене без стороннього впливу не є караним кримінальним законодавством України, але доведення до самогубства має велику суспільну небезпеку. В її оцінці слід взяти до уваги, що самогубство як таке в жодному разі не можна визнати суспільно корисним, і не лише через складну демографічну ситуацію в державі.

У цьому разі йдеться про те, що потерпіла особа вимушена піти на такий крок, приймає фатальне рішення не самотійно, не через об'єктивно існуючі, як їй здається, нездоланні фактори, а внаслідок активного, інтенсивного негативного впливу іншої особи, за відсутності якого трагічного, частіше за все незворотного наслідку можна було б уникнути. [1]

Взагалі під самогубством слід розуміти усвідомлене людиною самотійне позбавлення себе життя. Іншими словами самогубством є усвідомлений акт самоусунення з життя під впливом гострих психотравмуючих ситуацій, при яких власне життя як вища цінність втрачає сенс.

За даними центру досліджень дитинства Українського за 2016 рік, у 27% дітей віком від 10 до 17 років час від часу з'являються суїцидальні думки, адже в цей період психіка підлітків не є цілком стійкою. Більшість підлітків вчиняють суїцид для того, щоб привернути до себе увагу батьків, які приділяють їм мало уваги. Більшість дитячих самогубств пов'язана не з психічними захворюваннями, як здається на перший погляд, а з недоліками морального виховання. [2].

Ч. 3 ст. 120 Кримінального кодексу України передбачає кримінальну відповідальність за доведення до самогубства неповнолітньої особи. Викладена вона наступним чином: «Діяння, передбачене частинами першою чи другою цієї статті, якщо воно вчинене щодо неповнолітнього...». Дане діяння є суспільно небезпечним, а вчинення цього діяння щодо неповнолітнього батьками чи особами, що їх замінюють визначають його ще більш небезпечним. Як показує практика більшість неповнолітніх приймають рішення піти з життя внаслідок жорстокого чи принизливого ставлення до них батьків. Жорстоке ставлення проявляється діяннях, якими спричиняється фізичний біль або створюються нестерпні умови для життя.

Встановлено, що приблизно половина суїцидів в підлітковому віці пов'язана з сімейними проблемами, з негативним ставленням до них сім'ї, а саме: з психологічним неприйняттям, відчуженням, духовною ізоляцією, байдужістю і бездоглядністю, відсутністю теплих, приязних емоційних стосунків, тривалими конфліктами між батьками, їх пияцтвом і алкоголізмом, невротичними розладами, депресією, відмовою батьків від дітей у зв'язку з розлученням, втечею, смертю батьків.

Аналіз судової практики розкриває сумну картину — неповнолітні приймають рішення піти з життя внаслідок жорстокого чи принизливого ставлення до них власних батьків, також у сім'ях де діти зазнають і переживають: нестачу теплоти, доброзичливого спілкування, розуміння, підтримки, турботи; жорстокість, неприязнь, холодність, нехтування, відчуження; інколи – сексуальне насильство; свою непотрібність, обтяжливість для батьків, що приводить їх до висновку, ніби батьки мріють від них позбутися, чекають їхньої смерті; перестановку ролей, коли не батьки емоційно, морально-духовно підтримують дітей, а діти змушені підтримувати батьків таким способом. [3]

Так наприклад Трагедія, яка сталася в Івано-Франківську ще 18 серпня минулого року, сколихнула все місто. Того дня випадковий перехожий у місцевому сквері на перехресті вулиць Шота Руставелі та Красівськоговиявив на дереві повішену дівчину. Чоловік негайно викликав правоохоронців. З'ясувалося, до самогубства дівчину підштовхнув рідний батько, котрий багато років чинив над нею сексуальне насильство. В ході досудового слідства було встановлено, що дійсно впродовж 2012-2016 років батько, чинячи на дочку психологічний тиск, застосовуючи фізичну силу, змушував її до статевих зносин. Це довели всі проведені експертизи. Тож 4 січня батькові дівчинки оголосили підозру за статтями «Доведення до самогубства» та «Статеві стосунки з особою, яка не досягла статевої зрілості» і заарештували. Нажаль це не поодинокі випадки, коли батьки є обвинуваченими а потерпілими являються їхні діти. [4]

Сімейне законодавство визначає виховання дитини як основний обов'язок батьків.

На сьогоднішній день більшість батьків задля виховання своєї дитини використовують як заохочувальні методи виховання так і методи із застосуванням насильства, покарання.

Ми цілком погоджуємося з думкою Ю. Червоного, який говорить про те, що будь-яке покарання принижує людську гідність дитини, але в той же час покарання є невід'ємною частиною виховного процесу. Без нього досить складно прищепити дитині, підлітку такі необхідні якості, як самодисципліна, акурат-

ність, слухняність тощо. Застосовуючи методи покарання, батькам дуже важливо дотримуватись тієї тонкої межі, яка відділяє покарання, що застосовується у виховних цілях від домашнього насильства.

Враховуючи вищевикладене, не можна обминути увагою те, що жорстоке ставлення батьків відносно неповнолітньої дитини є порушенням обов'язків із забезпечення для дитини нормальних умов існування та вільного розвитку. Порівняно з іншою особою, тяжкість діяння батьків, наслідком якого стало самогубство їх неповнолітньої дитини є більш суспільно небезпечним, адже таким чином вони не лише посягають на життя неповнолітньої особи, а й порушують чинне законодавство ще й тим, що не виконують своїх обов'язків, які покладені на них законом та суспільною мораллю.[5]

Отже, ст.120 Кримінального кодексу прямо не передбачає притягнення до відповідальності батьків або осіб які їх замінюють. Тому було б доцільним доповнити ст. 120 КК України частиною четвертою наступного змісту: «Діяння, передбачені частиною першою і частиною другою цієї статті, якщо вони вчинені відносно неповнолітнього батьками або особами, що їх замінюють...».

Література:

1. Доведення до самогубства // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://pidruchniki.com/1719051259879/pravo/dovedennya_samogubstva
2. Кримінологічна характеристика суїциду в Україні // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.xn--80aayuiacs0c.com.ua/load/referaty/referaty/kriminologichna_kharakteristika_sujicidu_v_ukrajini/6-1-0-201
3. Федоренко Р.П. Психологія суїциду: Навчальний посібник. – Луцьк: – Вежа, 2011. – 234 с
4. Правоохоронці заарештували педофіла, котрий довів до самогубства рідну дочку // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korupciya.com/batko-z-neyu-kupuvav-kosmetiku-biliznu-pravoohorontsi-zaareshtovali-pedofila-kotriy-doviv-samogubstva-ridnu-dochku/>
5. Ващенко А.Г. КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАТЬКІВ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ВЛАСНОЇ НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ДИТИНИ // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63808/70-Vashchenko.pdf?sequence=1>

НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ СТ. 120 КК УКРАЇНИ – ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ

Мажар Х.Г.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Проблема суїциду на сьогодні є важливою тому, що суспільство хвилює проблема «зомбування» сучасної молоді як комп'ютерними іграми, так і Інтернетом в цілому.

Згідно з дослідження американських учених, 6-8 % користувачів Інтернету вже мають дану патологію, адже багато хто використовує його не тільки для роботи або навчання, але і ведуть листування, користуються сайтами, призначеними для розваг.[1]

Старший науковий співробітник Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи Зоя Гаркавенко зазначила, що Інтернет та комп'ютерні ігри (в тому числі он-лайн) викликають звикання чи навіть залежність і це звикання може виникнути досить швидко, навіть через півроку. Фахівець відзначила, що у цьому плані найбільш вразливими є підлітки 11-17 років. Вони нашоухуються на такі ризики, як потрапляння у віртуальний світ, зменшення соціальних контактів, соціальну дезадаптацію, що може призвести до депресії та самогубства.[2]

Психологи багато говорять про те, що зацікавленість різного роду «стрілялками», яскраві картини крові, розривання плоті вбитих може провокувати людину спробувати таку ситуацію не «понарошку», а в реальному житті. Так само, як ігри, в яких герой може стрибати з високого будинку, перелітати прірви тощо, провокують дітей робити щось подібне, ризикуючи своїм здоров'ям та життям. Яскравим прикладом цього є гра «Синій кит» яка з'явилася нещодавно в мережі. Фінальним етапом цієї гри є суїцид учасника. Деякі користувачі мережі створили свою гру – «Білий ведмідь», що є антиподом гри «Синій кит», у грі потрібно виконати 50 завдань, наприклад, прибирання будинку або зробити фото щоденника з позитивною оцінкою.[3]

«Стаття «Доведення до самогубства» не передбачає можливості притягнути до відповідальності «маніяків» з інтернету. Там, на жаль, дуже чітко, через кому перераховані способи вчинення цього злочину, серед яких немає схиляння до суїциду через інтернет. Нинішній КК не передбачає подібної форми доведення до самогубства...», – говорить експерт-кримінолог, співавтор змін до Кримінального кодексу Анна Мажар.[4] Тому доцільно буде внести зміни до статті 120 ККУ «Доведення до самогубства».

Інтернеті існують клуби самогубців, клуби наркоманів, клуби навчальні початківців терористів. У таких клубах можна замовити власну смерть, купити пару шашок динаміту, навчитися правильно підбирати і колоти наркотики. В Інтернеті повно порнографії. Більшість молодих людей купують модем лише для того,

що б зайти на порносайт. В Інтернеті легко знайти сайти, де вільно продаються відеоматеріали з дитячою порнографією. На жаль обчислити авторів цих сайтів практично неможливо, навіть для спецслужб, так як ці нелюди реєструють сайти на підставних осіб. У реальності цього істотно менше. Стаття 301 Кримінального кодексу України, передбачає відповідальність за ввезення, виготовлення, збут, розповсюдження та зберігання порнографічних предметів, охоплює значно ширший спектр діянь, в тому числі ті, що на перший погляд здаються нормою. Якщо ви у соціальній мережі, на своїй сторінці викладаєте файли з фото чи відео порнографічного характеру, ви також порушуєте закон.[5]

На жаль, абсолютно надійних технічних засобів захисту на теперішній час невідомо. Будь-які системи захисту, що реагують на підозрілу назву чи зміст сторінки і блокують її, можна обійти. Достатньо сказати, що значна кількість інформації порнографічного змісту маскується під сторінки знайомств і мережі спілкування, які зараз переживають бум своєї популярності серед молоді.[6] Але все ж таки, не слід зовсім нехтувати Інтернет-фільтрами, які дозволяють автоматично регулювати час перебування дитини в Інтернеті, дозволяють відвідування тільки визначених переліком сторінок і мають власну «історію» їх перегляду.

Не зважаючи на те, що інформаційна сфера є безумовним лідером у кількості законів, які її регулюють, аналіз чинного вітчизняного законодавства засвідчує низку прогалин, зокрема свого вирішення потребують такі проблеми в сфері створення, поширення та використання інформації як: формування правових умов для забезпечення плюралізму, прозорості та неупередженості діяльності ЗМІ; унормування діяльності з поширення інформації в мережі Інтернет; внесення змін до статті 120 ККУ «Доведення до самогубства», а саме передбачення нової форми схиляння до суїциду через інтернет; вдосконалення правових вимог щодо дотримання етичних стандартів; узгодженість термінології в інформаційному законодавстві тощо. На сьогодні актуальним постає питання вдосконалення українського інформаційного законодавства шляхом застосування змін до існуючих законів, а також прийняття нових законів в інформаційній сфері.

Література:

1. Браун С. «Мозаїка» та «Всесвітня павутина» для доступу до Internet: Пер. с англ. – М.: Світ: Маліп: СК Пресс, 1996. – 167с.
2. «Залежність від інтернету-міф чи реальність» від 11.07.2012 /// [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://psytopos.lviv.ua/zalezhnist-vid-internetu-mif-chy-realist/>
3. «Покарати інтернет-маніяків, які доводять дітей до самогубства» від 09.03.2017/// Інтернет-видання ranok.ictv.ua ///[Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://internetua.com/pokarati--internet-man-yak-v--yak--dovodyat-d-tei-do-samogubstva--praktichno-nemozhливо>
4. «Поліція: самогубств не стало більше» від 06.03.2017 Інтернет-видання «Українська правда» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/03/6/222976/>
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р., чинний зі змінами станом на 09.03.2017/// Відомості Верховної Ради України, 2001,№25-26, ст.131///[Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
6. Кузнецов В. В. Нормативно-правове забезпечення протидії обігу дитячої порнографії / В. В. Кузнецов // Міжнародне співробітництво ОВС у боротьбі з транснаціональною злочинністю [Текст] : тези доп. Міжнар. наук.-теорет. конф., Київ, 24 берез. 2010 р./ М.Г. Вербенський, В. Я. Горбачевський, Є. М. Моїсєєв, О. М. Джужа та ін. ; вступне сл. М. Г. Вербенський. – К. : Київ. нац. Ун-т внутр. справ, 2010. – С. 114-116.

ЧИ МОЖЛИВО ВПОЛЮВАТИ «СИНЬОГО КИТА»?

Ординський Р.Л.

студент Херсонського факультету ОДУВС

науковий керівник: Бараненко Р.В.

професор кафедри професійних та спеціальних дисциплін Херсонського факультету ОДУВС

к.т.н., доцент

В даний час особливої актуальності набула проблема гри «Синій Кит», де підлітки проходять п'ятдесят завдань, а при виконанні останнього публічно вчиняють суїцид. Постає резонансне питання, як так звані «куратори» заманюють неповнолітніх до цієї гри?

Перший спосіб – це створення групи в соціальних мережах, де йде набір до 130 та більше осіб, потім цю групу організатор робить закритою. В перший день «куратори» починають спілкуватися з потенційною жертвою, пробують виявити життєві проблеми, причини та наявність бажання покінчити життя самогубством, беруть контактні дані жертви. Якщо жертва не бажає давати свої контакти, то її не переводять до наступного «етапу» гри. З другого дня «куратори» починають активно спілкуватися з жертвами на суїцидальні теми, присилають пости за даною тематикою, психоделічні відео та музику, завдяки чому в підлітків починаються самонавіювання.

Другий спосіб полягає в тому, що підліток пише на своїй сторінці в соціальній мережі пост зі словами «#синій кит, #явигре, #разбуди меня в 4:20, #f57, #f58», після чого з ним виходить на зв'язок «куратор».

Однією з причин, чому підлітки стрибають з дахів в кінці «гри», є спроба самого учасника відмовитися від виконання завдання. В такій ситуації «куратори» надсилають погрози підліткам щодо життя та здоров'я їх батьків та близьких, вдаються до шантажу та психологічного тиску на жертву, що призводить останню до висновків, що краще покінчити життя самогубством й тим самим виконати завдання, щоб зберегти життя своїх близьких.

Однією з причин схильності підлітків до вчинення суїцидальних дій є думка, що проблеми, з якими вони стикаються в своєму повсякденному житті, є унікальними та нерозв'язними. Саме в цей час підлітки найбільше потребують підтримки та любові своїх близьких людей – не показової та оптимістичної, а реальної допомоги в розумінні себе та навколишнього світу, пошуку свого місця в ньому.

Мотивація протиправних дій «кураторів» може бути різноманітною: від помсти всьому світові за те, що в їхньому житті колись щось трапилося й вони не змогли це пережити з різних причин, включно до психічних відхилень або корисливих мотивів. Відеоконтент з самогубством підлітків може бути продано на закритих сайтах за великі гроші, де ці відео купують люди, яким це приносить задоволення або статеве збудження.

Як можна це зупинити?

Проведене дослідження зазначеного питання дало підстави сформулювати низку рекомендацій щодо вдосконалення кримінального законодавства України. Необхідно посилити відповідальність за доведення до самогубства з використанням комп'ютерних мереж або мереж електрозв'язку. Такі діяння слід розглядати, як обставини, що кваліфікують склад злочину.

Тому статтю 120 Кримінального Кодексу України доцільно доповнити частиною 4 та викласти її в такій редакції: «Діяння, передбачене частинами першою, другою або третьою з використанням комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку».

Слід зазначити, що для ефективної боротьби з розглянутим явищем необхідно посилити співпрацю між підрозділами Національної поліції України, СБУ та інших установ, які займаються протидією кіберзлочинам.

КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ САМОГУБСТВ НЕПОВНОЛІТНІМИ

Петриченко Ю.Д.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

Конституція України офіційно закріпила право кожної людини на життя (ст. 27) [1]. В діючому законодавстві України регулюються такі аспекти цього права: по-перше, заборона здійснення медичними працівниками евтаназії – навмисного прискорення смерті або умертвіння невиліковно хворого з метою припинення його страждань; по-друге, наявність кримінальної відповідальності за позбавлення життя та за інші злочини проти життя людини. Частина 2 статті 28 Конституції України закріпила положення про недопустимість катування, жорсткого, нелюдського або такого, що принижує гідність особи, поводження чи покарання.

Стаття 120 Кримінального кодексу України зазначає, що доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності як основний склад самогубства. В даному випадку, законодавець за характером і ступенем суспільної небезпеки, виходячи зі ступеня тяжкості злочину, фактично ставить знак рівняння між умисними тяжкими вбивствами або принаймні умисними вбивствами середньої тяжкості, вбивством через необережність і доведенням до самогубства [2].

І це не випадково, адже зазначені злочини входять до однієї групи злочинів проти життя. Хоча самогубство чи замах на самогубство без стороннього впливу не визнаються караними за українським кримінальним законодавством, є особистою справою кожного громадянина, доведення до самогубства становить велику суспільну небезпеку. В її оцінці слід взяти до уваги, що самогубство як таке в жодному разі не можна визнати суспільно корисним.

У цьому разі йдеться про те, що потерпіла особа вимушена піти на такий крок, приймає фатальне рішення не самостійно, не через об'єктивно існуючі, як їй здається, нездоланні фактори, а внаслідок активного, інтенсивного негативного впливу іншої особи, за відсутності якого трагічного, частіше за все незворотного наслідку можна було б уникнути. Не слід недооцінювати й небезпеку суб'єктів аналізованого злочину, які здебільшого проявляють різко негативні особисті якості, відверто вороже, нелюдське, антигуманне відношення до іншої особи, зневажливо ставляться до її життя, яке згідно з Конституцією України (ст. 3) є найвищою соціальною цінністю.

Потерпілими від доведення до самогубства є: а) дорослі особи, які не перебували в матеріальній або іншій залежності від винуватого та в результаті зазначеного в диспозиції ч. 1 ст. 120 КК впливу з його боку позбавили себе життя будь-яким шляхом; б) указані особи, які в результаті такого впливу намагалися позбавити себе життя, але з причин, що залежали чи не залежали від їхньої волі, не довели задумане до кінця. Оскільки самогубство не є злочином за КК, правильніше говорити не про замах на самогубство, а про його спробу. Схилення до самогубства малолітньої дитини або психічно хворої людини, які не здатні розуміти значення своїх дій або керувати ними, має розцінюватися як умисне вбивство або замах на умисне вбивство, передбачене ст. 115 КК, за умови, що самогубство сталося [3, с. 247].

Частина 3 ст. 120 КК передбачає кримінальну відповідальність за особливо кваліфікований склад злочину, що розглядається, тобто за доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності, якщо це було вчинено щодо неповнолітнього або щодо особи, яка перебувала в матеріальній або іншій залежності від винного, якщо це було вчинено щодо неповнолітнього або, якщо хоча б одна з двох або більше осіб була неповнолітньою [2].

На початку лютого 2017 року всією Україною почала поширюватися інформація про те, що підлітків «зтягує» в себе Інтернет-гра, яка має смертельні наслідки, причому суїцид відбувається саме під впливом соціальних мереж та інших Інтернет-ресурсів. Ситуація дуже ускладнюється Інтернет-ЗМІ, які «висвітлюють тему дитячих суїцидів як деякого модного тренду» [4].

Передусім слід звернутися до особливостей стану неповнолітньої особи, що роблять її настільки беззахисною перед впливом соціальних мереж. Звісно, вчинення даного діяння щодо неповнолітньої особи несе підвищену суспільну небезпеку. Аналіз судової практики розкриває сумну картину - неповнолітні приймають рішення піти з життя внаслідок спілкування в соціальній мережі, де користувачі виконували різні завдання модератора.

Неповнолітні в силу нестійкості психіки, не сформованості характеру легко піддаються різним переживанням, не завжди здатні критично осмислювати ситуацію, яка створилася, і тому легше піддаються різким коливанням настрою та імпульсивним діям. Саме ці коливання психіки і роблять неповнолітнього вразливим до жорстокого поводження або приниження з боку оточуючих.

Жорстокість, несправедливе ставлення, знущання з боку оточуючих може штовхнути дитину до самогубства. Статистика вказує, що мережею Інтернет уже користується 200 тис. дітей у віці від 5 до 18 років, і з кожним роком кількість юних користувачів збільшується більш, ніж на 30%. Лише 15% батьків здогадуються про труднощі, з якими зіштовхуються їхні діти в Інтернеті, і менш половини батьків мають уявлення про елементарні засоби безпеки у мережі Інтернет [5].

На сьогоднішній день, немає жодного законодавчого механізму, або правоохоронної процедури для закриття подібних соціальних мереж. В даний час в Україні немає навіть можливості хоча б на папері заборонити будь-яку групу в Інтернет-мережі, де торгують наркотиками, або розповсюджують дитячу порнографію. Не кажучи вже, про групи якихось «квестів», які на перший погляд виглядають як безневинна гра екзальтованих підлітків. Грубо кажучи, ми – це білий аркуш паперу в цих питаннях. Не має навіть перспективи порушення кримінального провадження за такими фактами. Притягти до відповідальності якогось невідомого модератора неможливо. Взагалі, питання злочинів, які були скоєні за допомогою онлайн-інструментів – є в Україні абсолютно не розвиненим. Тож довести склад злочину «доведення до самогубства» неможливо в принципі.

Захист дітей від шкідливого контенту та сприяння їх активній участі в інформаційно-комунікаційному середовищі є, насамперед, обов'язком держави.

Особи, що відповідають за Інтернет-ресурси, мають цілком усвідомлювати свою відповідальність за все, що стосується демонстрації насильства та поширення потенційно шкідливого для дітей контенту, виконуючи при цьому свої обов'язки, пов'язані зі здійсненням права на свободу вираження поглядів. Це може втілюватися шляхом усунення чи блокування доступу до шкідливих матеріалів або через розробку автоматизованих систем класифікації контенту, впровадження механізмів контролю та подання скарг щодо якості контенту тощо.

Для того щоб відповідати очікуванням дітей і сімей щодо отримання доступних, надійних та безпечних Інтернет-послуг, постачальників доступу до мережі Інтернет необхідно заохочувати до надання своїм клієнтам інформації про потенційні ризики щодо їхніх прав, безпеки та приватного життя, що існують в онлайн-новому середовищі. Цього можна досягти шляхом паритетних відносин (суспільного консенсусу) між владою, представниками медіа-бізнесу та громадськістю з питань налагодження співробітництва з експертами, політиками, соціальними службами, правоохоронними органами з метою розробки, запровадження та контролю за застосуванням нових технологій із захисту дітей від ризиків, пов'язаних з користуванням мережею Інтернет, підвищення обізнаності працівників ЗМІ щодо прав дітей і проблеми насильства над дітьми [6].

Найбільш відповідальними щодо доступу до Інтернету та його використання дітьми вдома та в школі є батьки та вчителі. Вони можуть діяти в різний спосіб, зокрема шляхом свідомого та вибіркового використання соціальних мереж, стимуляції критичного ставлення дітей, обмеження доступу до контенту.

Таким чином, по-перше, було б доцільним терміново розробити та запровадити в початкових класах на рівні предметів з Безпеки життєдіяльності (БЖД) курси безпеки присутності в Інтернеті та залучити до їх проходження також батьків дітей. По-друге, доповнити ст. 120 КК України частиною четвертою наступного змісту: «Діяння, передбачені частиною першою і частиною другою цієї статті, якщо вони вчинені відносно неповнолітнього засобами соціальних мереж та Інтернет-ЗМІ...».

Література:

1. Конституція України [Електронний ресурс] : закон України від 28.06.1996 р. 254к/96-ВР із змін., внес. згідно із Законами України та Рішення Конституційного Суду : за станом на 12.06.2016 р. № 2952-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 04.07.2016 р. № 2258-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар [Текст]: у 2 т. / за заг. ред. акад. Нац. акад. наук України, акад. Нац. акад. прав. наук України, проф. В. Я. Тація [та ін.] ; Нац. акад. прав. наук України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013 – Т. 1 : Загальна частина / [Ю. В. Баулін та ін.]. – 2013. – 1039 с.
4. Ліскович Мирослава. Як вбиває соцмережа .../ М. Ліскович (стаття від 20.12.2016). - Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2142980-ak-socmerezha-ubivae.html>
5. Пам'ятка для батьків «Діти, Інтернет, Мобільний зв'язок»: Як захистити дітей від закачування контенту з небажаним змістом. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/sport/control/uk/>
6. Панченко Л.В. Попередження Kiberbuling, як нагальна сучасна проблема формування правового виховання учнів / Л.В. Панченко (стаття від 21.10.2016). – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://www.dipt.dp.ua/files/doc.pdf>

ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЯК СПОСІБ ПСИХІЧНОГО НАСИЛЬСТВА

Собко Г.М.

*професор кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
к.ю.н., доцент*

Проблеми, які існують на теперішній час серед малолітніх і неповнолітніх стисло пов'язані з проблемами, які існують в Україні, а саме: низький рівень соціальної забезпеченості, недостатнє фінансування культури та спорту та дозвілля дітей. При цьому інтернет ресурси зараз є найдоступнішими, ціна за доступ до яких складає мінімальну вартість, яка є сприйнятливою до будь-якої сім'ї та доступ до яких можливо вчинювати всюди: у школі, дома та в місцях де знаходяться особа у вільний час. Крім цього достатня велика зайнятість батьків на робочих місцях та не здатність приділяти достатньої уваги проблемам дітей. Іноді діти, які не дуже відкриті до спілкування зі своїми друзями в таких випадка місце друзів та родичів, займає інтернет. До не так давно ніхто не міг би навіть подумати, що інтернет може спричинити шкоду життю та здоров'ю дитини. Але ж в будь-якому соціумі існують соціопати, які в наслідок різних психічних розладів або ненависті до інших осіб, бажають причинити смерть іншій людині, і навіть не людині, а дитині, що суттєво обтяжує ці суспільно небезпечні діяння. Крім цього особливістю цих злочинів є те що вони вчиняються руками самої неповнолітньої дитини відносно себе.

Якщо особа взагалі не досягла віку кримінальної відповідальності, а від цього і можна зробити висновок, що вона не є суб'єктом злочину. Згідно ч.2 ст. 27 КК України виконавцем злочину є особа яка використовує інших осіб для вчинення суспільно-небезпечного діяння, які не є суб'єктами злочину. Якщо вважати, що такі групи як «Синій кит» та «Тихий дім» використовують певні техніки за допомогою яких, доводять дітей до самогубства, але ж не способом, який вказане у ст. 120 КК України, а саме: систематичним знущання та образами. Способи які використовують ці групи зовсім інші, вони нібито розуміють цих покинутих дорослими дітей та розуміють проблеми цих дітей, але ж замість того, щоб допомагати вийти з цього психічного стану, вони грають на слабкій та не сформованій психіці дитини і приводять їх до думок, що єдиним виходом з цієї ситуації є самогубство. При чому як зрозуміло, що ці «Сині кити» поступово формують у особи бажання вчинити самогубство, коли на перших завданнях вони дають завдання, які приучують дітей до відчуття болі, коли особа вже привикає до постійного відчуття болі, виходом є самогубство. Всі розуміють, що навіть не глибокі порізи на тілі дитини – це відчуття болі, яка доповнюється ще підлітковими проблемами, коли у них складається враження, що їх ніхто не розуміє. Але ж ця поступова (порухова) координація дії жертви (дитини) є свого роду гіпнотичної практикою, опосередкованою. За час спілкування з координаторами цих дій дитина підкорюється іншій людині, і вона стає єдиною, яка на цей час найближча до дитини. При вивченні кримінального права, всі пам'ятають, що спричинення смерті може

бути пряме та опосередкованим. На наш погляд тут існує опосередковане спричинення шкоди, і дії цих координаторів, як вже було вказано вище виходять за рамки ст. 120 КК України «Доведення до самогубства» тому, що в доведенні до самогубства, особа не позбавляється права вчинити чи утриматись від вчинення цього діяння, тоді як к діях цих координаторів існує пряма загроза гибелі близьких родичів цієї дитини, якщо вона відмовиться від останнього завдання, яким є «самогубство». Діти, які і так відчувають, що вони самотні і ніяк не можуть допомогти родичам у їх тяжкому житті, крім цього, ще їм завдати певної шкоди своїм батькам. Як відомо із ЗМІ, що навіть коли затримують осіб причетних до координаторів цих груп або саме їх, пред'явити обвинувачення дуже складно, ще жодного не було. На нас погляд, це відбувається тому, що по-перше законодавець не передбачав охорону таких відносин в законі України про кримінальну відповідальність, а по-друге відбувається не правильна кваліфікація, ні за тією статтею кримінального законодавства. На наш погляд, у таких випадках потрібна кваліфікація за п. 2 та п. 14 ч. 2 ст. 115 КК, зрозуміло що така позиція визиває дуже багато неузгодженостей проте спробую проаналізувати. Особа-координатор спрямовує свої дії на спричинення смерті іншій особі, вона усвідомлює суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачає наслідки і бажає їх настання. Даний приклад стосується осіб, які не досягли віку кримінальної відповідальності, а саме 14 років, тому що кримінальна відповідальність за умисне вбивство настає з 14 років. Так як особа, яка вчиняє вбивство себе (самогубство) не є суб'єктом, а згідно ч. 2 ст. 27 КК у таких випадках дії особи, яка не є суб'єктом делегуються особі, яка його використовує для вчинення злочину і у нашому прикладі – це і є координатор. Без сумнівів, що згідно визначення умисного вбивства ч. 1 ст. 115 КК – умисне протиправне заподіяння смерті іншій особі, а у нашому прикладі ця ознака відсутня, проте все інше повністю відповідає суспільно небезпечному діянню.

Як відомо ці злочини є зовсім новими для закону України про кримінальну відповідальність, тому вони ще не відображені в законі, проте необхідно всебічне розглядати цю проблему і привести закон у відповідний вигляд, де було би передбачена відповідальність саме за психічне примушування до самогубства.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: станом на 15 лютого 2016 року.: Право, 2016. – 266 с.

ПРОБЛЕМА ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

Хащинський О.І.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС

к.ю.н., доцент

У останній період часу великого поширення набуває доведення особи до самогубства. Це пов'язано з високою активністю так званих «Груп смерті», які спрямовані на те, щоб особа наклала на себе рук. Причому суїцид відбувається саме під впливом соціальних мереж та інших Інтернет-ресурсів. Ситуація дуже ускладнюється Інтернет-ЗМІ, які «висвітлюють тему дитячих суїцидів як деякого модного тренду» [1, с. 52].

Наслідок такої діяльності, що може призвести до невідворотних наслідків, підпадає під кваліфікацію статті 120 Кримінального кодексу України. Диспозиція статті встановлює, що: «Доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності.». Таким чином, об'єктивна сторона злочину виражається у таких формах діяння як: 1) жорстоке поводження з особою; 2) шантаж; 3) примус до протиправних дій; 4) систематичне приниження людської гідності потерпілого. [2]

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного Суду України №2 від 7 лютого 2003 року, під жорстоким поводженням слід розуміти безжалісні, грубі діяння, які завдають потерпілому фізичних чи психічних страждань (мордувань, систематичне заподіяння тілесних ушкоджень чи побоїв, позбавлення їжі, води, одягу, житла тощо). С. Ожегов термін «шантаж» визначає як непорядні дії, погрозу викриття, розголошення компрометуючих відомостей із метою вимагання, а також взагалі погрозу, залякування чим-небудь із метою доведення особи до самогубства. Примус до протиправних дій – загроза, залякування тощо з метою примусити потерпілого вчинити злочин. Систематичне приниження людської гідності – це образи, наклепи, знущання та інше різного роду тривале принизливе ставлення до потерпілого. [3, 5]

В свою чергу, суїцид серед дітей і підлітків – це проблема, яка привернула увагу соціологів, психологів і психіатрів, а також українського законодавця в особі правоохоронних і спеціалізованих органів, виникла після публікацій про так звані «групи смерті» в соціальних мережах. Так, саме засоби масової інформації стверджують, що адміністратори «груп смерті» навмисно доводять підлітків до самогубства. [4]

«Групи смерті» – це спільноти, які здійснюють свою діяльність переважно у соціальній мережі «Вконтакте», розраховані переважно на малолітніх та неповнолітніх осіб. На даний момент кіберполіції України

відомі «групи смерті під назвою: «Синий Кит», «Море китов», «Тихий дом», «Розбуди мене в 4:20», «f57», «f58».[6]

Діяльність груп смерті про яких йде мова не мала ознак ні одного з способів доведення до самогубства які описані у диспозиції статті 120 ККУ. Гра побудована на добровільному виконанні підлітками покладених завдань, що передбачають завдання шкоди особистому здоров'ю гравця. Також відомі поодинокі випадки, коли куратори даних груп смерті погрожували підліткам розправою за самовільний вихід з гри. Підлітки, в силу свого віку, легко піддаються впливу, володіють підвищеною зацікавленістю до ігрового процесу, всього незвичного. Саме ці чинники роблять підлітків більш вразливими до впливу на них з боку інших осіб. Добровільне виконання підлітками завдань, і як наслідок вчинення самогубства, знімає відповідальність з тих людей які наштовхнули їх до цього.[7]

Проведений аналіз дозволяє говорити про те, що доведення до самогубства, на теперішній час, є досить поширеним способом, який використовується для заподіяння смерті особи. Недостатній обсяг описаних способів для доведення особи до самогубства у диспозиції статті 120 Кримінального кодексу України, є суттєвою прогалиною, що повинна бути усунена їх уведенням до диспозиції досліджуваного складу злочину. Життя людини – найвища цінність в будь-якому цивілізованому суспільстві, тому вдосконалення правового механізму охорони життя людини завжди є актуальним. Важливим елементом у системі такого механізму є норми кримінального права, які забезпечують безпеку життя людини.

Зважаючи на викладений матеріал, можна дійти висновку, що вітчизняне законодавство, безпосередньо інститут відповідальності за доведення особи до самогубства не достатньо врегульований. Законодавцві необхідно розширити коло дій які можуть тим чи іншим чином наштовхнути особу до самогубства. Також необхідно встановити норму яка б встановлювала відповідальність за вплив на особу тим чи іншим способом з метою заподіяння шкоди її особистому здоров'ю.

Література:

1. Нікітін А. В. Проблема молодіжного самогубства на рубежі століть / А. В. Нікітін // Молодь на зламі тисячоліть: нове тисячоліття - нові проблеми?: Зб. наук ст. - К.: Академія праці і соціальних відносин, 2009. - С. 51-56.
2. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : закон України від 05. 04. 2001 р. № 2341-III із змін., внес. згідно із Законами України та Рішеннями Конституційного Суду : за станом на 04.07.2016 р. № 2258-VI. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи [Електронний ресурс]: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 07.02.2003 №2. Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03> - Назва з екрана.
4. Постановления Европейского Суда по правам человека: проблемы применения и исполнения [Текст] // Международное публичное и частное право. – 2007.- №6 С 13 – 16.
5. Ожегов С.И. Словник російської мови. – М., 1988. – 750с.
6. [Електронний ресурс]: <https://www.cybercrime.gov.ua/>
7. [Електронний ресурс]: <http://korrespondent.net/ukraine/events/3814747-hruppy-smerty-v-ukrayne-kak-kyty-ubyvauit-detei>.

ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

Шевченко Т.М.

слухач магістратури ОДУВС

Науковий керівник: Кулик Л.М.

*доцент кафедри кримінального права та кримінології ОДУВС
к.ю.н., доцент*

На даному етапі розвитку наша країна перебуває у стані реформування головним принципом якого є пріоритет людини, її прав та свобод, життя, здоров'я та гідності як найвищої соціальної цінності правової системи України В українському законодавстві за останні роки відзначається позитивні тенденції розширення проблематики досліджень що стосуються посяганням на життя та здоров'я людини. У злочинах цієї категорії особливе місце займає ст. 120 Кримінального кодексу України[1], у якому передбачено кримінальну відповідальність за злочин доведення до самогубства.

У лютому 2017р. на запит журналіста інтернет-видання «Українська правда»[2] Головне слідче управління Національної поліції України повідомило наступні данні щодо кількості кримінальних проваджень за фактом вчинення самогубств громадянами: у 2015 р. було зафіксовано 8824 кримінальних проваджень цієї категорії, а у 2016 р. – 8311 кримінальних проваджень. Ця гірка статистика ще раз доводить актуальність питання внесення змін до складу злочину «Доведення до самогубства» необхідність створення можливості притягнути до кримінальної відповідальності за доведення до самогубства іншими способами ніж викладені у ст. 120 ККУ.

У кримінальних кодексах різних країн світу правові норми за доведення до самогубства декілька різняться, та треба зазначити що у ряді країн (Вірменія [3, ст. 111], Індія [4, ст. 306], Голландія [5, ст. 294]); допомога в самогубстві (Данія [6, ст. 241], Нігерія [7, ст. 326], Голландія [5, ст. 294]); схилення до самогубства (Вірменія [3, ст. 110]) зазначена норма кримінального законодавства має більш широке коло засобів доведення до самогубства, та передбачає кримінальну відповідальність за схилення до самогубства, надання допомоги у вчиненні самогубства, сприяння у ньому, підбурювання. Так у КК Киргизької Республіки (ст. 102, 103) і Республіки Білорусь (ст. 145, 146) є дві окремі статті: «Доведення до самогубства» та «Схилення до самогубства», яка полягає у «...розпалюванні у іншої особи рішучості вчинити самогубство шляхом умовлянь, обману або іншим способом...» [8, 9]. Також поряд з цією різницею законодавств, треба зазначити вплив, що розповсюджується і надалі інтернет-мережі на схилення до вчинення самогубства. Серед таких є груп смерті є «Синій кіт», «Тихий дім» та інші, які спрямовані на доведення учасників гри до самогубства, у форму виконання послідовних завдань (квестів), де фіналом є самогубство. За наданими даними правоохоронними органами України було виявлено 434 так званих груп «самогубств» [2].

У зв'язку з вищевикладеним пропоную наступні зміни: розширити засоби вчинення злочину доведення до самогубства, додати: «...доведення до самогубства шляхом обману, обіцянки, вмовляння чи допомога при спробах вчинити самогубство, а також вчинення зазначених дій через інтернет-мережу, мережу телефонного зв'язку чи у будь-який інший засіб...».

Деякі автори вважають, що доведення до самогубства або замаху на нього може бути вчинене як із прямим, так і з непрямым умислом [10, с. 43]. Наприклад, Л.М. Шестопалова розглядає можливість вчинення цього діяння не лише з непрямым умислом, а й із необережності [11, с. 11]. Ю.О. Уколова вважає, що доведення до самогубства характеризується необережною формою вини у вигляді злочинної недбалості [12, с. 12]. На нашу думку можлива ситуація коли особа не передбачає можливості смерті потерпілого, проте при необхідності передбачливості вона могла і мусила передбачити таку можливість, таким чином, діяння суб'єкта злочину характеризується умисною формою вини, тоді як до наслідку у вигляді самогубства потерпілого дана особа може ставитись як з умислом, так і з необережністю, що в свою чергу потребує закріплення у законодавстві, у форму доповнення ст. 120 ККУ вчинення цього діяння через необережність.

Беручи до уваги вищевикладене, можна зробити висновок, що на даний час кримінальне законодавство нашої країни у частині відповідальності за доведення до самогубства потребує змін, та якнайшвидше, адже діяння скоюються, особи вчинюють самогубства, а особи, які до цього безпосередньо причетні не несуть кримінальної відповідальності та покарання. Вирішенням цього питання могло стати розширення засобів доведення до самогубства та зміни у суб'єктивної частини складу злочину (додання необережної форми вини).

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р., чинний зі змінами станом на 09.03.2017// Відомості Верховної Ради України. – 2001.– №25-26. ст. 131// Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. «Поліція: самогубств не стало більше» від 06.03.2017//Інтернет-видання «Українська правда» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <https://life.pravda.com.ua/society/2017/03/6/222976/>.
3. Кримінальний кодекс Республіки Вірменія від 18.04.2003 – // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1349&lang=ru>.
4. Кримінальний кодекс Індії від 06.10.1860 р. – // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=7668>.
5. Кримінальний кодекс Голландії. – СПб.: «Юридичний центр Пресс», 2001.- 510 с.
6. Кримінальний кодекс Данії. – СПб.: «Юридичний центр Пресс», 2001.- 230 с.
7. Кримінальний кодекс Нігерії від 01.06.1916 р. – // [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.wipo.int/wipolex/ru/details.jsp?id=5591>.
8. Кримінальний кодекс Республіки Білорусь. – СПб.: «Юридичний центр Пресс», 2001.- 474 с.
9. Кримінальний кодекс Киргизької Республіки – СПб.: «Юридичний центр Пресс», 2002.- 352 с.
10. Кримінальне право України: Особлива частина : [підручник] / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.]; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2015. – 608 с.
11. Шестопалова Л.М., Самогубство та доведення до самогубства: заходи протидії: дис. к.ю.н.: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / Л.М. Шестопалова ; Нац. академія внутр. справ України. – К., 2010. – 20 с.
12. Уколова Ю.А. Проблеми кваліфікації доведення до самогубства як злочинного діяння: дисер., к.ю.н.: спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія», 2014 р. – Київ.

СЕКЦІЯ № 5
ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ
ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ДО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ
ШКІДЛИВОГО КОНТЕНТУ

ДО ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ
«ІГОР ЗІ СМЕРТЮ»

Андреев Т.П.

студент слідчо-криміналістичного інституту НЮУ імені Ярослава Мудрого

Науковий керівник: Гальцова О.В.

асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права

НЮУ імені Ярослава Мудрого, к.ю.н.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням ролі інформаційних процесів та проникненням глобальної інтернет-мережі майже у всі сфери життєдіяльності людини. Проте ця мережа, окрім позитивного впливу, несе в собі ще й серйозну небезпеку для психіки та життя людини. Підлітки (школярі та студенти) є одними з найактивніших користувачів мережею інтернету, для яких спілкування в ньому є бажаним проведенням вільного часу. Останнім часом неабияку увагу суспільства привертає нове шкідливе явище, що набирає масштабів у соціальних мережах. Йдеться про так звані квест-ігри, на кшталт, «Синій кит», «Тихий дім», «Розбуди мене в 4.20» та ін.

«Ігри зі смертю» – відносно новий феномен соціальних мереж, що має різні позначення, які наведені вище. Сутність цих ігор полягає у проходженні підлітками певних, визначених так званими кураторами завдань, що мають негативний вплив на психіку підростаючого покоління та здатні призвести до вчинення підлітками самогубства. При цьому платформами для подібного роду дій найчастіше виступає соціальна мережа під назвою «Вконтакті». Однак через активні дії адміністрації цього інтернет-порталу щодо блокування спільнот та осіб, причетних до таких ігор зі смертю, останнім часом зростає роль «Інстаграму».

Механізм участі у цих іграх доволі простий: підліток має вступити до інтернет-спільноти з наведеними вище назвами («Синій кит», «Тихий дім», «Розбуди мене в 4.20») та (або) розмістити на своїй сторінці у соціальній мережі записи з відповідними словами. Потім на зв'язок з ним виходить згаданий уже куратор, який надсилає завдання. Як правило, таких завдань близько п'ятдесяти. Перше завдання – намалювати символ кита. Саме цю тварину обрано не випадково, адже у природі ці тварини іноді викидаються на берег та вчиняють суїцид. Кінцевим, п'ятдесятим завданням є вчинення підлітком суїциду. Весь цей процес постійно відображається на власних сторінках у соціальних мережах. Сьогодні є непоодинокими випадки фіксації самогубств на електронні пристрої, що мають можливість знімати відео, яке потім часто потрапляє у відкритий доступ та, звісно ж, привертає увагу суспільства до цієї проблеми.

Аналіз останніх подій дає підстави вважати, що для боротьби з наведеною проблемою недостатньо існуючих засобів блокування сторінок адміністраціями соціальних мереж. Попри доволі високу ефективність таких дій, на жаль, повністю побороти це явище є неможливим. На наше переконання, є необхідною не лише боротьба з існуючими фактами, а й їх профілактика, що має відбуватися в різних освітніх установах нашої держави. Формами такої профілактики, зокрема, є:

- проведення спеціальних інтерактивних уроків із молоддю для її ознайомлення з фактами самогубств та формування у неї негативного ставлення до цього;
- організація публічних зустрічей із батьками з метою їх ознайомлення та роз'яснення алгоритмів цих ігор і їх проявів, що має підвищити пильність батьків щодо своїх дітей;
- створення ініціативних молодіжних робочих груп, що матимуть відшукувати в інтернеті потенційних учасників цих ігор та повідомляти про це відповідні органи;
- організація кіноклубів, що будуть показувати окремі фільми підліткам із метою формування у них позитивного ставлення до свого життя;
- поширення інформаційних буклетів, записів в інтернет-спільнотах, що міститимуть відомості про це.

Проводячи аналіз заходів протидії «іграм зі смертю», можна дійти висновку, що нині недостатньо існуючих заходів протидії цьому негативному явищу, внаслідок чого існує потреба в розширенні арсеналу засобів боротьби з ним, а саме: потреба у зміні кримінального закону для притягнення правопорушників до відповідальності; підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів; реалізація цілого комплексу профілактичних інформаційно-виховних заходів у освітніх установах нашої держави, що дозволить запобігти виникненню подібних фактів у майбутньому. Адже одне з головних завдань сучасної держави – гарантувати інформаційну безпеку особі, що полягає у захищеності її психіки та свідомості від небезпечних інформаційних впливів, маніпулювання, спонукування до самогубства.

ПРОФІЛАКТИКА ЗЛОЧИННОСТІ В КІБЕРСЕРЕДОВИЩІ

Ващенко А.О.

*Коростенський міськрайонний відділ з питань пробації центрального міжрегіонального управління
питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції України,*

Плотнікова М.Ф.

Житомирський національний агроекологічний,

Васильєв М.Л.

Всеукраїнська громадська організація «Народний рух захисту Землі»

Кіберсоціалізація особистості за своєю суттю є локальним процесом якісних змін структури само-свідомості особистості, а також її мотиваційною сферою в процесі використання Internet-ресурсів та комунікації з «віртуальними агентами соціалізації», що зустрічаються людині в глобальній мережі Internet, в першу чергу, в соціальних мережах, в процесі листування по e-mail, на форумах, в чатах (мається на увазі IRC – Internet Relay Chat), блогах, інтернет-пейджерях, телеконференціях on-line-іграх [1–2]. На етапі «інформаційної еволюції» людина змінюється як психологічно, так і фізіологічно. Психологічна зміна зумовлюється перенесенням частини соціальних аспектів в віртуальне середовище (соціальні мережі, комп'ютерні ігри, чати тощо дозволяють особистості відчувати себе не такою, якою вона є). Фізіологічна зміна досягається шляхом з'єднання біологічного тіла людини з комп'ютером як результат намагання усунути «недоліки» на фізіологічному рівні (кібернетичне протезування, чипізація особи для управління пристроями, наприклад, телевізором і ін.). Прикладами кіберсоціалізації суспільства є також наявність соціальних мереж, робототехніка та оточення особи з ними.

Сучасне комп'ютерне інформаційне поле формує середовище проживання людини як біологічного виду, розширюючи ареал й можливості подальшого «розселення» та «виховуючи» найбільш примітивні інстинкти людської особистості. Інтернет як потужний провідник інформації сприяє організації маркетингової та логістичної діяльності, внутрівидовим комунікаціям, організації соціальних акцій, які реалізуються лише «натисканнями на кнопки миші» або відправленням повідомлення електронною поштою, що сприяє як активізації суспільного життя, так і стрімкому поширенню «паразитуючих» ідей та зловмисного втручання в діяльність підприємств і особистостей.

Процес зміни середовища проживання людини з урахуванням розвитку інформаційних технологій визначається специфікою самих технологій. Так, розвиток соціальних мереж зумовлений не лише доступністю для користувачів (для спілкування достатньо, власне, бажання спілкуватися, а відповідні мовні, територіальні, расові, часові та інші бар'єри долають завдяки програмному та апаратному забезпеченню), але й зміною соціалізованої особистості (формується уявлення про напіванонімність, можливість зміни своїх рис та ролі у суспільстві, що певною мірою психологічно звільняє особу від відповідальності за наслідки такого спілкування, присутня ілюзія безкарності внаслідок «хованки» за вигаданим чи чужим образом). Крім соціального самоствердження можливе навмисне використання інформаційних систем для введення співрозмовника в оману з метою отримання будь-якої вигоди (фінансової, психологічної, соціальної та ін.), зокрема, за рахунок привласнення цінностей, нав'язування думок тощо. Таким чином, кіберсередовище – є й сферою розваг, спілкування, шпигунства, засіб введення в обману, отримання вигоди, маніпуляції, – все залежить від того, хто і як їх використовує.

Всесвіт і внутрішній світ людини мають єдиний ритмодинамічний механізм приймання-передачі сигналів. При цьому сигнали здатні трансформуватися: фізичні – у хімічні – у біоритмічні – у психічні. Для реалізації завдань Світу необхідно діяти в режимах і методиках його ритмодинаміки, що відбито в загальних законах розвитку. Для успішного розвитку особистості необхідно реалізувати методичний принцип непорушення гармонії біоритмів людського тіла і мозку. Це принцип етичного (одночасно й екологічного) імперативу. Надходження будь-якої інформації в процесі пізнання в канали сприйняття збуджує відповідний хвильовий процес, за допомогою якого інформація передається в мозок. Будь-який мислеобраз є осцилятором (точкою збудження хвиль) фазо-частотних коливань. Накладання хвильових картин, що надходять із різних каналів сприйняття в мозок, створює інтерференційну картину об'єкту, що сприймається як його голографічний образ – модель – символ. Створена голографічна модель, яка супроводжується відповідним індивідуальним її відчуттям (проживанням і акомодациєю), стає мислеобразом – індивідуальною голографічною одиницею мислення. Орієнтація на творчість та розвиток особистості має форму інформаційно-енергетичного характеру, причинно-наслідковий потенціал якої реалізує можливості зростання і трансформації. Потенціал його впровадження включає крос-кореляції мислеобразів, що вже є досвідом індивіда. У зв'язку з викладеним одним з напрямів відродження нації і зниження негативних наслідків кіберсередовища є підвищення свідомості населення та розвитку депресивних регіонів через реалізацію ідеї «Родова садиба» як механізму регулювання системи суспільних відносин, розроблену ННЦ «Інститут аграрної економіки» спільно з ВГО «Народний рух захисту Землі», вивчену та рекомендовану до впровадження Кабінетом Міністрів України і НААНУ [3–4].

Концепцією «Родова садиба» передбачено «надати законодавче право кожному громадянину України отримати 1 га землі, безоплатно, без права продажу, з правом передачі лише у спадок» (проект Закону України «Про родові садиби та родові поселення»). На громадянина (або родину) покладається обов'язок засадити не менше 30% цієї ділянки неплодовими деревами та дотримуватися екологічного законодавства. В процесі облаштування родової садиби у людини напрацьовуються навички гармонізації відносин з природою, як наслідок, змінюється свідомість населення в напрямі підвищення рівня відповідальності за власне життя та територію проживання, поширення органічного виробництва, безвідходної життєдіяльності, біоадекватних методик в освіті та вихованні (ноосферна освіта) [5]. Родова садиба, утворена у формі сімейно-трудового об'єднання громадян в поєднанні з іншими аналогічними за статусом об'єктами, утворює цілісний комплекс – родове поселення, яке крім інших функцій виконує завдання суспільно етичного виховання молоді, залучення її до праці, формує світоглядні пріоритети на гуманістичних засадах самовдосконалення та саморозвитку, забезпечує підґрунтя для становлення особистості через власний приклад, організовуючи діяльність майстерень, центрів творчості, облаштовуючи садибу, поселення та прилеглі території й залучаючи до цього дітей та молодь.

Взаємодія з природою, трудова та соціальна зайнятість молоді формує якісно новий рівень її світогляду, що виявляє творчий потенціал і концентрує увагу на живих об'єктах – рослинному, тваринному світі, проєктах середовища існування. Має місце ноосферний розвиток, запропонований ще академіком В. І. Вернадським. Він характеризується усвідомленим, керованим підходом до загальних законів управління життєдіяльністю суспільства та навколишнього світу і є ціннісно орієнтованим на загальні закони розвитку людини, суспільства і природи, при якому задоволення життєвих потреб населення здійснюється без шкоди для природи і майбутніх поколінь.

Таким чином, практика організації та функціонування родових поселень засвідчила перспективний характер створення біоєкосистем, відродження мережі населених пунктів на сільських територіях, відновлення існуючих та створення нових елементів виробничої та соціальної інфраструктури та активізації їх роботи, зокрема, у напрямі створення системи закладів культури, освіти та виховання, охорони здоров'я тощо. Переважання органічних, безвідходних, енергозберігаючих технологій, використання відновлюваних джерел енергії у виробництві та життєдіяльності, активізація ролі біоадекватних методик в освіті та вихованні створюють умови для стійкого розвитку як окремої спільноти, так і суспільства в цілому. Багатофункціональний характер становлення територій (взаємозв'язок і взаємообумовленість соціальних, екологічних та економічних складових розвитку – індивідів, їх сімей, поселень, суспільства, природних явищ, об'єктів і процесів, економічних цілей та завдань) є основою їх гармонізованого та збалансованого розвитку. Останнє дозволяє досягати максимального ефекту для території як механізм профілактики злочинності в суспільстві в цілому і серед молоді, зокрема. Відкриваючи природні для особистості цілі та завдання розвитку ідея «Родова садиба» вилучає молодь з кіберсередовища і таким чином нівелює його негативний вплив.

Література:

1. Мудрик А. В. Социализация человека. – М., 2007. – С. 247—248.
2. Плешаков В. А. К вопросу об определении понятия «социализирующая среда» в социальной педагогике // Актуальные проблемы профессионально-педагогического образования: Межвузовский сборник научных трудов. Вып. 4. /Под ред. доктора педагогических наук, профессора Е. А. Левановой. – Калининград: Балтийский институт экономики и финансов, 2000. – С. 107—109.
3. Ващенко А. О. Родові та екологічні поселення – один з механізмів впровадження інноваційних методів соціальної адаптації та ресоціалізації засуджених / А. О. Ващенко // Родові поселення – механізм формування державних пріоритетів розвитку сільських територій України в умовах євроінтеграції: матеріали міжнародної наук.-практ. конф., 22 квітня 2016 р. – Житомир: Вид-во «Рута», 2016. – 112 с.
4. Плотнікова М. Ф. Ноосферна освіта як механізм ресоціалізації підоблікових / М. Ф. Плотнікова, А. О. Ващенко // IBESon 2016. Інновації в бізнес-освіті 2016. Друга міжнародна науково-практична Інтернет-конференція. – Конференція присвячена 50-річчю кафедри стратегії підприємств факультету економіки та управління ДВУЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» (18 листопада 2016 р.). – Режим доступу: <http://ibe.kneu.org/uk/plotnikova-m-f-vashhenko-a-o-noosferna-osvita-yak-mehanizm-resotsializatsiyi-pidoblikovyh/#comment-34>
5. Плотнікова М. Ф. Перспективи розвитку сільських територій та Концепція «Родової садиби»: соціально-екологічний аспект / М. Ф. Плотнікова, М.Л. Васильєв // Вісник ЖНАЕУ. – 2014. – № 2, Т. 4, ч. II. – С. 412-423.

Чому ми так любимо, проводити час за комп'ютером і в соціальних мережах, як це на нас впливає, чи зможемо ми вчасно зупинитися?

Соціальні мережі - це тип відносин людей один з одним. Цей термін був введений в 1954 році соціологом Джеймсом Барнсом [1]. Перша соціальна мережа в Інтернеті з'явилася в 1995 році. Це був американський портал classmates.com. Але офіційним початком життя соціальних мереж прийнято вважати 2003-2004 роки - були запущені такі ресурси як: LinkedIn, MySpace і Facebook. Пулярними соціальними мережами в Україні є: «ВКонтакте», «Однокласники», «Facebook», «Мой мир», «Twitter» [2].

Всесвітня мережа сьогодні більше нагадує чарівну казку, в якій "користувач" володіє надприродними можливостями, на відміну від реального життя. Не дивно, що Інтернет найбільше відповідає міфологічному мисленню дитини. Таке мислення ніколи не зникає повністю, а тільки витісняється зі свідомості з віком, воно зберігається в несвідомому дорослої людини, породжуючи віру в прикмети і магічні ритуали.

Отже, Інтернет є ідеальним середовищем для актуалізації багатьох психічних процесів несвідомого, архетипного характеру. Для багатьох людей, у психологічному сенсі, всесвітня мережа стала дверима в той чарівний казковий світ, який людина змушена була покинути в дорослому віці, під тиском об'єктивних умов реального світу [3, с.150]

За всю історію людства не було ще такого часу, коли б люди не страждали від будь-яких ідей та залежностей. Приохотитися до чогось не сильно корисного – справа нехитра, складніше потім відмовитися від шкідливої звички. Лікарів, учених, та і простих користувачів проблема глобальної інтернетизації турбує вже не перший рік. З одного боку, це чудово: розширюється коло спілкування, стираються расові межі. З іншої – в наявності негативні наслідки: число людей з червоними очима, тремтячими руками і що розмовляють на незрозумілій «стороннім особам» мові неухильно росте. Діти все більше часу проводять за комп'ютером, віддаючи перевагу віртуальному світу над реальним [2].

Західні вчені придумали спеціальний термін – «Інтернет - залежність», проте більшість українських психологів про це захворювання і не чули. Надмірна захопленість Інтернетом змушує багатьох людей проводити все більше часу в соціальній мережі.

Психологи сперечаються: чи йде мова про появу ще одного виду залежності? Феномен «залежності від Інтернету» інтенсивно обговорюється в даний час. Він часто називається захворюванням чи синдромом (Internet Addiction Disorder чи IAD).

Серед факторів, що сприяють зануренню людини в мережу Інтернет, виділяють наступні:

1) нестача спілкування в реальному світі: велика частина Інтернет-залежних знаходиться у мережі заради спілкування, оскільки віртуальне спілкування має переваги в порівнянні зі спілкуванням реальним.

2) К.Янг, досліджуючи Інтернет-залежних, з'ясувала, що вони найчастіше використовують чати (37%), MUDs (он-лайн ігри) (28%), телеконференції (14%), E-mail (12%), WWW (7%), інформаційні протоколи (ftp, gopher та інш.) (2%) [4, с.38]

Аналізуючи проблему інтернет-залежності можна виділити шляхи вирішення цієї проблеми відносно дітей: 1) обмеження часу перебування в мережі; 2) пошук альтернативних способів проведення часу (наприклад, заняття спортом, малювання, вишивання, читання книг тощо); 3) надання більшої уваги своєму реальному життю: питанням навчання, стосунки в сім'ї, взаємовідносини з друзями та ін.; 4) збільшення часу перебування в компанії друзів.

На сьогоднішній день Інтернет - залежність не визнається особливим захворюванням, але батькам слід контролювати дітей під час користування ними мережею Інтернет. Підлітків, які користуються Інтернетом самостійно, потрібно привчити розповідати про своє спілкування в чаті, повідомляти дорослих відносно конфліктних ситуацій в мережі, або обставин, що їх налякають. Контролювати діяльність дітей в Інтернеті можуть допомогти новітні програми, за допомогою яких можна побачити, які саме сайти самостійно переглядала ваша дитина. Навчити дітей не виказувати особистої інформації незнайомцям з Інтернету. І останнє правило, щодо обмеження часу перебування дітей у мережі задля збереження їх здоров'я та заради профілактики Інтернет - залежності. Чим молодша дитина, тим менше часу вона повинна перебувати в мережі Інтернет.

Інтернет мережа може стати другом або заклятим ворогом, може допомогти в біді, а може додати купу проблем, може допомогти знайти однодумців, а може привести до самогубства.

Література:

1. Соціальні мережі - це тип відносин людей один з одним [Електронний ресурс] - режим доступу: [http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/title-50-назва з екрану](http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/title-50-назва%20з%20екрану)

2. Популярний журнал - [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://popular-journal.ru/socialnye-seti-zlo-interneta>.

3. Церковний А. Аспекти формування Інтернет-залежності [Текст] // Соціальна психологія. - 2004. - № 5 (7). - С.149-154.

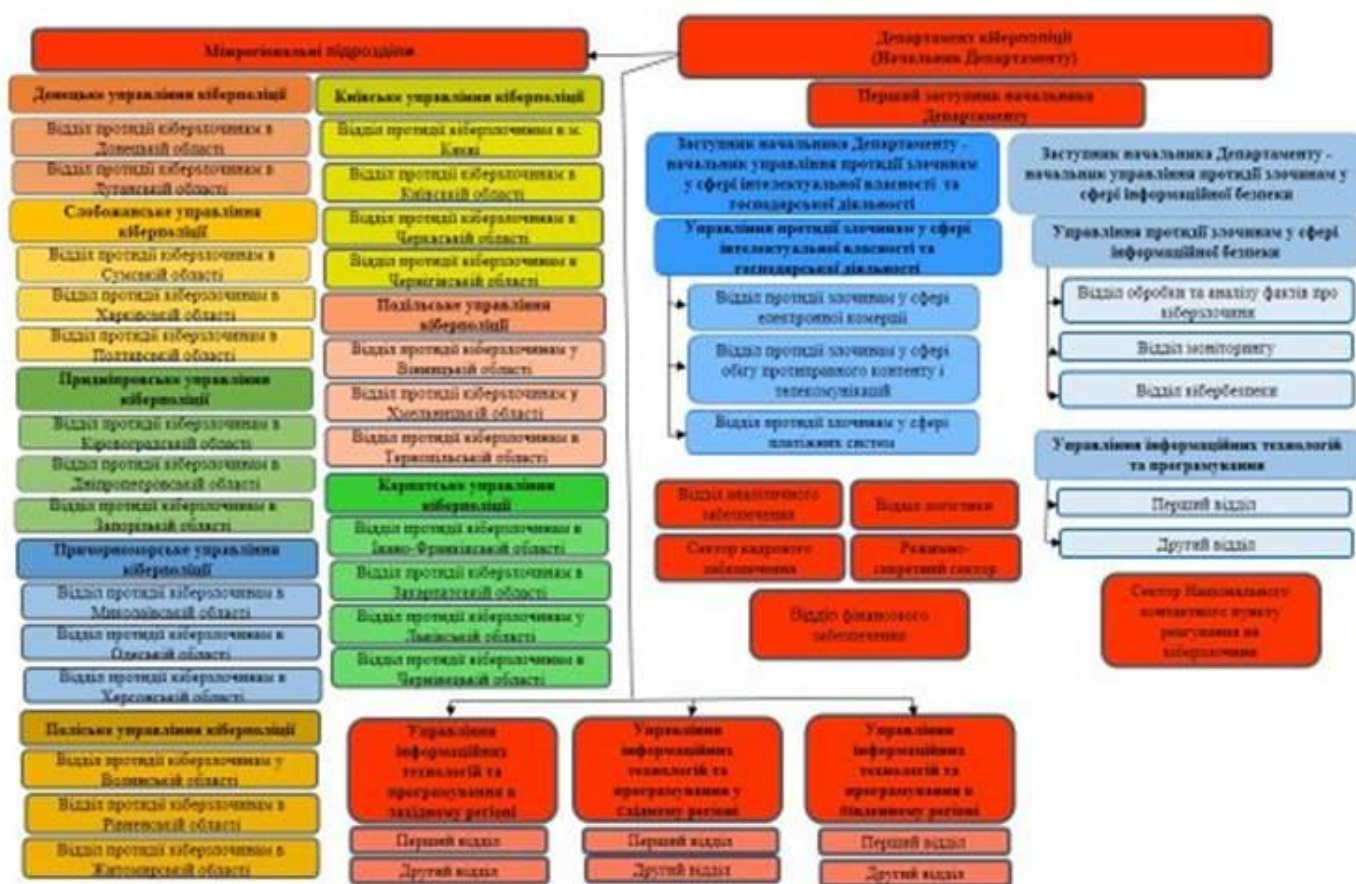
**ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ КІБЕРПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ
З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ
З ВИКОРИСТАННЯМ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ**

Ковальов Б.В.

інспектор Причорноморського управління кіберполіції

Департамент кіберполіції як міжрегіональний територіальний орган Національної поліції було утворено відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 13 жовтня 2015 року № 831 [1] та наказу Національної поліції від 10.11.2015 № 85 [2]. Департамент кіберполіції Національної поліції України є міжрегіональним територіальним органом Національної поліції України відповідно до законодавства України забезпечує реалізацію державної політики у сфері протидії кіберзлочинності, здійснює інформаційно-аналітичне забезпечення керівництва Національної поліції України та органів державної влади про стан вирішення питань, віднесених до його компетенції, а також організовує та здійснює відповідно до законодавства оперативно-розшукову діяльність.

Структура Департаменту кіберполіції Національної поліції України відображена на наступній схемі [3].

До основних завдань Департаменту кіберполіції Національної поліції України віднесено: 1) участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики щодо попередження та протидії кримінальним правопорушенням, механізм підготовки, вчинення або приховування яких передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку; 2) сприяння у порядку, передбаченому чинним законодавством, іншим підрозділам Національної поліції у попередженні, виявленні та припиненні кримінальних правопорушень.

Відповідно до покладених на нього завдань Департамент кіберполіції Національної поліції України виконує різноманітні функції, деякі з яких безпосередньо чи опосередковано спрямовані на профілактику правопорушень. Серед останніх можна виокремити наступні: 1) визначення, розробка та забезпечення реалізації комплексу організаційних і практичних заходів, спрямованих на попередження та протидію кримінальним правопорушенням у сфері протидії кіберзлочинності; 2) уживання необхідних оперативно-розшукових заходів щодо викриття причин і умов, які призводять до вчинення кримінальних правопорушень у сфері протидії кіберзлочинності; 3) проведення серед населення роз'яснювальної роботи з питань дотримання законодавства України у сфері використання новітніх технологій, а також захисту та протидії

кіберзагрозам у повсякденному житті; 4) забезпечення формування й наповнення інформаційних масивів даних, автоматизованих інформаційних систем відповідно до потреб службової діяльності; 5) організація проведення комплексних і цільових оперативно-профілактичних заходів на території держави чи окремих регіонів; 6) розробка рекомендацій для підвищення професійного рівня і поінформованості органів Національної поліції України, а також, громадськості про результати діяльності кіберполіції; 7) налагодження та підтримка взаємодії і партнерських відносин з органами державної влади, іншими правоохоронними органами, приватним сектором та правоохоронними органами іноземних держав, міжнародними установами та організаціями у сфері протидії кіберзлочинності для ефективного виконання завдань Департаменту кіберполіції, а також підвищення довіри населення до органів Національної поліції України; 8) взяття участі в організації та проведенні навчальних та науково-практичних заходів з питань протидії кіберзлочинності (тренінгів, конференцій, семінарів тощо).

Для якісного виконання покладених на них завдань та функцій працівники Департаменту відповідно до Положення мають право: в установленому порядку запитувати та отримувати від посадових осіб органів внутрішніх справ і органів державної влади документи, довідкові та інші матеріали (у письмовій або усній формі), необхідні для прийняття рішень з питань забезпечення реалізації державної політики у сфері протидії кіберзлочинності; а також користуватися в установленому законодавством порядку базами даних Національної поліції України, МВС та інших державних органів з питань, що належать до компетенції Департаменту, а також інші права, передбачені законодавством [2].

В процесі виконання покладених на них функцій підрозділи кіберполіції взаємодіють з різноманітними органами публічної інформації, які включають в себе як органи державної влади, так і місцевого самоврядування. Однак, в Положенні про Департамент кіберполіції Національної поліції України мова йде лише про взаємодію з органами державної влади, що може стати на заваді ефективній діяльності підрозділів кіберполіції. Крім того, дане Положення оперує застарілим поняттям «органи внутрішніх справ» та не містить норми щодо взаємодії з громадськими організаціями, отже в цілому потребує найскорішого перегляду та вдосконалення. Сприяє підвищенню ефективності взаємодії підрозділів кіберполіції Національної поліції України з іншими органами публічної інформації щодо профілактики злочинів з використанням мережі Інтернет також розроблення Інструкції щодо взаємодії підрозділів кіберполіції з органами публічної адміністрації, в якій слід детально визначити суб'єктів та форми такої взаємодії, строки розгляду запитів тощо.

Література:

1. Постанова Кабінету міністрів України від 13 жовтня 2015 року № 831 «Про утворення територіального органу Національної поліції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/831-2015-%D0%BF>.
2. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України: наказ Нац. поліції України від 10.11.2015 № 85. – Київ: РВВ МВС і Нац. поліції України, 2015. – 21 с.
3. Департамент кіберполіції Національної поліції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npu.gov.ua/uk/publish/article/1816252>.

ДО ПИТАННЯ ПРО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ З ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ДЛЯ МОЛОДІ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА

Ковальова О.В.

*завідувач кафедри адміністративного права та адміністративного процесу
ОДУВС, к.юн., с.н.с.*

На сьогодні весь світ занепокоєний можливими загрозами Інтернет-середовища для молоді. Серед таких загроз можна виокремити наступні: 1) матеріальному благополуччю (оплата ігор та іншого контенту, віруси, переведення грошей на рахунки незнайомих людей, пограбування квартир внаслідок надання в Інтернет-просторі особистої інформації, зокрема щодо запланованих поїздок, різноманітні Інтернет-шахрайства та ін.); 2) соціальному благополуччю (Інтернет-залежність, агресія, відсутність друзів в реальному житті, сприйняття життя як гри з можливістю «перезавантаження» тощо); 3) психічному благополуччю (порнографія, мова ворожнечі, кібербулінг та ін.); 4) фізичному благополуччю (зміна постави, погіршення зору, кібербулінг, який переходить в булінг у реальному житті, кібер-грумінг, сексуальні домагання та зґвалтування в наслідок необережного спілкування та поведінки в Інтернет-просторі) тощо.

Забезпечення безпечного Інтернет-середовища для молоді є спільним завданням органів публічної адміністрації та громадськості. До можливих форм їх взаємодії у даному напрямі можна віднести:

Розробку сучасного методичного забезпечення з питань безпечного Інтернет-простору.

На сьогодні світовою спільнотою вироблені певні правила безпеки в мережі Інтернет, до основних з яких можна віднести наступні: 1) якомога менше особистої інформації (обмеження доступу до сторінок в соціальних мережах для реальних друзів; надання правдивої інформації щодо свого віку; використання

псевдониму, «нікнейму»; обмеження використання послуги геолокації, особливо щодо дозвілля дітей та ін.); 2) ні зустрічам з онлайн-незнайомцями (вміти казати «ні» та не соромитись кликати на допомогу; не відповідати на листи та прохання, які викликають почуття дискомфорту та сорому; якщо зустрічатись з онлайн знайомими, то лише в людному місці та повідомивши людині, якій довіряєш та ін.); 3) категоричне «ні» інтимним фото в Інтернеті (навіть так звані чати обміну моментальними фото, наприклад «Snapchat», не гарантують видалення фото з мережі); 4) не замовчувати кібербулінг та інші форми насильства (важливо розповісти про такі факти особі, якій довіряєш); 5) дотримання загальних правил поведінки в Інтернет-просторі (писати в Інтернеті варто тільки те, що можна сказати в реальному житті; не дозволяється травити інших осіб, безневинний жарт може мати жакливі наслідки).

Важливо, щоб всі суб'єкти, у компетенцію яких входить профілактика правопорушень серед молоді та щодо молоді, були ознайомлені з даними правилами безпеки та мали відповідні методичні рекомендації для використання в їх безпосередній діяльності. Ці методичні рекомендації мають постійно оновлюватись, оскільки Інтернет-правопорушення швидко модифікуються, постійно з'являються нові форми та методи їх вчинення.

- Проведення спільних заходів з обговорення питань забезпечення безпечного для молоді Інтернет-середовища, зокрема робочих зустрічей, круглих столів, конференцій.

- Проведення інформаційно-просвітницьких заходів з питань забезпечення безпечного для молоді Інтернет-середовища, зокрема семінарів, тренінгів, форумів, особливо в навчальних закладах.

- Висвітлення у ЗМІ інформації стосовно можливих загроз в Інтернет-середовищі.

Однак, таке висвітлення має бути виваженим та суспільно корисним. Нещодавно зазнала критики з боку громадськості висвітлення на сайті кіберполіції Національної поліції України інформація стосовно небезпечних груп, в яких дітей доводять до самогубства [1]. Дана інформація, спрямована на профілактику суїцидів серед дітей, мала зворотній ефект – надзвичайне підвищення інтересу до таких груп. Важливо, висвітлюючи такого роду інформацію, зберігати певний баланс. Напевно, публічне висвітлення інформації з посиленнями на приватні сторінки дітей, що перебувають в таких групах, було зайвим. Доцільно було б індивідуально відпрацювати наявну інформацію. Згодом приватна інформація була прибрана із сайту, однак вона стрімко розійшлась, особливо в молодіжному середовищі.

У Законі України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» зазначається, що проводити роботу серед дітей з метою запобігання правопорушенням мають право Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері усиновлення та захисту прав дітей, орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим у сфері сім'ї та дітей, служби у справах дітей (ст.4). Також зобов'язані проводити роботу щодо запобігання правопорушенням дітей відповідно до ст.5 даного Закону уповноважені підрозділи органів Національної поліції [2]. Однак при цьому в даному нормативно-правовому акті відсутній обов'язок проводити роботу щодо запобігання правопорушень відносно дітей. Крім того, універсальна фраза «уповноважені підрозділи органів Національної поліції» потребує додаткового роз'яснення, оскільки незрозуміло, які саме підрозділи поліції є уповноваженими. Безперечно, що якщо йде мова про забезпечення безпечного Інтернет-середовища для дітей, то уповноваженими підрозділами органів Національної поліції мають бути підрозділи кібербезпеки. Дійсно, в Положенні про Департамент кібербезпеки Національної поліції України серед функцій даного підрозділу зазначається, що «проводить серед населення роз'яснювальну роботу з питань дотримання законодавства України у сфері використання новітніх технологій, а також захисту та протидії кіберзагрозам у повсякденному житті» [3]. Однак, при цьому слід звернути увагу на замалу чисельність працівників даного Департаменту для всестороннього охоплення профілактичної функції. Однозначно, якщо мова йде про дітей та молодь, значну роль мають відігравати органи освіти. Відповідно до ст.56 Закону України «Про освіту» педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані захищати дітей, молодь від будь-яких форм фізичного або психічного насильства, запобігати вживанню ними алкоголю, наркотиків, іншим шкідливим звичкам [4]. Однак, педагогічні та науково-педагогічні працівники напевно що не завжди достатньо компетентні з питань сучасних загроз Інтернет-мережі. Отже, вкрай необхідною є взаємодія цих суб'єктів.

Слід зазначити, що на сьогодні відсутній єдиний нормативний акт, який містив би в собі консолідовано інформацію щодо суб'єктів та форм профілактики правопорушень стосовно молоді, зокрема в Інтернет-просторі. Інформація міститься розпорошено в різноманітних нормативно-правових актах, що однозначно не сприяє ефективній діяльності органів публічної інформації щодо профілактики правопорушень відносно дітей, зокрема забезпечення безпечного Інтернет-середовища.

Аналіз чинної правової бази з даного питання не дозволяє виокремити координуючий суб'єкт з даного питання. Так, взагалі справами молоді опікується Міністерство у справах молоді та спорту, у Положенні про яке взагалі відсутня згадка про запобігання правопорушень стосовно молоді [5]. При цьому відповідно до Закону України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» молодь – це громадяни України віком від 14 до 35 років [6]. Однак при цьому особи віком до 18 років визнаються дітьми та координуючим суб'єктом щодо захисту їх прав та запобігання правопорушень є служби у справах дітей та органи опіки та піклування [2].

Отже, адміністративно-правове забезпечення взаємодії органів публічної адміністрації з питань забезпечення безпечного для молоді Інтернет-середовища потребує систематизації та удосконалення. Вбачається доцільним розробити та прийняти відповідну Інструкцію з питань взаємодії органів публічної адміністрації щодо профілактики правопорушень серед молоді та щодо молоді, в якій слід детально визначити суб'єктів та форми такої взаємодії.

Література:

1. У соцмережах виявлені небезпечні групи, в яких дітей доводять до самогубства: як розпізнати – повідомляє Департамент Кіберполіції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cybercrime.gov.ua/16-novosti/185-uvaga-batki-sujitsidalna-grupa#news>.
2. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.01.1995 № 20/95 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>.
3. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України: наказ Нац. поліції України від 10.11.2015 № 85. – Київ: РВВ МВС і Нац. поліції України, 2015. – 21 с.
4. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
5. Указ Президента України «Про Положення про Міністерство молоді та спорту України» від 24.07.2013 № 390/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/390/2013>.
6. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 № 2998-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.

ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ СЕРЕД ДІТЕЙ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Коронатів О.М.

*професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС
к.ю.н., доцент*

Одного разу на світанку один старець йшов берегом моря. В даліні він помітив дівчину, яка збирала на піску морські зірки й кидала їх у воду. Порівнявшись, нарешті, із дівчиною, старець запитав її, навіщо вона це робить. Дівчина розповіла, що викинуті на берег морські зірки помруть, якщо лишити їх під променями сонця. "Але ж узбережжя тягнеться на багато миль і морських зірок мільйони, – заперечив старець. – Який сенс у твоїх зусиллях?" Дівчина глянула на морську зірку, яку вона тримала у руці, кинула її в море і вимовила: "А оцю зірку я врятувала". Притча.

Життя кожної людини цінне само по собі. Й тому, що воно є найскладнішою формою існування, й тому, що воно унікальне й неповторне, й тому, що воно скінченне і відносно коротке. Життя — це безцінний дар, який людина одержує при народженні. Завдання соціуму полягає в тому, щоб прикласти всі можливі зусилля, щоб життя людини не було завчасно зупинено.

В Маріуполі 8 грудня 2016 року припинилося життя дівчини, яка покінчила з собою, викинувшись з вікна 13 поверху будинку. Причину самогубства вона не вказувала, однак з її записів на сторінці в соціальній мережі «Вконтакте» можна було зрозуміти, що дівчина перебувала в одній з "груп смерті". У цих групах підлітків і навіть дорослих людей підштовхують до самогубства [1].

Соціальні мережі- це як світ у світі. Людина занурює в нього і забуває про реальність. Соціальні мережі мають як позитивний так і негативний вплив на поведінку, свідомість, психіку людини.

В соціальних мережах з'явилася величезна кількість груп, закритих і відкритих, що підштовхують людей до суїциду. Модератори таких груп надають підліткам різні завдання, останнім з яких є акт суїциду, а для нагнітання атмосфери депресії і безвиході у підлітків вони використовують цілий маніпуляційний набір заходів:

- а) потужні образи спокою ("море китів", "тихий дім", "150 зірок");
- б) постять гіпнотичні вірші, бляклі зображення;
- в) проводять нумерацію членів своїх груп і професійно нагнітають містицизм;
- г) спілкуються на теми, що цікавлять дітей, «розкриваючи очі» на відповідні проблеми та «підказують шляхи» їх вирішення;
- в) встановлюють стійкий психологічний контакт з особами, що входять до кола спілкування.

Модератори «груп смерті» вимагають від дітей виконання відповідних дій, як тимчасових (зникнення на добу з дому; пробігти автотрасу перед транспортними засобами; придушувати себе ланцюгом та ін..)

так і проходження, так званих, «квестів»- поетапне виконання завдань, з нанесенням собі тілесних ушкоджень, останнім етапом «квесту» є самогубство.

За даними прес-служби Національної поліції України з початку 2017 року жертвами таких "розваг" вже стали 376 дітей у віці до 18 років, з яких 11 - загинули, ще 365 – отримали травми [2].

Профілактична діяльність - це проведення відповідних заходів, спрямованих на попередження правопорушень, та усунення умов, що їм сприяють.

Головне завдання всіх суб'єктів, що здійснюють профілактичні заходи- звернути увагу на дітей, на їх проблеми, інтереси, жахи, психологічний стан, коло спілкування.

Профілактика щодо суїциду серед дітей у мережі інтернет повинна бути здійснення на всіх рівнях суспільства- на державному (вдосконалення нормативно-правової бази притягнення до відповідальності винних осіб; комплексне залучання державних органів; аналіз міжнародного досвіду з цієї проблематики, створення спеціальних підрозділів щодо протидії правопорушень в соціальних мережах та ін.), побутовому (робота в навчальних закладах освіти, залучання до профілактики громадські організації), сімейному (бесіди батьків, членів родини, усиновителів, осіб, з якими сумісно проживають діти з дітьми).

Профілактичні дії державних органів вже мають результат, так у березні 2017 року в місті Краматорськ хлопчик опинився в кроці від суїциду. Органи Національної поліції отримали інформацію, що хлопець є учасником «групи смерті» у соціальній мережі. Поліцейські моментально відреагували – вони провели бесіди з підлітком і його мамою. Таким чином, вдалося уникнути трагедії [3].

В Україні створено сайт та відкрито «горячу лінію», щодо надання інформації відносно «груп смерті» (<https://www.cybercrime.gov.ua> - цілодобово), а також телефон гарячої лінії (044) 374-37-21 (з 8:45 до 19:30 у робочі дні). Крім того створюються соціальні групи «Блакитна пантера», які пропагандують цінність життя, ефективні напрями його реалізації [4].

В Сербії, на початку жовтня 2016 року, була створена соціальна компанія по попередженню самогубств з використанням світлової реклами на воді. Повідомлення "Ти не один" і номер телефону служби допомоги проєктуються на поверхню води біля мосту [1].

Розглянута мною проблема вкрай актуальна на сучасному етапі розвитку суспільства і для її подолання необхідні зусилля всіх верств населення.

Література:

1. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://ukranews.com/ua/news/464948-yak-grupy-smerti-v-socmerezkhakh-pidshtovkhuuyut-pidlitkiv-do-samogubstva>- назва з екрану.
2. [Електронний ресурс]- режим доступу: http://dt.ua/UKRAINE/policiya-znayshla-novi-suyicidalni-grupi-v-socmerezkhah-234891_.html- назва з екрану.
3. [Електронний ресурс]- режим доступу: <https://tsn.ua/ukrayina/u-kramatorsku-zapobigli-samogubstvu-pidlitka-yakiy-vikonuvav-zavdannya-grupi-smerti-u-socmerezhi-855635.html>- назва з екрану.
4. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://ua.112.ua/suspilstvo/kyberpolytsiya-vstanovyla-uchasnykiv-hrup-smerti-v-sotsmerezkhakh-371358.html>- назва з екрану.

ЗАХОДИ КОНТРОЛЮ БАТЬКАМИ ПРОЦЕСУ КОРИСТУВАННЯ ДІТЬМИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСАМИ

Луцюк О.В.

курсант ОДУВС

Науковий керівник: Баранов С.С.

*професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС
к.ю.н., доцент*

Ми живемо в епоху інформаційних технологій, які увійшли у життя кожного з нас. Доступ до глобальної мережі Інтернет став невід'ємним атрибутом високотехнологічного суспільства, широкий доступ до інформаційних ресурсів є складовою сучасного культурно-освітнього середовища. Сьогодні в Україні електронною павутиною користується кожен п'ятий громадянин, а це 10-12 млн. осіб – близько чверті населення країни.

При цьому, слід зазначити, що діти потрапили в Мережу значно раніше за дорослих. На тлі стабільно високого рівня користування Інтернетом серед дітей віку 11-14 і 15-17 років, також зростає число дітей молодшого віку (6-10 років).

Всесвітня мережа надає нові можливості для пошуку інформації та спілкування, але поряд з визнаними перевагами, Інтернет приносить нам нові ризики, ставлячи на порядку денного питання онлайнової безпеки, в першу чергу стосовно дітей. Тому, на нашу думку, дорослим необхідно пам'ятати про існування загроз в Інтернеті та приділяти підвищену увагу питанню безпеки працювання в ньому дітей.

Зараз гостро постає питання яким чином створити безпечне веб-середовище, тобто здійснити захист дитини від небажаного контенту? Найдоцільнішим на наш погляд, є використання систем фільтрації веб-контенту [1].

Контент - фільтр (програма обмеження доступу до веб-контенту) призначений для фільтрації сайтів за їх змістом, блокуючи перегляди веб-сайтів з небажаним наповненням. Контент-фільтр працює за статистичним принципом, тобто перевіряє вміст сайту на появу заздалегідь визначених слів, визначаючи категорію, до якої той належить.

Найчастіше фільтрація проходить на рівні запитів по протоколу HTTP. Для цього URL запитаного сайту звіряється з «чорним списком», до якого анесені заборонені сайти. «Чорний список» можна наповнювати як власноруч, так і за допомогою програми, яка використовує методи розпізнавання образів та обробки природної мови.

Найпростіші програми дозволяють ввести слова, пошук яких буде вести система самостійно, найскладніші програмні засоби вже мають великий словник і використовують готову базу класифікованих посилань на сайти.

Виробники комерційних веб-фільтрів забезпечують періодичне оновлення бази посилань. Ті веб-сайти, які не були розпізнані автоматично, переглядає людина і визначає категорію сайту сама.

На сьогодні є достатньо програмних засобів, які допомагають здійснювати веб-фільтрацію та обмеження доступу до певних веб-ресурсів. Одним з найпростіших засобів є «Безпечний пошук Google» [2].

Поширений пошуковик Google має систему для, так би мовити, «безпечного пошуку», яка може бути ввімкнена користувачем. «Безпечний пошук» призначений для блокування доступу до сайтів, які містять сцени відверто сексуального змісту, та видаляти посилання на них із результатів пошуку. Разом з тим, він не може гарантувати блокування доступу до небажаних ресурсів оскільки: «безпечний пошук Google» працює тільки на пошуку Google.

Діти можуть це легко обійти за допомогою Yahoo, Bing та інших пошукових систем, які не мають обмеження пошуку; - безпечний пошук впливає тільки на результати пошуку, і не може запобігти переходу на веб-сайти через прямі посилання URL; необхідно встановлювати блокування на кожен екземпляр браузера та на кожен обліковий запис на комп'ютері.

Для більш високого рівня онлайнової безпеки варто використовувати програми для фільтрації контенту (веб-фільтри) та засоби для – «батьківського контролю».

Операційна система Windows має вбудовані засоби «батьківського контролю». Windows дає можливість контролювати використання комп'ютера дитиною в кількох напрямках: обмежувати час, який він проводить за екраном монітора; блокувати доступ до деяких сайтів і інших Інтернет-сервісів; забороняти запуск деяких ігор і програм; забороняти скачування файлів.

По-замовчуванню включений середній рівень захисту, в якому працює фільтр на сайти, присвячені зброї, наркотикам, з порнографічним вмістом та ті, що містять нецензурну лексику.

Вибравши користувацький рівень захисту, можна додати до заборонених категорій сайти про алкоголь, сигарети, азартні ігри, а також ті сайти, наповнення яких фільтр не може оцінити автоматично.

Найбільш серйозні обмеження на веб-вміст накладаються при використанні високого рівня захисту, коли учень (дитина) може відвідувати тільки сайти, які визначаються фільтром як «дитячі». Незалежно від того, який режим фільтрації вмісту обирається, можна створити «чорний» і «білий» список сайтів, тобто, визначити, до яких ресурсів учень може або не може отримувати доступ, незалежно від налаштувань автоматичного фільтра. Оскільки він спрацьовує не завжди, дуже корисно тримати увімкненою функцію стеження за активністю – у цьому випадку Windows буде зберігати адреси всіх сайтів, які переглядала дитина. Якщо в створеному звіті виявиться небажана адреса, її можна буде додати в «чорний список».

Корисними, на наш погляд, можуть бути наступні поради для батьків, діти яких страждають на Інтернет залежність, з питань Інтернет-безпеки.

По-перше, слід розмістити комп'ютер вашої дитини в місці загальної доступності: їдальні або вітальні. Так вам буде простіше стежити за тим, що роблять діти в Інтернеті.

По-друге, - звертайте увагу на те, які сайти відвідує дитина. Якщо у вас маленькі діти, знайомтеся з Інтернетом разом. Якщо у вас діти старші, поговоріть з ними про сайти, які вони відвідують, і обговоріть, що припустимо, а що ні у вашій родині. Список сайтів, які відвідує дитина, можна знайти в історії браузера.

По - третє, користуйтеся інструментами блокування небажаного контенту, такими як, наприклад, безпечний пошук Google або безпечний режим на YouTube.

По-п'яте, поясніть дітям про заходи безпеки в Інтернеті. Ви не зможете весь час стежити за тим, що вони роблять в мережі. Їм необхідно навчитися самостійно користуватися Інтернетом безпечним і відповідальним чином.

По-шосте, використовуйте налаштування конфіденційності та управління доступом до вашого розташування. На YouTube, Blogger, в соціальних мережах і на багатьох інших сайтах користувачі можуть розміщувати власний контент. Зазвичай автору надається можливість обмежити доступ до особистого блогу, фотографій, відео та інформації в профілі.

Особливо важливо обмежувати доступ до таких даних, як ім'я, адреса або номер телефону, які дитина розміщує на загальнодоступних сайтах. Зберігайте паролі в таємниці.

По - сьоме, розтулмачте дітям, що паролі не можна нікому повідомляти. Також необхідно, щоб для дітей стало звичкою знімати прапорець «Запам'ятати мене» при вході в свій акаунт з комп'ютерів, встановлених, наприклад, у школі, Інтернет-кафе або бібліотеці.

По – восьме, не довіряйте незнайомцям. Поясніть дітям, що не слід призначати особисті зустрічі з людьми, з якими вони познайомилися в Інтернеті, і повідомляти їм особисту інформацію, тому що незнайомці можуть видавати себе за когось, ким вони насправді не є.

По - дев'яте, встановіть захист від вірусів. Використовуйте і регулярно оновлюйте антивірусне програмне забезпечення. Навчіть дітей не завантажувати файли з файлообмінних сайтів, а також не приймати файли і не завантажувати вкладення, що містяться в електронних листах від незнайомих людей.

По - десяте, навчіть дітей відповідальної поведінки в Інтернеті. Пам'ятайте золоте правило: те, що ви не сказали б людині в обличчя, не варто відправляти йому по SMS, електронною поштою, в чаті або розміщати у коментарях на його сторінці в Мережі. Привчайте дитину до критичного оцінювання Інтернет-контентів. Те, що міститься в Інтернеті, не завжди правда. Діти повинні навчитися відрізняти надійні джерела інформації від ненадійних і перевіряти інформацію, яку вони знаходять в Інтернеті. Також поясніть дітям, що копіювання і вставка змісту з чужих веб-сайтів можуть бути визнані плагіатом [3].

На наш погляд, застосування батьками запропонованих заходів контролю роботи дитини у світовій мережі Інтернет дозволить ефективно поставити бар'єр від впливу негативного контенту.

Література:

1. Громко Г. Ю. Створення безпечного веб – середовища у загальноосвітніх навчальних закладах /Г.Ю. Громко // Безпека дітей в Інтернеті: попередження, освіта, взаємодія/: Режим доступу: <http://konf.koippo.kr.ua/>

2. Інструменти безпеки Google. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.google.com.ua/intl/uk/goodtoknow/familysafety/tools/>

3. Литвиненко О. В. Дитяча безпека в інтернеті: технології та рекомендації на допомогу батькам/ О.В. Литвиненко: Матеріали обласної науково-методичної Інтернет-конференції (м. Кіровоград, 11 лютого 2014 р.) [Електронний ресурс] / Укладачі М. С. Чала, А. В. Частаков, О. В. Литвиненко. – Кіровоград, 2014. – 184 с. – Режим доступу: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/>

4. Лист МОН України від 06.11.2009 р. № 1/9-768 «Про захист дітей та молоді від негативних інформаційних впливів».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З МОЛОДДЮ ШЛЯХОМ НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЙ – ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Муляр Т.С.

*доцент кафедри менеджменту організацій і адміністрування ім. М.П. Поліщука
Житомирського національного агроекологічного університету, к.ю.н., доцент*

В організації публічного адміністрування важливу роль відіграє налагодження комунікацій. Це дасть можливість громадськості взаємодіяти. Американський соціолог Ч. Кулі, зазначає, що «під комунікацією треба розуміти механізм, за допомогою якого стає можливим існування і розвиток людських відносин – всі символи розуму разом зі способами їх передачі у просторі і збереженні у часі. ... Чітких кордонів між засобами комунікації та іншим світом не існує. Проте разом з народженням зовнішнього світу з'являється система стандартних символів, призначена лише для передачі думок, з неї починається традиційний розвиток комунікації» [4].

Молодь займає важливе місце в системі суспільних відносин, в виробництві матеріальних і духовних благ, приймає в життєдіяльності суспільства активну участь. Але можна сказати, що її положення в суспільстві залежить від державної політики. А тому молоді необхідна постійна державна підтримка.

Вченими виділено такі риси характеру, які властиві молоді:

- максималізм і неприхильність до компромісів;
- здатність бачити і гостро сприймати всі негативні риси суспільства;
- відсутність життєвого досвіду;
- потреба в змінах і впевненість в своїх можливостях провести їх;
- велика потенційна суспільна енергія [3].

Завдання органів публічного адміністрування сформувані особистість розвинути в фізичному плані, психологічно стійку і успішно адаптовану до суспільства тобто ту яка буде розвиватися в соціальному плані.

Проблеми проведення зв'язку органів публічного адміністрування з громадськістю розглядають такі вітчизняні вчені, як: Е. Афонін, О. Бабінова, Р. Войтович, Л. Гонюкова, А. Колодій, В. Кремень. Зокрема, проблеми забезпечення функціональної взаємодії з молоддю шляхом налагодження комунікацій, потребують досліджень.

В сучасному українському суспільстві існує широкий спектр різноманітних, багатофакторних соціальних проблем. Низька якість життя та безробіття, насилля та торгівля людьми, наркозалежність та алкоголізм, безпритульність та поширення ВІЛ/СНІДу, поширення туберкульозу та загрозливий стан психічного здоров'я нації. Скорочується фінансування організації культурного дозвілля молоді. Гуртки, спортивні секції, різні молодіжні міроприємства стають лише платними, транспорт дорогим. Молодь не може належним чином організувати своє дозвілля без фінансової допомоги батьків. Працевлаштуватися дуже складно. Все це значно впливає на формування особистості її життєвий простір і внутрішній стан. В результаті цього духовність і моральність падає, зростає соціальна несправедливість і недовіра до органів публічної адміністрації зі сторони молоді. І в цьому складному середовищі молодь має адаптуватися і розвиватися.

А тому, особливого значення набувають форми взаємодії органів публічного адміністрування з молоддю, зокрема така як діалог. Саме співпраця з молоддю шляхом налагодження комунікацій дасть можливість вирішувати різноманітні соціальні проблеми, які існують в суспільстві.

Як показує європейський та світовий досвід, демократичний розвиток та економічне зростання держави неможливо реалізувати без активної участі з боку суспільства, зокрема молоді. Запровадження постійного спілкування представників органів публічного адміністрування з молоддю через громадські організації, консультаційні центри, дискусійні клуби, електронні «дискусійні майданчики», спільні молодіжні проекти з владою дасть можливість створити систему зворотного зв'язку і залучення до активної взаємодії.

За умови налагодження конструктивного діалогу з молоддю, органи публічного адміністрування зможуть відкрито та ефективно працювати. Молодь потребує надання безкоштовних консультацій з питань вступу та навчання, працевлаштування, отримання молодіжних кредитів, надання пільгового житла, отримання віз, паспортів, шлюбно-сімейних відносин, можливості лікування від ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, наркоманії, алкоголізму та інших проблем, які виникають у молоді.

Надання консультацій для молоді можливе шляхом проведення конференцій, семінарів, форумів, громадських слухань, круглих столів, зібрань, зустрічей, прийомів у громадських приймальнях. Висвітлення результатів консультування у засобах масової інформації, соціальних мережах сприятиме створенню умов для розвитку громадянського суспільства, налагодженню співпраці органів публічного адміністрування та молоді, для спільного вирішення завдань.

Глобалізаційні процеси, демократизація та розвиток громадянського суспільства в Україні вимагають залучення та мотивації молоді до обговорення проблемних питань через різні форми взаємодії. Тільки в забезпеченні активної взаємодії органів публічного адміністрування з молоддю шляхом налагодження комунікацій спрямованих на вирішення соціальних проблем може сформуватися демократичне українське суспільство.

Література:

1. Бабінова О. Основні елементи, принципи та форми взаємодії органів публічної влади з громадськістю / О. Бабінова. // Актуал. пробл. держ. упр. : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2005. № 1 (19). – С. 83-90.
2. Громадська участь у творення та здійсненні державної політики / уклад. : Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. – К., 2005. – 250 с.
3. Зубкова Т. С. Организация и содержание работы по социальной защите женщин, детей и семьи: учеб. пособие для студ. сред. проф. учеб. заведений / Т. С. Зубкова, Н. В. Тимошина. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 224 с.
4. Кули Чарльз. Общественная организация // Тексты по истории социологии XIX-XX веков. Хрестоматия. М.: Наука, 1994. – С. 379.

ВИРТУАЛЬНАЯ ИГРА «СИНИЙ КИТ» В КРЫМУ

Новикова М.В.

к.ф.н., доцент (г. Симферополь, АР Крым, Украина)

Мы живем в эпоху массового Интернета. Компьютер прочно вошел в нашу жизнь. Даже для маленьких детей он стал неотъемлемой и важной частью жизни. Уже с детства ребенок начинает познавать мир через экран монитора: картинки, игры, мультфильмы.

Сегодня в каждой семье есть компьютер с доступом в Интернет. И порой сложно отслеживать и контролировать движение наших детей по глобальной паутине. С одной стороны, глобальная сеть является стимулом к развитию ребенка и незаменимым помощником в обучении, с другой стороны, – это негативная среда, способная к пагубному воздействию на неокрепшую детскую психику.

Каким образом глобальная сеть будет участвовать в развитии ребенка, какими будут правила коммуникации с сетью для снижения негативного влияния Интернета и профилактики кибер-правонарушений, – это будет зависеть от родителей, их отношения к ребенку. Такие правила должны быть четко установлены в каждой семье.

Без сомнения, компьютерные технологии открывают невероятно огромные возможности, но ни один компьютер никогда не сможет заменить простого человеческого, дружеского и теплого общения со своими друзьями, сверстниками, родителями и просто близкими людьми. Сегодня в интернете сформировался аналог межличностного взаимодействия в форме социальных сетей. Активность в информационном пространстве, стремление стать равноправным субъектом в коммуникации становится важнейшей характеристикой современного молодого поколения. Интернет выполняет важные социальные функции коммуникации, а значит, развитие коммуникативных качеств в новых условиях требует педагогических усилий и особого внимания со стороны взрослых. С другой стороны, интернет дает массу новых возможностей для общения, формируя и тренируя соответствующие навыки.

Подростки не просто пользуются Интернетом, они живут в нем. Всемирная паутина становится средой обитания и способом жизни при содействии информационных технологий. Дети, имеющие технические возможности, часто находятся в непрерывном интернет-контакте с друзьями, во время уроков и внешкольных занятий, в транспорте и заведениях общепита.

Происходит постоянное расширение информационного и жизненного пространства юных неокрепших душ. Если среди источников информации конца 2000-х годов доминировали межличностные каналы, а социальный опыт подростки получали преимущественно через коммуникацию со сверстниками и взрослыми, то сегодняшнее интернет-поколение считает приоритетным и определяющим сетевое общение, у которого есть неограниченные возможности получения и переработки знаний и информации.

Бесспорно, социальные сети — большое технологическое достижение, которое обладает многими возможностями. Однако с другой стороны, широкое распространение и внедрение современных информационно-коммуникативных технологий рождает множество проблем, с которыми человечество не сталкивалось ранее и которыми нельзя пренебрегать.

Использование современных средств интернет-коммуникаций может привести к целому ряду негативных последствий, в числе которых факторы психолого-педагогического характера, отрицательное влияние информационных технологий на физиологическое состояние и здоровье ребенка. Но кроме этого есть опасности и другого рода.

Сетевой либерализм породил феномен киберпреступности. Компьютерные правонарушения и киберпреступность — преступления, совершаемые в информационно-телекоммуникационной сфере, где информация, ресурсы и технологии могут стать целью преступных посягательств, средой, в которой совершаются правонарушения и средством, или орудием преступления.

Например, вызывают тревогу ресурсы, которые часто остаются незамеченными для общественности. В сети появляются небезопасные сайты и рекламы, которые пропагандируют высокий уровень потребления, а также транслируют видео насилия, немотивированной агрессии и издевательств подростков друг над другом (кибербуллинг). Есть сайты, которые склоняют детей к причинению себе боли, физического и морального вреда, а также романтизирующие смерть и призывающие к самоубийству.

Специалисты по киберпреступности говорят о том, что многие криминальные группировки занимаются пропагандой киберпреступлений на специальных сайтах, вербуют новых членов среди подростков, обучают их способам совершения противоправных действий, дают консультации и разъясняют способы совершения преступления и ухода от ответственности.

В последнее время в социальных сетях активно распространяется виртуальная игра, которая толкает детей к самоубийству.

«Синий кит» — именно так называется одна из наиболее известных суицидальных групп в социальных сетях. Создатели «группы смерти» используют образ мудрого и величественного животного, тем не менее, очень одинокого в безбрежном океане, — кита, который сводит счеты с собственной жизнью, выбрасываясь на берег, не вынеся терзающего душу одиночества. Образ синего кита используется для продвижения этой небезопасной идеологии.

После публикации сообщения начинается игра. С новым пользователем связывается куратор, который объясняет правила и дает различные задания. Вступив в группы «китов», дети попадают под влияние злоумышленников — кураторов, которые начинают с ними смертельную игру. Начинается «игра», как правило, с простого и безобидного изображения кита. После этого дети беспрекословно выполняют каждый день по одному заданию в течение 50 дней.

За невыполнение задания игроку обещают исключение из игры навсегда. Более того — куратор угрожает подросткам убийством близких людей. Суициды романтизируют, окружают ореолом таинственности. Школьникам предлагают выполнить разные задания (в том числе, нанесение физических повреждений), отгадать загадки, каждый раз подчеркивая, что в этой игре могут быть только избранные, лучшие. В то же время ребенку постоянно внушают, что в суициде нет ничего плохого. Конечная цель игры — самоубийство: подросток, вступивший в это сообщество, принимает на себя обязательство добровольно уйти из жизни через 50 дней.

Обычно такие «игры» предлагают детям и подросткам, не всегда осознающим опасность интернет-общения и не умеющим фильтровать контент. В юном возрасте очень легко манипулировать сознанием человека и его дальнейшими поступками.

В русскоязычном интернете все чаще начал встречаться хэштег #синийкит, который говорит о начале участия подростков в этой виртуальной игре. Есть ещё и другие: #явигре, #тихийдом, #синий, #синей.

Злоумышленники продолжают раскручивать игру «Синий кит», которая толкает подростков к самоубийству. Стремительный рост числа сообщений о «группах смерти» был зафиксирован «Центром интернет-технологий» в России (Москва, Санкт-Петербург, Екатеринбург), в Украине (Киев, Днепр, Львов, Алушта), в Латвии и Беларуси, Казахстане и Киргизии.

Не обошла эта беда и крымских подростков, так, 14-летняя школьница из Алушты в течение нескольких месяцев вела переписку в социальной сети с неизвестными людьми, которые путем психоконтроля и психологического давления давали девушке опасные для здоровья и жизни задания. Конечной целью этих заданий было ее самоубийство. Однако, несмотря на угрозы со стороны куратора проекта, девочка рассказала об этом матери. Испуганная женщина обратилась в правоохранительные органы. Следователи г.Алушты возбудили уголовное дело по факту попытки доведения до самоубийства ребенка.

В настоящее время проводится комплекс следственных действий и оперативно-розыскных мероприятий, направленных на установление лиц, причастных к данному преступлению, а также устанавливается круг потерпевших. Расследование уголовного дела продолжается. Этот случай в Крыму пока единственный. Но будет ли он последним?

Проблема «отцов и детей» существовала всегда, но сегодня, в эпоху массовых интернет-коммуникаций, проблема общения между поколениями стоит перед обществом особенно остро и болезненно, требует принципиально новых подходов к организации информационного пространства и медиаобразования родителей и педагогов. К сожалению, ответственных родителей, которые ставят фильтры и контролируют сетевое общение своих детей, по оценкам специалистов, не более 10%. Остальные не только дают своим чадам полную свободу в интернет-коммуникациях, но даже не ограничивают их во временном измерении.

Международные американские и европейские эксперты все чаще говорят о малоэффективности технологических и запретительных способов защиты от негативного влияния киберобщения. Только формирование доверительных отношений подростков с родителями и педагогами, повышение уровня образования и медиаграмотности являются наиболее результативными способами обеспечения безопасности в Интернете, формируют внутренние фильтры у юных пользователей глобальной сети.

В завершение – несколько важных рекомендаций для родителей в целях профилактики негативного воздействия интернета на неокрепшую психику детей:

- Создайте ребенку собственную учетную запись с ограниченными правами с использованием средств фильтрации нежелательного контента.
- Почаще напоминайте о конфиденциальности персональной информации.
- Приучайте ребенка спрашивать разрешение на скачивание файлов и программ с интернета.
- Проявляйте любопытство и спрашивайте у ребенка, что его смущает и тревожит в сети.
- Рассказывайте об ответственном и достойном поведении в интернете, о сетевом этикете, о возможных рисках интернет-общения.
- Контролируйте чаты и доски объявлений, которыми пользуется ваш ребенок, проверяйте с его разрешения электронную почту.
- Настаивайте, чтобы подросток никогда не соглашался на личные встречи с друзьями из интернета без вашего согласия.
- Помогите защититься от спама.
- Предложите детям безопасные и полезные сайты и ресурсы.

Для того чтобы избежать тяжких последствий родителям необходимо контролировать виртуальную жизнь своих детей.

ЗАГРОЗИ ДЛЯ ДИТИНИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО УБЕЗПЕЧЕННЯ

Радзівська О.Г.

НДІ інформатики і права НАПрН України

Створення технології опосередкованого медійного спілкування (комунікації), де медіатором виступають соціальні мережі, спричинило зміни у суспільних відносинах. Виникла нова культура спілкування. Сьогодні під соціальними мережами (Social Network, англ., далі - SN) розуміють «онлайн-сервіси в мережі Інтернет, що базуються на ідеологічній та технічній базі Web 2.0, призначені для побудови, відображення та організації соціальних взаємовідносин, що забезпечує надання широкого спектру можливостей для обміну інформацією» [1, с. 105]. Свого часу, у 2010 році, Україна за темпами збільшення аудиторії SN була сві-

товим лідером: щорічний приріст тоді становив близько 30% (J'son & Partners Consulting) [2]. Серед найактивніших учасників SN є діти підліткового віку [3].

Популярність SN настільки велика, що вони стали ніби соціумом в соціумі, або паралельною реальністю для сучасної молоді. Відповідно до даних американських дослідників 20% опитаних надають перевагу онлайн-спілкуванню порівняно зі спілкуванням при особистій зустрічі, а 39% американців більше часу спілкуються в он-лайні ніж у реальному житті [4]. За дослідженнями британських науковців 45% опитаних дітей у віці 11-18 років почуваються щасливішими у віртуальному світі, ніж у реальному [5], а 83% опитаних в Україні вважають, що соцмережі допомагають сором'язливим і самотнім людям знаходити нових друзів [6].

Проте діти практично не усвідомлюють ступінь загроз, які на них чатують в інформаційно-комунікативному просторі SN. За даними соціологічних опитувань ЮНЕСКО в Україні переважна більшість дітей (96%) не обізнані про небезпеки, які існують в SN: 44% дітей знаходиться в потенційній небезпеці, оскільки регулярно розміщує особисті дані, кожен п'ятий неповнолітній, а у віковій групі 15-17 років до 60%, вже опинявся в небезпечних ситуаціях, маючи безпосередній контакт зі зловмисником і лише 25% зізналися згодом батькам про такі зустрічі [7]. Понад 28% опитаних дітей готові надіслати свої фотокартки незнайомцям у Мережі. 17% повідомляли інформацію про себе і свою родину незнайомцям [8, с. 10-11].

Поширення дітьми персональних даних утворює поле не лише для інформаційних загроз, але й фізичних. Неконтрольоване поширення персональних даних може стати причиною залякування, погроз, шахрайства, шантажу, крадіжок особистого майна, а також маніпулювання та впливу на прийняття рішень як самої дитини, так і її рідних. Захист персональних даних регламентований ст. ст. 31, 32 Конституції України [9], Законом України «Про захист персональних даних» [10], а відповідальність за порушення порядку використання персональних даних встановлена у ст. 182 КК України [11]. Проте «викладаючи» інформацію про себе, особа робить її добровільно «загальнодоступною», тому її убезпечення від поширення є практично неможливим. Конфіденційність інформації, розміщеної у SN, незважаючи на всі заперечення їх виробників, також не може гарантувати її убезпечення від використання іншими особами: на веб-ресурсі лишаються «цифрові сліди», «цифрові тіні» [1, с. 146, 147], створюється загроза використання цих відомостей у протиправних діях у майбутньому.

За відсутності критичного сприйняття інформації (а 39 % дітей вважає усю інформацію в Інтернеті правдивою) [12], дитина стає об'єктом для маніпулювання. Отримання з екранів великої кількості слабо зв'язаних між собою фактів та відсутність логіки подачі, втрата причинно-наслідкових зв'язків, на думку Т. Іванової, призводить до того, що людина, яка веде своє життя переважно у віртуальному світі, є більш піддатливою до маніпулювання та впливів на свідомість. А це створює оптимальні умови для запуску в дію технології керованого хаосу з використанням віртуальної колективної свідомості [13]. Особливо це небезпечно в умовах, коли найпопулярнішою серед українських дітей SN є російська ВКонтакті, а третьою у списку лідерів йде ще одна російська мережа - Однокласники [3], які є інструментами гібридної війни проти України.

Сьогодні в Україні відсутні нормативні акти, які б прямо регламентували будь-яку відповідальність за впливи на свідомість дітей у SN. Тоді як Конвенція про права дитини орієнтує держави на розробку «належних принципів захисту дитини від інформації і матеріалів, що завдають шкоди її благополуччю» (ст. 17) [14].

У традиційній комунікації, під час безпосереднього спілкування, задіяні всі п'ять основних відчуттів людини, тоді як при комунікації screen-to-screen, або так званій екранній комунікації, – лише візуальна. Мислення зором за рахунок відсутності задіяності інших органів чуттів робить людину більш довірливою, позбавляє її критичності мислення, перетворюючи процес пізнання на симулякр. Тому, є вірогідність того, що дитина виросте нетолерантною, впевненою в правильності лише власної думки і водночас податливою до маніпуляцій і навіювання з боку значущого для неї оточення [13].

Отже, зважаючи на вікову вразливість дитини за недостатності життєвого досвіду, відсутності критичного мислення і аналітичних здібностей, а також недостатньої вибіркової спожитої інформації і нерозбірливості у виборі друзів для спілкування ступінь небезпеки для дітей в інформаційному середовищі підвищується, а загрози для дитини можемо розділити на дві категорії: 1) які спрямовані на свідомість дитини, незалежно від її дій; 2) які утворюються внаслідок некритичного ставлення дитини до формування власного інформаційного простору. Обидві категорії легко піддаються коригуванню, у разі вірних заходів правової політики. Тому необхідно:

- розробити нові правові основи та механізми регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері, особливо у частині щодо убезпечення дитини;
- підсилити контроль держави, інститутів соціалізації та громадськості за безпекою дитини в інформаційному просторі;
- підвищити рівень моніторингу інформаційного контенту задля недопущення залучення дітей до так званих «груп смерті» та інших об'єднань, що мають на меті використання дітей у протиправних діях маніпулюючи їх свідомістю;

- підвищити відповідальність за створення та розповсюдження матеріалів, що можуть зашкодити здоров'ю дитини;
- запровадити систему моніторингу емоційно-психологічного стану дітей шляхом регулярного тестування;
- запровадити віктимологічні практики, покликані навчити дитину убезпечувати власний інформаційний простір;
- запровадити навчальні програми для підвищення рівня інформаційної грамотності дитини та її правовідомості.

Оскільки комунікація відіграє ключову роль в індивідуальному та суспільному становленні особистості, є ключовим елементом у системі суспільних відносин в інформаційній сфері, а значний обмін нею відбувається безпосередньо під час спілкування, то трансформація комунікативної складової життя суспільства є важливою з точки зору подальшого розвитку суспільних відносин в інформаційному суспільстві. Досконале вивчення цього процесу та можливих наслідків є актуальним для різних суспільних наук, у тому числі і для теоретико-правового переосмислення цих змін та розробки організаційно-правових механізмів реагування на новітні виклики і загрози.

Література:

1. Додонов А.Г., Ландэ Д.В., Прищепа В.В., Путятин В.Г. Конкурентная разведка в компьютерных сетях. – К. : ИПРИ НАН України, 2013. – 248 с.
2. Социальные сети в странах СНГ развиваются активнее остального мира. - [Електронний ресурс] / J'son & Partners Consulting. — 11 трав. 2010 р. — Режим доступу: <http://rumetrika.rambler.ru/revien/2/4327>.
3. Число пользователей соцсетей за три года выросло почти в 6 раз. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://biz.liga.net/all/it/novosti/2084865-chislo-polzovateley-sotssetey-za-tri-goda-vyroslo-pochti-v-6-raz.htm>.
4. Kristin Marino. Is social media making us socially awkward? [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.schools.com/visuals/social-media-making-us-socially-awkward.html>
5. Дубенко Л. Соціальні мережі : реальні загрози віртуального світу. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ogo.ua/articles/toprint/2011-02-23/26490.html>
6. Костинян М. Чи руйнують соціальні медіа реальні взаємовідносини (інфографіка)? [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://watcher.com.ua/2012/06/15/chy-ruynuyut-sotsialni-media-realni-vzayemovidnosyny-infohrafika/>
7. Чачанидзе І. ИНТЕРНЕТ: Правила безопасности. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.my-baby.info/news/view/323.html>
8. Литовченко І., Максименко С., Болтівець С. та ін. Діти в Інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі: посібник для батьків. - К.: ТОВ “Видавничий будинок «Аванпост-Прим»”, 2010. – 48с.
9. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Офіційний вісник України – 2010 р. № 72 – Ст. 60.
10. Про захист персональних даних: закон України від 1 червня 2010 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
11. Кримінальний кодекс України від 1 вересня 2001 р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page>
12. Процик І. Як “витягнути” дитину з віртуального світу. – Режим доступу : <http://www.vn.20minut.ua/news/158911>
13. Іванов В. Ф., Іванова Т. В. Медіакомпетентність та медіаграмотність як основні компетентності сучасного педагога // Інформаційне суспільство. – 2014. - № 20. – С. 96-99.
14. Конвенция о правах ребенка. Международные документы по правам человека : сборник. – Х.: РИФ “Арлис, ЛТД”, 2000. – С. 228.

АНАЛІЗ РИЗИКІВ, З ЯКИМИ ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ ДИТИНА У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Сіренко С.В.

викладач початкових класів школи-ліцея м. Подольськ

Останнім часом соціальні мережі заповнили розум людей. Діти, як частина суспільства, набувають навички роботи в мережі Інтернет на рівні з повнолітніми особами. Вони можуть поводитись тут більш вільно та комфортно, цікавістю вивчають різні пропозиції у віртуальному просторі, однак часто виявляються досить незахищеними до негативних аспектів даної соціальної мережі.

Правопорушники використовують можливості соціальної мережі з метою поширення вірусів, торгівлі людьми через Інтернет, розповсюдження фільмів зі сценами насильства та жорстокості, порнографії, зокрема, дитячої, залякувань та принижень. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій відбувається дуже бурхливо, і відповідно до цього має розвиватись культура їх використання [1].

У день безпечного Інтернету компанія «Майкрософт Україна» презентувала дослідження, що демонструє поведінку в Інтернеті дітей – користувачів мережі. Кількість дітей віком 10-17 років, які опанували Інтернет, становила 96%, але про те, які ризики існують в мережі і як на них реагувати, знає менше половини. Окрім того, багато дітей безтурботно розміщують особисту інформацію і ходять на зустрічі з віртуальними знайомими [2].

Дослідження, проведене Кафедрою превентивної освіти і соціальної політики ЮНЕСКО у партнерстві з «Майкрософт Україна», демонструє необхідність всебічного системного підходу до навчання дітей основам безпеки в Інтернеті. Так, насторожує легковажне ставлення дітей усіх вікових груп – а особливо 15-17 років – до розповсюдження особистої інформації:

- 44% дітей знаходяться в потенційній зоні ризику (надають особисту інформацію) і 24,3% вже були у ризикових ситуаціях (ходили на зустріч із віртуальними знайомими). У віковій групі від 15 до 17 років цей показник склав 60,3%.

- 52% дітей виходять в Інтернет перш за все задля спілкування в соціальних мережах, де вони залишають свій номер телефону (46%) та домашню адресу (36%), а також особисті фото (51%).

- 6,5% підлітків 15-17 років розповсюджували онлайн особисту інформацію про своїх батьків, у той час як серед молодшої групи респондентів 10-11 років цей показник складає поки лише 0,4%. [3]

Аналізуючи ризики з яким діти можуть зіштовхнутися в соціальній мережі, поділяємо їх на наступні: а) інформаційні ризики; б) ризики спілкування; в) електронні ризики; г) комерційні ризики.

Інформаційні ризики — це ризики, що пов'язані із ознайомленням з матеріали (тексти, картинки, аудіо і відеофайли, посилання на сторонні ресурси), що містять насильство, агресію, еротичу і порнографію, нецензурну лексику, інформацію, що розпалює расову ненависть, пропаганду анорексії і булімії, суїциду, азартних ігор, наркотичних речовин і т.д. [4].

Ризики спілкування – це знайомства, отримання інформації із соціальних груп в Інтернеті під час яких на дитину можливе здійснення кібербулінгу та кібергрумінгу [5].

Кібербулінг — переслідування повідомленнями в Інтернеті, що містять образи, погрози та агресію; підлітковий віртуальний терор, напад із метою завдати психологічної шкоди[6].

Кібергрумінг – входження у довіру до дитини з метою використання її у сексуальних цілях [7].

Електронні ризики- негативні наслідки, що пов'язані з викраданням персональної інформації завдяки вірусам, шпигунським програмам, протиправним висвітленням конфіденційної інформації.

Комерційні ризики – негативні наслідки, пов'язані з продажем товарів через цільну мережу, де часто товар має не належну якість, переміщення грошових потоків через банківські картки де не завжди конфіденційна інформація є захищеною.

Отже, для того щоб запобігти всім тим негативним явищам та небезпекам, які очікують дітей в Інтернеті, необхідно їх навчити правильній поведінці та безпечному користуванню сучасними інтернет-технологіями. Навчання дітей повинно бути проведено як в освітніх установах: на позанавчальних годинах спілкування так і на уроках інформатики, але й батьками дитини під час бесід.

Дорослим необхідно встановити контакт з дитиною таким чином, щоб дитина могла без перешкод повідомляти про появу небажаної інформації подібного роду. Розповісти дітям про наслідки розташування у мережі особистої інформації, і правила користуватися відповідною інформацією.

Література:

1. Методичні рекомендації «Безпечно користування сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями» [Електронний ресурс] // За заг. Ред. д-р юрид. наук, професор К.Б. Левченко режим доступу: http://lib.selyam.net/tw_files2/urls_102/116/d-115783/7z-docs/1.pdf - назва з екрану.

2. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://microsoftua.wordpress.com/2011/02/08/onlandia-sid2011/> - назва з екрану.

3. [Електронний ресурс]- режим доступу: http://nvo_school24.klasna.com/uk/site/bezpeka-ditei-v-interneti.html - назва з екрану.

4. Центр сімейної безпеки Google [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://lcc.com.ua/ditjacha-bezpeka-v-interneti-tehnologii-ta/> - назва з екрану.

5. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://konf.koippo.kr.ua/blogs/index.php/blog2/title-54> - назва з екрану.

6. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://bezpeka.kyivstar.ua/materials/articles/article7/> - назва з екрану.

7. [Електронний ресурс]- режим доступу: <http://koris.com.ua/other/45/index.html?page=21> - назва з екрану.

МОЖЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Холостенко А.В.
проректор ОДУВС
к.ю.н., доцент
Шевчик К.О.

курсант 2-го факультету ОДУВС

Національна безпека – захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності, боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, ... охорони здоров'я, освіти та науки, ... культурного розвитку населення, ... інформаційної безпеки, ... інформаційних технологій ... [1] Вказане визначення наводиться у Законі України «Про основи національної безпеки України», що прийнятий у 2003 році. Вже тоді розробники законопроекту бачили одним з елементів національної безпеки – інформаційну безпеку.

Особлива актуальність проглядається саме зараз, коли інформаційні технології, що бурхливо розвиваються, створили передумови для яскравого прояву певних загроз вказаній безпеці, у вигляді небажаного контенту, порнографії, сцен насильства та жорстокості, а також відкритих, прихованих та замаскованих суїцидальних захоплень, на кшталт квест-ігор «Синій кит», «Тихий дім», «Море китів», «Розбуди мене о 4:20» та інших. Зазначені небезпечні ігри розраховані на осіб з нестійкою психікою, які перебувають в певній мірі на зламі життєвих поглядів та переоцінці життєвих цінностей. Результатом вказаних ігор є саможубство гравця. Так, у березні 2017 року за ініціативи поліції та прокуратури в шкільних закладах Сумщини проведено медичний огляд учнів для виявлення відповідних пошкоджень, які б свідчили про їх участь у вказаних іграх. За результатами огляду близько 30 учнів мали характерні порізи чи малюнки, що дає можливість стверджувати про ймовірну участь їх у згаданих іграх [2].

Перелічене можна сміливо вважати загрозами інформаційної безпеки, тобто наявними та потенційно можливими явищами і чинниками, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України. Саме небажаний контент, як бачимо, загрожує правам і свободам людини, а також духовним, морально-етичним, культурним цінностям суспільства та його інформаційному середовищу [1].

Звісно, повноважні суб'єкти, такі як Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Рада національної безпеки і оборони України, міністерства та інші центральні органи виконавчої влади, суди загальної юрисдикції, прокуратура України, Служба безпеки України, Національна поліція України, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування, та інші, по мірі сил протидіють загрозам інформаційної безпеки. Однак їх реакція більше спрямована на ліквідацію наслідків, ніж на передбачення, попередження та запобігання. Також, на нашу думку, не повною мірою використовуються існуючі владні повноваження. Наприклад, законодавством передбачено забезпечення безпеки шляхом проведення вираженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у ... інформаційній сфері [1]. Однак, більшість доктрин, концепцій, стратегій і програм, зокрема, у інформаційній сфері, так і залишаються у формі проектів не знаходячи свого реального втілення, як наприклад, проект Концепції інформаційної безпеки України від 08 червня 2015 року (розробник Міністерство інформаційної політики України) [3].

Наведений проект Концепції інформаційної безпеки України є вельми цікавим. Так, наприклад, деталізуються загрози національній безпеці України в інформаційній сфері, серед яких: поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії; намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації [1]. Докладно перераховуються загрози інформаційній безпеці України:

1) зовнішні негативні інформаційні впливи на свідомість людини та спільноти через засоби масової інформації, а також мережу Інтернет, що здійснюються на шкоду державі та мають на меті:

спроби змінювати психічні та емоційні стани людини, її психологічні та фізіологічні характеристики;

здійснювати керований вплив на свободу вибору, шляхом поширення у національному інформаційному просторі культу насильства і жорстокості,

зневажливого ставлення до людської і національної гідності, розпалювання міжрелігійної, міжетнічної та міжнаціональної ворожнечі, ненависті за етнічною, мовною, релігійною та іншими ознаками;

поширення закликів до сепаратизму, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності держави;

2) інформаційний вплив на населення України, у тому числі на особовий склад військових формувань, мобілізаційний резерв, з метою послаблення їх готовності до оборони держави та погіршення іміджу військової служби;

3) поширення суб'єктами інформаційної діяльності викривленої, недостовірної та упередженої інформації для дискредитації органів державної влади, дестабілізації суспільно-політичної ситуації, що значно ускладнює прийняття політичних рішень, завдає шкоди національним інтересам України чи створює негативний імідж України [3].

Оцінюючи обсяг, характер, масштаб та терміни проведення необхідних конкретних заходів забезпечення інформаційної безпеки України хочеться вказати на обмеженість ресурсів річних державних бюджетів. Вказане державне недофінансування примушує до пошуків суб'єктів, які б узяли проведення заходів із забезпечення інформаційної безпеки на себе або провели їх оплату за власні кошти. Одним з варіантів виходу з описаної ситуації, на нашу думку, є адміністративне залучення можливостей юридичних осіб, які здійснюють свою діяльність у інформаційно-комунікаційній сфері, зокрема, надають послуги з доступу до соціальних мереж або надання Інтернет-трафіку.

Враховуючи сучасний рівень технологічного розвитку та потреб суспільства і розмір доходів юридичних осіб при здійсненні підприємницької діяльності у інформаційно-комунікаційній сфері пропонуємо законодавчо передбачити можливість адміністративного впливу на їх власників та органи управління. Для попередження негативних наслідків користування українськими користувачами небажаним контентом зобов'язати власників соціальних мереж за власний кошт проводити моніторинг та блокування підозрілих груп (акаунтів), що потенційно загрожують інформаційній безпеці. Водночас, для уникнення появи цензури, пропонується створення міжнародного морально-етичного кодексу Інтернет-спільноти, з метою встановлення високих загальних стандартів Інтернет-культури.

Література:

1. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 року № 964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 39. - ст.351.

2. Недитячі небезпеки віртуального світу [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://sumy.gp.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2778:2017-03-24-10-35-07&catid=87:2017-03-01-14-37-11&Itemid=136

3. Проект Концепції інформаційної безпеки України Міністерства інформаційної політики України [Електронний ресурс] — Режим доступу : http://mip.gov.ua/done_img/d/30-project_08_06_15.pdf

ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ»

Яценко Я.

курсант ОДУВС

Науковий керівник: Баранов С.С.

професор кафедри адміністративного права та адміністративного процесу ОДУВС

к.ю.н., доцент

В історії людства постійно виникали залежності людей від будь-яких ідей або явищ. Сьогодні молоді люди все більше часу проводить за комп'ютером, віддаючи перевагу віртуальному світу над реальним, а у пресі раз по раз з'являються повідомлення про, так звану, «смерть особистості за монітором».

Надмірна захопленість Інтернетом змушує багатьох людей проводити все більше часу в Мережі. Психологи сперечаються: чи йде мова про появу ще одного виду залежності? Феномен «залежності від Інтернету» інтенсивно обговорюється в даний час в українському суспільстві. В середовищі психологів та психіатрів він називається захворюванням чи синдромом (Internet Addiction Disorder чи IAD).

Термін «Інтернет – залежність» вперше був запропонований американським лікарем І. Голбергом на початку 90-х років. Під цим поняттям він розумів непереборний потяг до Інтернету, що характеризується «згубною дією на побутову, навчальну, соціальну, робочу, сімейну, фінансову сфери діяльності». Оскільки в основі такого розладу лежить прагнення до відходу від реальності, воно порівнюється з патологічним потягом при алкоголізмі, наркоманії, потягу до азартних ігор.

За ступенем відходу від реальності Інтернет - залежність дуже нагадує потяг до наркотиків, алкоголю, азартних ігор тощо. Згідно з дослідження американських вчених, 6-8 % користувачів Інтернету вже мають дану патологію, адже багато хто використовує його не тільки для роботи або навчання, але і ведуть листування, користуються сайтами, призначеними для розваг. Поведінково Інтернет - залежність проявляється в тому, що люди настільки віддають перевагу життю в Інтернеті, що фактично починають відмовлятися від свого «реального життя», проводячи до 18 годин на день у віртуальній реальності, що в сукупності складає не менше, ніж 100 годин на тиждень.

Інше визначення Інтернет - залежності: «нав'язливе бажання увійти в Інтернет, знаходячись off-line, і нездатність вийти з Інтернету, будучи в on-line. Частково використовується ще й таке визначення як: «Інтернет – залежність» - це нав'язлива потреба у використанні Інтернету, що супроводжується соціальною дезадаптацією та яскраво вираженими психологічними симптомами».

На думку фахівців «Інтернет – залежність» має декілька стадій її прояву.

На першій стадії це більш-менш легкий розлад. Через захоплення «ноюю іграшкою», людина перестає займатися усіма іншими справами. Поступово людина віддаляється від родичів і друзів, залишаючи пріоритет за «Всесвітньою павутиною». Як правило, користувач приховує таку залежність від рідних (або співробітників в офісі), скільки він часу проводить на сайтах Інтернету.

На другій стадії симптоми наростають. Якщо людину силою відлучити від мережі, вона переживатиме почуття, схожі на муки наркомана, якому не дали чергову дозу.

У користувача порушується увага, знижується працездатність, з'являються нав'язливі думки, безсоння, аж до повного відмовлення від сну, різко зростає потяг до стимуляторів - кави, сигарет, спиртних напоїв, наркотиків. До психічних розладів додаються головний біль, перепади тиску, «ломита в кістках».

Третя стадія - соціальна дезадаптація. Користувач, вже не одержуючи задоволення від спілкування через Інтернет, все - таки постійно «висить» на сайтах. Стан депресії призводить до серйозних конфліктів на роботі і сім'ї [1].

Сильні, вольові особи ще можуть спробувати перемкнути свою увагу на щось інше, наприклад, закохатися, знайти іншу роботу. Слабкішим нічого не залишається, окрім як звернутися за допомогою до фахівців. До речі, у США

Інтернет - залежність вважають офіційним діагнозом і лікують психологи і психіатри. У нас вони лише розробляються [1].

Термін «Інтернет – залежність» часто трактується фахівцями дуже широко і позначає велику кількість проблем поведінки і контролю над потягами. Ними виділяється основні п'ять типів прояву «Інтернет – залежності». 1) Кіберсексуальна залежність - нездоланий потяг до відвідування порно-сайтів, обговорення сексуальної тематики в чатах чи спеціальних конференціях «для дорослих» і заняттю кіберсексом (першість по цьому типу з великою перевагою отримують чоловіки); 2) пристрасть до віртуального спілкування та віртуальних знайомств - надмірна кількість знайомих і друзів у Мережі, великі об'єми листування, постійна участь у форумах, чатах тощо (першість у жінок); 3) нав'язлива фінансова потреба у Мережі, гра в он-лайн ігри, постійні покупки чи участь в Інтернет - аукціонах; 4) інформаційне перевантаження - нескінченні подорожі по Мережі, пошук інформації по базах даних і пошуковим сайтам; 5. Комп'ютерна залежність - нав'язлива гра в комп'ютерні ігри або програмування та інші види комп'ютерної діяльності по Мережі.

Слід відзначити, що сьогодні в Україні не існує психологічного чи психіатричного діагнозу «Інтернет» або «комп'ютерної» залежності. В даний час психологи зосереджені на першому критерії, намагаючись визначити сукупність симптомів, що складають комп'ютерну чи Інтернет - залежність.

З зазначеного можна зробити наступний висновок, що на сьогоднішній день «Інтернет – залежність» не визнається особливим захворюванням. Однак батькам та педагогам слід контролювати дітей при користуванні ними Інтернетом [2].

Старших дітей, які користуються Інтернетом самостійно, потрібно привчити розповідати про своє спілкування в чаті, повідомляти, якщо виникають конфліктні ситуації, або якщо діти чимось налякані. Контролювати діяльність дітей в Інтернеті можуть допомогти новітні програми, за допомогою яких можна побачити, які саме сайти самостійно переглядала ваша дитина [3].

Слід вчити дітей не виказувати особистої інформації незнайомцям з Інтернету. І останнє правило, щодо обмеження часу перебування дітей у мережі задля збереження їхнього здоров'я та заради профілактики Інтернет - залежності. Чим менше дитина, тим коротший повинен бути час її перебування в Інтернеті, що дозволить зменшити негативний вплив на її фізичне, а саме головне, психічне здоров'я.

Література:

1. Белинская Е. Н. , Жичкина А. М. Современные исследования виртуальной коммуникации: проблемы, гипотезы, результаты [текст] / Е. Н. Белинская, А. М. Жичкина. – М. , 2000. – 185с.
2. Церковний А. Аспекти формування Інтернет- залежності [текст] / А. Церковний // Соціальна психологія. – К. , 2004. – № 5 (7). – С. 149-154.
3. Лист МОН України від 06.11.2009 р. № 1/9-768 «Про захист дітей та молоді від негативних інформаційних впливів».

РЕЗОЛЮЦІЯ
за результатами роботи
Всеукраїнського круглого столу
«Вплив інтернет-мережі на психіку дітей та молоді – виклик сьогодення»

На підставі матеріалів круглого столу оргкомітет підготував низку пропозицій:

1. Враховуючи сучасний рівень технологічного розвитку суспільства і виникаючі, у зв'язку з цим загрози, пропонуємо окремо розглянути, у рамках майбутньої Концепції інформаційної безпеки України (Міністерство інформаційної політики України), шляхи забезпечення такої безпеки для дітей та молоді, як найуразливіших категорій.

При розгляді розвитку та підтримки соціальних мереж, як виду підприємницької діяльності, законодавчо передбачити можливість адміністративного впливу на їх власників та органи управління. Для попередження негативних наслідків користування небажаним контентом зобов'язати власників соціальних мереж за власний кошт проводити моніторинг та блокування підозрілих груп. Водночас, для уникнення появи цензури, пропонується створення міжнародного морально-етичного кодексу Інтернет-спільноти, з метою встановлення високих загальних стандартів Інтернет-культури.

Крім цього, пропонується: 1) створити в кожному виховному та навчальному закладі групи з моніторингу Інтернету на базі кабінетів інформатики; 2) створити на базі вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання центрів з підготовки співробітників виховних, навчальних закладів, волонтерських груп щодо виявлення шкідливого контенту в Інтернеті; 3) розробити методичну базу щодо забезпечення ефективної протидії загрозам, які несуть сучасні технології та налагодження взаємодії поліцейських кібергруп з підлітками.

2. Враховуючи, сучасний високий рівень віктимності дітей у соціальних мережах, вважаємо за необхідне розробити комплекс заходів, спрямований на: 1) вчасне виявлення схильностей дитини; 2) правильне виховання, формування культури спілкування; 3) прищеплення дитині навичок поведінки в нестандартних, у тому числі віктимогених, ситуаціях; 4) стимулювання розвитку правової свідомості дитини щодо того, як уберегти себе від злочинних посягань; 5) удосконалення культури та освіта дорослих, які знаходяться поряд з дитиною (батьки, вчителі, вихователі, правоохоронці), щодо сучасних викликів її безпеки.

Щодо реалізації останнього пункту пропонується на батьківських зборах у школах із залученням вчителів та правоохоронців відповідного фаху проводити заняття щодо безпеки дитини в мережі Інтернет та тих технічних можливостей, які можуть бути використані батьками щодо забезпечення безпеки та вдосконалення умов розвитку дитини. Необхідно також звернути увагу на створення пам'ятки для батьків щодо безпечної поведінки дитини в мережі Інтернет та технічних засобів контролю їх користування комп'ютером.

3. Загальна віктимологічна профілактика суїцидів дітей та молоді полягає у виявленні віктимогенних факторів і вжитті заходів щодо їх усунення чи нейтралізації.

Індивідуальна віктимологічна профілактика суїцидів дітей та молоді складається з виявлення осіб з підвищеною віктимністю й проведення з ними захисно-виховних заходів, спрямованих на зниження ризику стати суїцидентом. У такому аспекті для запобігання вчиненню суїцидів дітьми та молоддю на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях слід організувати наступні заходи їх віктимологічної профілактики:

- 1) інформувати підлітків про причини та наслідки самогубства;
- 2) впровадити роботу центрів надання безкоштовної анонімною кваліфікованою психологічної допомоги, телефони довіри;
- 3) проводити цільові бесіди з батьками, педагогами;
- 4) підвищити кількість та якість соціальної реклами;
- 5) коректно висвітлювати інформацію в ЗМІ.

Групова та індивідуальна віктимологічна профілактика суїцидів дітей та молоді полягає у виявленні осіб з підвищеною віктимністю й проведенні з ними бесід, тренінгів, ділових ігор у яких має бути не тільки попередження щодо недопущення такої поведінки, а й компоненти які підкреслюють цінність людського життя, можливості реалізації людини у суспільстві, приклади сучасного героїзму дітей у небезпечних ситуаціях (на воді, при пожежі, тощо), а також приклади повноцінного життя осіб з особливими потребами (параолімпійці, особи з особливими потребами, ветерани бойових дій).

4. Доцільним є розширення диспозиції ст. 120 КК України: «Доведення особи до самогубства або спроби самогубства, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних

дій або систематичного приниження її людської гідності, а також умисне схиляння іншої особи вчинити самогубство шляхом вмовлянь, введення в оману або іншим шляхом, надання допомоги вчиненні самогубства...». Перерахування «шляхів впливу» краще подати в такій редакції: «...вдаючись до маніпулятивного впливу», наявність якого має доводити лінгвістична експертиза. Відповідальність має бути підвищена, якщо об'єктом злочинних посягань є неповнолітні користувачі засобів масової інформації чи Інтернету.

У зв'язку з необхідністю удосконалення кримінального законодавства, пропонуємо доповнити норми, які передбачені ст. 120 КК України (доведення до самогубства) наступними кваліфікуючими ознаками, а саме:

1) частину 1 доповнити наступним змістом: «що є наслідком погрози насильства чи іншого психічного впливу», оскільки при відсутності цієї ознаки є проблематичним притягнення до кримінальної відповідальності осіб, які є фактично винними у загибелі дітей та підлітків через мережу Інтернет.

2) частину 3 доповнити таким змістом: «або щодо малолітнього», оскільки вищевказані факти стосуються не тільки неповнолітніх, а й малолітніх осіб.

5. Для збільшення ролі органів публічної адміністрації та громадськості у протидії розповсюдженню негативного шкідливого контенту пропонуємо: 1) прийняти Закон України «Про профілактику правопорушень»; 2) створити спеціальні служби-реабілітації дітей, що постраждали від «груп-смерті»; 3) посилити профілактику на усіх соціальних рівнях щодо дій правопорушників у мережі Інтернет, що спрямовані на доведення до самогубства, а саме: на державному (вдосконалення нормативно-правової бази притягнення до відповідальності винних осіб; комплексне залучання державних органів; аналіз міжнародного досвіду з цієї проблематики; створення спеціальних підрозділів щодо протидії правопорушень в соціальних мережах та інше), місцевому (робота в навчальних закладах освіти, залучання до профілактики громадські організації), сімейному (бесіди батьків, членів родини, усиновителів, осіб, з якими сумісно проживають діти), поліцейський моніторинг у соціальних мережах.

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	3
----------------------------	----------

СЕКЦІЯ № 1

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ЯК ЗАСІБ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ШКІДЛИВОГО КОНТЕНТУ

Арутюнян Г.Ш., Форос Г.В. СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗПОВСЮДЖЕННІ ШКІДЛИВОЇ ТА НЕЗАКОННОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	4
Виходець Ю.О., Лефтеров Л.В. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ДОСТУПУ ДО ЗАГАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	5
Гітрук О.О., Щирська В.С. «КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ – ЯВИЩЕ НОВІТНЬОЇ, ЦИФРОВОЇ ДОБИ ТА ЖОДНА СИСТЕМА НЕ Є БЕЗПЕЧНОЮ»	6
Головко Р.Г., Федоровська Н.В. НОВИЙ ПІДЛІТКОВИЙ ТРЕНД: ІНТЕРНЕТ ІГРИ В СУЇЦИД	9
Голубенко Л.О., Скачкова Т.Ю. ГРА ПІДЛІТКІВ НА ВЛАСНЕ ЖИТТЯ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ	10
Ігнатушко Ю.І. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА МОРАЛЬНЕ ТА ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ	12
Ільницька М.Р., Бараненко Р.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ В ІНТЕРНЕТІ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ	13
Ісмаїлов К.Ю., Сіфоров О.І. ЗАСОБИ ВИЯВЛЕННЯ ШКІДЛИВОГО ДЛЯ ДІТЕЙ КОНТЕНТУ ТА ЗАХОДИ ЩОДО НЕДОПУЩЕННЯ ЙОГО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ	14
Косаревська О.В., Кузьмич А.Ю. ФЕНОМЕН «ПАБЛІК» В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ЯК ДОСТУПНИЙ ШКІДЛИВИЙ КОНТЕНТ	17
Пекарський С.П. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ДІТЕЙ ЯК КОМПЕТЕНЦІЯ УПОВНОВАЖЕНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ	19
Преснакова Н.Б., Скачкова Т.Ю. ГРА У СМЕРТЬ ЧИ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ ЯК ЗАСІБ ІНІЦІУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	20
Скворцов А.В., Карапепянц С.І. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ БЛОГЕРІВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТЕЙ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ	22
Тарасенко В.П. ДЕЯКІ НЕГАТИВНІ ВПЛИВИ ІНТЕРНЕТ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІТЕЙ	23
Толстова А.О., Горбаньов І.М. СУЧАСНА ПРОБЛЕМА ВПЛИВУ НА ДІТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ	24
Турко М.Я., Скачкова Т.Ю. СУЧАСНА ГРА МОЛОДІ ПРОТИ ЖИТТЯ	25
Форос Г.В., Позігун С.О. СКЛАДНОЩІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ САЙТІВ З НЕЗАКОННОЮ ТА ШКІДЛИВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	27
Ярошенко В.В., Горбаньов І.М. ПОЗИТИВНИЙ І НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ НА ПІДЛІТКІВ	28

СЕКЦІЯ № 2

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Барбан Т.С., Щирська В.С. ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТУ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ПІДЛІТКІВ	31
--	----

Вайда Т.С. ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДЛІТКІВ ЯК СЕНЗИТИВНА УМОВА ДЛЯ СПРИЙНЯТТЯ АСОЦІАЛЬНОГО ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ З СУЇЦИДАЛЬНИМИ НАРАТИВАМИ.....	32
Вдовиченко О.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СХИЛЬНОСТІ ДО РИЗИКУ У ПІДЛІТКІВ ІЗ ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЄЮ	35
Гавриш О.С. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЧИ СОЦІАЛЬНІ ТЕНЕТА	36
Заболоцький П.В. НЕБЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ПІДЛІТКІВ.....	39
Когут О.О. СПІВ-ЗАЛЕЖНІ СТОСУНКИ ЯК ПРИЧИНА КІБЕРАДДИКЦІЇ.....	40
Косиченко О.О. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЯКИ ВИЗНАЧАЮТЬ БЕЗПЕКУ ДІТЕЙ ПРИ ВИКОРИСТАННІ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	42
Купріянова Л.С., Купріянова Д.С. СВІТОВЕ ПАВУТИННЯ ТА ВІДЕО-ІГРИ, ЯК ПРЕКУРСОР ЯВИЩА “ВТРАЧЕНОГО ПОКОЛІННЯ” ХХІ СТОЛІТТЯ	43
Лузанова Г.О. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ СЕРЕД МОЛОДІ: ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ	45
Махницький О.В. СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ І МОЛОДЬ: ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	47
Пасько О.М. ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА СТАНОВЛЕННЯ СОБЛИСТОСТІ ПІДЛІТКА.....	48
Підкамінна Т.П., Бараненко Р.В. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ЯК НАЙРОЗПОВСЮДЖЕНІШЕ ЯВИЩЕ СЬОГОДЕННЯ	50
Прудка Л.М. ЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ МЕРЕЖ ІНТЕРНЕТУ НА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ ПІДЛІТКІВ	51
Світитиленко Т.В. ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНИХ ПРОЯВІВ У ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ.....	52
Симонова Г.М., Добровольська О.О. ВПЛИВ ВІДКРИТОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА.....	53
Харченко С.В. РЕСУРСИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДИТИНИ В МІРАЖІ ІНТЕРНЕТ	55
Шершень Н.Б. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ, ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ	56
Щирська В.С. ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЗА ДОПОМОГОЮ СУЇЦИДАЛЬНИХ ІНТЕРНЕТ-СПІЛЬНОТ	57
Яковенко С.І. УЯВЛЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ПРО СМЕРТЬ І СЕНС БУТТЯ ЯК ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЗРОСТАННЯ НЕБЕЗПЕКИ САМОГУБСТВ	59

СЕКЦІЯ № 3 ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

Блага А.Б. СУЇЦИДАЛЬНІ ЗАХОПЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ: ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ	61
Ватагіна Л.О., Кулик Л.М. ВІКТИМОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ.....	63
Вєтєва Н.В., Кулик Л.М. ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ НЕПОВНОЛІТНІХ	65

Качалко К.П., Кулик Л.М. ЗАПОБІГАННЯ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ МЕРЕЖ НА СУЇЦИДАЛЬНІ НАСТРОЇ ПІДЛІТКІВ	67
Кіоссе М.В., Плужнік О.І. ЖІНОЧИЙ СУЇЦИД.....	69
Константинова Н.І., Кулик Л.М. ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ МОЛОДІ	70
Костинюк К.В., Кулик Л.М. ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	72
Куліш Т.В., Кулик Л.М. ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ ПІДЛІТКІВ	74
Меркулова В.О. ВІКТИМОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ПСИХІКУ ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ: ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПУБЛІЧНОГО ОБГОВОРЕННЯ.....	75
Пономаренко К.К., Кулик Л.М. ВІКТИМОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА В ІНТЕРНЕТІ.....	78
Поточняк М.І., Бараненко Р.В. ІНТЕРНЕТ-ПРОПАГАНДА ПІДЛІТКОВИХ САМОГУБСТВ.....	80
Родная А.А., Плужнік О.І. ІНТЕРНЕТ – ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ	82
Рулевський М.Ю., Плужнік О.І. ІНТЕРНЕТ ЗАЛЕЖНІСТЬ - ХВОРОБА СУЧАСНОЇ МОЛОДІ	84
Смук А.О., Кулик Л.М. НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ІНТЕРНЕТУ НА ДІТЕЙ ТА ЙОГО ВІКТИМОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА	85
Туржавська К.О., Бараненко Р.В. «АНТИКИТИ» ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ ПІДЛІТКОВОМУ СУЇЦИДУ ВМЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	86
Умерова Н., Плужнік О.І. ПІДЛІТКОВЕ САМОГУБСТВО	87

СЕКЦІЯ № 4 ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА

Бездига І.В., Кулик Л.М. ПРОБЛЕМА ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ОСІБ, ЯКІ СХИЛЯЮТЬ ПІДЛІТКІВ ДО СУЇЦИДУ ЧЕРЕЗ СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ	88
Гильз Ю., Плужнік О.І. «СИНІЙ КІТ» АБО «РОЗБУДИ МЕНЕ О 4:20»... ..	89
Гритенко О.А. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЩОДО ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЧЕРЕЗ МЕРЕЖУ ІНТЕРНЕТ.....	91
Гришук А.В., Кулик Л.М. УДОСКОНАЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО ДО САМОГУБСТВА В СУЧАСНОМУ ВИМІРІ	93
Дунаєва А.Ю., Кулик Л.М. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА (ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД)	94
Загороднюк С.О. ПОНЯТТЯ САМОГУБСТВА	96
Івахнюк І.Ю., Кулик Л.М. ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА СУЇЦИДАЛЬНУ ПОВЕДІНКУ НЕПОВНОЛІТНІХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	97
Лук'янова Н.О., Кулик Л.М. ПРИТЯГНЕННЯ БАТЬКІВ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА НЕПОВНОЛІТНЬОГО	99
Мажар Х.Г., Кулик Л.М. НЕОБХІДНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ СТ. 120 КК УКРАЇНИ – ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ.....	100

Ординський Р.Л., Бараненко Р.В. ЧИ МОЖЛИВО ВПОЛЮВАТИ «СИНЬОГО КИТА»?	101
Петриченко Ю.Д., Кулик Л.М. КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЮ САМОГУБСТВ НЕПОВНОЛІТНІМИ	102
Собко Г.М. ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА ЯК СПОСІБ ПСИХІЧНОГО НАСИЛЬСТВА	104
Хашинський О.І., Кулик Л.М. ПРОБЛЕМА ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА	105
Шевченко Т.М., Кулик Л.М. ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ДОВЕДЕННЯ ДО САМОГУБСТВА	106

СЕКЦІЯ № 5

ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКОСТІ ЩОДО ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ ДО НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ ШКІДЛИВОГО КОНТЕНТУ

Андрєєв Т.П., Гальцова О.В. ДО ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ «ІГОР ЗІ СМЕРТЮ».....	108
Ващенко А.О., Плотнікова М.Ф., Васильєв М.І. ПРОФІЛАКТИКА ЗЛОЧИННОСТІ В КІБЕРСЕРЕДОВИЩІ.....	109
Жданова В.В. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ – АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА СЬОГОДЕННЯ.....	111
Ковальов Б.В. ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ КІБЕРПОЛІЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	112
Ковальова О.В. ДО ПИТАННЯ ПРО АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ З ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕЧНОГО ДЛЯ МОЛОДІ ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩА.....	113
Коропатов О.М. ПРОФІЛАКТИКА СУЇЦИДУ СЕРЕД ДІТЕЙ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	115
Луцюк О.В., Баранов С.С. ЗАХОДИ КОНТРОЛЮ БАТЬКАМИ ПРОЦЕСУ КОРИСТУВАННЯ ДІТЬМИ ІНТЕРНЕТ РЕСУРСАМИ.....	116
Муляр Т.С. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З МОЛОДДЮ ШЛЯХОМ НАЛАГОДЖЕННЯ КОМУНІКАЦІЙ – ЗАВДАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	118
Новикова М.В. ВИРТУАЛЬНА ІГРА «СИНІЙ КИТ» В КРИМУ	119
Радзівєвська О.Г. ЗАГРОЗИ ДЛЯ ДИТИНИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО УБЕЗПЕЧЕННЯ.....	121
Сіренко С.В. АНАЛІЗ РИЗИКІВ, З ЯКИМИ ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ ДИТИНА У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	123
Холостенко А.В., Шевчик К.О. МОЖЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ	125
Яценко Я., Баранов С.С. ЗМІСТ ПОНЯТТЯ «ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ».....	126
РЕЗОЛЮЦІЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОБОТИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ «ВПЛИВ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ НА ПСИХІКУ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ – ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ»	128

Наукове видання

Вплив інтернет-мережі на психіку дітей та молоді – виклик сьогодення

**Матеріали
Всеукраїнського круглого столу**

27 березня 2017 року

Підписано до друку 28.04.2017. Формат 60х90/8. Папір офсетний.

Гарн. «Times New Roman» Друк цифровий. Ум. друк .арк. 15,2.

Наклад 300 прим.

Видавництво ОДУВС

м. Одеса, вул. Успенська, 1

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3507 від 25.06.2009 р.

тел. 0487024884; 0949547884 email – ndrvv1@gmail.com